

PROGRAMA
OPERATIVO
FEDER
GALICIA
2007-2013

XUNTA DE GALICIA

PROGRAMA OPERATIVO
FONDO EUROPEO DE
DESENVOLVEMENTO REXIONAL
(FEDER)
GALICIA 2007-2013

(Obxectivo Converxencia)

Esta publicación esta cofinanciada polo Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER)

Edita: Xunta de Galicia
Consellería de Economía e Facenda

Elaboración: Dirección Xeral de Planificación Economía e Fondos Comunitarios

Edición coordinada polo equipo técnico: Aureliano García González-LLanos
Juan José Lirón Lago
Juan Conde Fontao
Manuel Magariños Cristobo
José Eugenio Bellón Bermúdez
Julia Ribao López
Mª Carmen Cortizo Cutrín

ISBN 978-84-453-4564-1

Depósito Legal: C 391-2008

Imprime: Unidixital

ÍNDICE

PRESENTACIÓN	13
INTRODUCION	17
1. DIAGNÓSTICO E ANÁLISE DAFO	23
1.1. DIAGNÓSTICO DA SITUACIÓN DE CONTEXTO	25
1.1.1. Situación de contexto	25
1.1.2. Crecemento económico e converxencia	26
1.1.3. Demanda interna: principais compoñentes	29
1.1.4. Comercio exterior e análise de competitividade.....	31
1.1.5. Demografía e mercado laboral	33
1.1.6. Análise da estrutura dos principais sectores produtivos.	37
1.1.7. Finanzas públicas.....	42
1.1.8. Investigación, desenvolvemento tecnolóxico e innovación	43
1.1.9. Desenvolvemento empresarial: PEME, novos emprendedores e acceso ao financiamento.....	44
1.1.10. Sociedade da información: brecha dixital e e-business, e-administración, e-learning	46
1.1.11. Transporte: equilibrio territorial e accesibilidade	47
1.1.12. Enerxía: renovables, transporte público limpo e obxectivos de Kyoto	49
1.1.13. Desenvolvemento local e urbano	50
1.1.14. Situación actual dos principios transversais.....	53
1.1.15. Indicadores de contexto	65
1.2. PRINCIPAIS DEBILIDADES E FORTALEZAS (DAFO).....	74
2. FORMULACIÓN DA ESTRATEXIA DE DESENVOLVEMENTO REGIONAL PARA O PERÍODO 2007-2013.....	77
2.1. OBXECTIVOS DA ESTRATEXIA DE GALICIA	79
2.2. IDENTIFICACIÓN DE PRIORIDADES	85
2.3. COHERENCIA COA ESTRATEXIA EUROPEA, NACIONAL E AUTONÓMICA	88
2.4. APLICACIÓN DOS PRINCIPIOS TRANSVERSAIS	92
2.4.1. Desenvolvemento sostible e Medio Ambiente.....	92
2.4.2. Igualdade de oportunidades	93
2.4.3. Partenariado	95

3. ARTICULACIÓN DA ESTRATEXIA: EIXES PRIORITARIOS	97
3.1. EIXES PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN.....	99
3.1.1. EIXE 1: Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, Sociedade da Información e TIC)	99
3.1.2. EIXE 2: Desenvolvemento e innovación empresarial.....	109
3.1.3. EIXE 3: Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos	115
3.1.4. EIXE 4: Transporte e enerxía	122
3.1.5. EIXE 5: Desenvolvemento sostible local e urbano	129
3.1.6. EIXE 6. Infraestruturas sociais	137
3.1.7. EIXE 7: Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional ..	141
 4. DISPOSICIÓNS DE APLICACIÓN DO PROGRAMA OPERATIVO.....	 143
4.1. AUTORIDADE DE XESTIÓN (Artigo 60 do Regulamento Xeral)	145
4.2. AUTORIDADE DE CERTIFICACIÓN (Artigo 61 do Regulamento Xeral) ..	147
4.3. AUTORIDADE DE AUDITORÍA (Artigo 62 do Regulamento Xeral)	148
4.4. PROCEDEMENTOS DE MOBILIZACIÓN E CIRCULACIÓN DOS FLUXOS FINANCEIROS: XESTIÓN FINANCEIRA.....	148
4.4.1. Circuito Financeiro.....	149
4.4.2. Tipos de pagamentos	149
4.4.3. Proceso do circuíto financeiro	151
4.5. SISTEMAS DE SEGUIMENTO.....	152
4.5.1. Procedementos e sistemas informáticos.....	152
4.5.2. Comité de Seguimento	157
4.6. PLAN DE AVALIACIÓN	161
4.7. PUBLICIDADE E INFORMACIÓN	163
 5. PLAN DE FINANCIAMENTO	 165
 6. GRANDES PROXECTOS E SUBVENCÍONS GLOBAIS	 175
6.1. GRANDES PROXECTOS.....	177
6.2. SUBVENCÍONS GLOBAIS	177
 7. CONCLUSIÓNS DA AVALIACIÓN EX-ANTE	 179
7.1. AVALIACIÓN PREVIA	181
7.1.1. Balance do período de programación 2000-2006 e necesidades pendentes de satisfacer para 2007-2013	181

7.1.2. Análise do grao de cumprimento dos obxectivos da Axenda de Lisboa e Gotemburgo	183
7.1.3. Valoración do diagnostico económico, social e medioambiental...	185
7.1.4. Coherencia interna	186
7.1.5. Valoración dos impactos esperados do PO FEDER Galicia 2007-2013.....	190
8. COMPLEMENTARIEDADE CO FEADER E O FEP	193
8.1. FONDO EUROPEO AGRÍCOLA DE DESENVOLVEMENTO RURAL (FEADER)	195
8.2. FONDO EUROPEO DA PESCA (FEP).....	198
9. COMPLEMENTARIEDADE COS RESTANTES PROGRAMAS OPERATIVOS.....	203
9.1. PROGRAMAS OPERATIVOS FSE	205
9.2. PROGRAMA OPERATIVO FONDO DE COHESIÓN	207
9.3. PROGRAMAS OPERATIVOS PLURIRREXIONAIS FEDER	208
9.4. PROGRAMAS OPERATIVOS DE COOPERACIÓN TERRITORIAL EUROPEA.....	210
9.5. CONTRIBUCIÓN TOTAL Á ESTRATEXIA DE LISBOA DOS PROGRAMAS OPERATIVOS FEDER E FSE EN GALICIA	210
9.6. COMPLEMENTARIEDADE CON PLANS ESTATAIS E AUTONÓMICOS	211
10. MEMORIA AMBIENTAL.....	213
10.1. RESUMO NON TÉCNICO	215
10.2. ORGANIZACIÓN DA CONSULTA PÚBLICA.	218
10.3. INDICACIÓN DE RESPONSTAS E EVENTUAL TOMA EN CONSIDERACIÓN NO PROGRAMA OPERATIVO REVISADO.....	219
10.4. ORGANIZACIÓN DO SEGUIMENTO AMBIENTAL.	221
DECISIÓN DA COMISIÓN DAS COMUNIDADES EUROPEAS	225

TÁBOAS

1: Factores determinantes do PIBpc Galicia (España =100)	28
2: Estrutura do VAB galego polo lado da oferta.....	38
3: Comercio exterior de Galicia e España con respecto á UE-25 e con respecto ao total mundial (2000-2005). Millóns de euros	45
4: Migracións internas. Ano 2004	52
5: Estudos rematados da poboación galega. Distribución por sexos e grupos de idade. 2004	61
6: Obxectivos Finais e Intermedios do PO FEDER 2007 -2013	83
7: Árbore de Obxectivos do MECEGA 2007-2013.....	84
8: Pertinencia entre os Obxectivos Intermedios do PO e as debilidades rexionais.....	87
9: Relación entre Obxectivos do MECEGA, Directrices Estratéxicas Comunitarias, PNR e Eixes MENR.....	89
10: Obxectivos Intermedios relacionados co medio ambiente.....	93
11: Eixes prioritarios do FEDER para o próximo período 2007 –2013 segundo MEH e adoptados por Galicia	99
12: Tipoloxías de gasto en relación coa I+D+i e a Sociedade da Información (Eixe 1)....	106
13: Indicadores estratéxicos do Eixe 1	107
14: Indicadores operativos do Eixe 1	108
15: Tipoloxías de gasto en relación co desenvolvemento empresarial (Eixe 2)	112
16: Indicadores estratéxicos do Eixe 2	113
17: Indicadores operativos do Eixe 2.....	114
18: Tipoloxías de gasto en relación co medio ambiente (Eixe 3)	119
19: Indicadores estratéxicos do Eixe 3	120
20: Indicadores operativos do Eixe 3	121
21: Tipoloxía de gasto en materia de transporte e enerxía (Eixe 4)	126
22: Indicadores estratéxicos do Eixe 4	127
23: Indicadores operativos do Eixe 4	128
24: Tipoloxías de gasto en materia de desenvolvemento sostible local e urbano (Eixe 5)	134
25: Indicadores estratéxicos do Eixe 5	135
26: Indicadores operativos do Eixe 5	136
27: Tipoloxías de gasto en materia de infraestruturas sociais (Eixe 6)	139
28: Indicadores estratéxicos do Eixe 6	139

29: Indicadores operativos do Eixe 6.....	140
30: Tipoloxías de gasto en relación á Asistencia técnica	142
31: Indicadores operativos do Eixe 7.....	142
32: Cadro de financiamento para o Programa Operativo por anos	167
33: Cadro de financiamento para o Programa Operativo por Eixes	167
34: Desglose indicativo por categorías de gasto: Temas prioritarios	168
35: Desglose indicativo por categoría de gasto: Tipo de financiamento.....	172
36: Desglose indicativo por categoría de gasto: Tipo de territorio.....	172
37: Lista indicativa dos Grandes Proxectos a financiar no PO FEDER Galicia 2007-2013.....	177
38: Necesidades detectadas pendentes de satisfacer	182
39: Obxectivos da Estratexia de Lisboa coa situación de España e Galicia en 2005 vs. 2010	183
40: Obxectivos con maior influencia e sensibilidade con respecto á estratexia	186
41: Coherencia financeira da estratexia Xunta de Galicia-AGE (FEDER).....	189
42: Resumo dos efectos das axudas cofinanciadas no PO FEDER Galicia sobre as taxas de crecemento das principais magnitudes macroeconómicas (2007-2013) Variación porcentual.....	191
43: Complementariedade PO FEDER co Programa Operativo FEADER.....	197
44: Complementariedade PO FEDER con intervencións FEP.....	201
45: Distribución da asignación indicativa da axuda FSE a Galicia por instrumentos de intervención	206
46: Distribución da asignación indicativa da axuda FSE a Galicia por Eixes prioritarios	206
47: Distribución da asignación indicativa da axuda FEDER a Galicia por instrumentos de intervención	208
48: Distribución da asignación indicativa da axuda FEDER e Cohesión/FEDER a Galicia por Eixes prioritarios	208
49: Contribución orientativa á Estratexia de Lisboa FEDER e FSE	210
50: Principais plans estatais e autonómicos	211

GRÁFICOS

1: Converxencia do PIB _{pc} de Galicia	27
2: Crecemento medio anual do PIB e da poboación das rexións españolas (1995-2005)	27
3: Galicia. Porcentaxe dos compoñentes da demanda sobre o PIB.....	30
4: Galicia. Taxas anuais de crecemento (%)	30
5: Deflactores do PIB. Taxas anuais (%)	31
6: Participación do comercio exterior de Galicia no español en %	32
7: Evolución do peso das principais exportacións galegas respecto a España.....	32
8: Taxa de paro (%)	34
9: Taxa de actividade	34
10: Taxa de emprego.....	34
11: Produtividade aparente do traballo. Galicia. (España = 100)	37
12: Especialización produtiva de Galicia por ramas de actividade	39
13: Evolución do gasto, déficit e débeda pública da administración autonómica	43
14: Sistema urbano da Comunidade Autónoma de Galicia	52
15: Evolución da taxa de actividade de mulleres e homes en Galicia 1996-2004	63

MAPAS

1: Mapa Físico de Galicia	26
2: Saldo migratorio interno. Ano 2004	53
3: Demarcacións Hidrográficas	55

PRESENTACIÓN

PRESENTACIÓN

As Directrices Estratéxicas Comunitarias 2007-2013 constitúen o documento de referencia da Comisión Europea para o novo período de programación, xa que marcan as pautas básicas de actuación para os Estados membros na configuración dunha política de cohesión en apoio do crecemento e do emprego, inspirada á súa vez na Axenda de Lisboa e no Consello de Gotemburgo de 2001.

O presente Programa Operativo, que se elaborou de acordo con estes principios xerais e coa reorientación da política económica comunitaria deseñada pola Xunta de Galicia no Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia 2007-2013 (MECEGA), persegue alcanzar os niveis medios de riqueza e benestar europeos co Obxectivo Global de “Converxer en termos de crecemento e emprego, grazas ao fomento dunha economía baseada no coñecemento”. Ao mesmo tempo, este marco asegura a complementariedade coas outras formas de intervención comunitaria na Comunidade Autónoma.

Para a consecución deste Obxectivo Global, establécense catro Obxectivos Finais: 1) “Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar”; 2) “Incrementar a competitividade do tecido produtivo galego a través do coñecemento e a innovación”; 3) “Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social” e 4) “Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible”

No proceso de programación do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER) interviñeron tanto as distintas Administracións involucradas (Comunitaria, Estatal, Autonómica e Local), como outras institucións e axentes económicos e sociais galegos, definindo una estratexia integrada de desenvolvemento rexional que dá resposta ás necesidades e potencialidades existentes en Galicia.

A Comisión das Comunidades Europeas adoptou o Programa Operativo de intervención comunitaria do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional no marco do Obxectivo de Converxencia para a Comunidade Autónoma de Galicia en España, por Decisión C(2007) 6079, de 30 de novembro de 2007, CCI 2007ES161PO005.

O importe total do Programa ascende a 3.172,2 millóns de euros entre recursos públicos autonómicos, estatais e comunitarios, dos que 2.191,5 millóns corresponden á Axuda comunitaria.

As actuacións que se cofinanciarán co PO FEDER Galicia 2007-2013 están relacionadas fundamentalmente co impulso das seguintes sete prioridades: Economía do Coñecemento; Innovación empresarial; Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos; Transporte e enerxía; Desenvolvemento sostible local e urbano; Infraestruturas sociais; e Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional.

Un elemento importante do Programa é a inclusión dun enfoque de dimensión territorial e demográfica na súa estratexia, dando resposta á realidade xeográfica e socioeconómica do país.

O contido da presente edición responde á versión adoptada pola Comisión, unha vez traducida ao galego, á que se lle engade a actualización financeira do importe do Fondo de Cohesión/FEDER reflectida no apartado 9.3 e a copia do documento de Adopción do Programa Operativo.

O Programa que se presenta a continuación detalla, para o período 2007-2013, a articulación das liñas de actuación previstas para facer fronte aos principais retos do desenvolvemento económico de Galicia e acelerar a converxencia coa UE.

José Ramón Fernández Antonio
Conselleiro de Economía e Facenda

INTRODUCCIÓN

O Consello Europeo de marzo de 2005, co obxectivo de relanzar a estratexia de Lisboa, aprobou 24 Directrices Integradas para o Crecemento e o Emprego 2005-2008. O goberno español, en desenvolvemento deste, elaborou o Plan Nacional de Reformas ao redor de dous grandes obxectivos: alcanzar en 2010 a converxencia plena en renda per cápita e superar nese ano a taxa de emprego da Unión Europea.

A concreción da reflexión estratéxica xeral a nivel europeo plasouse no Marco Estratéxico Nacional de Referencia (MENR) que aplica os obxectivos da política de cohesión europea adaptándoas ás necesidades específicas de cada rexión e articulando o conxunto de políticas de cohesión a desenvolver dende as distintas administracións e institucións privadas. O obxectivo xeneral do MENR é contribuír á cohesión e o desenvolvemento harmónico da Unión Europea a través do crecemento conxunto e sostible do Estado español e de todas as súas Ccomunidades e Cidades Autónomas, achegando especificidade territorial respecto a formulacións xerais e integrando, consecuentemente, as políticas desenvolvidas polo conxunto de administracións e institucións, de forma coherente cos principios de concentración e subsidiariedade.

O Programa Operativo FEDER de Galicia 2007-2013 foi o resultado dun complexo labor no que interviñeron distintas administracións (Comunitaria, Central, Autonómica e Local), así como outras institucións e axentes económicos e sociais, para definir de forma coordinada, a estratexia de desenvolvemento rexional que conduza ao cumprimento das prioridades da política rexional europea e dos obxectivos da Estratexia de Lisboa.

Os programas operativos de Galicia inscríbense ademais no contexto do Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia 2007-2013 (en diante, MECEGA). A Consellería de Economía e Facenda da Xunta de Galicia elaborou este documento estratéxico, co obxectivo de dispoñer para toda a sociedade galega, dun instrumento de planificación comunitaria a medio e longo prazo no que se definan obxectivos, estratexias e actuacións para o logro dun maior desenvolvemento económico e social mediante a aplicación dos Fondos de finalidade estrutural, o que conducirá en definitiva a lograr a converxencia coa media nacional e da UE.

O devandito marco estratéxico de intervención propiciou un proceso de reflexión interna e de consenso entre os principais interlocutores da rexión, que desembocou na elaboración dun diagnóstico e proposta de prioridades estratéxicas de intervención, cuxa operativa relacionada co FEDER recóllese no presente Programa Operativo.

O artigo 2 do Regulamento Xeral dos Fondos Estruturais para o período 2007-2013¹, recolle a seguinte definición de “Programa Operativo”: documento presentado polo Estado membro e aprobado pola Comisión, no que se recolle unha estratexia de desenvolvemento que contén un conxunto coherente de prioridades para a realización do cal precisárase axuda dalgún dos Fondos ou, cando se trate do obxectivo de «Converxencia», do Fondo de Cohesión e do FEDER.

Por outra banda, o artigo 32 no seu apartado 1 indica que as intervencións dos Fondos nos Estados membros adoptarán a forma de programas operativos encadrados no marco estratéxico nacional de referencia. Cada Programa Operativo cubrirá o período abranguido entre o 1 de xaneiro de 2007 e o 31 de decembro de 2013. Cada Programa Operativo

¹ Regulamento (CE) Nº 1083/2006 do Consello do 11 de xullo de 2006 polo que se establecen as disposicións xerais relativas ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional, ao Fondo Social Europeo e ao Fondo de Cohesión e se derroga o Regulamento (CE) Nº 1260/1999.

referirase unicamente a un dos tres obxectivos que se mencionan no artigo 3, salvo que a Comisión e o Estado membro acorden o contrario.

Os Programas Operativos serán enumerados no Marco Estratéxico de Referencia xunto cunha asignación indicativa anual para cada programa e quedando garantido un apropiado equilibrio entre a intervención temática e rexional. Estes programas serán elaborados polo Estado membro ou calquera entidade designada por este, en estreita cooperación cos interlocutores nacionais.

Os Programas Operativos elaboraranse no nivel rexional NUTS I e NUTS II². No caso dos relativos a Cooperación Territorial, estes redactaranse ao nivel da pertinente zona de cooperación, de acordo co artigo 35 do Regulamento xeral.

A administración autonómica galega elaborou os documentos de programación que recollen as intervencións dos Fondos Estruturais, en colaboración cos interlocutores sociais e outros axentes crave que operan na rexión. Trátase de documentos programáticos monofondo, a diferenza do que acontecía no período anterior. O presente documento constitúe o Programa Operativo relativo ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (en diante, PO FEDER).

O presente Programa Operativo do FEDER foi elaborado considerando as achegas efectuadas, por un lado por parte das Consellerías da Xunta de Galicia, que transmitiron as súas necesidades e plans previstos para o próximo período de programación e por outro, dos Ministerios e outras unidades de programación da Administración Xeral do Estado.

O Programa Operativo inclúe, de acordo co artigo 37 do Regulamento xeral, a seguinte información:

- Unha análise da situación, especificando os puntos fortes e as deficiencias, e a estratexia adoptada ao respecto.
- Unha motivación das prioridades seleccionadas á luz das Orientacións Estratéxicas Comunitarias³, o MENR e dos resultados da avaliación ex ante⁴. Inclúe un DAFO e unha análise do cumprimento dos obxectivos de Lisboa.
- Formulación da estratexia, con indicación dos obxectivos e indicadores estratéxicos.
- Un desglose indicativo dos ámbitos de intervención por Eixes prioritarios e categorías de gasto.
- Un plan de financiamento que inclúe un cadro de financiamento por anos, e un cadro no que se especifica o financiamento para a totalidade do período de programación e por prioridade.

² Nomenclatura recollida no Regulamento (CE) N° 1059/2003 do Parlamento Europeo e do Consello, do 26 de maio de 2003, polo que se establece unha nomenclatura común de unidades territoriais estatísticas (NUTS), que subdivide o territorio económico dos Estados membros e inclúe tamén o seu territorio extrarrexional. Baséase nas unidades administrativas existentes nos Estados membros e define diferentes niveis (I, II e III), en función de umbral de poboación. En España non existen territorios NUTS I e os NUTS II corresponden ás Comunidades e cidades autónomas.

³ “Política de cohesión en apoio do crecemento e o emprego: Directrices Estratéxicas Comunitarias, 2007-2013”. Bruxelas, 5.7.2005. Comisión das Comunidades Europeas.

⁴ Foi elaborado de acordo ao artigo 48 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, así como ás orientacións e recomendacións elaboradas pola Dirección Xeral de Fondos Comunitarios do MEH.

- ▲ Información sobre a complementariedade coas medidas financiadas por outros instrumentos.
- ▲ Disposicións de aplicación: sistema de seguimento, publicidade, fluxos financeiros, entre outros.
- ▲ Lista indicativa dos grandes proxectos que estea previsto someter a aprobación da Comisión durante o período de programación.

O presente Programa Operativo recolle unha análise da situación de partida dende o punto de vista das macromagnitudes económicas e das prioridades temáticas de intervención, identificando debilidades, ameazas, fortalezas e oportunidades (DAFO).

Incorporouse un DAFO global que reflicte o contexto de Galicia, tendo en conta as orientacións estratéxicas comunitarias no seu conxunto, independentemente de se se refiren ao ámbito de actuación do FEDER ou do FSE. No caso do presente Programa Operativo de FEDER, á hora de seleccionar as prioridades faise especial fincapé naqueles aspectos relacionados coa accesibilidade, a ordenación territorial, o medio ambiente, a enerxía ou o desenvolvemento empresarial.

A continuación, e unha vez analizada a situación actual e o DAFO, fórmulanse os obxectivos en forma de árbore a alcanzar en 2013 pola Comunidade Autónoma galega, mediante a posta en marcha do FEDER e FSE nos seus diferentes niveis: global, finais e intermedios. A árbore de obxectivos formulada é común a ambos os dous Fondos, posto que responde a unha estratexia integrada e dota dunha dimensión estratéxica ás intervencións do conxunto de Fondos europeos en Galicia no período de programación 2007-2013, independentemente da fonte de financiamento.

Por outra banda, detállanse as prioridades temáticas seleccionadas, á luz das Directrices Estratéxicas Comunitarias 2007-2013, que constitúen o documento de referencia da Comisión Europea para o novo período de programación, das orientacións a nivel estatal para a realización das achegas rexionais ao Marco Estratéxico Nacional de Referencia e do MECEGA. Estas prioridades constitúen, xunto cos obxectivos, a estratexia proposta para as intervencións estruturais neste período.

Na descrición dos Eixes prioritarios incídese no vínculo destes cos obxectivos estratéxicos.

Por outra banda, existen unha serie de obxectivos transversais ou “mainstreaming” que han de rexer as intervencións dos Fondos Estruturais, en liña co resto das políticas comunitarias, como son a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, a conservación do medio ambiente e o desenvolvemento territorial.

Así mesmo, a configuración do territorio galego xunto co do Norte de Portugal como unha “euro rexión” podería facer conveniente formular operacións no ámbito da cooperación transfronteiriza. Co obxecto de favorecer a internacionalización e a cooperación económica, social e institucional da rexión con outras rexións europeas, intentarase potenciar aqueles proxectos que, dun xeito transversal, vaian encamiñados a desenvolver actuacións que teñan lugar en territorios transfronteirizos con Portugal e que teñan como efecto promover a eliminación do aillamento producido pola fronteira. É desexable que sexan aproveitadas as oportunidades que se presentan nos diferentes programas de intervencións comunitarias para xerar sinerxías e dar continuidade a actividades de cooperación entre España e

Portugal, especialmente nos temas de accesibilidade territorial e das telecomunicacións, aspectos ambientais e de investigación e desenvolvemento tecnolóxico, os efectos do cal poidan alcanzar ambos os dous lados da fronteira.

Cabe destacar que no novo contexto de financiamento europeo para o período 2007-2013, Galicia, polas súas características territoriais e económicas, inscríbese dentro do Obxectivo Converxencia. Enfróntase polo tanto ante un momento clave para reorientar a súa estratexia cara á promoción dos factores de desenvolvemento ligados á Estratexia de Lisboa: renovar as bases da competitividade, aumentar o potencial crecemento e produtividade e reforzar a cohesión social, a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano. Neste sentido, resulta fundamental unha intervención priorizada e focalizada, que responda ás necesidades actuais da rexión, de cara a impulsar o seu desenvolvemento no contexto de crecemento e emprego fixado pola Unión Europea no marco da Estratexia establecida no Cumio de Lisboa de 2000 e relanzada no ano 2005.

DIAGNÓSTICO E ANÁLISE DAFO

A decorative blue shape, resembling a stylized arrow or a bracket, pointing to the right, located below the title.

1.1. DIAGNÓSTICO DA SITUACIÓN DE CONTEXTO

1.1.1. SITUACIÓN DE CONTEXTO

O proceso de elaboración do Programa Operativo do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional de Galicia inscríbese e derívase do Marco Estratéxico de Convergencia Económica de Galicia (MECEGA) e encádrase no Marco Estratéxico Nacional de Referencia (MENR). O punto de partida é a análise da situación actual da rexión, que comprende un estudo da conxuntura económica, unha análise dos elementos que inciden sobre a converxencia e a competitividade de Galicia no contexto nacional e europeo, así como os principais ámbitos que establece a Estratexia de Lisboa e a Política de Cohesión para o período 2007-2013 para a súa aplicación a través do FEDER.

Este diagnóstico, fundamentado nas Directrices Estratéxicas Comunitarias, 2007 - 2013 da Comisión⁵, aborda os principais ámbitos contemplados nas directrices estratéxicas da política de cohesión de apoio ao crecemento e o emprego.

A análise da situación de partida comprende o estudo das principais magnitudes socioeconómicas, así como o contexto en que se inscriben as prioridades temáticas das Directrices Estratéxicas Comunitarias que se poden implementar a través do FEDER.

No que respecta ás macromagnitudes incorporáronse os seguintes aspectos:

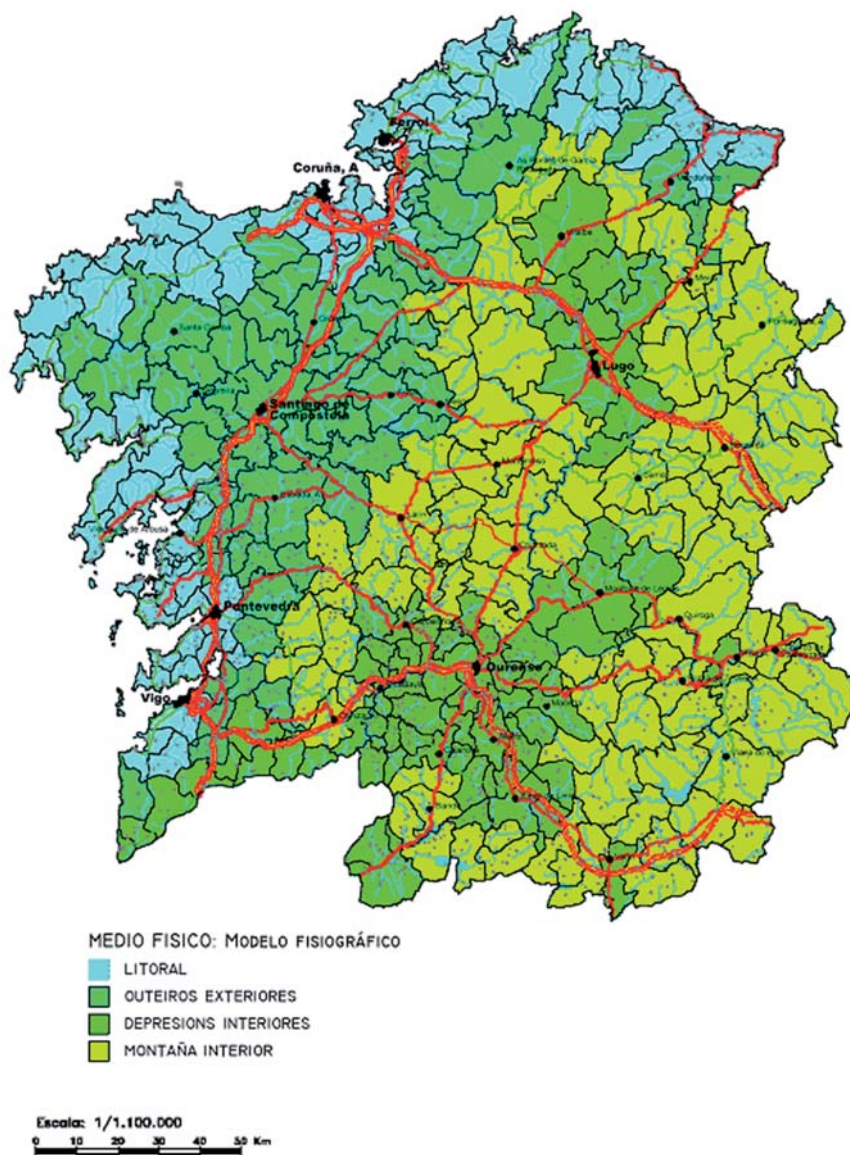
- ✦ Tendencias da economía.
- ✦ Demanda interna: principais compoñentes.
- ✦ Análise do comercio exterior e a competitividade rexional.
- ✦ Análise do mercado laboral e produtividade.
- ✦ Análise da estrutura sectorial produtiva.

O estudo do contexto no marco da intervención do FEDER refórzase coa análise da situación en Galicia en relación ás prioridades estratéxicas, a aplicación operativa das cales se inclúe posteriormente no apartado EIXES PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN:

- ✦ Investigación, Desenvolvemento Tecnolóxico e Innovación.
- ✦ Desenvolvemento empresarial: PEME, novos emprendedores e acceso ao financiamento.
- ✦ Sociedade da información: brecha dixital e e-business, e-administración, e-learning.
- ✦ Transporte: equilibrio territorial e accesibilidade.
- ✦ Enerxía: renovables, transporte público limpo e obxectivos de Kyoto.
- ✦ Medio ambiente e desenvolvemento sostible.
- ✦ Desenvolvemento local e urbano.

⁵. "Política de cohesión en apoio do crecemento e o emprego: Directrices Estratéxicas Comunitarias, 2007 -2013". Bruxelas, 5.7.2005. Comisión das Comunidades Europeas.

Mapa 1. Mapa Físico de Galicia

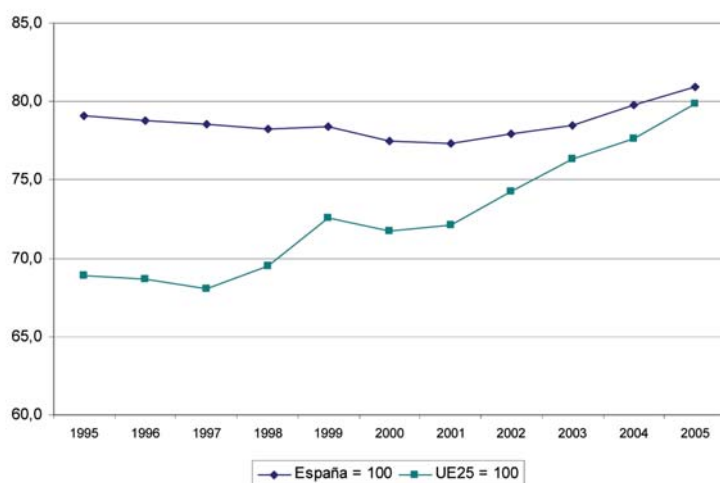
Fonte: elaboración propia.

1.1.2. CRECEMENTO ECONÓMICO E CONVERXENCIA

Ao longo do último decenio (1995-2005), o PIB galego creceu a unha taxa media anual acumulativa (tmaa) do 2,9% a prezos constantes, considerablemente por debaixo da media española: 3,5%. Por outro lado, Galicia viviu unha situación de estancamento demográfico⁶ fronte a un incremento acumulativo anual do 0,93% da poboación española. O insatisfactorio resultado final é que Galicia perdeu peso produtivo e poboacional no conxunto español, máis concretamente: a) No que concirne ao PIB, descendeu dun 5,37% a un 5,07%; b) Caída que se acentuou no que respecta á poboación, onde a cota galega pasou dun 6,83% a un 6,26%.

⁶ Entre 1995 e 2005 o incremento limitouse a 21.628 persoas, o que equivale a un 0,79% da poboación existente no ano inicial.

Gráfico 1: Converxencia do PIBpc de Galicia

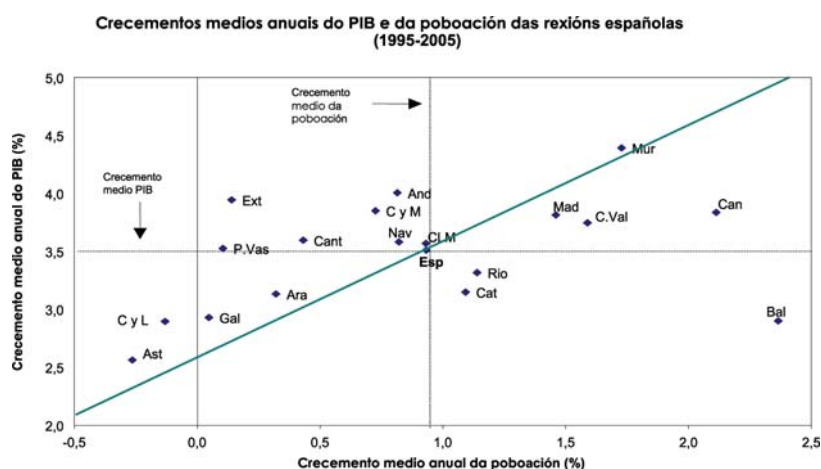

Fonte: elaboración propia.

Debido a que as perdas demográficas foron maiores que as produtivas, o PIB_{pc}⁷ galego creceu a un maior ritmo que o nacional, de tal forma que, España =100, se incrementou dun 79,1 a un 80,9, tal como queda recollido no gráfico 1. O proceso de converxencia foi, pois, moi limitado, posto que en dez anos só recortou o 8,6% do diferencial existente en 1995.

O Gráfico 1 mostra ademais que, respecto a UE-25, si pode falarse realmente de converxencia de renda por habitante, cunha redución do diferencial desfavorable de 11 puntos porcentuais, como consecuencia do feito de que o PIB_{pc} español se igualou practicamente co da UE-25: 87,1% en 1995 e 98,7% en 2005. Non obstante, a referencia inmediata para o crecemento económico de Galicia debe ser sempre o conxunto español que, na actualidade e por efecto da igualación anterior, coincide polo menos polo momento coa indexación comunitaria. O obxectivo é a converxencia coa renda media española, o que na década estudada se concretaría nun maior achegamento ao PIB_{pc} de UE-25 que o que efectivamente se produciu.

Gráfico 2: Crecemento medio anual do PIB e da poboación das rexións españolas (1995-2005)

Fonte: elaboración propia.

⁷ Pc: prezos constantes.

Pero o acontecido non só é insatisfactorio polo ritmo senón tamén pola forma, é dicir, polo feito de que esa levisima converxencia da renda por habitante vén provocada por a perda de posicións de Galicia no PIB e na poboación de España.

O gráfico 2 ilustra perfectamente a evolución seguida pola economía galega no contexto do conxunto das comunidades autónomas. Ha de aclararse previamente que a diagonal é o lugar xeométrico de todas as combinacións de variacións do PIB real e da poboación que dan lugar a un crecemento igual ao do PIB_{pc} español (2,6%) e, entre outras cousas, mostra que ese resultado pode ser alcanzado de formas moi dispares⁸ e que, polo tanto, resulta excesivamente simplista cualificar como positivo que unha rexión se sitúe por enriba da diagonal, reflexo de que o seu PIB_{pc} creceu máis que a media nacional, e negativo se se sitúa por debaixo.

Galicia forma parte con Asturias, Castilla e León e Baleares do grupo de catro comunidades cun aumento do PIB por debaixo dunha tmaa do 3,0% e, coa salvidade das dúas primeiras rexións citadas -onde a poboación diminúe en termos absolutos-, é a autonomía con menor crecemento demográfico. Que o resultado final sexa que se emprace por enriba da diagonal é, polo dito, algo que cabería cualificar como anecdótico tendo en conta a principal causa, que non é outra que o seu estancamento demográfico; a súa proximidade ao punto inferior da diagonal é a mellor proba de que o comportamento da economía galega entre 1995 e 2005 está cargado de aspectos negativos. O gráfico 2 demostra que os datos referidos a 2005 se enmarcan nunha tendencia que cabe cualificar de crónica e que non é outra que a erosión da cota galega na produción e na poboación española.

Como é sabido o PIB_{pc} é o produto de tres factores:

- ▲ A produtividade aparente do factor traballo, é dicir o cociente entre o PIB real e a poboación ocupada (E).
- ▲ A taxa de actividade que, neste caso, debe ser definida como o cociente entre a poboación activa (PA) e a poboación total (Pt).
- ▲ A taxa de emprego, que pon en relación o emprego coa poboación activa.

É dicir:

$$PIB_{pc} = \frac{PIB}{E} \times \frac{PA}{Pt} \times \frac{E}{PA}$$

E, ademais, $E/PA = 1 - TP$, sendo TP a taxa de paro.

Táboa 1: Factores determinantes do PIB_{pc} Galicia (España =100)

	PIB corr pps	Produtividade	Activos/ Poboación	Ocupados / Activos
1995	79,08	70,59	105,4	106,29
2005	80,91	84,93	96,09	99,14

Fonte: elaboración propia.

⁸ Obviamente, non é o mesmo que o PIB_{pc} creza a unha tmaa do 2,6% no punto superior da diagonal -frito dun incremento acumulativo do PIB do 5,0% fronte a un do 2,4% da poboación- que no seu punto inferior, onde as taxas acumulativas son, repectivamente, do 2,0% e do -0,6%. Ilustrándoo con dous casos extremos, o PIB_{pc} da Rexión de Murcia creceu menos que o de Asturias, pero resulta evidente que as pautas de comportamento do PIB e da poboación son moito máis positivas na comunidade mediterránea que na cantábrica.

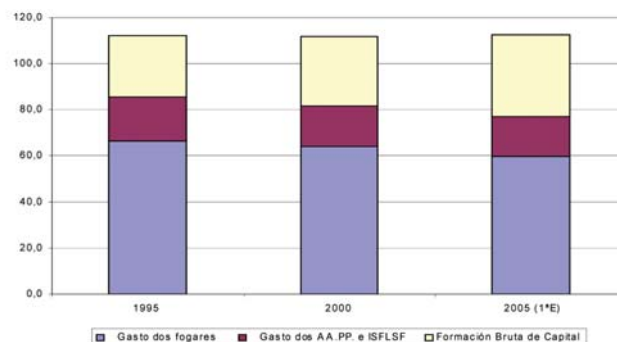
Polo tanto, no progreso do PIB_{pc} poden incidir os tres factores anteriores, a capacidade de tracción dos cales variará dependendo da economía que esteamos a estudar, ou da fase temporal que atravesamos a mesma. A Táboa 1 permite examinar o acontecido coa economía galega ao longo do último decenio e comparalo co conxunto da economía española. Analicemos as pautas seguidas polos tres factores anteriores:

- ▲ As ganancias na produtividade aparente do traballo foron modestas, dado que o seu tmaa se limitou a un 1,23%. Non obstante como España experimentou unha caída do 6,8% para o conxunto do decenio a produtividade relativa de Galicia presenta unha substancial mellora, pasando do 70,6% en 1995 da media nacional a un 84,9% en 2005. Polo tanto, sen necesidade de cálculos máis sofisticados, queda probado que esa mellora na eficiencia do factor traballo foi un vector que premeu a favor da redución do diferencial da renda por habitante coa media española. Máis adiante analizaranse as causas explicativas desa favorable evolución relativa da produtividade do traballo.
- ▲ A taxa de actividade, referida á poboación total, incrementouse dun 43,2% en 1995 a un 46,2% en 2005, o que implica unha progresión insuficiente posto que, respecto á media española, descendeu dun 105,4% a un 96,1% ao longo do período. Dadas as marcadas diferenzas existentes en materia de dinámica demográfica, o anterior supón que a poboación activa se incrementou notablemente menos en Galicia e, polo tanto, este segundo factor freou a converxencia.
- ▲ A taxa de ocupación pasou dun 82,0% a un 90,1% entre os dous anos, o que en definitiva significa, pola forma de definila cando se descompón o PIB_{pc}, que a taxa de paro se dividiu por dous: 18,0% en 1995 e 8,9% en 2005. Resultado non tan excelente en termos relativos, xa que a corrección dese grave desequilibrio foi inferior á experimentada polo conxunto español, de tal forma que a taxa de ocupación galega, con respecto á media nacional, retrocedeu dun 106,3% a un 99,1%. Por conseguinte, iso implica un menor descenso da taxa de desemprego en Galicia e, á súa vez, que este terceiro factor obstaculizou o proceso de converxencia.

1.1.3. DEMANDA INTERNA: PRINCIPAIS COMPOÑENTES

A estrutura do PIB galego polo lado da demanda presenta trazos singulares. Destaca, en primeiro lugar, o feito de que a demanda interna supera o PIB en algo máis dun 10% e, tal como se pode apreciar no gráfico 3, ese desbordamento non é conxuntural. Por conseguinte, o déficit da balanza de bens e servizos non só é crónico senón que alcanza unha dimensión relativa pouco frecuente: 12,5% do PIB en 2005; importante desaxuste a explicación do cal pasa por ter en conta que o saldo exterior das transferencias correntes debe alcanzar un voluminoso excedente. É dicir, por efecto dos mecanismos da solidariedade interterritorial e polos efectos especiais de certos mecanismos do Estado do benestar -como as pensións- o peso de Galicia no conxunto español é maior en termos de renda que de produto interior, o que contribúe a explicar parte notable dese desbordamento.

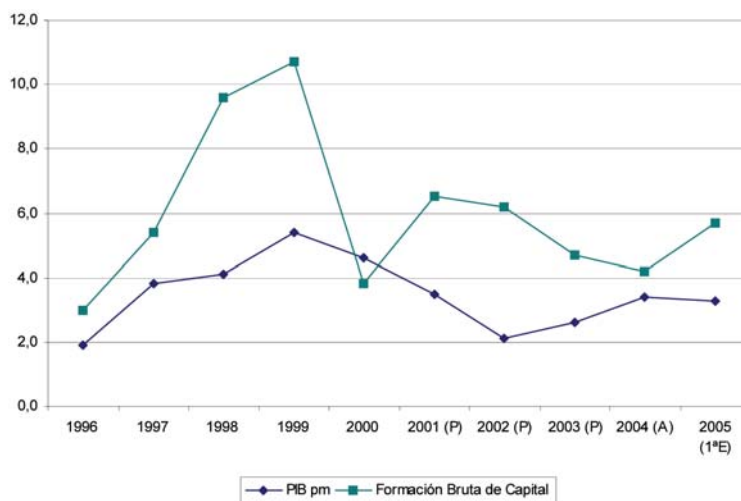
Gráfico 3: Galicia. Porcentaxe dos compoñentes da demanda sobre o PIB

Fonte: elaboración propia.

A participación do gasto en consumo final no PIB é similar ao que sucede en España, podendo estenderse tal consideración aos seus dous grandes compoñentes: fogares e administracións públicas (AA.PP.). En definitiva, ese exceso de demanda interna vén provocado pola Formación Bruta de Capital que, en 2005, chega a supoñer un 35,8% do PIB galego, o que constitúe unha cifra moi pouco habitual, posto que supera amplamente á correspondente cifra española (29,7%) que, á súa vez, é moi elevada con respecto ao conxunto de UE-25: 20,2%.

Gráfico 4: Galicia. Taxas anuais de crecemento (%)

Fonte: elaboración propia.

Tal como pode comprobarse a través do gráfico 4, o decenio estudado sáldase en Galicia cun crecemento do investimento sensiblemente superior o do PIB, cun único ano no que acontece o contrario -excepción que supón un carácter expansivo do período-, o que carrexou que a participación da Formación Bruta de Capital no PIB aumente case 10 puntos porcentuais. Con independencia do nivel da ratio FBC/PIB⁹, os datos reflicten unha aceleración do esforzo investidor da economía galega que debe ser explicada fundamentalmente ao igual que en España, por a vigorosa dinámica seguida polo compoñente Construción da formación de capital, tanto no que concirne ao sector privado (vivenda nova), como no que concirne ao público (infraestruturas), sen que iso implique

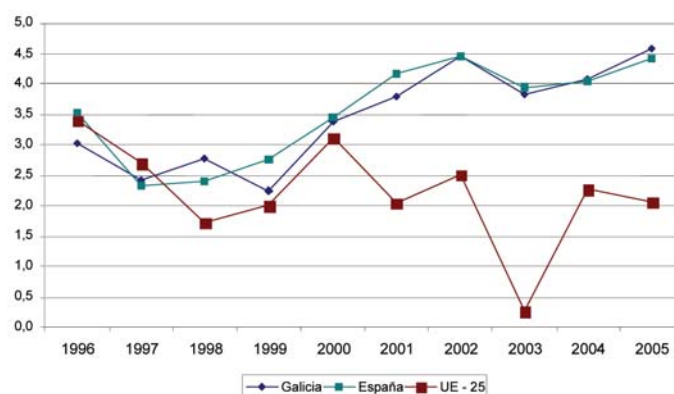
⁹ Que, polo dito, resulta aínda elevado.

esquecer o pulo do investimento en Bens de equipo¹⁰. Sexa como fora, o montante relativo das transferencias de capital recibidas -tanto da UE coma da Administración Xeral do Estado - poden esclarecer, polo menos parcialmente, esa alta taxa de investimento.

1.1.4. COMERCIO EXTERIOR E ANÁLISE DE COMPETITIVIDADE

Con independencia de que se produzan desaxustes puntuais de certa entidade, o feito é que as presións inflacionistas sufridas pola economía galega son da mesma intensidade que as sufridas polo conxunto da economía española. Iso é o que acontece cando se recorre ao IPC ou, como é o caso do Gráfico 5, ao deflactor do PIB, que mostra taxas anuais de incremento dos prezos domésticos moi similares; con diferenzas non só pouco significativas senón tamén decrecentes. O feito verdadeiramente importante é que, en ambos os dous casos, se abriu dende 2000 unha substancial brecha cos prezos de UE-25 que, por exemplo en 2005, deu lugar a que os deflactores implícitos de Galicia e España crezan máis do dobre que nese importante conxunto de referencia. Obviamente, ese diferencial de inflación erosiona a competitividade-prezos da economía galega e, polo tanto, cercena o seu potencial de crecemento.

Gráfico 5: Deflactores do PIB. Taxas anuais (%)

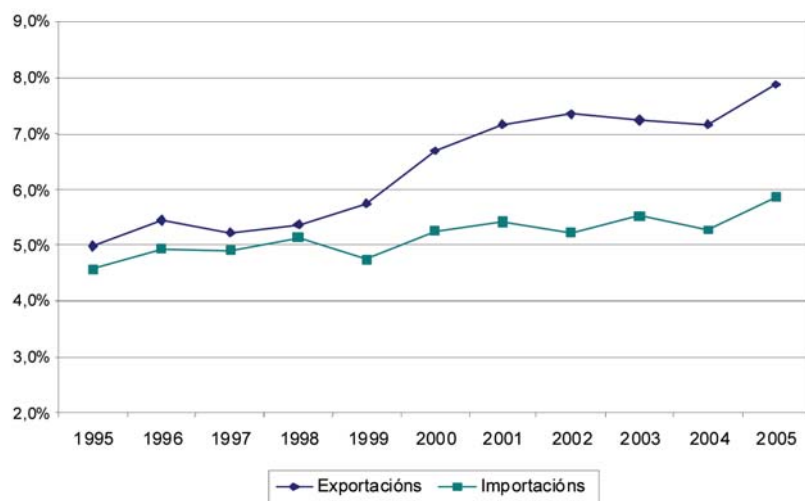

Fonte: elaboración propia.

As limitacións destes índices de competitividade pónense de manifesto ao comprobar a evolución da participación galega no comercio exterior español. A cota dunha economía no total de exportacións dun conxunto que actúe como referencia é un indicador sinxelo pero, ao mesmo tempo, moi expresivo da dinámica seguida pola súa posición competitiva, aínda que non informa das súas causas.

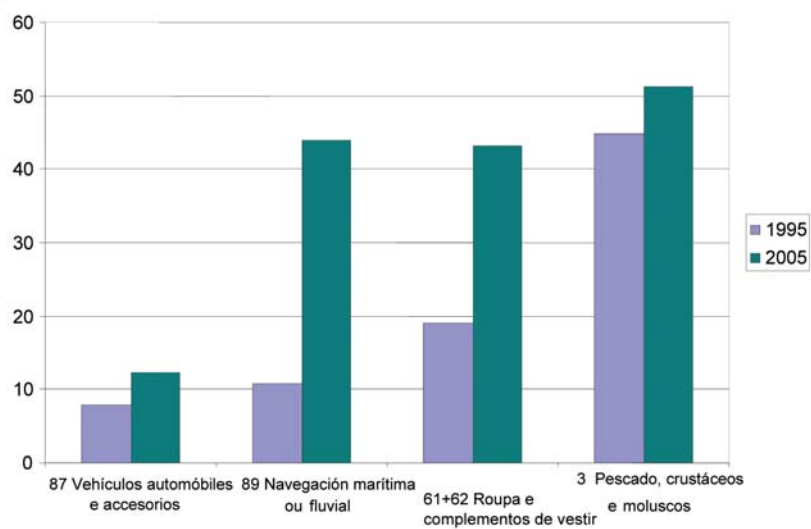
¹⁰ Para Galicia non existen datos que permitan desagregar a Formación Bruta de Capital fixo.

Gráfico 6: Participación do comercio exterior de Galicia no español en %

Fonte: elaboración propia.

Gráfico 7: Evolución do peso das principais exportacións galegas respecto a España

Fonte: elaboración propia.

Pois ben, o Gráfico 6, mostra que a participación galega nas exportacións e importacións españolas rexistrou un considerable ascenso entre 1995 e 2005, de modo que nese último ano nos dous fluxos supera o peso produtivo de Galicia no conxunto español: 5,1% do PIB. No que concirne ao reflexo da posición competitiva, a cota no total das exportacións españolas amplíase notablemente, pasando do 5,0% ao 7,9% entre os dous anos extremos da década analizada. Aumento que, fundamentalmente, se debe aos capítulos que se subministran no Gráfico 7, que é suficientemente expresivo da mellora da competitividade da economía galega nas producións integradas neses catro grandes apartados, incrementándose o seu peso no total das exportacións extra-España da economía galega dun 52,6% en 1995 a un 63,3% en 2005.

1.1.5. DEMOGRAFÍA E MERCADO LABORAL

A análise do mercado laboral esixe un comentario previo sobre as peculiaridades poboacionais de Galicia. Os habitantes de Galicia distribúense de forma moi desigual entre as distintas provincias. A poboación concéntrase principalmente nas provincias con máis quilómetros de litoral (Pontevedra e A Coruña), o que responde principalmente a dous factores: o aproveitamento dos importantes recursos pesqueiros e a busca de climas máis suaves e húmidos onde abunda a auga.

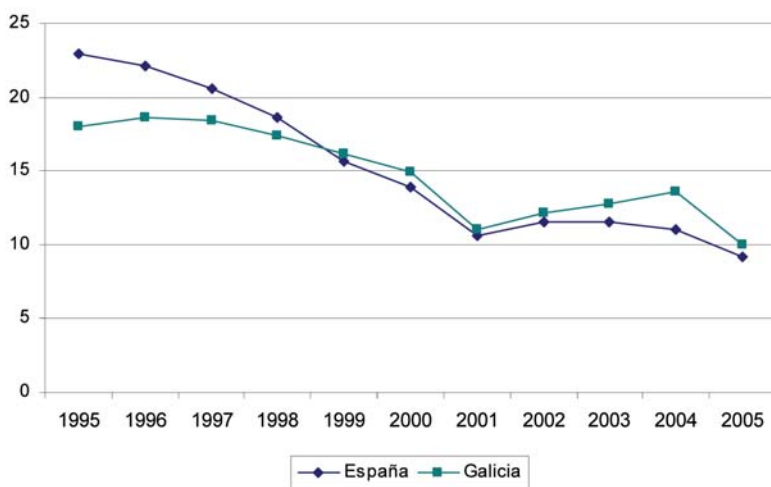
A dispersión poboacional de Galicia é elevada e superior á do resto de España, distribuíndose os seus habitantes en 29.998 entidades singulares, que representan case a metade dos existentes en todo o territorio nacional. Se a este feito se lle engade o intensivo minifundio parceiro e a accidentada orografía do terreo, obtense como resultado uns elevados custos de creación de infraestruturas, que non permiten aproveitar as vantaxes económicas (economías de escala, optimización dos custos de loxística, etc.) das que gozan outros territorios con núcleos de poboación máis centralizados.

A pesar da crecente tendencia á desruralización observada, a comunidade galega posúe un elevado número de núcleos de poboación rural, que se concentran fundamentalmente nas provincias de Lugo e Ourense, onde a poboación residente en municipios menores de 5.000 habitantes alcanza respectivamente o 61,12% e o 59,43% no ano 2005.

A poboación residente nas principais cidades galegas foi aumentando como consecuencia deste fenómeno de desruralización. A poboación que reside nas sete cidades principais da rexión (A Coruña, Lugo, Ourense, Pontevedra, Ferrol, Santiago de Compostela e Vigo) representa xa un 36,74% do total. Nos últimos anos deuse un maior número de migracións interprovinciais con destino ás provincias de A Coruña e Pontevedra; provincias onde se concentran os principais núcleos urbanos como A Coruña, Santiago de Compostela, Ferrol, Pontevedra e Vigo.

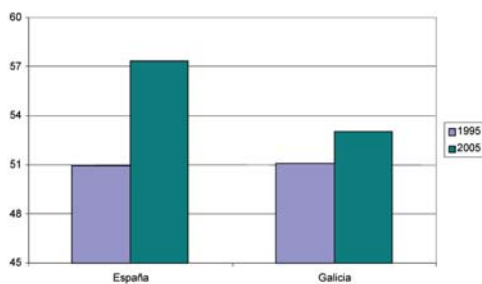
A economía galega saneou de forma notoria o seu mercado de traballo nos últimos anos. Como xa se tivo ocasión de apuntar, o principal desequilibrio experimentou unha substancial corrección, o que queda perfectamente reflectido no Gráfico 8. Agora ben, a evolución non foi tan favorable se, como é mester, utilizamos a referencia española.

Gráfico 8: Taxa de paro (%)

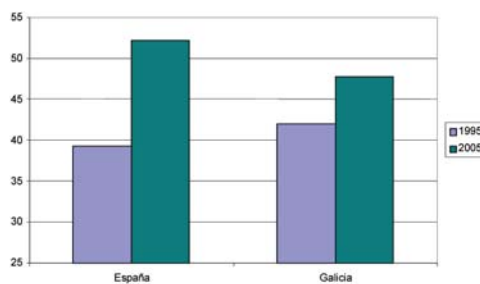
Fonte: elaboración propia.

Gráfico 9: Taxa de actividade

Fonte: elaboración propia.

Gráfico 10: Taxa de emprego

Fonte: elaboración propia.

- ⤴ O descenso da taxa de paro non foi tan intenso, de tal forma que as posicións entre as dúas taxas inverteuse, sendo agora lixeiramente inferior en España (Gráfico 8).
- ⤴ A taxa de actividade, que ten un marcado comportamento procíclico, creceu a un ritmo moi inferior á nacional (Gráfico 9). Polo tanto, a presión á alza exercida polo carácter expansivo do período foi parcialmente contrarrestada polo progresivo envellecemento da poboación galega que, sen dúbida, constitúe un dos principais problemas desta comunidade.
- ⤴ Outro tanto sucede coa taxa de emprego¹¹ que, en 2005, era superior e que, dende 1997, é non só máis baixo senón que, ademais, presenta un diferencial crecente respecto á media española (Gráfico 10).
- ⤴ En definitiva, a poboación ocupada creceu considerablemente menos en Galicia, de aí que a cota no emprego nacional diminuíra dun 7,7% en 1995 a un 6,0% en

¹¹ Definida de acordo coa EPA, é dicir, como o cociente entre a Poboación activa e a Poboación potencialmente activa, formada por todas as persoas con 16 ou máis anos, calquera que sexa a súa idade. Este dato non é comparable co de UE 25, que utiliza como denominador a poboación entre 16 e 64 anos. No resto do documento faise referencia á taxa de emprego tal como a establece Eurostat.

2005. Iso non se debe só á sangría ocupacional sufrida por un sector agrario en pleno axuste estrutural, senón tamén á menor xeración de emprego por parte das actividades non agrarias. En efecto, ao longo dese decenio a participación galega nos 6,6 millóns de empregos non agrarios creados pola economía española limitouse a un 4,7%, cifra sensiblemente inferior á cota na situación de partida: 6,2%.

- ▲ Por outro lado, convén recordar que a temporalidade mantén unha tenaz resistencia á baixa. É máis, no caso do mercado laboral aumentou lixeiramente, pasando a fracción dos asalariados con contrato temporal dun 32,4% en 1995 a un 34,8% en 2005, cando en España o que se rexistrou é un pequeno descenso. É sabido que semellante proporción só en parte se xustifica pola estacionalidade da actividade produtiva en determinados sectores e que, en boa medida, é o resultado dunha indesexable precarización das relacións laborais que é necesario corrixir.
- ▲ Por último, hai que sinalar que o custo laboral por traballador é sensiblemente máis baixo en Galicia, situándose actualmente en torno ao 86% da media correspondente ao total nacional, mesmo rexistrando unha leve caída en termos relativos, todo iso nun contexto nacional de moderación salarial que resultou moi favorecedor no que concirne á creación de emprego.

Con respecto á segregación por xénero, as mulleres rexistran no ano 2005 unha taxa de emprego (51,61%) e de actividade (59,8%) en Galicia superior á de España, concretamente en 5,3 e 3 puntos porcentuais respectivamente¹². Non obstante o desemprego feminino é máis pronunciado en Galicia, reflectindo unha taxa de 1,5 puntos porcentuais por enriba da media nacional durante o período 2005. A concentración sectorial da muller galega en tarefas agrícolas e gandeiras condicionan de forma moi relevante estes datos de emprego.

Así mesmo, Galicia vén mostrando un comportamento positivo en termos de desemprego xuvenil¹³ e de longa duración¹⁴, cunha evolución máis positiva que a media nacional. O desemprego xuvenil rexistra en 2005 unha taxa do 21% fronte ao 24,6% nacional. Este feito pode deberse ao saldo migratorio negativo rexistrado entre a poboación ocupada máis nova, unido á relativamente escasa presenza de novos en comparación á media nacional.

A poboación inmigrante reflectiu unha evolución crecente durante os últimos 7 anos en Galicia, aínda que a un ritmo menos acentuado que no resto do territorio nacional (218,4% fronte a 398,1%). A entrada de inmigrantes estranxeiros consolidou un saldo migratorio positivo durante 2005, situación que xunto a que o 82,1% se trata de poboación en idade de traballar, permite pensar que Galicia posúe na man de obra inmigrante unha oportunidade para facer fronte ao risco de falta de relevo xeracional no mercado laboral.

A produtividade definida como o PIB a prezos correntes entre a poboación ocupada evolucionou de xeito favorable durante o período (1998-2004)¹⁵ en Galicia, crecendo un 5% de media anual fronte a un 3,03%, un 3,43% e un 2,96% de crecemento medio anual de España, a UE-25 e UE-15 respectivamente. Este é un dos elementos clave nos que

¹² Indicadores laborais calculados tomando como referencia a poboación entre 16-64 anos.

¹³ Poboación entre 16 e 24 anos.

¹⁴ Situación de desemprego de 2 ou máis anos.

¹⁵ Último dato dispoñible para a UE-25.

Fonte: EUROSTAT, IGE e elaboración propia.

maior diferencial se observa coa media nacional e europea. A pesar diso a produtividade en Galicia continúa por debaixo dos seus referentes nacionais e europeos.

A produtividade do traballo foi, como se viu, o único dos tres factores que actuou en pro da converxencia da renda por habitante coa media nacional. De feito, se as taxas de actividade e de ocupación permanecesen estables respecto ás españolas, o PIBpc galego en 2005 só distaría 4,5 p.p. do correspondente ao conxunto estatal¹⁶ en vez de o realmente existente, que cuadriplica ao anterior. Simulación que se pode facer pero que, na práctica, adoece dunha seria limitación, é dicir, as ganancias de produtividade máis elevadas da economía galega están intimamente conectadas co comportamento seguido pola ocupación.

A produtividade do traballo a nivel agregado é a media aritmética ponderada das produtividades sectoriais, actuando as participacións de cada rama no emprego total como ponderacións:

$$PAT = \sum_{i=1}^n PAT_i \times \frac{E_i}{E}$$

Polo tanto, a progresión da produtividade agregada pódese deber a un aumento das produtividades sectoriais e/ou unha redistribución intersectorial do factor traballo. Cando unha economía acumula certo atraso relativo e, por iso, ten un sector agrario sobredimensionar, o potencial de crecemento da produtividade é moi elevado posto que a diminución do seu peso ocupacional preme á alza sobre o nivel agregado de eficiencia mediante un efecto composición. Ese é o escenario no que hai que encadrar o progreso da produtividade do traballo de Galicia que, por outro, foi moi limitado, chamando só a atención pola súa evolución con respecto ao conxunto español, se ben o seu nivel en 2005 equivalía só ao 85% da media española.

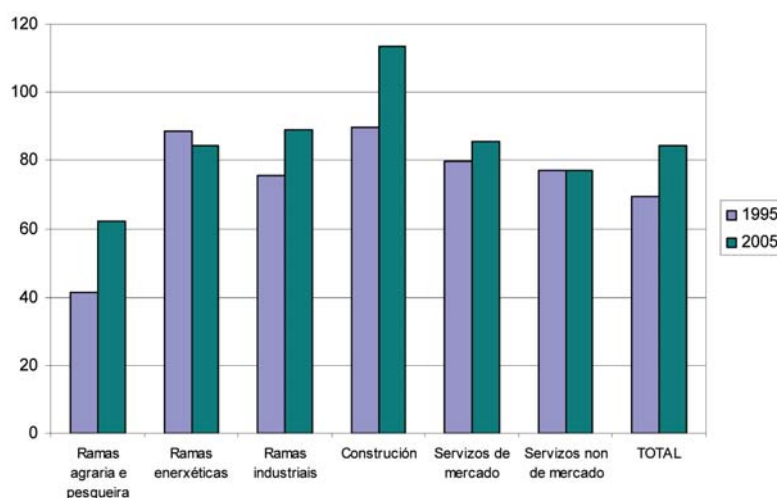
No caso de Galicia¹⁷, en 1995 o sector primario absorbía o 22,1% do emprego total; proporción que baixou á metade (11,1%) en 2005; esa reasignación do factor traballo a favor dos sectores con maior nivel de eficiencia provoca por si mesmo un incremento da produtividade agregada, ao que hai que sumar o resultante da alza das produtividades sectoriais. Máis concretamente, entre 1995 e 2005 a recomposición sectorial do emprego explica, por si mesma, a terceira parte das ganancias da produtividade no conxunto da economía galega, correspondendo os dous terzos restantes aos aumentos sectoriais. Obviamente, a gradual equiparación da estrutura ocupacional da economía galega coa española carrega que, no futuro, ese vector que xogou a favor da mellora da produtividade perda poder de arrastre e, polo tanto, sobre a renda por habitante, tanto en termos absolutos como relativos.

O anterior quere dicir que as ganancias da produtividade agregada terán que basearse cada vez máis en dous elementos: a) A reasignación do factor traballo a favor das actividades máis eficientes en cada rama como, por exemplo, o incremento do peso ocupacional das manufacturas avanzadas en detrimento das tradicionais; b) O incremento da produtividade do traballo en todos os subsectores do aparato produtivo, particularmente nas esferas con maior achega ao emprego agregado.

¹⁶ De acordo coa Táboa 1: PIBpc de Galicia = 85,2 * 105,4 * 106,4 = 95,5 (España = 100).

¹⁷ Emprego contabilizado a partir dos postos de traballo equivalentes a tempo completo da Contabilidade Nacional do INE.

Gráfico 11: Produtividade aparente do traballo. Galicia. (España = 100)

Fonte: elaboración propia.

O Gráfico 11 mostra o longo camiño que hai que percorrer para conseguir a converxencia coa produtividade española que, por outra parte, deberá crecer vigorosamente para igualarse coa das economías europeas máis eficientes. En efecto, en 2005 só o sector Construción gozaba dun nivel de produtividade por enriba da media nacional. No resto das ramas, a produtividade galega situábase por debaixo do 90% do nivel español: a) O forte descenso do emprego primario permitiu recortar en máis de 20 puntos este diferencial, o que non obsta para que en 2005 a produtividade equivalla, en números redondos, ao 60% da española; b) Nas actividades enerxéticas a produtividade media rexistrou unha lixeira erosión en termos relativos, de modo que en 2005 rolda o 85% da cifra correspondente ao conxunto da rama nacional; c) A produtividade industrial mellorou sensiblemente, reducindo o diferencial desfavorable á metade, polo que en 2005 se cifraba en pouco máis de 10 puntos; d) Resultado positivo que se reproduce, aínda que con menor intensidade, en Servizos de mercado; e) A produtividade relativa de Servizos de non mercado permaneceu estabilizada nun nivel próximo a 80%.

1.1.6. ANÁLISE DA ESTRUCTURA DOS PRINCIPAIS SECTORES PRODUTIVOS

Ao longo da década considerada, o PIB polo lado da oferta rexistrou modificacións de certa entidade. A lectura da Táboa 2 e do Gráfico 12 permite realizar os seguintes comentarios por ramas de actividade. En primeiro lugar, agricultura, gandería e pesca seguen perdendo peso no PIB de forma paulatina, de tal forma que, en 2005, apenas logra superar a barreira do 5%; iso non impide que siga sendo unha dos piares da especialización produtiva galega no contexto español. Os dous feitos anteriores son aplicables sen problema ningún a Enerxía.

Táboa 2: Estrutura do VAB galego polo lado da oferta

	1995	2000	2005
Agricultura, gandería e pesca	7,3	5,7	5,1
Enerxía	5,9	4,8	3,8
Industria	14,1	16,1	15,1
Construción	10,6	11,3	13,8
Servizos	62,0	62,1	62,3
- Servizos de mercado	46,1	47,3	48,5
- Servizos de non mercado	15,9	14,7	13,8
Valor Engadido Bruto	100,0	100,0	100,0

Fonte: elaboración propia.

O sector da agricultura, gandería e pesca, que no ano 1996 daba traballo a 229.500 persoas (o 24,5% da poboación ocupada total), foi experimentando unha redución progresiva, pasando a supoñer 120.900 empregos durante o exercicio 2005 (o 10,7% da ocupación total nese ano). O proceso de reestruturación vivido por este sector implicou un notable incremento na produtividade, pois mentres que a súa participación relativa no emprego perdeu 13,8 puntos durante o decenio considerado, a súa achega ao VAB total reduciuse nunha proporción sensiblemente máis baixa (as actividades asociadas á agricultura, gandería e pesca, que xeraran o 7,3% do VAB total galego en 1995, pasaron a achegar o 5,1% no 2005).

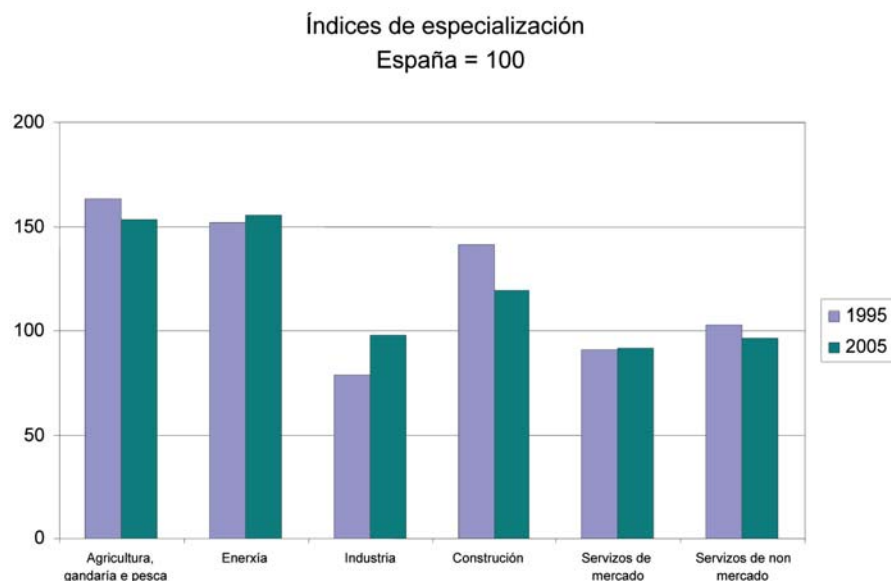
Para indicar os anteriores datos a nivel de rama de actividade é preciso referirse ao ano 2004, último exercicio para o que se dispoñen de datos estatísticos a este nivel de desagregación. O subsector da agricultura e gandería xerou o 4,1% do VAB galego e o 3,6% do VAB español no exercicio 2004. A relevancia que ten a pesca dentro da economía galega obsérvase claramente se se pensa que este subsector xerou, no ano 2004, o 2,1% do VAB galego e só o 0,2% do VAB español.

A industria agroalimentaria ligada ás anteriores actividades, cun emprego asociado de 38.500 persoas, representou o 3,4% da ocupación total galega durante o ano 2005 e xerou o 2,5% do VAB correspondente a 2004.

A cota industrial experimentou unha alza no primeiro quinquenio, á que seguiu un descenso no segundo, de tal forma que é moi similar nos dous anos que abren e pechan a década estudada. Como en España, a contribución produtiva da industria sufriu unha considerable mingua, iso permitiu erradicar a desespecialización industrial de Galicia, é dicir, en 2005 o peso da rama é moi similar en ambas as dúas economías.

As actividades industriais nas que Galicia está especializada no contexto español son, por orde decrecente, as tres seguintes: Madeira, Material de transporte e Têxtil e Confección. Por outro lado, certos subsectores das dúas últimas son os que gozaron dun maior dinamismo que, necesariamente, hai que vinculalo coa presenza de empresas da importancia de Citroën e Inditex.

Gráfico 12: Especialización produtiva de Galicia por ramas de actividade

Fonte: elaboración propia.

Por último, resulta necesario realizar unha precisión final, referente ao exíguo peso das manufacturas avanzadas na estrutura industrial, o que pode quedar ilustrado a partir do dato de que o conxunto de actividades englobadas dentro de Maquinaria e material eléctrico, electrónico e óptico xera menos do 2,5% do VAB industrial galego.

Construción é o sector con maior crecemento, o que conduce a que sexa o que máis incrementou o seu peso produtivo. Con todo, o comportamento da rama española foi aínda máis expansivo, o que tivo por efecto unha redución na especialización produtiva de Galicia.

Servizos de mercado é, con diferenza, a rama con maior achega ao PIB galego que, por outra parte, rexistrou unha lixeira progresión ao longo do decenio. Non obstante é, na actualidade, a esfera produtiva con maior grao de desespecialización o que, basicamente, se debe ao inferior peso que, en relación a España, teñen dentro do tecido produtivo desta Comunidade Autónoma sectores como Transporte e comunicacións e Intermediación financeira.

Os servizos de non mercado creceron menos que o PIB e, polo tanto, viron descender a súa contribución produtiva. A caída relativa acentuouse un pouco máis en Galicia e, por iso, o índice de especialización experimentou un leve descenso.

Segundo o Instituto Galego de Estatística (IGE), a actividade pesqueira extractiva e acuícola galega xerou, durante o exercicio 2004, unha cifra de negocio superior aos 1.000 millóns de euros. No 2004, por subsectores (excluíndo industria e servizos), a pesca de altura segue sendo a que máis peso representa (43,33%) e é seguida cada vez máis de preto pola acuicultura mariña (29,13%) que ve incrementadas a súa infraestrutura e ingresos cada ano. A flota pesqueira con porto base en Galicia -formada por preto de 5.300 buques de pesca e 1.020 de acuicultura- é a máis importante de todas as rexións europeas e tamén a maior do país co sector pesqueiro máis potente da Unión Europea. De feito, Galicia posúe preto do 40% dos barcos españois, dato que reflicte a grande importancia da flota galega no sector pesqueiro comunitario e estatal.

A reestruturación do sector xerou un inevitable impacto no desenvolvemento social e económico rexional. O nivel de renda e o emprego locais son as variables que se ven principalmente afectadas, dada a influencia directa e indirecta que a esfera pesqueira exerce sobre a supervivencia e o desenvolvemento dun grande número de actividades económicas. A pesar de que as cifras de negocio pesqueiro non resultan desalentadoras no seu conxunto, xa que a caída destas no subsector extractivo vese compensada polo incremento dos resultados en acuicultura, o volume de postos de traballo continúa diminuíndo ano a ano. Ademais do impacto da reestruturación da flota, cabe destacar os efectos da marea negra provocada polo afundimento do Prestige, que afectaron a grande parte do litoral galego prexudicando a pesca costeira e o marisqueo entre os anos 2002 e 2003.

O peso dos sectores no mercado do traballo reflicte a paulatina transformación vivida por Galicia no seu paso dunha economía primaria, baseada na agricultura e a gandería a unha economía desenvolvida, cada vez máis baseada no coñecemento, na aplicación de novas tecnoloxías e na prestación de servizos. Así, se en 1996 o sector primario (incluído a pesca) ocupaba a 230.600 persoas, igual ao 24,5% do total da poboación ocupada, en 2005 este número descendera ata 120.944, o que supón o 10,7% do total da poboación ocupada. O maior descenso produciuse, sobre todo, nas actividades agrarias e gandeiras debido, entre outros factores, ao envellecemento da poboación e a conseguinte falta do relevo xeracional das actividades agrícolas.

O subsector da agricultura e a gandería deu emprego a unha media de 86.600 persoas durante o ano 2005, cifra que supón o 7,7% da ocupación total galega nese exercicio (esta porcentaxe situouse nun 5,0% en España). Por outra banda, as actividades vinculadas á pesca e á piscicultura xeraron un total de 34.300 postos de traballo, representando o 3,0% do emprego total (fronte á porcentaxe do 0,3% correspondente a España).

As actividades relacionadas coa pesca extractiva, o marisqueo e a acuicultura constitúen un dos primeiros axentes da economía galega. De feito, deste sector non só dependen os 34.300 traballadores indicados no parágrafo anterior, senón tamén outros traballadores de actividades como a industria conservera, os estaleiros e o comercio. Estímase que por cada emprego no mar, se crean ao redor de catro empregos máis en terra.

A porcentaxe do emprego concentrado no conxunto deste sector, aínda que segue unha tendencia decrecente, mostra un peso relativo importante das actividades do sector primario sobre o conxunto do emprego, representando máis do dobre da media estatal (5,3%). Destaca o caso da provincia de Lugo, na que o sector primario achega o 22% do emprego total da provincia. A tendencia de modernización dos procesos agrarios e o abandono das actividades primarias en favor das actividades industriais e o sector servizos poden ocasionar efectos negativos importantes sobre o axuste sectorial do emprego dada a baixa taxa de creación de empregos que se dá nesta provincia. Ata o momento foi a xubilación unha vía para evitar tales efectos.

Polo que se refire ao sector industrial, este segue mostrando importantes índices de crecemento, proporcionando emprego a 217.393 persoas no ano 2005, o 19,2% da poboación ocupada galega, o que supón un incremento de 3,5 puntos sobre a porcentaxe alcanzada no 1996 (15,7%). As principais áreas de ocupación son as industrias da alimentación e o téxtil, cun incremento de ocupación de máis do 40%, seguida pola metalurxia, a madeira e a cortiza.

O sector terciario, que emprega case o 60% da poboación galega experimentou un crecemento na última década de aproximadamente dez puntos porcentuais. Os sectores de actividade que demanda máis persoal son: a hostalaría e as actividades de intermediación inmobiliarias, seguidos pola administración pública.

Afondando no estudo dos principais sectores produtivos de Galicia cabe facer mención dos sectores empresariais estratéxicos como son o da automoción, o téxtil, o naval, a madeira e o conserveiro.

Cabe destacar que nestes sectores o abaratamento dos custos da materia prima no ámbito comercial e da man de obra pode dar lugar tamén a crises que supoñan graves prexuízos ou mesmo a desaparición de sectores sensibles que convén manter por razóns non estritamente económicas, tales como evitar o despoboamento humano de rexións litorais ou contribuír á integración e cohesión das economías locais.

A globalización económica deu orixe a dous fenómenos diferentes que Galicia tivo que afrontar ao longo dos últimos anos: a deslocalización e a externalización. Nesta rexión, os sectores que presentan un maior risco de sufrir estes efectos adversos son o téxtil, a automoción, as telecomunicacións e, nunha menor medida, a industria madeireira e a conserveira.

O téxtil é o sector que se mostrou máis sensible fronte a este problema. A liberalización das exportacións entre os estados da OMC provocou unha crise que causou a perda de máis de 10.000 postos de traballo nos talleres auxiliares, ocasionou a regulación de emprego de varias empresas tradicionais e abriu o camiño cara á externalización dos xigantes do sector, os cales, aínda mantendo en Galicia os departamentos que achegan un maior valor engadido, subcontratan en países como China, Marrocos ou México, aqueles labores que implican unha menor especialización.

No que respecta ao sector da automoción, o desprazamento da produción automobilística cara a países como a República Checa ou Eslovaquia, non prexudicou á industria galega, que mantén o seu elevado nivel de competitividade grazas á interacción das tres vantaxes comparativas seguintes: a alta cualificación dos traballadores, a existencia dun clúster ben organizado e a presenza dun centro de investigación que asume serias responsabilidades en materia de I+D.

Os servizos prestados polas compañías de telecomunicacións aos seus clientes constitúen unha actividade emerxente que, nas súas épocas álxidas, ocupan en Galicia a máis de 8.000 traballadores. Esta actividade está sendo afectada por un progresivo proceso de deslocalización cara a Latinoamérica e Marrocos. O exemplo máis recente foi a perda de 800 postos de traballo en dúas empresas de telemercadotecnia de A Coruña e a súa posterior recolocación en Arxentina. A fuxida das operadoras de telecomunicacións a países con man de obra barata podería implicar que, a medio prazo, desaparezan a práctica totalidade dos empregos xerados por este sector.

Tamén se observou, durante os últimos anos, a tendencia dalgúns grupos industriais autóctonos a expandirse noutros países. Os casos máis relevantes son a apertura de contactos dalgunhas conserveiras para instalar factorías nos países bálticos e en Latinoamérica; a adquisición de varias plantas madeireiras nos países do leste europeo por parte dalgúns grupos empresariais galegos do sector; os investimentos realizados na República Checa e en Eslovaquia, por grupos vigoeses pertencentes ao subsector

dos complementos do automóbil e a estratexia de expansión desenvolvida pola principal empresa galega de distribución eléctrica en Moldavia, Polonia e a República Checa.

Debe destacarse, non obstante, que nos exemplos mencionados no parágrafo anterior, non se produce unha deslocalización dos investimentos financiados polo capital estranxeiro, senón que son as propias empresas autóctonas as que se desprazan cara a outras economías emerxentes, atraídas por uns custos salariais máis baixos, as facilidades para obter chan industrial, a proximidade dos mercados centroeuropeos, etc.

1.1.7. FINANZAS PÚBLICAS

O gasto público autonómico situouse, cunha lixeira tendencia á alza, en torno a un 20% do PIB galego ao longo da década (gráfico 13). Dentro do contexto das CC.AA. trátase dunha ratio relativamente elevado, como corresponde en xeral ás rexións máis beneficiadas polos diferentes fondos comunitarios. En efecto, en 2003 só superaron a barreira do 20% do PIB catro comunidades: Extremadura (27,5%), Castilla-A Mancha (21,8%), Galicia (20,3%), e Navarra (20,1%); ás que cabe engadir Andalucía (19,8%).

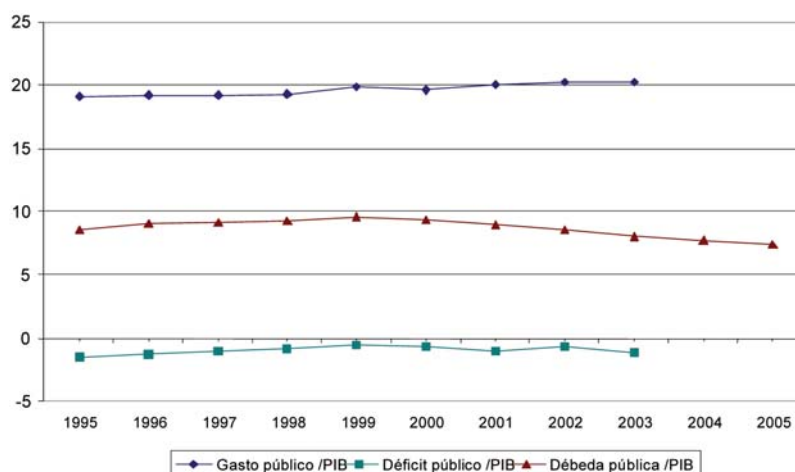
A administración autonómica incorreu nun déficit permanente ao longo do período 1995-2003, que se situou nunha franxa que, en principio, cabe cualificar como contida en termos de PIB: 0,5-1,5%. Non obstante, o déficit de 2003, por exemplo, que se cifrou nun 1,2% do PIB foi o segundo máis elevado de todas as comunidades autónomas, sendo só superado polo de Baleares, que se elevou a un 1,3%.

Ese recurso ao déficit deu lugar a unha débeda pública autonómica que, ao longo dos exercicios considerados no Gráfico 13, alcanzou o teito do 10% do PIB, cun perfil temporal non especialmente inquietante posto que, dende 1996, a ratio Débeda pública/PIB rexistra unha tendencia á baixa, pausada pero firme. Non obstante, debe aclararse que, en 2005, é a terceira máis alta de todas as administracións autonómicas, só superada pola Comunidade Valenciana (11,6%) e Cataluña (7,8%).

Malia a alza dos prezos do petróleo e aos desastres naturais, o crecemento mundial seguiu superando as expectativas, grazas a condicións propicias nos mercados financeiros e a políticas macroeconómicas acomodaticias en curso.

Para o futuro, as previsións de referencia indican que continuará a puxanza do crecemento, aínda que os riscos seguen inclinándose cara á baixa, sobre todo, a medida que aumentan certos factores crave de vulnerabilidade, especialmente os desequilibrios mundiais.

Gráfico 13: Evolución do gasto, déficit e débeda pública da administración autonómica

Fonte: elaboración propia.

1.1.8. INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO TECNOLÓXICO E INNOVACIÓN

O proceso de globalización económica demostrou amplamente que o investimento en Investigación, Desenvolvemento e Innovación (en diante, I+D+i) e a rápida e correcta adaptación da economía ás tecnoloxías da información e a comunicación (en diante, TIC) é o principal factor do incremento da produtividade e do crecemento a longo prazo.

Neste contexto, Galicia atópase aínda moi lonxe de alcanzar os obxectivos europeos fixados para 2010. En 2005, o gasto galego en actividades de I+D+i representaba o 0,89% do seu PIB, fronte ao 1,13% do nivel total de investimento para España e o 1,9%¹⁸ do a UE-25.

Con respecto á participación privada do gasto en I+D+i, o financiamento empresarial das actividades de I+D+i en Galicia en 2005 situábase nun 43,44%¹⁹, o cal supón un considerable incremento con respecto ao 37,59% do ano anterior, se ben continúa considerablemente por debaixo da media española do 53,93%²⁰ e lonxe da media europea (UE-15) do 58% e do obxectivo de Lisboa do 66%.

Estes feitos vense agravados pola caracterización do tecido produtivo galego, composto por un elevado número de microempresas que se mostran pouco activas en termos do investimento en desenvolvemento tecnolóxico e innovación, e pola falta de integración e coordinación entre as universidades e os centros públicos de investigación e o mundo empresarial.

Non obstante, cabe sinalar que Galicia experimentou dende 1995 un incremento na súa taxa de investimento en I+D de máis do 70%, triplicando o seu gasto en I+D per cápita (pasando de 41,3 € en 1995 ata 133,15 € en 2004), feito aínda máis acusado a partir do ano 2000, no que o sistema de innovación de Galicia parece adquirir un novo dinamismo, grazas ao esforzo do conxunto dos axentes da economía e a sociedade galega.

¹⁸ Fonte: Eurostat 2004.

¹⁹ Fonte: INE 2005. Se considera conxuntamente o investimento das empresas e dos Institutos Privados Sen Fins de Lucro- IPSFL.

²⁰ Idem.

Polo que se refire á poboación empregada en actividades de I+D, destácase o considerable incremento de persoal ocupado que experimentou Galicia na última década, aínda que máis do 50% se atopa no sector do ensino superior (o 53,1% en Galicia fronte ao 38,3% en España en 2005). Este feito confirma a elevada capacidade que veu demostrando a universidade en materia de investigación e o escaso reflexo que ten a mesma na innovación empresarial e polo tanto as deficientes conexións entre uns e outros.

En 2005 o 7,5 por mil da poboación ocupada galega dedicábase a actividades de I+D+i, fronte ao 9,2 por mil da poboación española. O total de persoal investigador ocupado en Galicia ascendía ao 5,2 por mil da poboación ocupada, achegándose gradualmente ao 5,8 por mil do colectivo do persoal investigador ocupado en España. E todo iso tendo en conta o percorrido aínda pendente da economía española ata alcanzar o 13,6 por mil da poboación ocupada dedicada á I+D de forma directa.

1.1.9. DESENVOLVEMENTO EMPRESARIAL: PEME, NOVOS EMPREENDEDORES E ACCESO AO FINANCIAMENTO

O desenvolvemento dun tecido empresarial forte e innovador é o primeiro síntoma da existencia dun ámbito económico sólido, dinámico e proxectado cara a novas actividades empresariais máis competitivas e innovadoras. Por estes motivos a Unión Europea, a través da Estratexia de Lisboa, quixo poñer o acento sobre a necesidade de aglutinar esforzos para a mellora do ámbito empresarial e de responder aos requirimentos das empresas, sobre todo as PEME.

Galicia seguía sendo en 2005 a quinta Comunidade Autónoma española cun maior número de empresas sobre o total nacional, superada tan só por Cataluña, Andalucía, a Comunidade de Madrid e a Comunidade Valenciana. Galicia contaba en 2005 co 6,06% das empresas presentes no territorio nacional, posicionamento que se vén consolidando dende 1999 e que reflicte o dinamismo da economía galega no espírito emprendedor.

Polo que se refire á xeografía do tecido empresarial galego, destácase que a iniciativa e a actividade empresarial se concentran nas provincias de A Coruña e Pontevedra, que aglutinan case o 75% do total das empresas existentes en Galicia²¹.

En xeral, Galicia mostra unha densidade empresarial por debaixo da media estatal. En 2005 había en Galicia 67,24 empresas por cada mil habitantes fronte ao 69,46 da media española. Non obstante, esta media sobe nas dúas provincias costeiras, ata un 68,36 por mil en A Coruña e un 67,28 por mil en Pontevedra.

En canto aos sectores de actividade, nos últimos dez anos produciuse en Galicia unha redución das actividades relacionadas co sector primario en favor do sector servizos, que representa case o 60% do seu PIB e arredor do 77% do total das actividades empresariais presentes na rexión. Pola contra, Galicia conta cun importante tecido industrial, que segue mostrando índices de crecemento por enriba da media nacional, e que nalgúns sectores representa ata o 15% do total da industria nacional. Non obstante, estas industrias baséanse fundamentalmente en actividades tradicionais de extracción de materias primas, que adoecen dunha falta de modernización que impide explotar as súas potencialidades a nivel internacional.

²¹ Fonte: INE 2005. Directorio Central de Empresas (DIRCE).

En canto ao número de empregados, o tecido empresarial galego caracterízase, ao igual que o nacional, polo predominio das empresas con menos de 5 traballadores, que contabilizan o 90,30% do total das empresas presentes no territorio.

O tecido empresarial galego caracterízase polo reducido tamaño das súas empresas e pola concentración da actividade na prestación de servizos comerciais, de hostalaría e de actividades de intermediación financeira e inmobiliaria, o que repercute negativamente sobre a economía galega posto que o dinamismo empresarial se centra en actividades pouco innovadoras e de baixo valor engadido.

Adicionalmente, pode afirmarse que o tecido empresarial presenta unha escasa capacidade e esforzo investidor en I+D+i, pero cunha importante vocación exportadora, especialmente no ámbito da UE. Galicia presenta un saldo comercial positivo coa UE-25 que incrementou un 53,1% nos últimos cinco anos. Dende o ano 2003, non obstante, a tendencia é decrecente, principalmente debido ao forte incremento importador (15,1%) e a un menor crecemento das exportacións (7,8%).

Cabe destacar que Galicia experimentou unha importantísima transformación no que se refire ao asociacionismo e a cooperación interempresarial, o que demostra a clara vontade de todos os sectores de actividade galega de xuntar esforzos na consecución dunha economía especializada, tecnoloxicamente avanzada e altamente competitiva. Claro exemplo desta vontade foi a creación nos últimos anos de importantes “clusters” e centros tecnolóxicos temáticos, en torno aos cales se agrupan as empresas e industrias de cada sector de actividade, co fin último de fomentar a cooperación entre todos os axentes do sector, promovendo a innovación e a competitividade do tecido empresarial. Como exemplo paradigmático destácanse o “cluster” do automóbil (CEAGA) e o Centro Tecnolóxico da Automoción de Galicia (CTAG), e que souberon crear unha importante industria auxiliar ao redor dun importante fabricante de automóviles. Ademais do CEAGA, Galicia conta con importantes “clusters” nos sectores da madeira, a acuicultura, o naval e o conservero. Recentemente, o Consorcio da Zona Franca de Vigo en colaboración co IGAPE sentou as bases para o nacemento do “cluster” das novas tecnoloxías INEO, un paso máis cara á consecución do obxectivo europeo de lograr unha economía competitiva baseada no coñecemento e a educación dixital.

Táboa 3: Comercio exterior de Galicia e España con respecto á UE-25 e con respecto ao total mundial (2000-2005). Millóns de euros

ANOS	GALICIA				ESPAÑA			
	UE-25		TOTAL MUNDIAL		UE-25		TOTAL MUNDIAL	
	SALDO COMERCIAL	Saldo / PIB	SALDO	Saldo / PIB	SALDO	Saldo / PIB	Saldo	Saldo / PIB
2000	1.134	3,3%	-570	-1,7%	-20.065	-3,2%	-45.291	-7,2%
2001	1.868	5,1%	-138	-0,4%	-17.987	-2,6%	-43.439	-6,4%
2002	2.508	6,5%	591	1,5%	-17.667	-2,5%	-42.000	-5,8%
2003	2.025	4,9%	-255	-0,6%	-19.048	-2,4%	-46.995	-6,0%
2004	1.923	4,3%	-486	-1,1%	-25.907	-3,1%	-61.486	-7,3%
2005	1.736	3,6%	-1490	-3,1%	-30.022	-3,3%	-77.813	-8,6%

Fonte: Agencia Estatal de la Administración Tributaria.

1.1.10. SOCIEDADE DA INFORMACIÓN: BRECHA DIXITAL E E-BUSINESS, E-ADMINISTRACIÓN, E-LEARNING

Vista por algúns como a Terceira Revolución Industrial, a utilización e difusión das novas tecnoloxías da información e as comunicacións (en diante, TIC) representa un dinamizador de primeira magnitude da produtividade e a competitividade de todos os sectores económicos, pola súa capacidade de derrubar as barreiras espazo-temporais que durante séculos condicionaron as posibilidades de desenvolvemento de calquera actividade económica, social ou educativa.

Por esta razón, a Unión Europea volve reforzar, para este novo período de financiamento, a súa prioridade de estender a Sociedade da Información a todos os ámbitos da sociedade, a educación e a economía europea.

Neste contexto, a brecha dixital que segue existindo entre Galicia e España e a UE-25 pon de manifesto que Galicia aínda ten que levar a cabo importantes reformas para a posta en marcha dunha economía do coñecemento que utilice de forma eficiente as TIC e que vehicule a transmisión do devandito coñecemento a través delas.

De acordo cos indicadores existentes, a situación de Galicia na Sociedade da Información está por debaixo da media europea e española na maioría dos ámbitos relativos á creación, utilización e difusión das TIC.

Da Enquisa de Tecnoloxías da Información nos fogares do INE despréndese que no segundo semestre de 2005, 873.714 galegos utilizaron Internet nos últimos tres meses, o que representa un 36,5% do total da poboación. Esta porcentaxe en España ascendía ao 42,1% e na UE25 ao 43%²².

No que respecta aos datos de administración electrónica, Galicia afronta un enorme reto no desenvolvemento e uso de novos servizos on line por parte da cidadanía; integrados, eficientes e de calidade co obxecto de mellorar a relación desta coa administración. Segundo datos do Observatorio TIC de Galicia algo máis da metade dos cidadáns galegos usuarios de Internet, accede aos servizos da e-administración, Internet, aínda lonxe dos niveis da UE-25.

Ademais da brecha en termos de administración dixital, a penetración nos fogares galegos da Sociedade da Información dista aínda da media europea, e quedan patentes as importantes deficiencias que a sociedade galega sofre en canto á utilización de Internet: un 25,4% de utilización fronte a un 48% da media europea; en canto á accesibilidade, só o 16,65% dos fogares galegos dispón de conexión por banda ancha fronte ao 23% europeo e 22,47% nacional; e finalmente en termos de comercio electrónico, un 15,2% de utilización fronte ao 23,1% da UE e 18,2% nacional.

A atomización das empresas galegas representa unha importante barreira á hora de investir en solucións TIC que axuden a alcanzar os niveis de produtividade satisfactorios e a propiciar novas formas de negocio. Ademais, as empresas pequenas mostran graves dificultades á hora de reorganizar e investir en capital humano reducindo as efectivas posibilidades de utilización que estas ferramentas ofrecen.

²² Estes últimos datos son de Eurostat, que só considera a poboación de entre 16 a 74 anos.

1.1.11. TRANSPORTE: EQUILIBRIO TERRITORIAL E ACCESIBILIDADE

Un dos factores máis relevantes da competitividade económica é o grao de desenvolvemento da rede de infraestruturas, que condiciona a accesibilidade do territorio, así como o desenvolvemento da rede loxística e da mobilidade.

No caso de Galicia, o desenvolvemento das infraestruturas de transporte como elemento de fomento do equilibrio territorial cobra especial relevancia dada a súa situación xeográfica e as súas características: accidentada orografía e intensiva división minifundista do terreo, así como unha poboación dispersa que se distribúe en case 30.000 entidades singulares, que representan aproximadamente a metade das existentes en todo o territorio nacional.

Estas singulares características explican o desequilibrio que existe na distribución das redes de transporte, dados os elevados custos de creación de infraestruturas que dificultan o aproveitamento de vantaxes económicas (economías de escala, optimización dos custos de loxística, etc.) das que gozan outros territorios con núcleos de poboación máis centralizados. Así mesmo, existe unha alta dependencia do transporte por estrada tanto de pasaxeiros coma de mercadorías, o cal repercute negativamente sobre o medio e incrementa o déficit exterior polas conseguíntes importacións de petróleo.

A continuación, expóñense algúns datos ilustrativos acerca da situación do sistema galego de transportes, nas súas vertentes portuaria, aeroportuaria, viaria e ferroviaria.

No que respecta ao transporte marítimo, Galicia dispón dunha rede portuaria activa, ben comunicada e cun longo percorrido en desenvolvemento e integración, pola súa situación xeográfica estratéxica, nas redes transeuropeas, fundamentalmente na “autoestrada do mar” de Europa occidental. As comunicacións de carácter intermodal resultan aínda insuficientes, ao igual que a existencia de plataformas loxísticas que contribúan á dinamización da actividade empresarial da rexión.

Cabe destacar que o 60,67% da poboación total das provincias de A Coruña, Lugo e Pontevedra reside en concellos que contan con instalacións portuarias, e unha grande parte desa poboación desenvolve actividades directa ou indirectamente relacionadas co sector marítimo. Esta notable relevancia da actividade portuaria reflíctese no volume de tráfico portuario de mercadorías de Galicia, que representa un 13,4%²³ da tonelaxe nacional, ocupando o cuarto posto no ranking nacional, tras Cataluña, Andalucía e Canarias. En pesca, Galicia é líder indiscutible, rexistrando o 60,8%²⁴ do total de pesca desembarcada en España, e preto do 100% da pesca conxelada.

A natureza do tráfico portuario difire entre os diferentes portos galegos. Así, na provincia de A Coruña móvese fundamentalmente mercadoría a granel líquido (fundamentalmente produtos petrolíferos) e sólido, sendo os Portos de A Coruña e o de Ferrol, os que máis toneladas transportan deste tipo de mercadoría, aproximadamente o 90% da comunidade galega. Con respecto ao tráfico de colectores, o porto de Vigo é, con diferenza, o que maior tráfico representa dentro de Galicia concentrando aproximadamente o 90% do total.

Con respecto aos portos deportivos e de recreo, Galicia no 2004 xa dispoñía de aproximadamente o 9% dos portos deportivos de España e do 7% das prazas de amarre.

²³ Volume de tráfico portuario correspondente aos Portos do Estado localizados na Comunidade Autónoma de Galicia, en relación ao resto de Portos do Estado do territorio nacional.

²⁴ Porcentaxe do tráfico pesqueiro correspondente aos Portos do Estado localizados na Comunidade Autónoma de Galicia, en relación ao resto de Portos do Estado do territorio nacional.

Na actualidade existen actuacións en marcha para promover a ampliación do número de amarres galegos en torno a un 53% ata o 2007, incremento que se materializa fundamentalmente naqueles portos xestionados directamente pola comunidade galega, cun crecemento previsto do 91%.

A rede portuaria seguirá ampliándose unha vez finalícense os proxectos dos portos exteriores de Ferrol e de A Coruña, que centralizarán entre ambos os dous o transporte de mercadorías, favorecendo o asentamento industrial e a intermodalidade, actuando como un grande estímulo ao investimento privado. A estes proxectos súmanselle novas plataformas loxísticas e portos secos como: a construción dunha área loxística en torno ao Porto de Vigo (Salvaterra), así como outros proxectos en marcha na comunidade galega, tales como a área de Begonte, que dará cobertura aos portos de Coruña e Ferrol, o porto seco de Monforte e a plataforma loxística da que disporá o porto exterior de A Coruña, que estará comunicado cos principais polígonos industriais galegos e nacionais por ferrocarril e estrada.

No que respecta á rede aeroportuaria, o tráfico aéreo de pasaxeiros incrementouse en Galicia a un ritmo máis acelerado que no resto do territorio nacional. A rede aeroportuaria galega ofrece ampla cobertura á poboación, xa que sitúa algún dos tres aeroportos que a compoñen a menos dunha hora dos principais núcleos de poboación. Non obstante, este factor positivo vese diminuído polos baixos niveis de especialización e de complementariedade existentes entre eles e o seu reducido tráfico relativo de pasaxeiros e mercadorías.

Galicia conta con tres aeroportos, dous deles fundamentalmente nacionais: A Coruña e Vigo e un internacional: Santiago de Compostela. O tráfico de aeronaves, pasaxeiros e mercadorías destes tres aeroportos supón arredor dun 2% da actividade aeroportuaria nacional. Os aeroportos de Galicia no período 2002-2005 rexistraron un incremento medio de pasaxeiros do 50,3%, superior ao rexistrado pola media nacional (26,7%). O transporte de mercadorías, caracterizouse por unha redución de tráfico nos aeroportos de A Coruña (-12,3%) e Santiago (-18,4%) en favor dun incremento do 18% no aeroporto de Vigo.

Polo que se refire ao transporte por estrada, nos últimos anos, Galicia incrementou en maior medida que a media nacional, os quilómetros da súa rede viaria, mellorando a seguridade e acceso a estas.

España entre 1993 e 2004 aumentou a súa rede de estradas de dobre calzada, autovías e autoestradas nun 68%, mentres que Galicia o fixo nun 245%. A rede viaria galega durante o período en cuestión, multiplicou por máis do triplo os quilómetros de autovías e autoestradas (de 216 Qm. a 739 Qm.), finalizou as conexións coa meseta, o Eixe Atlántico (Ferrol - Fronteira Portuguesa - Lisboa) ao igual que a autovía Vigo-Baiona; o corredor de Lalín - Monforte, Vía Galega do Barbanza, a Vía Galega do Salnés, autoestrada A Coruña-Carballo e por último a autoestrada Santiago-Ourense, co tramo Dozón-Ourense, aínda en construción.

O investimento per cápita en estradas de Galicia durante os últimos anos é así mesmo superior á rexistrada a nivel nacional, alcanzando en 2004 os 169,39 €, fronte aos 133,77 euros de media do resto de España.

No que respecta ao transporte ferroviario galego, a densidade de quilómetros de vías en funcionamento en 2004 alcanzaba os 3,5 Qm. por cada 100 Qm² de territorio, fronte a unha media nacional de 2,9 Qm. por cada 100 Qm². Se se relaciona este dato coa

poboación, o dato é favorable así mesmo para Galicia con 0,4 Qm. de vías por cada 1000 habitantes fronte un 0,3 a nivel nacional. Non obstante, móstrase enganoso se se considera a elevada densidade da poboación da rexión respecto a España, que no 2004 era respectivamente de 93,7 fronte a 87,3 habitantes/Qm², xunto á elevada dispersión desta, posto que se distribúe en preto de 30.000 lugares.

A situación actual do sistema ferroviario de Galicia caracterízase de igual xeito por un excesivo número de pasos a nivel, así como por presentar un trazado ferroviario composto na súa maior parte de vía única, sendo minoritarios os tramos de dobre vía. Ambos os dous factores xogan en contra da seguridade do sistema ferroviario, así como da súa eficiencia.

Os servizos que se prestan ata a data, en relación ao tráfico de pasaxeiros son susceptibles de mellora en termos de tempo e presentan unha reducida complementariedade con estacións de autobuses fundamentalmente: casos de Santiago de Compostela e Vigo, entre outros. En relación ao tráfico de mercadorías, cabe destacar a existencia de colos de botella no transporte de mercadorías (Monforte de Lemos) con destino ao resto de España, o que resta eficiencia e axilidade ao sistema ferroviario como rede loxística da rexión.

A rede ferroviaria carece de servizos de altas prestacións e de conexión con estas, especialmente no contexto da rede transeuropea de transportes. Neste sentido, resulta imprescindible acometer actuacións encamiñadas a mellorar a accesibilidade do territorio galego por medios alternativos á estrada que doten á rexión de infraestruturas de vangarda habilitadas para o transporte de viaxeiros e mercadorías e que a vinculen cos territorios veciños de forma rápida, eficiente e sostible como vía de conexión co resto da Península e o centro da UE, cada vez situada máis cara ao Leste.

1.1.12. ENERXÍA: RENOVABLES, TRANSPORTE PÚBLICO LIMPO E OBJECTIVOS DE KYOTO

Un desenvolvemento rexional sostible necesita un sector enerxético eficaz, competitivo e diversificado. A política de cohesión para o novo período 2007-2013 da Unión Europea outorga unha importancia especial á mellora da seguridade e calidade da distribución de enerxía, así como a redución dos custos enerxéticos. Tamén forman parte desta prioridade as fontes de enerxía renovables e a mellora das redes de enerxía.

Neste sentido, a política enerxética da UE concede un amplo protagonismo á sostibilidade e á utilización racional das enerxías dende o punto de vista ambiental, fomentando a redución gradual do uso de enerxías fósiles a favor das xeradas polas forzas da natureza: vento, sol, auga, entre outros elementos renovables.

Galicia é excedentaria en produción enerxética: rexistra en 2004 o 10,3% da produción bruta eléctrica nacional e o seu consumo representa o 7,4% do total nacional. As tres cuartas partes da enerxía que se produce en Galicia proceden de recursos autóctonos e aproximadamente o 40% da electricidade xerada transfírese ao resto do territorio nacional.

Galicia conta con dúas das principais centrais térmicas de carbón a nivel nacional e europeo, como son a de Ás Pontes e Meirama, que entre ambas as dúas producen en torno ao 19% da produción nacional procedente deste tipo de fonte de enerxía. A produción de enerxía

eléctrica de Galicia no ano 2003 provén nun 46% do carbón, un 28,67% da hidráulica, un 11,45% da eólica, un 10,54% da coxeración, un 0,6% da biomasa e residuos de biomasa, un 1,9% de produtos petrolíferos e un 0,84% doutras fontes.

O territorio nacional no seu conxunto produce, pola súa parte, un 23,3% da enerxía que consume, e importa principalmente carbón, petróleo e gas natural, mostrándose autosuficiente no resto de fontes de enerxía tales como hidráulica, eólica e solar.

A produción de enerxías renovables en Galicia representa unha parte considerable dentro do total nacional, destacando especialmente na produción de enerxía eólica, que a converte neste sentido na sexta rexión a nivel mundial e cuarta europea. Concretamente, achega o 25,3% da xeración bruta eléctrica nacional eólica, da biomasa e residuos e o 18,7% da enerxía hidráulica.

En canto á enerxía consumida na rexión, esta procede fundamentalmente do petróleo (57,3%), o carbón (25,7%) e de fontes renovables (11,2%). O 24% da enerxía consumida en Galicia, obtense de fontes de enerxía autóctonas e o 76% restante de importacións, principalmente de petróleo. No conxunto de España, a principal fonte enerxética é o petróleo cun 59% seguida do gas natural, cun 16,1%. As fontes renovables de enerxía representan, en torno ao 3,6% do total e a enerxía nuclear un 12%.

A eficiencia enerxética de España, no período 2003, é inferior á media da UE-25, representando o 8% do consumo enerxético total da UE-25 fronte a un 7,8% do peso no PIB total. Galicia, con respecto a España tamén mostra signos de ineficiencia enerxética, posto que consume proporcionalmente máis enerxía que a achega do seu PIB ao conxunto nacional, concretamente, un 7,2% fronte a un 5,2% respectivamente. A industria metalúrxica instalada en Galicia contribúe de forma moi relevante a este feito.

1.1.13. DESENVOLVEMENTO LOCAL E URBANO

Unha das características determinantes da política de cohesión é a súa dimensión territorial. A diferenza da Estratexia de Lisboa, os obxectivos da cal son de carácter global para o conxunto da Unión Europea, a política de cohesión presta unha especial atención ás diferentes realidades territoriais presentes no conxunto da xeografía europea.

A política de cohesión, polo seu carácter eminentemente territorial, móstrase polo tanto capacitada para adaptarse ás necesidades e a especificidades derivadas dos problemas e as oportunidades de cada espazo xeográfico, ofrecendo a posibilidade de establecer accións específicas e diferenciadas para cada situación.

Moitos dos proxectos cofinanciados polo FEDER transcorrerán necesariamente no ámbito local, o cal indica o carácter transversal das actuacións relativas ao desenvolvemento local e urbano. A existencia deste Eixe, vén xustificada polo aumento da concentración da poboación en zonas urbanas de forma que é crucial, non solo no territorio español, senón en todo o territorio europeo, atender ás necesidades que xorden como consecuencia desta realidade demográfica, e ás necesidades de sostibilidade urbana si se quere alcanzar un desenvolvemento sostible global e que as cidades sigan sendo verdadeiros motores de crecemento.

Neste sentido, o documento de traballo da Comisión Política de Cohesión e Cidades: a contribución urbana ao crecemento e o emprego nas rexións, afirma que a dimensión

urbana é necesaria para contribuír a superar os fallos de mercado que subxacen no desemprego urbano e a exclusión social, permitindo un desenvolvemento sostible baseado en políticas económicas, laborais, sociais e ambientais.

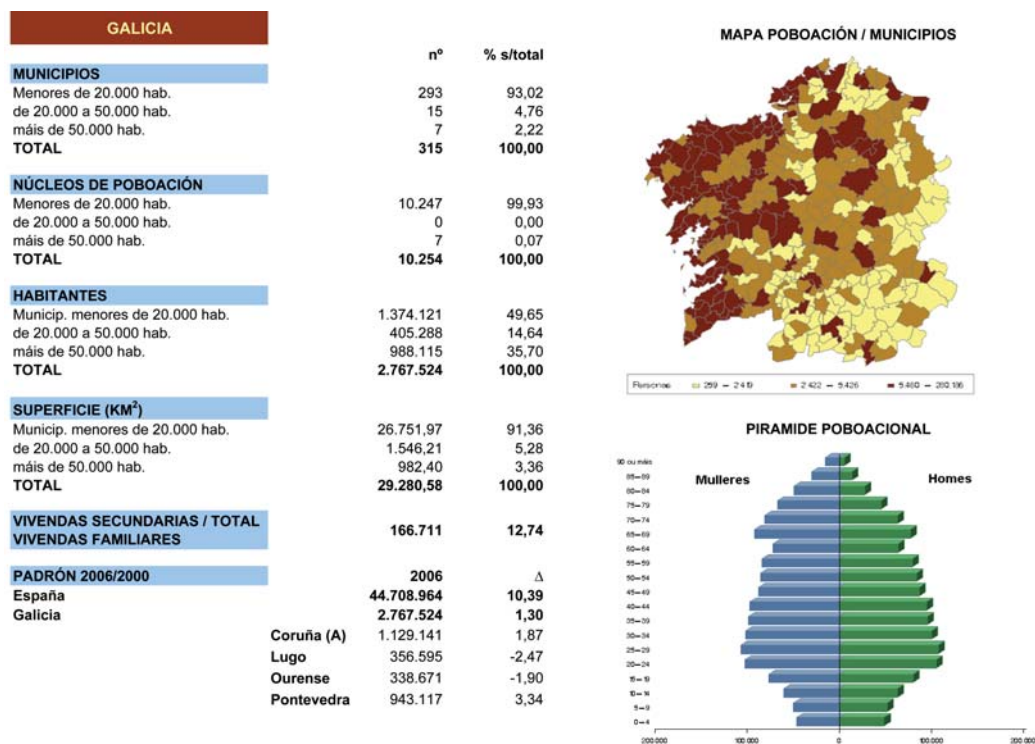
No sistema urbano de Galicia poden distinguirse:

- ▲ Grandes municipios de máis de 50.000 habitantes, que engloban ao 35,7% da poboación e supoñen o 3,4% do territorio galego.
- ▲ Municipios de entre 20.000 e 50.000 habitantes que supoñen o 14,6% da poboación e o 5,3% do territorio.
- ▲ Pequenos municipios de menos de 20.000 habitantes, que supoñen o 49,7% da poboación e o 91,4% do territorio.

Por este motivo, tanto as realidades urbanas como as rurais poden e deben atopar unha resposta eficaz ás súas necesidades no conxunto das políticas de cohesión. Esta prioridade temática adquire un matiz aínda máis importante no contexto xeográfico de Galicia, debido á dualidade territorial que presenta a rexión e polo tanto os problemas de cohesión económica e social.

A dispersión poboacional de Galicia é elevada e superior á do resto de España, distribuíndose os seus habitantes en 29.998 entidades singulares, que representan aproximadamente a metade das existentes en todo o territorio nacional. Como xa se puxo de manifesto no apartado de transporte e accesibilidade, a distribución poboacional de Galicia caracterízase polo seu aspecto dual. A poboación concéntrase principalmente nas provincias con máis quilómetros de litoral, Pontevedra e A Coruña, que xuntas aglutinan case o 75% do total da poboación de Galicia. Non obstante, o 64,5% da poboación residente en municipios de menos de 10.000 habitantes concéntrase nas provincias de Lugo e Ourense, destacando o forte compoñente rural destas dúas provincias.

Gráfico 14: Sistema urbano da Comunidade Autónoma de Galicia

Fonte: INE. PADRÓN 2006. CENSO 2001

A poboación residente nas principais cidades galegas foi aumentando como consecuencia deste fenómeno de desruralización e do maior dinamismo empresarial que presentan as devanditas cidades. Nestes últimos anos deuse un maior número de migracións interprovinciais con destino ás provincias de A Coruña e Pontevedra, onde se concentran os principais núcleos urbanos: A Coruña, Ferrol, Santiago de Compostela, Pontevedra e Vigo, tal como figura na Táboa 4.

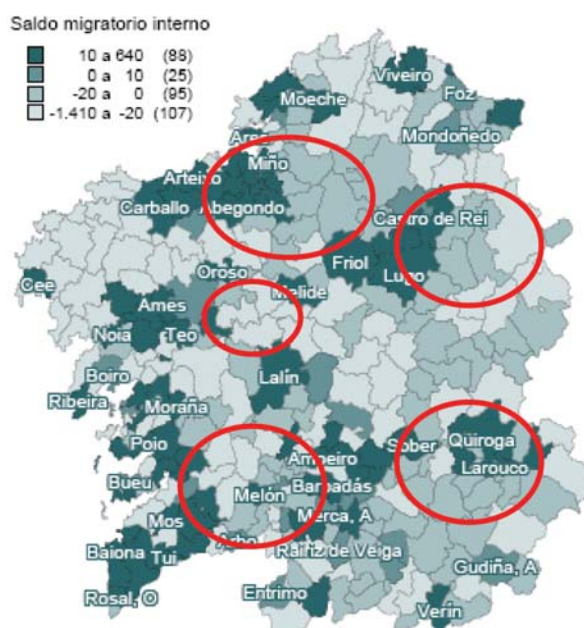
Táboa 4: Migracións internas. Ano 2004

Migracións internas. Ano 2004				
	Destino			
Orixen	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
A Coruña	23.312	926	417	1.662
Lugo	1.264	4.215	302	440
Ourense	665	300	6.053	1.212
Pontevedra	1.956	361	904	13.323

Fonte: INE.

O principal factor de atracción destas cidades é o laboral, o cal orixinou unha serie de dificultades de conxestión nas cidades e un aumento moi significativo da poboación dos municipios limítrofes, debido a que a poboación busca vivendas de menor prezo, a proximidade a polígonos industriais localizados na periferia das grandes cidades, unha mellor calidade de vida en termos de ruídos e contaminación, entre outros factores. Este auxo dos municipios limítrofes require de políticas e actuacións concretas que melloren a comunicación e as infraestruturas existentes.

Mapa 2. Saldo migratorio interno. Ano 2004

Fonte: IGE.

O feito de que a demanda de traballo proceda fundamentalmente destas cidades xera desprazamentos migratorios constantes, especialmente cara aos núcleos de poboación limítrofes a estas, tal e como queda reflectido no Mapa 2.

En definitiva, os principais problemas en termos de desenvolvemento local e urbano en Galicia proceden do progresivo envellecemento dunha poboación rural moi numerosa e dispersa en áreas de difícil acceso e con importantes déficit de infraestruturas e nivel educativo. En segundo lugar, estes derívanse dunha crecente concentración da poboación nas provincias costeiras.

1.1.14. SITUACIÓN ACTUAL DOS PRINCIPIOS TRANSVERSAIS

Medio ambiente e desenvolvemento sostible

A Estratexia de Lisboa renovada, así como a súa aplicación nos Estados membros segue poñendo de manifesto o papel do medio ambiente no crecemento, a competitividade e o emprego, nun ámbito de esgotamento de recursos naturais, de incrementos do prezo do petróleo e de desastres naturais como consecuencia do cambio climático.

Para loitar contra o cambio climático estableceuse a nivel internacional o Protocolo de Kyoto, o obxectivo do cal é reducir as emisións de CO₂ á atmosfera por parte das empresas. A iso únense os Obxectivos de Lisboa e Gotemburgo de redución do 10% na emisión de gases contaminantes e de incremento do consumo de enerxías renovables.

No ámbito da política de cohesión, a Unión Europea trata de fomentar no territorio comunitario o desenvolvemento económico sostible e equilibrado, o crecemento do emprego e os recursos humanos, a protección e a mellora do medio ambiente, a eliminación das desigualdades e a promoción da igualdade de oportunidades.

O territorio galego, na súa maioría, está en mans de propiedade privada e caracterízase por un elevado minifundismo. Estes dous feitos, xunto a unha elevada dispersión da poboación, limitan severamente as accións de protección ambiental na comunidade galega.

En relación ao gasto de investimento e corrente empresarial en protección do medio ambiente, as empresas no ámbito nacional destinaban no ano 2003 aproximadamente un 13,4% e un 50,2% máis de gasto respectivamente que no ano 2000. As empresas galegas tamén aumentaron o seu gasto de investimento e corrente para o mesmo período, pero fixérono de xeito máis moderado, cun 2,9% e un 36,6%. No mesmo período, Galicia investiu proporcionalmente máis que España en equipos e instalacións independentes destinados a reducir a contaminación en materia de augas residuais cun 34,3% do investimento fronte a un 32,8% de España, en chans e augas subterráneas cun 5,1% fronte a un 4,5%, en ruídos e vibracións cun 3,7% fronte a un 3,6% e en natureza cun 19,7% fronte a un 8,2% do gasto en investimento nacional.

A presenza do tecido industrial, fundamentalmente ao longo do Eixe costeiro da rexión, unido á presión poboacional na área, xera un grande volume de residuos que repercute negativamente sobre a situación ambiental de ecosistemas únicos como as rías galegas, as cales presentan nalgúns casos considerables problemas de saneamento.

A dispersión da poboación, que xa se mencionou anteriormente, así como a concentración desta na fachada atlántica e o progresivo despoboamento do medio rural xera problemas asociados á conservación da paisaxe de Galicia, de modo destacado no interior da comunidade.

En canto á emisión de gases contaminantes a Administración Xeral do Estado, baseándose no criterio de repartición equitativa estimada en función da achega ao PIB de cada comunidade autónoma, repartiu menos de 14 millóns de toneladas de emisións de CO₂ entre as 47 industrias galegas afectadas para o ano 2005. A industria galega emite actualmente máis de 21 millóns de toneladas anuais de dióxido de carbono (CO₂), a diferenza (case sete millóns de toneladas de CO₂ ao ano) haberá de eliminarse por medio de recortes de produción; do investimento en tecnoloxía menos contaminante; ou da compra de dereitos de CO₂ no mercado europeo a un prezo de entre 10 e 40 euros por tonelada. Estas emisións proceden fundamentalmente da actividade das centrais térmicas eléctricas situadas en Meirama e As Pontes.

Ademais, o sector industrial da rexión atópase estreitamente vinculado ao sector enerxético, o que xerou unha sobreexplotación dos sistemas fluviais (no caso da enerxía hidroeléctrica) e unha elevada taxa de emisións de dióxido de carbono (no caso da térmica).

Entre 1990 e 2004 os Espazos Naturais Protexidos de Galicia pasaron de representar un 0,04% da superficie total a un 13,06%; o que demostra o grande esforzo realizado no período en materia de conservación das zonas protexidas en Galicia.

A superficie forestal afectada polos incendios representaba en 1991 en Galicia un 5% do total da superficie forestal afectada de España e no 2004 un 24%, consecuencia da redución da superficie forestal afectada de España nun 48% e ao crecemento de aproximadamente o 150% da superficie forestal galega afectada. Estes datos reflicten a elevada vulnerabilidade da rexión galega aos incendios, rexistrando no 2005 o 38% dos incendios totais do territorio nacional, así como o 24% do total de hectáreas afectadas a nivel nacional. A tendencia dos últimos catorce anos reflicte un crecemento medio anual no número de incendios do 11,5% en Galicia, fronte a un 6,1% do resto do territorio nacional.

Este factor cobrou aínda maior relevancia como consecuencia dos importantes incendios rexistrados en agosto de 2006 na rexión, os cales, sumados aos producidos dende xaneiro alcanzaron segundo datos do Ministerio de Medio Ambiente o 69,23% do total da superficie forestal española incendiada.

No que respecta aos recursos hídricos, en Galicia están presentes seis cuncas hidrográficas: Cunca Miño-Sil, Cunca Galicia-Costa, Limia, Támega, Eo e Navia cunha capacidade total de 3.182,07 Hm³, sendo a primeira delas a que rexistra un 73,26% da capacidade rexional das cuncas xestionadas polo organismo autónomo Augas de Galicia, dependente da Consellería de Medio Ambiente da Xunta de Galicia. O grao de ocupación é do 88,2%, segundo os últimos datos de decembro de 2006.

Mapa 3. Demarcacións Hidrográficas

Fonte: elaboración propia.

Existen, neste ámbito, catro marcos de actuación diferenciados: o Plan Hidrolóxico de Galicia-Costa, Plan Hidrolóxico do Duero e Plan Hidrolóxico Norte e Miño-Limia. O Plan Hidrolóxico de Galicia-Costa comprende as cuncas que se atopan integramente no territorio da C.A. de Galicia e que son as correspondentes aos ríos vertentes ao mar Cantábrico, agás a dos ríos Eo e Navia; e as cuncas vertentes ao Océano Atlántico coa exclusión dos sistemas Miño-Sil e río Limia, por ser estas cuncas intercomunitarias e internacionais, integradas na Confederación Hidrográfica do Norte (Mapa 3).

De acordo ao Plan Hidrolóxico de Galicia-Costa, a achega media anual na área de Galicia Costa ascende a uns 12.642 Hm³, o que representa unha achega específica de 967 mm/ano. Deste volume, os recursos dispoñibles garantidos para usos consuntivos non hidroeléctricos, coas infraestruturas de aproveitamento actuais, elévanse a 1.367 Hm³/ano, cifra que constitúe un 10,8% do total. O feito de que soamente un 10,8% do recurso hidrolóxico total sexa dispoñible prodúcese pola pouca regulación existente nos ríos, o que o fai especialmente sensible aos períodos de escaseza por secas.

No ámbito das cuncas hidrográficas de Galicia-Costa hai un total de 23 encoros cun volume de regulación de 698,77 Hm³. Segundo o uso principal ao que se designa o recurso regulado por volumes embalsados, se pode dicir que 605,9 Hm³ son para produción de enerxía eléctrica, 28,14 Hm³ son para usos industriais e 64,63 Hm³ para o abastecemento urbano. Destes vinte e tres encoros, oito teñen primordialmente un uso de abastecemento urbano, seis son encoros de uso industrial e nove utilízanse para a produción de enerxía.

No ámbito territorial de Galicia-Costa, non existen transvasamentos de recursos entre cursos fluviais, aínda que se existen demandas, de pequena entidade, satisfeitas dende o ámbito territorial de Galicia-Costa á Confederación Hidrográfica do Norte, e viceversa.

No Plan Hidrolóxico de Galicia-Costa, a demanda total de recurso para uso consuntivo ascende a 899 Hm³/ano. O regadío sitúase como a demanda principal da auga cun valor anual de 549 Hm³/ano. O seguinte uso consuntivo é o abastecemento de auga aos núcleos de poboación a demanda da cal, ascende a 227 Hm³/ano. En último lugar sitúase a demanda para usos industriais cun valor de 123 Hm³/ano.

As cuncas en que os volumes utilizados para usos urbanos son maiores, correspóndense con aquelas onde se asentan as grandes cidades: cunca do río Ulla (Santiago), cunca do río Lérez (Pontevedra), cunca da ría de Ferrol (Ferrol), cunca da ría de A Coruña (A Coruña) e cunca da ría de Vigo (Vigo). As cuncas que utilizan maiores volumes de auga en uso industrial son as da ría de Pontevedra, onde destaca Marín (Empresa Nacional de Celulosas), o río Eume en As Pontes (Central térmica) e a ría de Vigo. O uso non consuntivo do recurso adquire grande importancia no ámbito do Plan Hidrolóxico de Galicia-Costa, onde os aproveitamentos de augas para usos hidroeléctricos son frecuentes en todas as cuncas tanto en grandes centrais coma en minihidráulica.

Os recursos das cuncas do Miño e o Sil e a parte española da cunca do río Limia, están acollidos ao Plan Hidrolóxico Norte, xestionado polo Ministerio de Medio Ambiente. Os recursos anuais medios ascenden, nesta zona, a 11.235 Hm³/ano. Na súa área territorial localízanse 47 encoros, 36 dos cales teñen máis de 1 Hm³ de capacidade.

O principal uso consuntivo da auga no ámbito deste Plan é o regadío, cunha demanda admitida de 475 Hm³/ano. O abastecemento urbano sitúase en segundo lugar polo seu volume de consumo, 77 Hm³/ano, seguido dos usos industriais, 65 Hm³/ano. Entre os usos non consuntivos destaca o aproveitamento hidroeléctrico. Existen cincuenta e catro centrais hidroeléctricas en funcionamento cunha potencia instalada de 2,6 Gw e unha produción media de 7.000 Gwh, o que supón en ambas as dúas magnitudes o 15% do total hidroeléctrico nacional.

Entre os indicadores relativos aos recurso hídricos non se inclúen indicadores representativos sobre os prezos dos diferentes usos da auga, debido á dificultade técnica para dispoñer deles no momento de elaborar o Programa Operativo. Non obstante, incluírase información relevante ao respecto nos sucesivos informes anuais.

Existen Convenios de Colaboración asinados entre a Consellería de Medio Ambiente e a Confederación Hidrográfica do Norte, nos que se desenvolven actuacións en materia de infraestruturas hidráulicas, restauración hidrolóxica forestal, de rexeneración de canles e protección de zonas e enclaves naturais relacionados co medio fluvial.

Galicia avanza cara a un modelo sostible de xestión da auga, tanto dende o punto de vista do abastecemento coma do saneamento de augas residuais. O reto de cumprir os

obxectivos que fixa a normativa reguladora na materia marca as actuacións e os traballos que se están a desenvolver dende o organismo autónomo Augas de Galicia.

A Directiva Marco da Auga (DMA) establece un calendario de actuacións para a súa correcta implementación. A administración hidráulica de Galicia está a desenvolver as actuacións precisas para a elaboración do programa de traballos do Plan de Xestión da Demarcación Hidrográfica. En paralelo, trabállase para o establecemento da Rede de seguimento do estado das augas superficiais, subterráneas e das zonas protexidas; tanto no seu deseño coma na posta en marcha. Do mesmo modo, para as augas costeiras e de transición. En ambos os dous casos, dende Augas de Galicia trabállase en colaboración cos departamentos autonómicos con competencias na materia. Todo iso para conseguir o obxectivo último que fixa a DMA de alcanzar o bo estado de todas as masas de auga antes de 2015.

En 2006 realizouse o deseño das redes de control de augas superficiais e subterráneas no ámbito de Galicia Costa, de forma que se prevé que xa estean operativas en 2007. Estas redes compóñense dos seguintes puntos de control en Galicia Costa:

Ríos:

- ▲ - Rede de Vixilancia: 52 puntos
- ▲ - Rede Operativa: 29 puntos

Augas subterráneas:

- ▲ Rede de Vixilancia
- ▲ Rede cualitativa: 41 puntos
- ▲ Rede cuantitativa: 41 puntos

Augas Costeiras:

- ▲ - Rede de Vixilancia: 23 puntos
- ▲ - Rede Operativa: 12 puntos

Augas de Transición:

- ▲ - Rede de Vixilancia: 24 puntos
- ▲ - Rede Operativa: 2 puntos

As actividades que poidan provocar verteduras no dominio público hidráulico necesitan a previa autorización administrativa. Actualmente, aínda que o Plan de Saneamento de Augas Residuais prevé numerosas actuacións relativas ao tratamento de augas residuais de orixe urbana, ese tratamento non é aínda satisfactorio debido a que algúns municipios non posúen estación depuradora de augas residuais (EDAR) ou ben a posúen pero lles é insuficiente ou non operan de forma axeitada. Nos que respecta ás verteduras industriais, moitos polígonos non teñen sistemas de tratamento suficientes. En consecuencia, incorpóranse os efluentes aos colectores municipais en condicións demasiado agresivas, ou ben son verquidos directamente sen tratamento previo.

Augas de Galicia realizou un inventario de verteduras, como diagnóstico previo da situación que permita deseñar medidas de actuación adaptadas á realidade a afrontar. Este esforzo por coñecer a realidade dos ríos e rías de Galicia foi o punto de partida para o deseño dun Plan de Acción para o control das verteduras.

En relación directa con este tema, e respecto ao tratamento das augas residuais, Galicia experimentou unha evolución máis dinámica que España durante o período 1998-2003, rexistrando un incremento do 48,4% fronte a un 19,9% do resto do territorio nacional no tratamento de cada m³ de augas residuais por habitante e día. Non obstante a 2003, Galicia mostraba un valor máis reducido que a media nacional, concretamente un 18% fronte a un 20% da media nacional. En consecuencia, despréndese que existe un déficit estrutural en toda a rede de saneamento e depuración de augas, incumpríndose a normativa comunitaria relativa ás augas residuais.

A administración hidráulica de Galicia está a acometer un importante esforzo investidor para alcanzar o cumprimento da Directiva 91/271, en relación co tratamento das augas residuais urbanas. A Directiva obrigaba a que a 31 de decembro de 2005 todas as verteduras de augas en aglomeracións de máis de 2.000 habitantes equivalentes debían ter garantida a súa depuración, e deberían dispoñer de tratamento secundario. Trabállase para alcanzar este obxectivo, dentro do período 2007-2009, e dende 3 flancos: cumprimento dos requirimentos da Directiva respecto das aglomeracións de máis de 2.000 h. que estaban en incumprimento; evitar que as instalacións existentes poidan quedar obsoletas, priorizar investimentos; e incentivar a redución en orixe da carga contaminante, en coordinación cos municipios de Galicia.

Estas actuacións contribuirán a mellorar a calidade das augas das rías de Galicia, e minorar os niveis de coliformes ata niveis compatibles co cumprimento da normativa específica na materia e co desenvolvemento das actividades produtivas.

En Galicia prodúcense ao redor de 1 Qg de residuos sólidos urbanos por habitante/día, é dicir, unhas 850.000 toneladas anuais. En relación á recollida de residuos sólidos, Galicia mostra unha evolución máis dinámica durante os anos comprendidos entre o 2000 e o 2003 que o resto de España supoñendo un incremento do 7% fronte a un 2,4% do resto do territorio nacional. Non obstante, no referente á recollida selectiva de residuos España para o mesmo período mostrou unha tendencia máis dinámica que Galicia cun incremento do 15,6% fronte ao 8,1% rexistrado en Galicia. Estes datos poñen de manifesto a necesidade de continuar avanzando na consolidación dun modelo de xestión de residuos, baseado na redución e selección en orixe dos distintos tipos de residuos xerados e facilitar o seu posterior aproveitamento a través da súa reciclaxe ou valorización.

A xestión dos residuos na Comunidade Autónoma galega enmárcase no ámbito da “Estratexia Galega de Xestión de Resíduos”, a cal, configurada en catro plans de xestión específicos (resíduos sólidos urbanos, residuos industriais e chans contaminados, residuos sanitarios e residuos agrarios), constitúe a referencia fundamental para dar resposta aos tres tipos principais de residuos: perigosos, inertes e outros non perigosos.

O Plan de Xestión de Resíduos Sólidos Urbanos de Galicia establece como opcións prioritarias para a xestión dos residuos xerados, a recollida selectiva e a valorización fronte á eliminación. Para dar cumprimento a este obxectivo, a Xunta de Galicia pon a disposición dos concellos o Complexo Ambiental de Cerceda, xestionado por Sogama (Sociedade Galega do Medio Ambiente), e unha rede de estacións de transferencia que actúan como puntos intermediarios de recepción entre os municipios e a central.

O Complexo de Cerceda consta dunha serie de instalacións que encadean todas as actividades do proceso global: unha planta de reciclaxe, unha planta de elaboración de combustible derivado de residuos, unha planta de coxeración e unha planta termoeléctrica. Están adheridos ao modelo de xestión de Sogama, 264 concellos (o 82,8% do total de municipios galegos) que en termos demográficos representan 2.218.000 persoas (80% da poboación total).

Ademais de Sogama, existen en Galicia outros dous modelos de xestión de residuos urbanos. Trátase do Plan de Tratamento de Residuos Urbanos do concello de A Coruña e do Consorcio das Mariñas (o cal, centralizado na planta de Nostián, presta os seus servizos a nove concellos que en conxunto suman 374.000 habitantes) e o Plan da Mancomunidad dos Concellos da Serra da Barbanza (no complexo ambiental da cal, localizado en Lousame, están integrados nove concellos que supoñen 63.400 habitantes).

A industria galega xerou 4.710,7 miles de toneladas de residuos durante os exercicios 2004, dos cales, 145,0 miles de toneladas se clasifican como residuos perigosos segundo as normativas comunitarias, representando os residuos non perigosos as 4.565,7 toneladas restantes. A xestión dos residuos industriais experimentou profundas transformacións, en Galicia, ao longo dos últimos quince anos. A comezos dos anos 90 non existían, nesta rexión, unhas instalacións axeitadas para a xestión dos residuos perigosos xerados polas industrias, polos que máis da metade eran verquidos de forma incontrolada. Esta situación cambiou coa creación do Centro de Tratamento de Residuos Industriais de Galicia (CTRIG), no concello de Somozas.

O CTRIG constitúe unha das instalacións tecnoloxicamente máis avanzadas de Europa para o tratamento e a eliminación dos residuos perigosos. Consta dunha planta de tratamento físico-químico, un depósito de seguridade, unha planta de inertización, unha planta de tratamento de pilas, etc.

Así mesmo, Galicia dispón de varias instalacións para a recollida e o tratamento de aceites usados así como de unidades ambientais dedicadas á recollida e tratamento de residuos procedentes da contaminación marítima.

Nesta mesma liña de actuación, tamén está a levar a cabo a adecuación, clausura e selado de vertedoiros de residuos sólidos urbanos, a creación de puntos limpos, así como a creación de vertedoiros de residuos de construción e demolición e a limpeza de puntos de vertedura incontrolada.

O Plan de adecuación, clausura e selado de vertedoiros de Galicia ten como obxectivo clausurar progresivamente os vertedoiros de Galicia para cumprir as recomendacións da UE de substituír de forma progresiva o uso dos vertedoiros deficientes por outras formas de xestión alternativas que reduzan o impacto de contaminación de aire, chan e auga.

Igualdade de oportunidades entre homes e mulleres

Un dos trazos propios das sociedades modernas ten que ver coa incorporación plena das mulleres aos distintos ámbitos. Así, as sociedades avanzadas caracterízanse pola existencia de novas estruturas sociais que fan posible a plena participación das mulleres no mercado de traballo, a economía, a política ou a cultura. É por iso que o grao de progreso dunha sociedade cara á igualdade de oportunidades reais entre mulleres e homes é un indicador de alcanzar un estado de desenvolvemento social avanzado.

Os cambios sociais, neste sentido, foron intensos e estiveron acompañados da ruptura paulatina desa repartición funcional por razón do sexo das persoas. O reto das sociedades avanzadas é, pois, en boa medida, reequilibrar as relacións e as responsabilidades atribuídas a mulleres e homes evitando, en diante, reproducir aqueles patróns sociais que están nas orixes da desigualdade.

Galicia, como outras comunidades autónomas do seu ámbito, experimentou notables avances nas últimas décadas. Dende o estadio inicial de recoñecemento xurídico de dereitos déronse pasos que perseguen, na actualidade, o seu exercicio igualitario. Malia todo, o comportamento positivo neste campo non debe servir para ignorar nin minimizar a persistencia de distintos graos dunha desigualdade que supón un lastre para a sociedade que a padece. A abolición das barreiras para a igualdade real foi, sen dúbida, o labor que perseguiron os distintos Plans galegos de Igualdade de Oportunidades. Na actualidade, o IV Plan de Igualdade de Oportunidades das Mulleres Galegas 2000-2005 está en proceso de avaliación, mentres se elabora o V Plan. A priori isto resulta indicativo dun estadio das políticas públicas de certa tradición na intervención en materia de xénero.

O cumprimento dos obxectivos de converxencia europea, o crecemento económico sostible, a creación de máis e mellor emprego ou a incorporación plena de Galicia á sociedade do coñecemento e as novas tecnoloxías debe contar necesariamente coas mulleres galegas para así aproveitar todo o potencial humano da súa sociedade.

Non obstante, o carácter estrutural da desigualdade require actuar sobre toda a armazón de relacións existentes entre mulleres e homes. E iso esixe abordar a cuestión dende as causas mesmas da desigualdade. A coeducación, a abolición de estereotipos e o restablecemento de estruturas igualitarias só serán eficaces a partir dun coñecemento profundo da realidade social dende unha perspectiva de xénero.

Frecuentemente a invisibilidade estatística dificulta que a sociedade tome conciencia da existencia de barreiras para a igualdade e tende a ser máis sensible aos avances que á persistencia de manifestacións da desigualdade. O esforzo debe arrancar da descrición da realidade a través de indicadores que fagan visible o alcance e perfil das relacións entre mulleres e homes en Galicia. É a partir do proceso de socialización cando se comezan a segregar os comportamentos de mulleres e homes. A educación ten, entón, unha importancia clave porque condiciona, en boa medida, a traxectoria posterior das persoas.

As pautas xerais da educación dende unha perspectiva de xénero indícanos que, se se observa o alumnado nas xeracións de menor idade pode comprobarse como a distribución por sexos é bastante paritaria. En concreto, en 2004, segundo datos sobre nivel formativo da poboación galega do INE²⁵, durante a etapa infantil e primaria os niveis de representación das mulleres sitúanse en torno ao 48% como resultado do maior número de nacementos de varóns. Idéntica tendencia obsérvase durante a etapa obrigatoria, incluída a ESO.

A análise das opcións de bacharelato xa comeza a dar mostra da existencia de preferencias diferenciadas en razón do sexo que, en ocasións, son reforzadas tanto durante o proceso de socialización como a través das propias políticas públicas que persisten nunha determinada oferta formativa. Esta distribución por xénero e modalidades formativas constitúe, o que se veu en chamar, segregación ocupacional e que consiste nunha sobrerrepresentación de mulleres ou homes en determinados estudos. Esta distribución formativa diferenciada de mulleres e homes adoita coincidir, ademais, con aquelas ramas profesionais que no seu

²⁵ Estadísticas do INE 2006 a partires de datos do MEC.

contexto sociocultural se consideran “propias” de mulleres ou de homes e condiciona, en boa medida, o itinerario laboral posterior das persoas.

Táboa 5: Estudos rematados da poboación galega. Distribución por sexos e grupos de idade. 2004

ESTUDOS TERMINADOS POR SEXO EN DÚAS XERACIÓNS				
De a 25 a 34 anos				
	Homes	Mulleres	Total	% Mulleres
Analfabetos	1.609	1.032	2.641	39,08
Estudos primarios	946	1.865	2.811	66,35
Educación secundaria primeira etapa e formación e inserción laboral correspondente	81.783	68.250	150.033	45,49
Educación secundaria segunda etapa e formación e inserción laboral correspondente ou con título de 2ª etapa de secundaria	52.577	42.061	94.638	44,44
Educación Superior	76.842	99.628	176.470	56,46
De a 55 a 64 anos				
	Homes	Mulleres	Total	% Mulleres
Analfabetos	1.832	3.118	4.950	62,99
Estudos primarios	25.100	33.212	58.312	56,96
Educación secundaria primeira etapa e formación e inserción laboral correspondente	98.240	109.915	208.155	52,80
Educación secundaria segunda etapa e formación e inserción laboral correspondente ou con título de 2ª etapa de secundaria	10.650	6.833	17.483	39,08
Educación Superior	17.568	10.772	28.340	38,01

Fonte: IGE. Enquisa de condicións de vida das familias.

As mozas galegas optan por enriba da media do alumnado, situada nun 43%, polo bacharelato de Humanidades e Sociais. En concreto, 51 de cada 100 mulleres que estudan bacharelato, optan pola opción de Humanidades. A segunda opción de bacharelato máis común entre as mozas galegas é a de Ciencias da Natureza e da Saúde (que para o conxunto dos mozos é do 44%) que é elixida polo 41% das mulleres. Pola súa parte, fronte a un 10% do alumnado que se decanta pola modalidade de Ciencia e Tecnoloxía, as mozas galegas só a prefiren nun 4% dos casos.

A evolución do mercado laboral pon de manifesto que as oportunidades de inserción laboral das Humanidades son menores que as da modalidade tecnolóxica e, non obstante, é posible que moitas mulleres non consideren esta opción porque interiorizaron un rol feminino estereotipado.

Así mesmo, as mozas galegas estudan bacharelato en maior proporción (un 5% en 2004) que os rapaces que se decantan máis que as rapazas pola formación profesional de grao medio. En concreto, en 2004 de cada 100 novos que estudaron formación profesional regulada, 60 foron homes e 40 mulleres, de forma moi similar a como acontece no conxunto do Estado. Tamén existe unha lixeira tendencia a que os novos varóns abandonen máis os estudos tras a etapa obrigatoria para incorporarse ao mercado laboral. Sen dúbida, iso está relacionado co mantemento de certa prevalencia dos homes cara ao rol produtivo aínda nas xeracións de menor idade.

En relación cos ciclos de grao superior, obsérvase como en Galicia a incorporación das mulleres é maior que na media de España, dando conta dunha estrutura máis equilibrada por sexos nesta etapa educativa.

Convén, en todo caso, analizar o comportamento diferenciado de xeracións distantes para comprobar en qué medida hai máis oportunidades para as mulleres no ámbito educativo. Cabe destacar que a porcentaxe de poboación analfabeta se reduciu notablemente nas xeracións máis novas, mentres son máis as nenas que conclúen os niveis primarios do ensino e máis ou menos paritaria a relación de xénero ao rematar o primeiro ciclo da etapa obrigatoria (se temos en conta que aínda é maior a poboación masculina que a feminina nese grupo de idade). En consecuencia, as diferenzas rexístranse na etapa de educación secundaria: a poboación con estudos de secundaria rematados nas xeracións de menor idade é rotundamente masculina, o que indica que existe unha tendencia a que as mulleres continúen estudando mentres que un maior número de mozos abandonan aquí a súa etapa formativa. Outro cambio xeracional relevante é a maior proporción de mulleres que, en cambio, rematan os seus estudos universitarios.

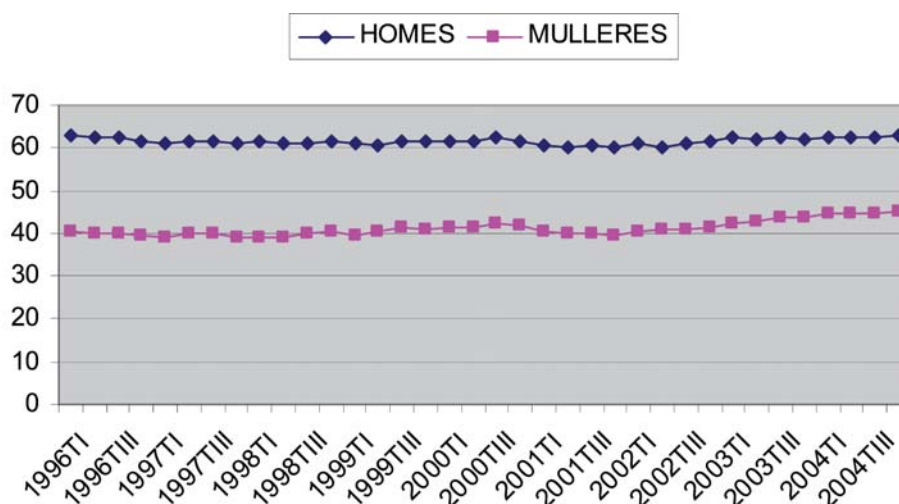
Parece claro, polo tanto, que os cambios sociais foron orientados a que as mulleres melloren o seu perfil educativo de maneira que se reduciron as altas taxas de analfabetismo que soportaban as mulleres de máis de 55 anos, así como as menores oportunidades de rematar estudos superiores.

A falta de formación das mulleres serviu, con frecuencia, para explicar as menores taxas de inserción laboral das mulleres. Na actualidade, os datos mostran como a menor inserción das mulleres persiste, a pesar de contar cun nivel formativo medio superior ao dos homes.

En canto á súa presenza no mercado laboral, de forma comparada, obsérvase como o crecemento da taxa de actividade das mulleres é maior que no caso dos homes en Galicia na última década, se ben o proceso de converxencia das taxas comezou aínda que persiste unha distancia.

A taxa de actividade de mulleres é, non só menor que a dos homes en Galicia, senón que a distribución desta por grupos de idade reflicte comportamentos diferenciados. Deste modo, pode afirmarse que a situación de actividade das persoas non só está condicionada pola idade das persoas, por debaixo dos 16 anos e por enriba dos 65 anos a taxa de actividade é ínfima, senón tamén polo seu sexo. Mentres a taxa de actividade dos homes se mantén crecente dende os 16 anos e constante dende os 24 empezando só a decrecer a partir dos 55 anos, a taxa das mulleres vese sensiblemente alterada durante a idade reprodutiva. A menor dispoñibilidade das mulleres galegas para incorporarse ao mercado laboral durante o seu ciclo reprodutivo parece deberse, como acontece no resto do Estado, a que as mulleres asumen o compromiso coa maternidade de forma máis intensa que os homes. Unha maior corresponsabilidade entre mulleres e homes en relación coa maternidade/paternidade serviría entón para incrementar a taxa de actividade das mulleres.

Gráfico 15: Evolución da taxa de actividade de mulleres e homes en Galicia 1996-2004

Fonte: IGE.

Dende o punto de vista da taxa de paro, obsérvase que as mulleres galegas experimentan en todas as provincias taxas de paro máis altas que os homes. De media, as taxas de paro femininas case duplican as taxas masculinas. Por provincias apréciase que as taxas de paro son maiores alí onde máis altas son as taxas de actividade, precisamente, A Coruña e Pontevedra. Non se trata, non obstante, de que nestas provincias as mulleres se incorporen menos ao mercado laboral senón que, pola contra, a desigualdade que sofren as mulleres neste ámbito se manifesta en forma de taxas de paro máis elevadas, mentres que na provincia de Ourense se manifesta en forma de taxas de actividade máis baixas.

Sen dúbida, unha análise lonxitudinal permite comprender cal foi a evolución comparada do desemprego de mulleres e homes. Así, en ambos os dous casos a expansión do mercado laboral permitiu reducir as taxas de paro masculina e feminina que mostran curvas descendentes nos últimos 8 anos. Da mesma forma, reduciuse a distancia que separa as taxas de mulleres e homes a pesar de que, no caso das mulleres sigan padecendo máis o paro que os homes.

Parece claro que, toda vez que a falta de formación non pode explicar este desfase de oportunidades en materia de emprego para as mulleres, se sostén que o tipo de formación que prevalece nas mulleres (preferencias e ofertas formativas estereotipadas) pode ser un factor explicativo máis plausible. Así mesmo, os xuízos negativos sobre a incorporación das mulleres entre o empresariado e o menor grao de autoemprego feminino poden completar a análise.

En definitiva, as mulleres e homes galegos presentan comportamentos media que difiren notablemente no ámbito educativo, no emprego ou o sector de ocupación. Pero as diferenzas posúen outras manifestacións de importancia. O tipo de xornada máis frecuente en cada sexo tamén supón un indicador da desigual asunción de responsabilidades familiares e profesionais. Así, obsérvase como as mulleres prefiren en maior proporción que os homes contratos a tempo parcial como fórmula máis probable de conciliar a vida familiar e persoal coa profesional. En concreto, 21 de cada 100 galegas traballa a tempo parcial fronte a 5 de cada 100 homes galegos. Queda así evidenciado que son as mulleres as que, en

maior medida que os homes asumen a responsabilidade da conciliación cando a fórmula escollida é a redución da xornada laboral.

Os resultados sobre emprego do tempo en Galicia durante os anos 2003 e 2004 realizada polo Instituto Galego de Estatística poñen de manifesto como as mulleres e os homes distribúen o seu tempo de forma diferenciada. Así, as mulleres dedican, por termo medio, case o dobre de tempo que os homes a tarefas relacionadas co coidado do fogar. O tempo que cada sexo se dedica a si mesmo, isto é, aos seus coidados persoais, é bastante máis similar. Mulleres e homes dormen horas similares e dedican períodos de tempo semellantes para durmir, comer ou asearse. Os homes dispoñen tamén de máis tempo de media que as mulleres para realizar actividades formativas ou de estudos, para practicar deportes, xogos e reunións sociais. Pola súa banda, tamén os homes dedican máis horas ao traballo.

As mulleres dispoñen, en xeral, de menos tempo que os homes para realizar actividades de ocio ou esparexemento que puidésemos considerar circunscritas ás oportunidades de desenvolvemento persoal tales como as afeccións e iso debe ser tido en conta cando se valore esta faceta nos problemas de desconciliación.

Dada a socioloxía galega resulta preciso completar a análise da súa poboación dende unha perspectiva de xénero facendo mención ás mulleres do mundo rural. Neste sentido, xa se advertiu que, con carácter xeral, as estruturas máis igualitarias entre mulleres e homes podemos atopalas naqueles ámbitos socioculturais máis permeables aos cambios sociais. Pola contra, as barreiras á igualdade de oportunidades serán máis intensas alí onde, xa sexa por variables demográficas ou socioculturais, máis intensa sexa a permanencia de estruturas tradicionais con forte segregación de roles sexuais.

De acordo cun recente estudo sobre a situación das mulleres no medio rural galego, que distingue entre tres ámbitos rurais específicos, o rural-interior, o rural-costeiro e o rururbano, a idade media dunha muller rural galega é de 39 anos, dous terzos posúen, polo menos o graduado escolar e só un 10% posúe estudos universitarios. A poboación ocupada ascende o 43%, porcentaxe algo maior no caso das mulleres de ámbito rururbano, onde tamén é máis elevada a taxa de paro; 6 de cada 10 mulleres rurais están casadas.

Só un 10% destas mulleres está ocupado no sector primario e apréciase unha importancia crecente do sector terciario e máis concretamente nas actividades comerciais. A temporalidade afecta a un 30% das mulleres enquisadas e en torno a un 5,8% destas traballa sen contrato. Case todas as mulleres traballadoras de ámbito rural traballan a tempo completo. Entre as que o fan a tempo parcial, un 30% afirma facelo por problemas de conciliación aínda que un 39% adicional traballaría máis horas se atopase unha oferta a tempo completo. Así mesmo, 3 de cada 10 mulleres afirman que abandonaron un emprego remunerado para contraer matrimonio ou ocuparse da crianza dos seus fillos e fillas. Iso resulta coherente co feito de que a principal problemática para un terzo das mulleres entrevistada é o paro e a precariedade no emprego.

En efecto, o estudo revela que a segregación de roles sexuais é intensa e se manifesta, tanto fóra do fogar con maiores dificultades para acceder ao mercado de traballo en condicións de igualdade de acceso, salario e igualdade de trato, como dentro do fogar.

Fronte a este tipo de responsabilidades adscritas socialmente as mulleres formulan outro tipo de demandas persoais. Tal é o caso da formación, desexada por un 50% das mulleres non estudante. A formación en informática é a máis demandada. En todo caso, o estudo

destaca a percepción mostrada polas mulleres en torno á existencia de desaxustes entre a oferta formativa e as políticas de fomento do emprego nos seus concellos.

A desigualdade tamén se manifesta no uso do tempo libre, percibido con moi escaso pola maioría das mulleres enquisadas. Ver a televisión, facer vida social e estar coa familia son as actividades máis frecuentes. Os graos de participación no movemento asociativo é baixa, só dun 23%.

En xeral, as mulleres de medio rural considéranse en clara desigualdade coas mulleres de ámbito urbano. Os indicadores de menor satisfacción localízanse nas esferas económica e de tempo libre. Iso é debido a que, como se advertiu a separación de roles produtivos e reprodutivos, que están na base da desigualdade, son máis intensos.

1.1.15. INDICADORES DE CONTEXTO

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Demografía	Poboación	INE	Nº	2.767.524	2006	44.708.964
	Poboación residente na UE / Poboación total	INE	%	1,90	2006	7,21
	Densidade de Poboación	INE	hab / Qm ²	93,58	2006	88,36
	Superficie	INE	Qm ²	29.574		505.990
	Densidade do feito urbano (Nº hab. nos concellos > 10.000 hab. respecto a superficie)	MMA	hab / Qm ²	62,43	2005	67,86
	Taxa de natalidade	INE	‰	7,77	2005	10,75
	Taxa de mortalidade	INE	‰	10,82	2005	8,93
	Índice de envellecemento	INE	Poboa ≥ 64 anos / poboa < 20 anos	1,34	2006	0,86
	Índice de dependencia senil	INE	Poboa ≥ 64 anos / poboa de 20 a 64	0,34	2006	0,26
Macroeconomía	Índice de PIB / habitante	INE	España = 100	82,77	2006	100,00
	Índice de PIB / habitante	Eurostat	UE27=100	81,00	2004	100,70
	PIB / habitante	INE	€ / hab	18.335	2006	22.152
	Produtividade / persoa empregada	INE	PIB ppc/Empre.	42.819	2006	47.102
	VAB total	INE	€	44.374.787	2006	869.118.000
	VAB agricultura, gandería e pesca	INE	% VAB total	5,31	2006	3,13
	VAB construción	INE	% VAB total	13,63	2006	12,25
	VAB enerxía	INE	% VAB total	3,93	2006	2,43
	VAB industria	INE	% VAB total	15,11	2006	15,02
	VAB servizos	INE	% VAB total	62,02	2006	67,17
	Índice de prezos ao consumo	INE	España = 100	100,00	2006	100,00

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Mercado de traballo	Taxa de actividade de 16 e + anos.	INE	%	53,61	2006	58,32
	Taxa de actividade masculina de 16 e + anos	INE	%	62,19	2006	69,12
	Taxa de actividade feminina de 16 e + anos	INE	%	45,78	2006	47,95
	Poboación ocupada total	INE	Nº ocupados	1.164.200	2006	19.747.700
	Taxa de emprego de 16 e + anos	INE	%	49,07	2006	53,36
	Taxa de emprego de 16 e + anos masculina	INE	%	58,41	2006	64,76
	Taxa de emprego de 16 e + anos feminina	INE	%	40,54	2006	42,41
	Taxa de emprego de 16 a 64 anos	INE	%	63,8	2006	65,75
	Taxa de emprego de 55 e + anos	INE	%	17,16	2006	18,57
	Taxa de paro de 16 e + anos	INE	%	8,48	2006	8,51
	Taxa de paro de 16 e + anos masculina	INE	%	6,08	2006	6,31
	Taxa de paro de 16 e + anos feminina	INE	%	11,44	2006	11,55
	Parados de longa duración (máis de 12 meses)	INE	% total desemp	30,71	2006	25,62
	Parados menores de 25 anos	INE	% total desemp	20,41	2006	24,14
	Contratos indefinidos	INEM	% / total contratos	11,15	2006	11,75
	Parados sen emprego anterior	INEM	% s/ total parados	14,60	2006	11,00

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
I + D + i	Gasto I+D / PIB	INE	%	0,88	2005	1,13
	Gasto I+D das AAPP / PIB	INE	%	0,14	2005	0,19
	Gasto I+D do sector empresas e IPSFL / PIB	INE	%	0,38	2005	0,61
	Gasto I+D sector empresas e IPSFL / Gastos I+D	INE	%	43,44	2005	53,93
	Gasto I+D do sector ensinanza superior / PIB	INE	%	0,36	2005	0,33
	Gasto I+D / habitante	INE	€ / hab	146,69	2005	231,18
	Gasto I+D / 1000 ocupados	INE	€ / 1000 ocupados	358,55	2005	537,44
	Gasto en I+D sectores de alta tecnoloxía / Gasto I+D	INE	%	25,77	2005	36,23
	Persoal en I + D en EJC	INE	Nº persoas	8.496	2005	174.773
	Persoal I+D (EJC) / ocupados	INE	%	0,75	2005	0,92
	Persoal I+D (EJC) Sector Empresas e IPSFL / ocupados	INE	%	0,24	2005	0,40
	Persoal I+D (EJC) sector Empresas e IPSFL / Persoal en I+D (EJC)	INE	%	31,60	2005	43,31
	Persoal I+D (EJC) nas AAPP / Persoal I+D (EJC)	INE	%	15,26	2005	18,35
	Investigadores en EJC / Poboación ocupada	INE	%	0,52	2005	0,58
	Investigadores / Persoal en I+D (EJC)	INE	%	68,87	2005	62,78
	Graduados en Educación Universitaria en Ciencia e Tecnoloxía por 1000 habitantes	MEC	Nº / 1.000 hab.	7,10	2004	7,80
	Solicitude de patentes (OEP) / millón habitantes	Eurostat	Nº / millón hab.	2,10	2003	14,32
	Gasto I+D sector empresas e IPSFL / Nº total de empresas	INE	€ / empresa	918,56	2006	1732,27

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Sociedade da Información	% da Poboación que usa teléfono móbil	INE	%	78,2	2006	84,9
	Fogares con teléfono / total fogares	INE	%	96,5	2005	97,4
	Fogares con ordenador persoal / fogares	INE	%	42,9	2005	50,3
	Vivendas que dispoñen de acceso a Internet/total vivendas	INE	%	30,7	2006	41,1
	Vivendas con conexión de Banda Ancha (ADSL, Rede de cable) / total vivendas	INE	%	21,9	2006	32,6
	Poboación que utilizou Internet nos últimos 3 meses / Poboación total	INE	%	40,4	2006	48,6
	Empresas con acceso a Internet / total empresas	INE	%	87,58	2006	92,65
	Empresas con acceso a Internet mediante banda ancha / Empresas con acceso a Internet	INE	%	91,35	2006	95,31
	Empresas con menos de 10 asalariados con conexión internet / total empresas	INE	%	38,29	2006	44,8
	Empresas de menos de 10 asalariados que se conectan con Banda Ancha / total de empresa de menos de 10 asalariados con conexión a Internet	INE	%	83,22	2006	86,32
	% empresas con conexión a Internet onde era posible comunicarse a través de servizos de seguridade (non so PEME)	INE	%	40,81	2006	46,17
	Escolas conectadas a Internet / total escolas	INE	%	88,4	2004-05	98,5

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Desenvolvemento empresarial	Evolución número empresas (Taxa anual)	INE	%	3,2	2006/05	3,6
	Nº de empresas / 1000 habitantes	INE	Nº	69	2006	71
	Nº de cooperativas / 100.000 activos	INE	Nº	3	2005	8
	Nº de microempresas / 1000 activos	INE	Nº	69	2006	63
	Importacións	AEAT	Millóns de €	15.217	2006	259.559
	Exportacións	AEAT	Millóns de €	14.324	2006	169.872
	Exportación rexional / exportación nacional	AEAT	%	8,4	2006	100
	Exportacións / Importacións	AEAT	%	94,1	2006	65,4
	Exportacións totais / VAB	INE e AEAT	%	32,3	2006	19,5
	Investimento estranxeiro directo / VAB	INE e MITYC	%	0,21	2006	1,10
	Investimento das CCAA (de España) no exterior / VAB	INE e MITYC	%	1,89	2006	6,44
	Intensidade de innovación	INE	%	1,18	2005	0,83
	Empresas exportadoras / total empresas	INE e C. S. Cámaras de Comercio	%	2,0	2005	2,5
	Empresas importadoras / total empresas	INE e C.S. Cámaras de Comercio	%	3,0	2005	3,4
	PEME(1-199 asalariados)/1000 habitantes	INE	Nº	35,2	2006	34,7
	PEME(1-49 asalariados)/1000 habitantes	INE	Nº	34,8	2006	34,2
	PEME sen asalariados /1000 habitantes	INE	Nº	34,0	2006	36,2
	PEME(1-49 asalariados)/Nº de empresas	INE	%	50,2	2006	48,2
	PEME(1-199 asalariados)/Nº de empresas	INE	%	50,8	2006	48,9
	PEME sen asalariados / Nº de empresas	INE	%	49,1	2006	50,9

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Medio ambiente	Emisións gases invernadoiro(*)	Revista World Watch	1990=100	137,36	2004	145,61
	Residuos recollidos selectivamente / habitante	INE	Tn / habitante	0,15	2004	0,15
	Residuos mesturados / habitante	INE	Tn / habitante	0,36	2004	0,49
	Residuos industriais non perigosos / VAB ind.	INE	Tn / millón €	768,91	2004	457,10
	Residuos industriais perigosos / VAB ind.	INE	Tn / millón €	24,42	2004	16,60
	Producción de residuos urbanos por fogar	MMA	Tn / fogar	1,05	2004	1,57
	Recollida de residuos: vidro / residuos mesturados	INE	%	1,88	2004	2,07
	Recollida de residuos: plástico / residuos mesturados	INE	%	0,76	2004	0,50
	Recollida de residuos: papel e cartón / residuos mesturados	INE	%	3,78	2004	3,32
	Volume de auga distribuída / habitante	INE	m³ / habitante	86,97	2004	93,58
	Volume de auga residual tratada / volume de auga residual recollida	INE	%	87,63	2004	92,59
	Volume de auga residual tratada	INE	m³ / hab / día	0,41	2004	0,38
	Volume de auga reutilizada	INE	m³ / hab / día	0,00	2004	0,02
	Porcentaxe de auga perdida na distribución	INE	%	18,90	2004	18,70
	Superficie afectada por incendios / superficie total	INE	%	0,18	2005	0,14
	Superficie media queimada por incendios forestais / superficie total	MMA	%	1,09	2004	0,27
	Superficie de espazos naturais protexidos / superficie total	MMA	%	13,06	2004	8,93
	Investimento empresas en protección ambiental / VAB industria	INE	%	0,18	2004	0,13
	Investimento empresas en protección ambiental / VAB total	INE	%	1,16	2004	0,80
	Superficie en risco alto e moi alto de desertización (% sobre total de superficie)	MMA	%			

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Transporte	Qm total liñas férreas / 1000 Qm ²	Eurostat	Qm / 1000 Qm ²	31,88	2005	25,37
	Qm total liñas férreas /1000 habitantes	Eurostat	Qm / 1000*hab	0,34	2005	0,29
	Qm total estradas / 1000 habitantes	INE	Qm / 1000 hab	6,30	2005	3,70
	Qm total estradas / 1000 Qm ²	INE	Qm / 1000 Qm ²	589,20	2005	327,37
	Qm total autoestradas e autovías / 1000 Qm ²	INE e Mº Fomento	Qm / 1000 Qm ²	25,63	2005	22,59
	Qm total autoestradas e autovías / 1000 hab.	INE e Mº Fomento	Qm / 1000 hab	0,27	2005	0,26
	Nº de vítimas mortais en accidente / 10.000 habitantes - ano	INE	Nº / 10.000 hab - ano	1,28	2005	0,99
	Nº de accidentes con vítimas /10.000 habitante - ano	INE	Nº /10.000 hab - ano	17,13	2005	20,40
	Vehículos matriculados / 100 habitante	INE	Nº / 100 hab - ano	3,72	2005	5,19
	Volume transporte de mercadorías sobre PIB	INE	Tn / m€	3,584	2004	2,856
	Viaxeiros de transporte regular urbano	INE	Miles	74.031	2006	3.142.921
	Pasaxeiros aeroporto por habitante	INE e Mº Fomento	Pasaxeiros / hab	1,36	2005	4,06
	Tráfico de buques en portos (cabotaxe e exterior) en toneladas respecto á Poboación	INE	Tn / habitantes	11,58	2005	10,01
Turismo e cultura	Gastos turista non residentes / VAB total	Inst.Estudios Turísticos e INE	%	1,92	2006	5,55
	Nº turistas internacionais / ano	Inst.Estudios Turísticos	Nº	1.255.148	2006	58.451.141
	Nº turistas internacionais / hab	Inst. Estudios Turísticos e INE	Nº	0,45	2006	1,31
	Prazas hoteleiras / 1000 habitantes	INE	Nº / 1000 hab	20,64	2006	28,19
	Prazas hoteleiras / 1000 Qm ²	INE	Nº / 1000 Qm ²	1.931,93	2006	2.491,08
	Prazas de 5, 4 e 3 estrelas / prazas hoteleiras totais	INE	%	38,07	2005	70,07
	Prazas de 5, 4 e 3 estrelas / habitante	INE	%	0,79	2005	1,93
	Nº pernотacións / ano	INE	Nº	7.755.524	2006	266.588.182
	Pernотacións españolas en establecementos hoteleiros / Prazas hoteleiras	INE	Nº	114,03	2006	91,10
	Pernотacións españolas en establecementos hoteleiros / habitante	INE	Nº	2,35	2006	2,57
	Pernотacións estranxeiros en establecementos hoteleiros / Prazas hoteleiras	INE	Nº	21,71	2006	120,40
	Pernотacións estranxeiros en establecementos hoteleiros / habitantes	INE	Nº	0,45	2006	3,39
	Conxuntos e sitios históricos protexidos (catalogados)	MMA	% s/ total nacional	5,8	2004	100,0

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Saúde e educación	Prazas de atención á primeira infancia por cada 1000 habitantes	INE e MTAS	Nº Prazas / 1000 hab.	0,89	2002	0,69
	Estudantes (primaria, secundaria e Universidade) / habitante	INE	%	0,11	2004-05	0,13
	Poboación con estudos básicos / pob. total	INE	%	35,30	2006	30,70
	Poboación con estudos secundarios / Poboación total	INE	%	41,50	2006	44,80
	Poboación con estudos superiores / pob. total	INE	%	21,20	2006	22,40
	Alumnos matriculados en FP / 1000 habitantes	INE	‰	6,55	2004-04	5,17
	Alumnos de doutorado / 1000 habitantes	INE	‰	1,41	2004-05	1,72
	Alumnos universitarios / 1000 habitantes	INE	‰	27,40	2004-05	32,05
	Poboación que recibiu cursos de formación permanente e continua	MEC	%	12,40	2005	12,10
	Abandono educativo cedo	MEC	%	23,60	2005	30,80
	Teses doutorais aprobadas por 1000 habitantes	MEC e INE	%	0,13	2004	0,19
	Total centros escolares por 1000 habitantes	MEC e INE	%	0,65	2005	0,51
	Nº de hospitais	MSC	Nº	47,00	2005	788,00
	Nº de hospitais / 10.000 habitantes	MSC e. INE	Nº / 10.000 hab	0,17	2005	0,18
	Médicos / 1000*habitantes	INE	Nº hab	4,08	2005	4,45
	Nº camas hospitalarias / 1000 habitantes	MSC e INE	Nº / 1000 hab.	3,80	2005	3,57
	Prazas en gardarías laborais	INE e MTAS	Nº	2.500	2002	18.648
Energía	Consumo enerxético / PIB	INE	%	1,36	2005	0,90
	Potencia en enerxías renovables (sen hidráulica) / potencia instalada	REE	%	33,22	2005	16,22
	Intensidade enerxética da economía	INE e REE	demanda en barras de central / 1000€	0,41	2005	0,29
	Xeración neta de electricidade por 1000 habitantes	INE e REE	GWH / 1000 hab	9,09	2005	6,09
Desenvolvemento local e urbano	Poboación residente en municipios de máis de 50000 hab / Poboación total	INE	%	35,70	2005	51,94
	Poboación residente en municipios de menos de 5000 hab / Poboación total	INE	%	17,06	2005	13,44

	Indicadores	Fonte	Unidade	Galicia	Ano	España
Igualdade de xénero	Mulleres paradas / total parados	INE	%	60,30	2006	56,92
	Mulleres paradas entre 16 e 24 anos / total mulleres paradas	INE	%	18,77	2006	22,73
	Mulleres ocupadas / total ocupados	INE	%	43,20	2006	40,54
	Mulleres sen emprego anterior / total mulleres desempregadas	INEM	%	17,59	2006	13,50
	Mulleres en I + D en EJC sobre total empregados en I+D en EJC	INE	%	38,58	2005	37,77
	Mulleres empregadas en I + D en EJC no sector empresas e IPSFL / total empregados en I + D en EJC no sector empresas e IPSFL	INE	%	24,08	2005	28,48
	Mulleres empregadas en I + D en EJC no sector Administración Pública / total empregados en I + D en EJC no sector Administración Pública	INE	%	51,91	2005	49,57
	Alumnas de doutorado / total alumnos de doutorado	INE	%	55,04	2005-06	51,00
	Alumnas univ. Matriculadas / total univ. Matriculados	INE	Nº	57,13	2005-06	54,28
	Mulleres que utilizaron internet nos últimos 3 meses/ Poboación total	INE	%	38,6	2006	45,2
	Poboación feminina maior de 65 anos	INE	%	23,79	2006	18,60
	Mulleres con carné de conducir / total persoas con carné de conducir	D.G. Tráfico	%	42,56	2005	39,34
Sostibilidade ambiental	Gastos correntes das empresas destinados a protección ambiental / Nº empresas	INE	€ / empresa	440	2004	434
	Nº de patentes vinculadas ao sector do medio ambiente /1000 patentes	Eurostat	%o	0,0000	2003	0,0503
	Solicitude de patentes EPO vinculadas ao sector do medio ambiente por millón de habitantes (Nº de solicitudes / millóns de habitantes)	Eurostat	Nº solicitudes / millón hab.	0,0000	2003	0,0720
	Augas Superficiais	INE	miles de m³	264.912	2004	2.968.616
	Variación anual augas Superficiais	INE	%	16,86	2004-03	3,43
	Augas subterráneas	INE	miles de m³	30.614	2004	1.094.961
(*) Este indicador non cumpre os criterios seguidos no resto de indicadores de contexto; fonte non oficial e periodicidade de publicación dos datos.						

1.2. PRINCIPAIS DEBILIDADES E FORTALEZAS (DAFO)

En definitiva, tal e como se destacou no diagnóstico, existen unha serie de debilidades que están constriñendo a capacidade de converxencia económica de Galicia, a pesar de que existen importantes vantaxes competitivas que fan que a rexión presente claras oportunidades de futuro.

As implicacións económicas e sociais dun territorio dual, con significativas diferenzas sociodemográficas son moi importantes xa que existen necesidades de investimento en accesibilidade e transporte, uso eficiente dos recursos ambientais e a inclusión económica das áreas menos favorecidas.

A pesar de ser unha rexión cunha elevada capacidade emprendedora e de proxección internacional, o esforzo investidor en potenciar a súa competitividade mediante o uso das tecnoloxías e a innovación resulta insuficiente. Este feito constitúe no longo prazo un risco moi elevado para o desenvolvemento económico, dadas as ameazas que penden sobre a rexión.

A proxección internacional de Galicia, a súa posición estratéxica para o transporte multimodal e a riqueza de recursos constitúen importantes pancas de crecemento para o aproveitamento das oportunidades actuais.

A continuación recóllense a xeito de síntese as principais debilidades, fortalezas, ameazas e oportunidades que caracterizan o ámbito galego, naqueles ámbitos que afectan ás intervencións dos Fondos Estruturais.

Código	DEBILIDADES
d.1	Desequilibrio territorial: existencia de realidades xeográficas ben diferenciadas: a Galicia do interior e a costeira, o contorno rural e urbano, o sector primario e o terciario, a conexión e o illamento
d.2	A dispersión do hábitat limita a optimización de custos de infraestrutura, de prestación de servizos sociais e eleva os custos loxísticos das empresas
d.3	Evolución demográfica negativa, progresivo envellecemento da poboación residente que, combinado cunha taxa de natalidade das máis baixas da UE-25, non asegura o relevo xeracional
d.4	Limitada atracción de capitais estranxeiros
d.5	Interconexión incompleta entre os distintos medios de transporte (especialmente ferrocarril e portos) e coas principais redes transeuropeas, o cal constitúe unha barreira para o desenvolvemento dun moderno sistema intermodal de transporte no marco dos corredores da UE terrestres e marítimos
d.6	As singulares condicións xeodemográficas de Galicia, xunto coa dificultade de acceso ao transporte público, especialmente no medio rural, fan que a mobilidade sexa máis dependente do modo de transporte por estrada, o cal limita a accesibilidade e encarece os custos enerxéticos e medioambientais do sistema de transporte por estrada
d.7	Atraso na modernización da rede e o material ferroviario (elevado número de pasos a nivel, excesivo número de Qm de vía única e escaseza de vías férreas electrificadas) e en implantación da liña de alta velocidade
d.8	Ausencia dunha política forestal que dificulte a proliferación de incendios

Código	DEBILIDADES
d.9	Base empresarial cun escaso posicionamento estratéxico e predominio da PEME tradicional e presenza de cadeas de valor incompletas en determinados sectores produtivos (madeira, turismo, pesca, agroindustria, pedra, etc.)
d.10	Limitada capacidade de investimento en I+D+i, escaso esforzo investidor por parte do sector privado e insuficiente articulación do sistema galego de innovación, caracterizado por unha débil vinculación entre empresa e universidade e polo escaso número de investigadores
d.11	Escasa penetración nos fogares galegos das TIC e insuficiente grao de desenvolvemento da administración electrónica en Galicia, así como unha reducida utilización do comercio electrónico, tanto por parte das empresas coma dos consumidores
d.12	Déficit de chan industrial, que limita as posibilidades de expansión e de atracción de investimentos do exterior
d.13	Débil capacidade de absorción polo mercado de traballo de man de obra cualificada e elevados índices de temporalidade no emprego
d.14	Sistema agrario minifundista, con escasas redes de comercialización

Código	FORTALEZAS
f.1	Localización marítima estratéxica con relación ás autoestradas do mar
f.2	Riqueza e diversidade paisaxística que favorece a existencia de lugares de interese común, o cal constitúe un elemento de atracción e fonte de novos xacementos de emprego
f.3	Existencia de produtos diferenciados con capacidade para a exportación
f.4	Presenza importante de Galicia na economía portuaria en relación con outros portos do Estado, fundamentalmente nas actividades vinculadas á pesca
f.5	Sistema aeroportuario próximo aos principais núcleos de poboación, que facilita a accesibilidade
f.6	Galicia xera unha parte significativa das enerxías renovables, fundamentalmente hidráulica e eólica
f.7	Abundancia de espazos naturais, caracterizados pola súa elevada biodiversidade, destacando a presenza de 1300 Qm de litoral da rexión e de ecosistemas únicos como as rías galegas
f.8	Presenza de importantes empresas multinacionais líderes no seu sector de actividade, tecnoloxicamente evolucionadas e cunha forte vocación exportadora
f.9	Desenvolvemento de intermediarios financeiros non-bancarios, tales como as sociedades de capital risco e as sociedades de garantía recíproca
f.10	Crecente cualificación da man de obra, especialmente no ámbito industrial
f.11	Oferta de servizos sanitarios de alta calidade e cun elevado grao de desenvolvemento
f.12	Presenza crecente nos mercados turísticos con referencias tan consolidadas como: o Camiño de Santiago, gastronomía, paisaxe, casas rurais, termalismo, etc.
f.13	Sectores industriais ligados aos recursos endóxeos con alto potencial de desenvolvemento e elevada capacidade de arrastre (pedra, téxtil, madeira, audiovisual, pesca incluída acuicultura e conservas, automóbil, construción naval, incluída a náutico-deportiva) e presenza de boas prácticas no terreo da cooperación empresarial: clusters de automoción, madeira, naval, TIC, conserveras

Código	AMEAZAS
a.1	Efectos da ampliación da Unión Europea e da globalización económica (deslocalización e desvío de investimentos cara aos novos Estados membros con persoal laboral altamente cualificado e reducidos custos salariais)
a.2	Maior vulnerabilidade ante o incremento dos tipos de xuro e da inflación
a.3	Desprazamento do centro de gravidade económico da Unión Europea cara ao Leste
a.4	Atraso na conexión á rede nacional e transnacional de infraestruturas
a.5	Insuficiencia dos sistemas actuais de saneamento e de tratamento de residuos
a.6	Dificultade para a competitividade a medio/longo prazo, a causa do escaso investimento en I+D+i, especialmente no sector privado
a.7	Irrupción nos mercados mundiais de novos países emerxentes que asimilan con rapidez as novas tecnoloxías do coñecemento

Código	OPORTUNIDADES
o.1	Aparición de novas oportunidades de negocio derivadas da ampliación da Unión Europea
o.2	Reforma da política de cohesión europea e novas prioridades de financiamento que melloran a flexibilidade e incorporación de novos axentes
o.3	Aproveitamento da situación estratéxica para converterse nun centro portuario privilexiado no seo da Unión Europea
o.4	Integración nos grandes proxectos europeos no marco da rede transeuropea de transportes
o.5	Elevado potencial de produción en fontes de enerxía renovables
o.6	Aproveitamento de fortalezas intrínsecas de Galicia para captación de investimento estranxeiro directo (IED) e de capitais que se deslocalizan noutros territorios
o.7	Dinamismo da eurorrexión Galicia-Norte de Portugal que opera como referente das políticas de cooperación territorial
o.8	Características xeográficas, climáticas, culinarias, que favorecen o desenvolvemento turístico
o.9	Existencia de recursos naturais competitivos: granito, lousa, madeira, pesca, marisco, gandería, leite, viño

FORMULACIÓN DA ESTRATEGIA DE DESENVOLVEMENTO REGIONAL PARA O PERÍODO 2007-2013

2.1. OBXECTIVOS DA ESTRATEXIA DE GALICIA

A partir dos resultados do diagnóstico e o DAFO, desenvolveuse a estratexia do PO FEDER para o período 2007-2013, considerando ao mesmo tempo os seguintes elementos estratéxicos:

- ▲ Estratexia de Lisboa e Gotemburgo formulada pola Comisión Europea e os Xefes de Estado e de Goberno da UE, así como o Programa Nacional de Reformas (PNR) español que a contempla.
- ▲ As Directrices Estratéxicas Comunitarias en materia de política de cohesión²⁶, elaboradas pola Comisión Europea, e as prioridades para o MENR de España. Por extensión, as prioridades e ámbitos clave establecidos no Regulamento Xeral 1083/2006 e no Regulamento 1080/2006 do Parlamento Europeo e do Consello do 5 de xullo de 2006 relativo ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional e polo que se derroga o Regulamento (CE) Nº 1783/1999.
- ▲ Finalmente, para a formulación estratéxica destes obxectivos consideráronse as conclusións de avaliación ex ante, que a través do seu procedemento interactivo e iterativo achegou elementos de valor engadido á programación estrutural de Galicia para o novo período.

A estratexia de intervención dos Fondos Estruturais en Galicia para o próximo período de financiamento componse duns obxectivos e unhas prioridades estratéxicas, que se corresponden cos Eixes de intervención expostos no apartado 3. A programación formulada no presente documento recolle polo tanto, a nivel estratéxico, tres niveis de obxectivos: un Obxectivo Global, catro Obxectivos Finais e dezaseis Obxectivos Intermedios, nos que se basearán as actuacións formuladas no plano operativo.

Co reto de utilizar os instrumentos da política de cohesión para converxer economicamente con España e Europa e facer de Galicia unha rexión máis competitiva en 2013, o PO plantexa como Obxectivo Global “Converxer en termos de crecemento e emprego, grazas ao fomento dunha economía baseada no coñecemento”.

Este Obxectivo Global implica a promoción dos factores de desenvolvemento ligados á Estratexia de Lisboa: renovar as bases da competitividade, aumentar o potencial de crecemento e produtividade e reforzar a cohesión social, a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

Para a consecución do devandito obxectivo, fórmulanse catro Obxectivos Finais, que inciden nos devanditos compoñentes da política para o crecemento e o emprego sostible de cara a 2013, reforzando o potencial endógeno do territorio. Estes Obxectivos Finais, como se verá a continuación, complementáanse entre si, incidindo nos factores produtivos que impulsan o desenvolvemento económico: o capital humano, o capital físico e o coñecemento, dende a perspectiva da protección ambiental e do equilibrio territorial.

²⁶ “Marco Estratéxico Nacional de Referencia: Obxectivos estratéxicos e ámbitos fundamentais en relación con España no período de programación 2007-2013”, Comisión Europea, Versión do 10 de marzo 2006 FINAL.

OBXECTIVO FINAL1: “Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar”

Galicia presenta aínda importantes déficit en materia de dotación de infraestruturas, especialmente aquelas orientadas a fomentar a súa conectividade co resto do territorio español, xa sexa mediante as redes transeuropeas de transporte como de comunicacións. Un esforzo neste ámbito incrementará o atractivo económico e social da rexión, ao mesmo tempo que aumentará a capacidade loxística e competitiva do seu tecido empresarial. O investimento en infraestruturas fomentará o crecemento e servirá de acicate para o desenvolvemento de actividades empresariais cada vez máis orientadas a prestar servizos e producir bens cun maior valor engadido. Neste sentido, propónse a ampliación e mellora das infraestruturas de transportes e comunicacións, xunto coa racionalización dos recursos enerxéticos.

Galicia é unha rexión con importantes recursos naturais e cun altísimo potencial en materia de enerxías renovables. Cumprir a lexislación internacional vixente ao mesmo tempo que se explotan de forma eficiente e sostible os recursos existentes constituirá un dos grandes desafíos no próximo período 2007-2013.

A rexión galega continúa mostrando importantes desequilibrios territoriais en materia de accesibilidade, equipamentos básicos e ambientais. Na medida en que o territorio se cohesione as capacidades de crecemento aumentarán mediante un maior impulso da demanda.

O investimento fará de Galicia un mellor lugar para traballar, adquirindo maiores posibilidades de ofrecer emprego cualificado á súa poboación e contribuíndo así a frear a fuga de talentos.

OBXECTIVO FINAL 2: “Incrementar a competitividade do tecido produtivo galego a través do coñecemento e a innovación”

Galicia propónse impulsar a sociedade do coñecemento aplicada ás necesidades do tecido empresarial da rexión, investindo de xeito eficaz naqueles elementos do Sistema de Innovación que maiores vantaxes e rendemento poden achegar á economía: Investigación, Desenvolvemento Tecnolóxico e innovación empresarial co fin de mellorar o posicionamento no conxunto da economía europea e de converterse en referente de excelencia naqueles sectores nos que Galicia presenta vantaxes comparativas.

Galicia deberá ser capaz de reducir a brecha de I+D que a separa do conxunto de España e de Europa e de poñer en marcha un modelo de crecemento económico que, en lugar de basearse en actividades de escaso valor engadido e intensivas en man de obra, se fundamente na aplicación de coñecemento, innovación e tecnoloxía. Todo iso se conseguirá fortalecendo a competitividade das empresas, a súa presenza internacional e o seu esforzo investidor en actividades de I+D, mellorando a coordinación e a articulación co resto de axentes do Sistema de Innovación (Universidades e Centros Públicos de Investigación, Centros Tecnolóxicos, sistema educativo, institucións financeiras e outros axentes catalizadores).

OBXECTIVO FINAL 3: “Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social”

Os Obxectivos Finais anteriores non serían posibles sen un capital humano capaz e capacitado para desenvolver e impulsar unha economía baseada no coñecemento. En primeiro lugar será necesario impulsar un mercado laboral atractivo e ao mesmo tempo flexible para a poboación. A incorporación activa e cualificada ao traballo será unha peza fundamental, especialmente nunha rexión na que o envellecemento da poboación, o menor crecemento natural e a menor entrada relativa de inmigración constitúen elementos constantes.

A articulación efectiva entre o sistema educativo e o produtivo será un obxectivo prioritario, debido aos cambios que espera acometer na estrutura económica sectorial galega e a rapidez que o mercado habitualmente require. Este elemento centrarase tamén en tratar de evitar a fuga de persoal cualificado formado no ámbito rexional e que por falta de posibilidades vese obrigado a abandonar.

O impulso do capital humano e a promoción do emprego asociado ás necesidades empresariais serán a base para corrixir os desequilibrios territoriais existentes na actualidade en Galicia, que presenta unha marcada dualidade entre dúas realidades: a costa, que concentra os principais asentamentos de poboación e a actividade económica e o interior que sofre un importante fenómeno de despoboación e conta con numerosos núcleos rurais caracterizados pola súa dispersión xeográfica.

OBXECTIVO FINAL 4: “Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible”

De cara ao novo período de programación, e en liña co disposto na Axenda de Lisboa e Gotemburgo, trátase de impulsar o crecemento económico, aínda que sen perder de vista os criterios de protección e conservación ambiental. Mediante o aproveitamento dos recursos naturais, a rexión fomentará o desenvolvemento de actividades económicas que contribúan a fixar poboación no medio rural. Nas cidades, avogarase polo cumprimento da normativa ambiental, especialmente no relativo ás augas residuais dos núcleos situados na franxa do litoral.

Por outro lado, farase un esforzo importante por mellorar a competitividade empresarial a través da eficiencia enerxética e aproveitar os recursos ambientais de Galicia como un factor de atracción e de crecemento económico.

Ademais destes Obxectivos Finais Galicia establece 16 Obxectivos Intermedios que responden ás prioridades europeas para o novo período de programación establecidas nas Directrices Estratéxicas para o crecemento e o emprego e arredor dos cales se vehicularán as diferentes actuacións que se porán en marcha a través da implementación dos seus Programas Operativos de Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER) e Fondo Social Europeo (FSE).

No presente Programa Operativo, destinado ao FEDER ponse énfase nos obxectivos relacionados cos ámbitos de actuación deste fondo, que a continuación se expoñen:

Os Obxectivos Intermedios, tal como se ilustra na Táboa 6 e con posterioridade na Táboa 10, formuláronse sobre a base das Directrices Estratéxicas Comunitarias que serven de orientación para a elaboración das estratexias de intervención dos Fondos Estruturais. Neste sentido, correspóndense en primeiro lugar cos ámbitos de actuación incluídos na Directriz 1: *Facer de Europa e das súas rexións lugares máis atractivos nos que investir e traballar*, relacionados coa competitividade rexional, a mellora da accesibilidade, a calidade dos servizos e a conservación do potencial ambiental (Obxectivos Intermedios 1 ao 4). En segundo lugar, definíronse Obxectivos Intermedios relacionados coa Directriz 2: *Mellorar os coñecementos e a innovación a favor do crecemento*. Trátase neste caso dos Obxectivos I. 5, 6, 7 e 8.

En terceiro lugar, os Obxectivos Intermedios 9, 10, 11 e 13 correspóndense co emprego e as cualificacións, no ámbito da terceira das Directrices Estratéxicas: *Máis e mellores postos de traballo*.

O Obxectivo I. 12 está relacionado coa capacidade administrativa da administración pública para a xestión e absorción de fondos de xeito eficaz, eficiente e económico, mentres que os Obxectivos Intermedios 14, 15 e 16, como xa se mencionou, recollen as prioridades da Unión Europea de carácter horizontal e que repercuten de modo indirecto no resto de obxectivos estratéxicos.

Todos os Obxectivos Intermedios están interrelacionados de forma directa cun dos Obxectivos Finais, se ben algúns deles tamén o están con algún dos outros tres, aínda que non de forma tan directa.

A continuación relaciónanse no seu grao máis alto os Obxectivos Finais cos intermedios:

- ▲ O Obxectivo Final “Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar”, podería descompoñerse en catro dos 16 Obxectivos Intermedios (o 1, o 8, o 14 e o 16).
- ▲ O Obxectivo Final “Incrementar a competitividade do tecido produtivo galego a través do coñecemento e a innovación”, está relacionado en grao alto cos Obxectivos Intermedios 5, 6, 7 e 12.
- ▲ Os Obxectivos Intermedios 9, 10, 11 e 13 inscríbense no marco do Obxectivo Final “Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social”.
- ▲ Por último, do Obxectivo Final “Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible”, derivan 4 dos Obxectivos Intermedios (o 2, o 3, o 4 e o 15).

Por outra parte, e como xa se comentou, cabe destacar que os 3 últimos Obxectivos Intermedios son obxectivos de carácter transversal, e por iso afectan á estratexia no seu conxunto. Neste sentido, están vinculados con todos e cada un dos Obxectivos Finais, se ben, nun exercicio de priorización, se destacou de forma especial aquel Obxectivo Final co que se produce unha relación máis directa e intensa.

A correspondencia entre eles podería ilustrarse en forma de árbore de obxectivos, de modo que de cada un dos Obxectivos Finais dependen aqueles Obxectivos Intermedios relacionados de forma máis directa e específica con eles, tal como figura nas Táboas 6 e 7.

Táboa 6: Obxectivos Finais e Intermedios do PO FEDER 2007 -2013

OBXECTIVOS FINAIS
1. Impulsar e dinamizar a economía rexional facendo de Galicia un lugar máis atractivo para investir e traballar.
2. Incrementar a competitividade do tecido produtivo galego a través do coñecemento e a innovación.
3. Aumentar a cohesión social e territorial de Galicia mellorando os niveis de cualificación, a calidade do emprego e a inclusión social.
4. Reforzar a sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible.
OBXECTIVOS INTERMEDIOS
1. Completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interope-rabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial.
2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.
3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible.
4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).
5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT).
6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara á produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.
7. Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garan-tindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.
8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento.
9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impul-sando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.
10. Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.
11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.
12. Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.
13. Reforzar o investimento na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.
14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.
15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento.
16. Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.

Fonte: elaboración propia.

Táboa 7: Árbore de Obxectivos do MECEGA 2007-2013

	O.GLOBAL: CONVERXER EN TERMOS DE CRECEMENTO E EMPREGO, GRAZAS AO FOMENTO DUNHA ECONOMÍA BASEADA NO COÑECEMENTO.
	O.F. 1: IMPULSAR E DINAMIZAR A ECONOMÍA REXIONAL FACENDO DE GALICIA UN LUGAR MÁIS ATRACTIVO PARA INVESTIR E TRABALLAR.
	O.I.1. Completar a conexión cas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial.
	O.I.8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento
	O.I.14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.
	O.I.16. Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.
	O.F. 2: INCREMENTAR A COMPETITIVIDADE DO TECIDO PRODUTIVO GALEGO A TRAVÉS DO COÑECEMENTO E A INNOVACIÓN.
	O.I.5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT).
	O.I.6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara a produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.
	O.I.7. Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.
	O.I.12. Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.
	O.F. 3: AUMENTAR A COHESIÓN SOCIAL E TERRITORIAL DE GALICIA MELLORANDO OS NIVEIS DE CUALIFICACIÓN, A CALIDADE DO EMPREGO E A INCLUSIÓN SOCIAL.
	O.I.9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.
	O.I.10. Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.
	O.I.11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo cas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.
	O.I.13. Reforzar o investimento na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.
	O.F. 4: REFORZAR A SINERXIA ENTRE CRECEMENTO E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE.
	O.I.2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.
	O.I.3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan a mobilidade sostible.
	O.I.4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).
	O.I.15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento.

Fonte: elaboración propia.

2.2. IDENTIFICACIÓN DE PRIORIDADES

A través da análise de pertinencia entre as debilidades recollidas no DAFO e os obxectivos fixados para a rexión, mídese a adecuación destes ás necesidades reais da rexión en termos económicos, sociais e ambientais.

Deste xeito determínase o grao en que a estratexia deseñada dá resposta ás necesidades detectadas no diagnóstico da situación actual, ao mesmo tempo que se establece unha xerarquización das necesidades e os obxectivos.

Unha lectura horizontal da Táboa 8 permite detectar Obxectivos Intermedios, a capacidade de impacto sobre as debilidades detectadas dos cales é alta, mentres que unha lectura vertical permite estudar cáles son as debilidades en maior medida atendidas pola árbore de obxectivos deseñada.

Obsérvase unha relación múltiple entre os diferentes obxectivos e debilidades recollidas no DAFO. Non obstante, todas as actuacións previstas no marco de actuación do Programa Operativo, e englobadas dentro dos obxectivos específicos, responden ás necesidades identificadas no diagnóstico. O Obxectivo Intermedio 12 sinálase como o menos vinculado coas debilidades detectadas, o cal, como se verá máis adiante, está relacionado coa asistencia técnica.

Tendo en conta o grao de afectación de cada necesidade por parte de cada obxectivo, pódense extraer as seguintes conclusións:

As debilidades en maior medida afectadas son as que están relacionadas cos desequilibrios territoriais de Galicia en termos de transporte, acceso a servizos e a capacidade de innovación empresarial, para constituirse como un tecido competitivo, que sexa á súa vez capaz de atraer capital estranxeiro, fundamentalmente a D1 e D2.

Nun segundo nivel atopan as debilidades relacionadas coa estrutura económica tradicional de tamaño pequeno, altamente consumidora de enerxía e escasamente interconectada (fisicamente e en termos de TIC), o que conduce a un mercado laboral de reducido valor engadido que en determinados ámbitos “expulsa” man de obra cualificada.

No que respecta aos obxectivos e á súa incidencia sobre as debilidades, destacan aqueles Obxectivos Intermedios horizontais e os relacionados co transporte e a I+D+i. Séguenos aqueles vinculados ao medio ambiente e o mercado laboral. Dunha análise máis completa despréndese o seguinte:

Pola súa caracterización como obxectivos transversais e territoriais, máis que sectoriais, os Obxectivos 14, 15 e 16 poden desempeñar un papel moi destacado na estratexia de Galicia para o próximo período 2007-2013, xa que actúan sobre a maioría das debilidades, a favor do desenvolvemento local e urbano e da cooperación territorial.

Séguenlle aqueles obxectivos relacionados coas prioridades do Fondo Social Europeo e a mellora do mercado laboral, os Obxectivos 9, 10 e 11.

Os obxectivos relacionados coa DEC 1²⁷ traballarán detrás de mellora do sistema galego de transporte (Obxectivo 1) como elemento fundamental para o aumento da competitividade

²⁷ Directriz Estratéxica Comunitaria 1: “Facer de Europa e das súas rexións lugares máis atractivos nos que investir e traballar”.

das súas empresas, ao mesmo tempo que a través do Obxectivo 2 se establecerá unha correspondencia entre o crecemento e a protección do medio ambiente en vistas de asegurar un desenvolvemento sostible para a rexión.

O Obxectivo I. 7 establécese como prioridade estender a sociedade da información como principal vehículo do coñecemento, e as súas medidas serán tanto de carácter tanxible como intanxible.

Os Obxectivos I. 5 e 6 caracterízanse tamén polo seu factor impulsor da economía e a estrutura produtiva galega, facendo fincapé nas necesidades da rexión en termos de innovación empresarial e investimento en I+D.

Por último os Obxectivos I. 3, 4 e 13 ao ter un carácter máis específico, pero non por iso menos importante, colócanse ao final da lista de obxectivos, en canto á súa incidencia sobre as debilidades.

Cabe sinalar que o Obxectivo I. 12, polo seu carácter máis administrativo soamente afecta a unha das debilidades detectadas para a rexión, na súa dimensión relativa á administración electrónica, se ben responde ás prioridades europeas de transparencia e eficacia administrativas.

Táboa 8: Pertinencia entre os Obxectivos Intermedios do PO e as debilidades rexionais

OBXECTIVOS INTERMEDIOS DO PO	DEBILIDADES DETECTADAS NO DIAGNÓSTICO														TOTAL IMPACTO
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1. Completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial	5	5	0	2	5	5	2	0	0	0	0	0	0	0	24
2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.	5	2	0	2	0	5	2	5	0	0	0	0	0	0	16
3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible.	5	2	0	0	2	5	2	0	0	0	0	0	0	0	13
4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).	0	2	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	7
5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT).	0	0	0	5	0	2	0	0	2	5	2	0	0	2	18
6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara á produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.	0	0	0	5	0	0	0	0	5	5	5	2	0	2	24
7. Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.	5	5	0	2	0	0	0	0	2	2	5	5	0	0	26
8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento.	0	0	0	5	0	0	0	0	5	2	2	2	0	2	18
9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.	2	2	5	0	0	0	2	0	2	0	2	0	0	0	15
10. Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.	0	0	5	0	0	0	0	0	2	2	5	0	5	0	19
11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.	0	0	0	5	0	0	0	0	2	2	2	0	5	0	16
12. Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	5
13. Reforzar o investimento na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.	5	5	0	2	5	5	2	2	0	0	2	2	0	2	32
15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento.	5	5	2	2	5	2	5	5	0	0	0	5	0	2	38
16. Fomentar a cooperación transfronteiriça, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.	0	5	0	5	5	0	0	0	5	0	2	5	0	2	29
TOTAL (IMPACTO DE CADA DEBILIDADE SOBRE OS OBXECTIVOS)	32	33	17	35	22	29	15	12	25	18	32	21	10	12	

Fonte: elaboración propia.

2.3. COHERENCIA COA ESTRATEXIA EUROPEA, NACIONAL E AUTONÓMICA

Este apartado analiza a coherencia da formulación estratéxica coas Directrices da Comisión Europea no ámbito da política de cohesión para o período 2007-2013 (Directrices Estratéxicas Comunitarias), así como coa Estratexia de Lisboa, traducida polo Goberno español no seu Programa Nacional de Reformas 2005-2008. Esta análise é fundamental para asegurar que a implementación dos obxectivos de Galicia producirá efectos beneficiosos sobre o conxunto do territorio europeo, corroborando aínda máis a súa validez.

Tal e como pode apreciarse na Táboa 9, os 16 Obxectivos Intermedios do PO atenden de forma coherente todas as directrices comunitarias. Por outro lado, contribúe á execución dun grande número de Eixes do PNR, concretamente o Eixe 2 (Obxectivos 1 a 4), Eixe 3 (Obxectivo 11), Eixe 4 (Obxectivos 5, 6 e 7), Eixe 5 (Obxectivo 12), Eixe 6 (Obxectivos 9, 10, 11, 13, 14 e 16) e Eixe 7 (Obxectivos 6 e 8).

Por outra banda, a estratexia xeral de Galicia para a intervención dos Fondos Estruturais no período 2007-2013 (MECEGA) plásmase a nivel operativo en oito Eixes que se atopan vinculados coas Directrices Estratéxicas Comunitarias, coa aplicación da Estratexia de Lisboa en España a través do PNR, ademais de coa estratexia estatal do Marco Estratégico Nacional de Referencia.

Os Eixes nos que se articula a estratexia autonómica son os seguintes:

DENOMINACIÓN
1. Economía do coñecemento (I+D+i, Sociedade da Información, tecnoloxías da información e comunicación)
2. Competitividade e fomento empresarial
3. Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos
4. Transporte e enerxía
5. Desenvolvemento local, urbano e transfronteirizo
6. Empregabilidade e infraestruturas sociais
7. Mellora do capital humano
8. Desenvolvemento institucional e políticas públicas

Todos os Eixes do MECEGA vense reflectidos (Táboa 9) nalgún dos Eixes do Programa Operativo FEDER ou FSE, dando resposta a algún dos Obxectivos Finais e Intermedios nos que se articula a estratexia de Galicia, así como nos Eixes do MENR e do PNR.

Táboa 9: Relación entre Obxectivos do MECEGA, Directrices Estratéxicas Comunitarias, PNR e Eixes MENR

OBJECTIVOS FINAIS	OBXECTIVOS INTERMEDIOS	DEC	PNR	EIXE MECEGA	EIXES MENR	
					FEDER	FSE
1	1. Completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial	DEC 1 " Facer de Europa e das súas rexións lugares máis atractivos nos que investir e traballar "	EIXE 2 "PEIT E AGUA"	4	4	
4	2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.			2, 3 y 5	2,3 y 5	
4	3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible.			4	4	
4	4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).			4	4	
2	5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT).	DEC 2 " Mellorar os coñecementos e a innovación a favor do crecemento "	EIXE 4 "INXENIO 2010"	1	1	
2	6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara á produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas..		EIXE 4 " INXENIO 2010 "	1	1	
			EIXE 7 "Plan de Fomento Empresarial"	2	2	
2	7. Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.		EIXE 4 " INXENIO 2010 "	1	1	
1	8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento.		EIXE 7 "Plan de Fomento Empresarial"	2	2	
3	9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.	DEC 3 "Máis e mellores postos de traballo "	EIXE 6 "Mercado de traballo e diálogo social"	6		2
3	10. Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.		EIXE 6 " Mercado de traballo e diálogo social "	2		1
3	11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.		EIXE 6 " Mercado de traballo e diálogo social"	6	6	2
			EIXE 3 "Mellora do capital humano"	7		3
2	12. Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.		EIXE 5 "Eficiencia das Adm. Púb.	8	7	5
3	13. Reforzar o investimento na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.		EIXE 6 " Mercado de traballo e diálogo social "	6	6	2
1	14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.	Directrices de carácter territorial		3 y 5	3 y 5	
			EIXE 6 " Mercado de traballo e diálogo social "	6		2
4	15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento.			5 y 6	5 y 6	
1	16 Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.				4	
		EIXE 6 " Mercado de traballo e diálogo social "	4 y 5		4	

Fonte: elaboración propia.

Polo tanto pódese apreciar como a formulación estratéxica dos obxectivos de Galicia está en liña coas Directrices Estratéxicas da Unión Europea, e cos Eixes do Programa Nacional de Reformas.

▲ *Relación coas Directrices Estratéxicas Comunitarias*

Polo que se refire á Directriz 1 “Facer de Europa e das súas rexións lugares máis atractivos nos que investir e traballar” Galicia aínda adoece dun importante déficit a nivel de infraestruturas que limita as súas oportunidades de crecemento e de competitividade fronte ao exterior. En materia de transporte Galicia priorizará aqueles proxectos de transporte destinados a completar as conexións coas redes transeuropeas de transporte e a mellorar a intermodalidade e interoperabilidade dos seus diferentes sistemas de transporte. Con respecto ás políticas de medio ambiente, Galicia reforzará o seu potencial rexional como vehículo de desenvolvemento económico, sen esquecer a protección e mellora do seu contorno. Polo seu elevado potencial en materia de enerxías renovables, Galicia traballará na redución da súa dependencia enerxética e no fomento da investigación e a utilización de novas fontes de enerxías renovables.

En canto á Directriz 2 “Mellorar os coñecementos e a innovación en favor do crecemento”, Galicia atópase aínda moi lonxe de alcanzar os obxectivos europeos fixados para 2010 en materia de economía do coñecemento. Por estes motivos os esforzos de Galicia para o próximo período de financiamento centraranse no aumento do investimento en I+D, sobre todo por parte das súas empresas, no fomento da innovación empresarial como fonte de competitividade, na extensión da Sociedade da Información en todos os ámbitos da sociedade, e por último na mellora das oportunidades de financiamento por parte das súas empresas.

En relación coa Directriz 3 “Máis e mellores postos de traballo” Galicia deberá optar por un modelo de crecemento baseado nunha maior cualificación laboral, que responda ás características internas do seu tecido empresarial e que saiba facer fronte a un ámbito internacional cada vez máis competitivo. Os obxectivos de Galicia para 2007-2013 responden deste xeito aos obxectivos e prioridades fixadas polo Fondo Social Europeo, co obxectivo de crear un mercado do traballo máis dinámico e máis inclusivo, que ofrezca estabilidade e oportunidades de crecemento profesionais.

Cabe sinalar que os Obxectivos I. 14, 15 e 16 responden ao enfoque territorial intrínseco á política de cohesión, e afectan de forma directa e indirecta ao conxunto das directrices anteriormente mencionadas.

Este enfoque, que foi potenciado para este novo período de financiamento, descansa en que unha das características determinantes da política de cohesión reside na súa capacidade para adaptarse ás necesidades e características particulares derivadas dos problemas e oportunidades específicas de cada realidade territorial, para impedir un desenvolvemento europeo desequilibrado que obstaculice todo o seu potencial de crecemento.

A dimensión territorial é de especial importancia polas zonas rurais e urbanas, e con maior razón nunha realidade xeográfica como a galega, caracterizada pola despoboación do medio rural e un constante pero pouco cohesionado crecemento das súas cidades.

Polo que se refire ao Obxectivo I. 16, este adscíbese ao novo impulso que a Unión Europea quere dar á cooperación a favor do crecemento e á integración harmónica e equilibrada do conxunto do territorio da Unión.

No marco desta cooperación Galicia ascenderá, especialmente coa rexión Norte de Portugal, o “networking”²⁸ e intercambio de experiencias e terá como Eixes de acción, a I+D e a transmisión de coñecementos, e a colaboración na posta en marcha de proxectos de infraestrutura física.

▲ *Relación cos Eixes do Programa Nacional de Reformas*

Como se pode apreciar, o Eixe 1 do PNR, “Reforzo da Estabilidade Macroeconómica e Presupostaria”, é o único que non se ve afectado por ningún dos obxectivos formulados na estratexia galega de FEDER. Este Eixe responde a unha dimensión macroeconómica que se afasta do ámbito de actuación estrito da política de cohesión. Non obstante, todas as actuacións que serán levadas a cabo en Galicia no marco do financiamento europeo contribuirán, aínda que de xeito indirecto, á consecución dunha maior estabilidade económica para o conxunto da rexión.

Así, a través dos Obxectivos Intermedios 1, 2, 3 e 4 do Programa Operativo responderase ao Eixe 2 do PNR, “Plan Estratéxico de Infraestruturas e Transporte (PEIT) e do Programa de Actuacións para a Xestión e Utilización da Auga (AUGA)”, o obxectivo da cal é acometer os investimentos necesarios para mellorar a accesibilidade e a intermodalidade dos sistemas de transporte e velar pola protección do medio ambiente e a xestión dos recursos naturais, en especial da auga.

O Obxectivo 11 ten o seu reflexo no Eixe 3 do PNR, “Aumento e Mellora do Capital Humano” orientado á mellora do sistema educativo e formativo e á adaptación da educación á Sociedade da Información. Este obxectivo atopará a súa materialización e contribución naquelas actuacións cofinanciadas principalmente polo FSE, aínda que nas rexións Converxencia, como Galicia, estas accións se verán reforzadas polo FEDER, mediante as axudas á construción de infraestruturas sociais.

Os Obxectivos 5, 6 e 7 veñen a dar resposta ao Eixe 4 do PNR, a estratexia de I+D+i (“INXENIO 2010”) destinado ao desenvolvemento da economía do coñecemento. Neste sentido Galicia a través da aplicación do seu Plan Galego de I+D+i e o Plan Galego de Sociedade da Información proporcionará un novo impulso á I+D+i e a adaptación ás novas tecnoloxías da información na rexión.

O Eixe 5 do PNR, “Máis competencia, mellor regulación, eficiencia das Administracións Públicas e competitividade”, ao igual que o Eixe 1, pertence a unha dimensión máis macroeconómica que a desenvolvida pola política de cohesión, aínda que este Eixe se pode relacionar cos obxectivos de mellora da capacidade de xestión das administracións públicas, e atopar a súa aplicación en Galicia grazas a aquelas actuacións relacionadas co Obxectivo estratéxico 12 do Programa Operativo.

Os obxectivos de mellora da empregabilidade e do mercado do traballo establecidos no Eixe 6 do PNR, “Mercado de Traballo e Diálogo Social”, atopan a súa correspondencia cos Obxectivos 9, 10, 11, 13, 14 e 16. A través da implantación das actuacións en materia de igualdade de oportunidades, mellora da adaptabilidade e ás axudas específicas a aqueles colectivos máis desfavorecidos, Galicia contribuirá á mellora da súa masa laboral e á prolongación da súa vida activa.

Galicia contribuirá ao Eixe 7 do PNR, “Plan de Fomento Empresarial”, a través da consecución dos Obxectivos Intermedios 6 e 8 do Programa Operativo, polos cales se fará

²⁸ Redes de cooperación.

fronte ao déficit de desenvolvemento empresarial da rexión, fomentárase a competitividade das empresas de cara ao exterior, e potenciárase a innovación e o espírito empresarial.

Por último cabe sinalar que os Obxectivos I. 14, 15 e 16 son os que de xeito máis representativo veñen a responder á dimensión territorial que caracteriza a política de cohesión europea. A política de cohesión configúrase como o principal instrumento político e económico para a consecución dun desenvolvemento harmonioso e sostible do conxunto da Unión, prestando unha especial atención a todas aquelas realidades territoriais que un espazo xeográfico tan heteroxéneo e complexo como o europeo presenta. Por este motivo estes obxectivos non contan cunha presenza directa no Programa Nacional de Reformas, que carece de dimensión territorial, se ben se configuran como algúns dos principais obxectivos da nova política de cohesión, tal e como se recolle nas Directrices Estratéxicas Comunitarias.

▲ *Relación cos Eixes do Marco Estratéxico Nacional de Referencia (MENR)*

Todos os obxectivos da estratexia de Galicia para a intervención dos Fondos Estruturais 2007-2013 se ven reflectidos a nivel operativo nos Eixes de intervención do MENR, xa sexa a través do FEDER ou do FSE. Na maioría dos casos a relación concéntrase nun único Eixe, mentres que para os Obxectivos Intermedios 2, 6, 11, 14, 15 e 16 refírese a máis dun Eixe.

Esta relación funciona así mesmo en sentido contrario, xa que todos os Eixes do MENR dan resposta a algún dos Obxectivos Intermedios e Finais do MECEGA.

A análise procede do estudo do encaixe das categorías de gasto ou Temas prioritarios de que se compón cada un dos Eixes de intervención estrutural.

2.4. APLICACIÓN DOS PRINCIPIOS TRANSVERSAIS

2.4.1. DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE E MEDIO AMBIENTE

O presente Programa Operativo, en liña co MENR, recolle o principio de sostibilidade a través dun Eixe específico de medio ambiente e prevención de riscos, dirixido directamente a potenciar a sostibilidade do modelo de desenvolvemento español mediante a mellora de xestión do medio ambiente en materia de auga, residuos, contaminación, recuperación de chans e prevención de riscos que, no caso de Galicia, se orienta ao saneamento e depuración de augas e a protección do contorno natural. Por outra parte, os Eixes correspondentes a “Transporte: equilibrio territorial e accesibilidade” e “Desenvolvemento sostible rural e urbano”, recollen a inclusión da prioridade horizontal de xeito transversal.

Ademáis, ao igual que acontece coa igualdade de oportunidades, a sostibilidade incorpórase á análise de cada un dos Eixes prioritarios. Neste sentido, contouse coa colaboración da Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible da Xunta de Galicia.

No actual período de programación prevíuse manter as actuacións tendentes a contrarrestar as debilidades estruturais de Galicia, impulsando os factores de competitividade. Os aspectos ambientais son fundamentais nesta formulación. Concretamente, a estratexia de intervención estrutural contémplaos de forma específica nun dos seus catro Obxectivos

Finais: reforzo da sinerxía entre crecemento e desenvolvemento sostible. Por outra banda, tres dos 16 Obxectivos Intermedios recollen a perspectiva ambiental, a aplicación da cal repercute nos Eixes 2, 3, 4 e 5.

Táboa 10: Obxectivos Intermedios relacionados co medio ambiente

Obxectivo Intermedio 2	Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.
Obxectivo Intermedio 3	Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible.
Obxectivo Intermedio 14	Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais.

Fonte: elaboración propia.

Adicionalmente o fomento da capacidade de innovar e emprender e impulsar o desenvolvemento tecnolóxico pode repercutir directamente sobre a racionalidade na explotación dos recursos naturais e na utilización de tecnoloxías avanzadas nos procesos industriais, o que se traduce nun menor nivel de emisións e verteduras contaminantes así como nunha menor cantidade de residuos producidos por unidade de produto, todo iso nos leva a contemplar as devanditas accións “a priori” como favorables sobre o medioambiente. Así, todas aquelas medidas que contribúan a estimular a superación dos déficit territoriais e tecnolóxicos suporán un importante avance dende o punto de vista ambiental, dada a correlación positiva existente entre desenvolvemento económico e tecnolóxico, e unha implantación axeitada de políticas empresariais ambientais.

No que respecta ao despregamento de infraestruturas e en aras de coordinar a súa construción cunha correcta explotación posterior, o investimento nas instalacións complementarase con actuacións de información e sensibilización. No seu caso, está prevista a realización de informes de impacto ambiental previos ao desenvolvemento de infraestruturas de transporte e comunicacións, xunto co establecemento de medidas correctoras dos efectos sobre o medio ambiente (p.ex. no litoral, no caso dos portos, ou da contaminación acústica e aumento dos fluxos de tráfico no caso das estradas e autovías).

Respecto ao desenvolvemento de novos potenciais enerxéticos, estes caracterizaranse polo seu moderado impacto ambiental na produción baseada na explotación e uso racional e eficiente da enerxía, así como no desenvolvemento de enerxías renovables, evitando as afeccións aos espazos naturais e a excesiva concentración en lugares de relevancia paisaxística.

A mellora do aforro e da eficacia enerxética constituirá así mesmo unha prioridade horizontal do programa e poderá utilizarse como criterio á hora de seleccionar os proxectos financiados polo FEDER no marco do presente PO.

2.4.2. IGUALDADE DE OPORTUNIDADES

A Igualdade de Oportunidades continúa sendo un obxectivo constante da Política de Cohesión, xa que aínda prevalecen desigualdades que xustifican a necesidade de manter o esforzo na redución das disparidades entre mulleres e homes, así como na integración de colectivos en risco de exclusión.

Neste sentido, a presenza da Igualdade de Oportunidades vese reforzada polo carácter transversal desta nas Directrices Estratéxicas Integradas 2005-2008 referidas ao mercado de traballo (Directrices 17 a 22). Así mesmo, as Orientacións Estratéxicas Comunitarias mencionan a necesidade de promover a igualdade en todas as fases de preparación e execución dos programas e proxectos.

Nesta liña, a estratexia de intervención estrutural de Galicia 2007-2013 recolle no seu Obxectivo Intermedio 9: “Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos,” que se ben se refire fundamentalmente a reforzar a presenza das mulleres no mercado de traballo, indirectamente repercute no resto dos aspectos da política de cohesión.

A perspectiva de xénero foi integrada no proceso de elaboración da estratexia, tal e como queda plasmado no apartado específico “A igualdade de oportunidades entre homes e mulleres”. Este diagnóstico foi elaborado a través de entrevistas persoais, mesas redondas e unha análise detallada das fontes estatísticas relativas á situación da muller galega no conxunto da sociedade, sendo consensuado coa Secretaría Xeral da Igualdade da Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar da Xunta de Galicia.

O presente Programa Operativo recolle a perspectiva de xénero de modo indirecto en todos os seus Eixes, especialmente nas medidas de desenvolvemento local e aquelas relacionadas co ámbito produtivo. Neste sentido, cabe destacar as actuacións formuladas que afectan de forma especial ás mulleres, ben polo seu maior grao de utilización do transporte público e a súa maior presenza no medio rural (casos dos temas prioritarios relacionados co transporte público do Eixe 4 ou os destinados ao ámbito rural), ben pola súa dedicación ás persoas dependentes en detrimento do seu tempo persoal ou laboral. Neste sentido, a través das infraestruturas sociais dos Temas prioritarios 77 e 79 do Eixe 6, aténdese ás mulleres de forma máis destacada que aos homes. Neste sentido, cabe destacar que as actuacións do devandito Eixe contribúen á promoción da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, en tanto que a dotación de infraestruturas para a custodia de fillos e outras persoas dependentes permitirá que as mulleres poidan incorporarse con maior facilidade ao mercado laboral e conciliar a súa vida profesional e familiar.

Por outra parte, o presente PO prevé na súa operativa a participación especial das mulleres no tecido empresarial e nas actividades de investigación e desenvolvemento tecnolóxico, no ámbito dos Eixes 1 e 2. Prestarase especial atención a aqueles proxectos promovidos por mulleres ou cunha presenza feminina significativa.

Para cada un dos Eixes inclúíronse indicadores estratéxicos “de xénero”, mentres que os indicadores operativos que fan referencia ás persoas, recollen tanto número de mulleres como de homes.

A participación das mulleres será un obxectivo prioritario das actuacións e será obxecto de seguimento. Con iso intentarase alcanzar un cumprimento reforzado deste principio, establecendo un peso da participación feminina acorde co desequilibrio de xéneros que presenta a rexión, de forma que os resultados previstos favorezan a equiparación de mulleres e homes a todos os niveis.

A transversalidade implicou unha presenza activa no proceso de programación do principio de igualdade de oportunidades entre mulleres e homes co informe de avaliación

previa en materia de igualdade de oportunidades que permitiu garantir unha coherencia e unha presenza axeitada das prioridades comunitarias en igualdade de oportunidades nas actuacións previstas no presente PO.

2.4.3. PARTENARIADO

No marco da nova política de cohesión europea 2007-2013, destácase a inclusión do principio de descentralización e de cooperación en todas as fases do ciclo das accións estruturais: dende a preparación dos documentos de programación, ata o control e avaliación das actuacións cofinanciadas, dando cabida á participación das entidades locais e outros organismos, mesmo como xestores directos de fondos. Nesta liña, a intervención dos fondos estruturais non irá determinada por criterios estritamente xeográficos, senón que o enfoque versará en torno ás prioridades temáticas de cada un dos fondos. A iso únese o recoñecemento das especificidades das zonas urbanas e rurais.

Por primeira vez a política de cohesión comunitaria non se centrará só nas disparidades entre rexións, senón que prestará especial atención ás necesidades e prioridades establecidas por cada zona, intentando corrixir os desequilibrios intrarrexionais.

Nesta liña, o artigo 11 do Regulamento Xeral recoñece que o Estado membro establecerá unha cooperación coas autoridades e organismos por el designados no MENR. Estes organismos poderán ser as autoridades rexionais e locais, tanto urbanas como rurais, os interlocutores económicos e sociais ou ben calquera organismo pertinente que represente á sociedade civil (ONG, Fundacións,...).

Ademais a cooperación abranguerá a preparación e o seguimento do Marco Estratéxico de Referencia, así como a elaboración, execución, seguimento e avaliación dos Programas Operativos, en aras dunha mellor gobernanza da política de cohesión territorial.

As Directrices Estratéxicas Comunitarias veñen a reforzar o obxectivo gobernanza enalzando a importancia de crear unha administración pública capaz e eficiente en todos os niveis de goberno: nacional, rexional e local. Por outra banda, reflicten a importancia da cooperación na consecución da boa gobernanza destacando que “un factor determinante na efectividade da política de cohesión é a calidade da cooperación entre todos os axentes interesados, incluíndo aqueles a nivel rexional e local, na preparación e implementación de programas” e que “a cooperación outorga a base para o intercambio e a transparencia na preparación e a implementación dos programas”.

Como é evidente, na elaboración do MENR, víronse involucradas en primeiro lugar e como principais axentes, as administracións rexionais, que realizaron achegas tanto na elaboración da análise DAFO, coma na determinación da estratexia e prioridades, de maneira que a estratexia fixada a nivel nacional poida ser adaptada ás especificidades rexionais en cada Programa Operativo. Para tratar aspectos ligados á elaboración destes últimos, celebráronse diversas reunións e contactos a nivel xeral.

Por outro lado, o contacto cos axentes locais foi fluído e produciuse principalmente a través da Federación Española de Municipios e Provincias, aínda que tamén houbo contactos a nivel particular con determinadas Deputacións e Concellos.

En canto aos organismos da Administración Central con competencias na xestión e execución dos Fondos Estruturais, achegaron información detallada sobre a estratexia

e a política sectorial dos próximos anos. Unha vez definida a estratexia xeral do MENR, analizouse con cada organismo as liñas de actuación que van ter preferencia no financiamento do FEDER.

Posteriormente, coordináronse os contactos entre os organismos da AGE e da Xunta con competencias en ámbitos sectoriais concretos para garantir a coherencia e complementariedade entre organismos de ámbito nacional e rexional mediante intercambios de información sobre as actuacións a realizar por uns e outros.

No caso da administración autonómica de Galicia, os documentos de programación que recollen as intervencións dos Fondos Estruturais, elaboráronse en colaboración cos interlocutores sociais e outros axentes clave que operan na rexión.

Nesta liña, o proceso de elaboración do MECEGA iniciouse cun exercicio de reflexión interna e de consenso entre os principais interlocutores da rexión, que desembocou na elaboración dun primeiro diagnóstico e proposta de prioridades estratéxicas de intervención. A metodoloxía empregada para a análise da situación actual da comunidade galega e a determinación de propostas de actuación para o próximo período 2007-2013 incluíu o desenvolvemento de mesas de traballo sobre os principais Eixes de intervención previstos. Nelas, participaron ademais das principais entidades autonómicas xestoras de actuacións cofinanciadas polos Fondos Estruturais, representantes dos axentes sociais e da sociedade civil e empresarial e outras unidades da administración galega o ámbito de actuación da cal se considerou relevante para achegas estratéxicas de futuro.

As principais liñas estratéxicas e de actuación previstas no MECEGA foron presentadas aos representantes dos interlocutores sociais da rexión, á vez que foron aprobadas polo Consello da Xunta de Galicia.

Por outra parte, o Obxectivo Intermedio 12 “Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas”, no ámbito das intervencións estruturais, persegue precisamente o reforzo da gobernanza, o cal se traduce en accións de asistencia técnica e de apoio á mellora continua, á avaliación e a calidade da administración autonómica á hora de prestar servizos aos cidadáns e empresas da rexión, cofinanciados neste caso polo FEDER.

ARTICULACIÓN DA ESTRATEGIA: EIXES PRIORITARIOS

3.1. EIXES PRIORITARIOS DE INTERVENCIÓN

A estratexia de intervención do FEDER en Galicia articularase en torno aos sete Eixes prioritarios deste Fondo, tal como se establecen no Marco Estratéxico Nacional de Referencia no ámbito estatal.

Tal e como se expuxo no apartado 2.3, a través das intervencións enmarcadas dentro destes Eixes Galicia asegurará a consecución dos seus obxectivos prioritarios, ao mesmo tempo que contribuirá aos obxectivos nacionais e europeos de converxencia e competitividade.

Táboa 11: Eixes prioritarios do FEDER para o próximo período 2007 –2013 segundo MEH e adoptados por Galicia

Eixes FEDER
1. Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, Sociedad da Información e TIC)
2. Desenvolvemento e innovación empresarial
3. Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos
4. Transporte e enerxía
5. Desenvolvemento sostible local e urbano
6. Infraestruturas sociais
7. Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional

Fonte: elaboración propia.

A continuación descríbense os obxectivos e prioridades, así como as principais liñas de actuación previstas en cada caso, en función das categorías de gasto estipuladas pola Unión Europea no Regulamento (CE) N° 1083/2006. Así mesmo, preséntanse en cada caso aqueles obxectivos estratéxicos establecidos, xunto cos indicadores operativos.

3.1.1. EIXE 1: DESENVOLVEMENTO DA ECONOMÍA DO COÑECEMENTO (I+D+i, SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E TIC)

▲ Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas

A través das actuacións comprendidas dentro deste Eixe, Galicia persegue fortalecer a competitividade das empresas galegas, apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT), fomentar a innovación empresarial e impulsar a utilización de novos coñecementos por parte das empresas, á vez que estender e difundir as tecnoloxías da información e as comunicacións garantindo a penetración no conxunto da sociedade. Nesta liña, O Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010 establece como obxectivo fundamental o incremento do gasto en I+D ata o 1,5% do PIB en 2010, sendo esta a contribución de Galicia aos Obxectivos estatais da Estratexia de Lisboa.

No ámbito da I+D, estes esforzos de conversión cara a unha sociedade baseada no coñecemento irán acompañados do desenvolvemento tanto de centros coma de capacidades de investigación mediante a creación de novas infraestruturas científicas e tecnolóxicas, a mellora das xa existentes e o desenvolvemento de mecanismos e servizos de apoio para a transferencia do coñecemento xerado para a articulación dun sistema dinámico de I+D na rexión.

No ámbito empresarial, mediante as actuacións do Eixe 1 perséguese o fomento da innovación, así como o impulso de iniciativas de cooperación interempresarial para a difusión e utilización de novos coñecementos.

En terceiro lugar, levaranse a cabo operacións encamiñadas á extensión das infraestruturas da Sociedade da Información, á promoción do sector TIC en Galicia, xunto co fomento do acceso dos cidadáns, as empresas e a administración rexional ás tecnoloxías da información e a comunicación.

Neste sentido, Galicia aproveitará o novo período de financiamento europeo para establecer un estreito vínculo entre todos os axentes da I+D+i, propiciando a aplicabilidade da investigación básica na industria, para dirixir a súa atención cara a novas actividades empresariais baseadas no coñecemento e modernizar e diversificar a súa economía co fin de aumentar o seu crecemento, en clave de sostibilidade, e crear emprego de calidade.

Outro dos obxectivos que se espera conseguir co impulso da I+D+i é promover a sostibilidade, facilitando o desenvolvemento de novas actividades produtivas con xeración de maior valor engadido, por tanto menos consumidoras de recursos naturais, como xeito para limitar o impacto ecolóxico das mesmas, e integrando consideracións medioambientais en centros de investigación e empresas, o que redundará en procesos produtivos máis sostibles e na creación de novos produtos máis ecolóxicos.

A administración autonómica de Galicia puxo en marcha nestes ámbitos dúas importantes iniciativas: en primeiro lugar, o Plan Galego de Investigación, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2006-2010, co cal pretende “impulsar o crecemento económico e social de Galicia mediante a mellora da súa capacidade científico-tecnolóxica facilitando a participación das empresas nos procesos de innovación e a extensión dos beneficios da investigación ao conxunto da sociedade galega”; en segundo lugar un Plan Galego de Sociedade da Información no cal quedarán reflectidas as prioridades e actuacións que o goberno rexional porá en marcha para reducir a brecha que a separa de España e Europa en materia de as TIC.

▲ *Enfoque e actuacións*

Polo tanto, as políticas que se apliquen en materia de I+D+i e as TIC en Galicia aumentarán os recursos destinados a estes fins, contribuíndo, así mesmo, ao cumprimento dos Obxectivos de Lisboa. As actuacións encadraranse fundamentalmente en tres ámbitos:

1) Investigación e Desenvolvemento Tecnolóxico

As actuacións comprendidas dentro deste ámbito centraranse na consolidación e estruturación do Sistema Público de I+D e no fomento da investigación básica e aplicada nos sectores máis estratéxicos para a rexión, entre os que atopa a biotecnoloxía e nanotecnoloxía, automoción e compoñentes, enerxías renovables, industria ambiental e biocombustibles ou o sector naval.

Galicia propónse poñer en marcha un modelo de crecemento económico que se fundamente na aplicación do coñecemento, a innovación e a tecnoloxía.

Para iso será necesario conxugar os esforzos dos diferentes axentes da I+D presentes no territorio, co fin de optimizar os recursos e centralalos naqueles ámbitos de maior dimensión e alcance (redes, centros e plataformas tecnolóxicas, universidades, etc...).

De acordo coas últimas comunicacións da Comisión Europea, e con independencia da prioridade de fortalecer o partenariado público-privado en I+D, debe fomentarse o fortalecemento da investigación básica, co fin de garantir unha I+D competitiva e sostible a medio e longo prazo. En segundo lugar, existen áreas de investigación aplicada que non presentan unha clara conexión co tecido empresarial, pero son de grande importancia para a sociedade; este é o caso da sanidade, de problemas relacionados coa exclusión social e moitas outras áreas do coñecemento, que inevitablemente seguirán ligados á investigación pública. En terceiro lugar, se ben a cooperación co sistema público é de interese para a empresa, debe potenciarse tamén a investigación liderada polo sistema produtivo, realizada nos seus propios departamentos de I+D e co seu propio persoal investigador. Ademais, a falta de I+D efectuada na empresa e liderada por esta é o que máis separa ás estatísticas de gasto en I+D dos obxectivos perseguidos (T.p. 01).

Os criterios de selección de operacións mencionados na letra a do artigo 65 do Regulamento (CE) Nº 1083/2006 considerarán prioritarios os proxectos e actuacións de I+D+i científica e tecnolóxica que teñan un maior impacto no desenvolvemento rexional e satisfagan mellor as necesidades do seu tecido produtivo.

O sector empresarial ten que aumentar substancialmente o seu esforzo tecnolóxico, sobre todo en Galicia, posto que nin sequera achega o 40% do gasto total, cando en España a cifra se eleva ao 55%. Polo tanto, un obxectivo básico da política de innovación ten que ser necesariamente que os crecentes recursos públicos teñan un efecto multiplicador sobre o gasto empresarial, para o que é necesario incrementar a demanda tecnolóxica dende o tecido produtivo. A estratexia pasa por canalizar a demanda empresarial de innovación mediante agrupacións de empresas e plataformas tecnolóxicas como única vía de acceso das PEME ás innovacións tecnolóxicas e organizativas (T.p. 02).

A política científica e tecnolóxica debe promover os grandes proxectos de investigación de iniciativa empresarial, que mobilicen recursos públicos e privados especialmente das grandes empresas e daquelas capaces de arrastrar a participación dos seus provedores e clientes. Para iso son necesarias estruturas de mediación entre os diferentes axentes e entre organismos públicos de investigación e as empresas, e outros instrumentos tales como os parques científicos e tecnolóxicos, que facilitan a transferencia de coñecemento entre os devanditos axentes e constitúen un punto de encontro entre o sistema público de I+D+i e o tecido privado (T.p. 03). Un exemplo da “tripla hélice” en Galicia é a recentemente creada Fundación Galega para a Sociedade do Coñecemento, que está a servir de plataforma e instrumento catalizador da economía do coñecemento. A devandita fundación conta entre os seus obxectivos co impulso, promoción e coordinación de actividades para a mellora da competitividade das empresas galegas; a extensión e implantación de novas tecnoloxías; o desenvolvemento da sociedade da información e o impulso das redes de coñecemento e cooperación.

O desenvolvemento dos proxectos de investigación levarase a cabo polos centros de investigación e tecnolóxicos, en cooperación co sector empresarial, coa finalidade de dar resposta ás necesidades dos diversos sectores económicos e sociais e contribuír á competitividade, modernización e diversificación da economía produtiva.

Estes proxectos, ademais caracterizaranse polo seu carácter estratéxico e transversal, orientados tanto a aqueles sectores estratéxicos máis relevantes coma á definición de solucións tecnolóxicas destinadas aos diferentes sectores e ao fomento das tecnoloxías ambientais.

Por outra banda, o sistema público de I+D en Galicia, en particular no ámbito do sistema universitario, presenta unha marcada fragmentación, o que se traduce na existencia de poucas unidades de investigación que dispoñen dunha dimensión suficiente para xerar resultados competitivos. Por iso, e co obxectivo de estruturar, especializar e consolidar as capacidades investigadoras rexionais, porán en marcha instrumentos que potencien a organización competitiva e a dotación dos recursos necesarios para dar o salto significativo en materia de calidade dos resultados e alcance e impacto da produción científica (T.p. 01 e 02).

Nesta liña, Galicia presenta unha situación privilexiada contando con todas as prerrogativas necesarias para converterse en referente internacional en determinados sectores de actividade, como poden ser a automoción e compoñentes, a confección e a moda, as tecnoloxías ambientais, e a tecnoloxía e biotecnoloxía ligada ás ciencias do mar, a madeira, a pedra ou os alimentos de calidade.

Neste sentido, a través do financiamento enmarcado dentro deste Eixe, a Comunidade Autónoma desenvolverá e articulará un conxunto de Centros de Referencia Científica, que leven a cabo de modo planificado, estratéxico e con masa crítica, a ciencia de vangarda en liñas de ampla multidisciplinariade, proxección multisectorial e con capacidade para o desenvolvemento de novos espazos económicos e empresas innovadoras, en torno a sectores de alta tecnoloxía (T.p. 01 e 02).

Da análise e diagnóstico que sustenta o deseño do Plan Galego de I+D+i, resulta claramente constatable como, malia os esforzos realizados nos últimos anos e, como xa se apuntou anteriormente, a converxencia en materia de investigación e innovación coas economías do ámbito de Galicia é aínda lenta, e o logro dos obxectivos marcados para Europa parece estar sempre moi afastado. O reducido número de investigadores en Galicia que, particularmente nos ámbitos tecnolóxicos e empresariais, é moi inferior aos das rexións máis desenvolvidas, e en particular, a dispersión de recursos e a falta de especialización e de interdisciplinariade, que demandan os retos científicos actuais están a limitar o papel dinamizador que debe xogar neste momento a investigación. En aras de fomentar a participación privada na investigación, dito plan fórmase unha maior implicación do sistema financeiro privado no financiamento da innovación, así como o aumento do financiamento público vinculado a indicadores de impacto e desenvolvemento, con especial orientación cara á xeración de maiores niveis de financiamento privado. Ferramentas tales como o capital risco, os empréstitos participados e de tipos de xuro brandos, os beneficios fiscais e o capital semente e iniciativas como a creación dun club de investidores privados que impulse dende a Administración dinámicas de traballo en rede dos diferentes axentes privados van asociadas ao aumento dos investidores privados activos (T.p. 03).

Por iso, o desenvolvemento desta nova organización para as capacidades de investigación en Galicia constitúe unha prioridade para o Goberno da Xunta de Galicia que, nesta senda, aposta racional e ordenadamente por áreas e obxectivos que potencien estratexicamente a economía de Galicia, consolidando a súa competencia sobre capacidades científicas contrastadas.

Na busca deste ambicioso proxecto propiciouse unha alianza institucional estratéxica entre a Administración estatal -particularmente do Ministerio de Educación e Ciencia (MEC)-, e o Goberno autonómico, plenamente comprometidos ambos os dous coa investigación e coa ciencia galega. Esta alianza propiciará a integración estratéxica das capacidades dos investigadores do sistema universitario galego e do Consello Superior de Investigacións

Científicas (CSIC) no desenvolvemento compartido de novos centros e infraestruturas. En particular, e nunha primeira fase abordarase o desenvolvemento de:

- ♦ O Centro Atlántico de Investigacións Mariñas: potenciará as áreas de alta competencia investigadora de Galicia relacionadas coas Ciencias e Tecnoloxías mariñas para xerar liderado internacional en áreas estratéxicas e de futuro neste campo, de especial relevancia para o sector pesqueiro. Un Centro que actuará como eixe de desenvolvemento do ambicioso Proxecto Cidade do Mar, impulsado pola Xunta de Galicia, e no que tamén se integrará a futura Base Atlántica de Buques Oceanográficos.
- ♦ O Centro de Investigación Aplicada en Tecnoloxía Computacional e modelización matemática, estruturando e complementando as capacidades do CESGA (Centro de Supercomputación de Galicia) en torno a recursos científicos, actividades de investigación e servizos avanzados que permitan dar resposta á crecente demanda da industria e dos investigadores nestas áreas. Galicia xoga un papel destacado neste ámbito científico, que acaba de ser fortalecido coa dotación do supercomputador FINISTERRAE, o maior ordenador de memoria compartida de Europa.
- ♦ O Centro de Ciencias do Patrimonio Cultural, promovido co apoio da Consellería de Cultura e Deporte sobre as capacidades do CSIC e das Universidades galegas, aspira a converterse nunha Unidade de Referencia no ámbito da investigación nacional e internacional sobre o Patrimonio Histórico e o desenvolvemento da industria cultural.
- ♦ O Centro de Investigación e Tecnoloxías da Vida, entendido como un Centro de Investigación de Excelencia cun enfoque de vangarda e orientado ao deseño, desenvolvemento e avaliación de estratexias terapéuticas innovadoras, a partir dun mellor recoñecemento dos mecanismos da enfermidade, que apoie a viabilidade tecnolóxica dos proxectos de investigación biomédica de Galicia.
- ♦ O Centro de Excelencia en Electrónica para Vehículos Intelixentes pretende ser unha referencia na investigación e desenvolvemento de sistemas electrónicos, contribuíndo á consolidación dun polo de competencia e apoio ao sector da automoción, e á estratexia de Metadistrito industrial da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.

Estes Centros, aos que se deberán ir incorporando outros futuros de liderado público, integrarán a Rede de Centros de Referencia Científica que, asociados á Rede de Centros Tecnolóxicos, así como a rede de Parques científicos e tecnolóxicos que facilitarán a interacción público-privada nun ámbito favorecedor da transferencia de tecnoloxía, permitirán vertebrar e articular as capacidades máis relevantes de Galicia conformando un Sistema de Innovación competitivo e sostible.

2) Innovación empresarial

En materia de innovación empresarial, ademais do fomento do asociacionismo empresarial en todos os sectores mediante a creación de clusters innovadores, que posibiliten a posta en marcha de estratexias innovadoras e que aumenten os niveis de investimento, as principais liñas de actuación (T.p. 07) serán as seguintes:

- ♦ Liñas públicas de axuda ao investimento tecnolóxico e ao desenvolvemento tecnolóxico empresarial, tanto de carácter xeral como especialmente dirixidas a sectores de especial relevancia ou potencial para a Comunidade Autónoma.
- ♦ Liñas públicas de axuda para a creación de empresas de base tecnolóxica.
- ♦ Liñas públicas de axuda para os investimentos directamente vinculados coa aplicación de innovacións.

Entre as áreas de actividade económica nas que se vai actuar de cara a promover a innovación empresarial destacan as dos sectores estratéxicos de Galicia que xa se mencionaron, que presentan unha alta capacidade de creación de emprego e de valor engadido. Nesta liña, o Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) favorecerá a posta en marcha de iniciativas fundamentadas na innovación e o desenvolvemento tecnolóxicos, nos investimentos de base dixital, na produción de bens e servizos intensivos en coñecemento, na colaboración e na incorporación de tecnoloxías da información e a comunicación (TIC).

3) Sociedade da información

En materia da Sociedade da Información enmárcase o *Plan Estratégico Galego da Sociedade da Información 2007-2010 (PEGSI)*, o obxectivo da cal é promover a aplicación xeral das TIC nos ámbitos produtivo, social e de servizos públicos, detrás da e-inclusión dos cidadáns e as empresas galegas. Trátase de desenvolver unha economía dinámica e competitiva baseada no capital intelectual e no coñecemento; romper as brechas sociais e territoriais, creando un escenario de igualdade de oportunidades na sociedade da información e potenciar a identidade cultural galega, especialmente aqueles aspectos relacionados coa preservación da lingua galega e do legado patrimonial da rexión.

Así, desenvolveranse estratexias transversais, encamiñadas á ampliación das infraestruturas para a sociedade da información, en liña coa Declaración de Riga sobre a inclusión dixital, á mellora da interoperabilidade, seguridade e coñecemento aberto e ao desenvolvemento de contidos e servizos. Por outra banda, están previstas estratexias sectoriais de desenvolvemento do sector empresarial das TIC, de fomento da aplicación das TIC por parte do tecido empresarial, de provisión de servizos públicos de calidade e de promoción da inclusión e sostibilidade a través dos instrumentos da sociedade da información (T.p. 14).

Prevese a implantación da banda ancha ou a ampliación do ancho de banda e integración de tecnoloxías móbiles e inarámicas existentes en zonas ou puntos estratéxicos da Comunidade, así como a extensión das infraestruturas de banda ancha nas zonas rurais de Galicia que aínda non dispoñen delas (T.p. 10).

No ámbito da educación facilitarase o acceso e a utilización das novas tecnoloxías por parte do alumnado galego (T.p. 13).

Polo que se refire á e-Administración desenvolveranse novos servizos de cara á modernización administrativa, prestándose especial atención á implantación da administración electrónica e métodos de xestión de calidade nas entidades locais galegas (T.p.13).

En materia de contidos, desenvolveranse coñecementos en áreas específicas e de interese para o conxunto da sociedade galega, así como aplicacións TIC en sectores económicos de interese xeral para a rexión (T.p. 13). Así mesmo, utilizaranse as TIC como instrumentos de mobilización, participación e inclusión social. As actuacións neste ámbito contribuirán ao desenvolvemento do sector TIC, en especial o TIC audiovisual, considerado prioritario para a rexión e de alto potencial de crecemento (T.p. 11).

Ademais das actuacións incluídas no Eixe 1 deste Programa, deben terse en conta as que desenvolverán nesta Comunidade Autónoma os Programas Operativos Plurirrexionais de “I+D+i para o beneficio das empresas” e de “Economía baseada no coñecemento”, como se verá no capítulo dedicado á Complementariedade.

Con carácter orientativo, expóñense a continuación na Táboa 12 as intervencións que se levarán a cabo para cada tema prioritario, e nas páxinas seguintes recóllense os indicadores estratéxicos (Táboa 13) e os operativos (Táboa 14).

Táboa 12: Tipoloxías de gasto en relación coa I+D+i e a Sociedade da Información (Eixe 1)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
01	<u>Actividades de I+DT en centros de investigación</u> Axudas para a consolidación e estruturación do sistema público de I+D. Axudas á promoción xeral da investigación. Axudas á intensificación da función investigadora nas universidades/ Consolidación de unidades de investigación competitivas. Axudas á promoción xeral da investigación. Proxectos de investigación aplicada naquelas tecnoloxías sectoriais definidas no Plan Galego de I+D 2006-2010. Proxectos de I+D en cooperación con empresas.
02	<u>Infraestrutura de I+DT (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica</u> Desenvolvemento de centros de excelencia e axuda á creación de plataformas tecnolóxicas. Axuda a creación de parques científico-tecnolóxicos e de centros tecnolóxicos asociados a clusters e plataformas. Creación de infraestruturas vinculadas á I+D.
03	<u>Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEME), así como entre estas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundario de todo tipo, autoridades rexionais, centros de investigación e enclaves científicos e tecnolóxicos (parques científicos e tecnolóxicos, tecnópolis, etc.)</u> Mellora de redes de cooperación entre centros de investigación e centros tecnolóxicos e entre empresas e centros tecnolóxicos e de investigación. Transferencia tecnolóxica.
07	<u>Investimento en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+DT existentes, etc.)</u> Programas de incentivos á innovación tecnolóxica e ao desenvolvemento tecnolóxico empresarial. Actuacións encamiñadas á sistematización da innovación nas empresas. Axudas ao investimento tecnolóxico e ao desenvolvemento tecnolóxico empresarial. Axudas á creación de empresas de base tecnolóxica.
10	<u>Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)</u> Redes de telecomunicación e extensión da banda ancha. Outras infraestruturas de telecomunicacións.
11	<u>Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico, etc.)</u> Apoio ao desenvolvemento do sector TIC en Galicia (viveiros e parques de empresas) Centro de Desenvolvemento da Sociedade da Información. Desenvolvemento e implantación de solucións encamiñadas á dixitalización e accesibilidade.
13	<u>Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión, etc.)</u> Implantación da e-administración e de prestación de servizos e métodos de xestión de calidade por parte das administracións locais galegas. Dotación de infraestruturas e equipamentos das TIC nos centros públicos de ensino.
14	<u>Servizos e aplicacións para as PEME (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes, etc.)</u> Apoio ás PEME para a súa incorporación na Sociedade da Información.

Fonte: elaboración propia.

Táboa 13: Indicadores estratéxicos do Eixe 1

INDICADORES ESTRATÉXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

PROGRAMA OPERATIVO: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Convergencia

EIXE	INDICADOR	UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
1	1 Gasto en I+D / PIB	%	0,88	1,5	1,87
	2 Solicitud de patentes (Oficina Europea de Patentes) / millóns habitantes	Nº / millón de habitantes	2,1	4,5	5,58
	3 Solicitud patentes EPO vencelladas ao sector medioambiente por millón de habitantes (Nº de solicitudes / millóns habitantes)	Nº / millón de habitantes	0	0,37	0,74
	5 Poboación que utilizou internet nos 3 últimos meses / Poboación Total	%	40,4	48,8	59
	6 Empresas de menos de 10 asalariados que se conectan con Banda Ancha / total de empresas de menos de 10 asalariados con conexión a internet	%	83,22	87,1	90,15
	7 % empresas con conexión a Internet onde era posible comunicarse a través de servizos de seguridade (non só PEME)	%	40,81	47	51,68
	8 Teses doctorais aprobadas por 1.000 habitantes	Nº / mil habitantes	0,132	0,172	0,19
	9 Mulleres empregadas en I+D en EXC sobre total empregados en I+D	%	38,58	43,8	47,2
	10 % de traballadoras nos sectores de alta e media tecnoloxía (*)	%	17,9	21,5	23,4
	11 Mulleres que utilizaron internet nos 3 últimos meses / Poboación Total	%	38,6	48,2	56,07
	12 Gasto I+D do sector empresas e IPSFL / Gastos I+D	%	43,44	50	54
	13 Mulleres empregadas en I+D en EXC no sector empresas e IPSFL / total empregados en I+D en EXC no sector empresas e IPSFL	%	24,08	28,8	32,5
	15 % de fogares con conexión a Internet (*)	%	30,7	41	51
	16 Mulleres empregadas en I+D en EXC no sector Administración Pública / total empregados en I+D en EXC no sector Administración Pública	%	51,91	57	61,4
	17 Alumnas de doutorado / total alumnos de doutorado	%	55,04	56,4	57,25
	18 Intensidade de innovación	%	310.275	347.500	369.850
	75 Empresas con menos de 10 asalariados con conexión internet / total empresas	%	38,29	59,8	67,5
	76 Empresas con acceso a Internet / Total empresas	%	87,58	91	93,7

Fonte: elaboración propia.

Táboa 14: Indicadores operativos do Eixe 1

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe	Indicador	Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
1	(4) Número de proxectos de I+D+i	Número	2.685	4.698
	(5) Número de proxectos de cooperación entre empresas e centros de investigación	Número	1.043	1.824
	(12) Poboación adicional que dispón de acceso a redes de banda ancha (Temas prioritarios 10-15)	Número	128.571	225.000
	Empresas beneficiadas que contan con Sistemas de Xestión Medioambiental certificado ISO 14001 e/ou EMAS	Número	223	390
	Nº centros de I+D+i beneficiados	Número	83	144
	Nº centros de I+D+i creados	Número	3	6
	Nº de aplicación desenvolvidas	Número	9	16
	Nº adicional de centros universitarios e de investigación conectados con altas prestacións	Número	34	60
	Nº adicional de investigadores conectados á rede de altas prestacións	Número	643	1.125
	Nº de Empresas beneficiadas	Número	1.126	1.970
	Nº de autónomos beneficiados	Número	29	50
	Nº mulleres autónomas beneficiadas	Número	11	20
	Emprego creado bruto (mulleres)	Número	1.495	2.617
	Número de proxectos de carácter medioambiental	Número	584	1020
	Emprego asociado. Nº de persoas participantes nos proxectos	Número	6.660	11.656
	Emprego asociado. Nº de mulleres participantes nos proxectos	Número	2.344	4.120
	(9) Emprego creado bruto	Número	2.990	5.234
	(10) Inversión privada inducida	Euros	175.714.286	307.500.000
	(11) Número de proxectos (Temas prioritarios 10-15)	Número	1.199	2.100

Fonte: elaboración propia.

3.1.2. EIXE 2: DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN EMPRESARIAL

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

As actuacións incluídas neste Eixe teñen como principal destinatario as PEME: a maior parte está especificamente deseñada para axudar a satisfacer as súas necesidades en materia de innovación tecnolóxica e organizativa, internacionalización, acceso a recursos financeiros para o investimento produtivo, servizos tecnolóxicos e de asesoría, etc. Por outra banda, as actuacións que non estean dirixidas especificamente ás PEME, contemplarán disposicións específicas para estas, tanto no que se refire aos criterios de selección de proxectos, coma ás modalidades de aplicación e ás condicións de financiamento que esas actuacións adopten en relación coas devanditas empresas. Adicionalmente, as actuacións de que poidan beneficiarse as grandes empresas incluírán entre os seus criterios prioritarios de selección de proxectos o impacto destas nas PEME, tanto no que respecta á súa capacidade de creación de tecido produtivo formado basicamente por PEME, coma pola incorporación de PEME como socios dos propios proxectos. Todo o indicado anteriormente é igualmente aplicable ás actuacións do Eixe 1 dirixidas ás empresas.

Este Eixe está moi vinculado ao anterior, encaixando ambos os dous como se viu na exposición da estratexia, na Directriz Estratéxica Comunitaria 2 “Mellorar os coñecementos e a innovación a favor do crecemento”. A través do despregamento de operacións de desenvolvemento e innovación empresarial previstas no Eixe, perséguese fortalecer a competitividade das empresas da rexión, fomentando a innovación empresarial e impulsando a iniciativa cara á produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas. Por outra banda, trátase de impulsar a proxección internacional do tecido produtivo galego e mellorar o seu acceso ao financiamento.

Neste sentido, unha liña de actuación irá dirixida á introdución de sistemas efectivos de xestión ambiental por parte das empresas, así como a impulsar o crecemento do tecido produtivo galego, incrementar a competitividade interterritorial e contribuír á captación de investimento estranxeiro.

Dada a súa importante contribución á promoción do potencial endógeno da rexión, impulsaranse a través deste Eixe o crecemento e consolidación das pequenas e medianas empresas, incrementando a súa capacidade de innovación e a transferencia de coñecementos. Os centros de servizos (xerais e específicos) e os viveiros de empresas constituirán unha plataforma de apoio ás PEME e ás empresas de nova creación, así como un instrumento de cooperación entre institucións e empresas.

Por outra banda, prevese a promoción da iniciativa emprendedora na sociedade galega, a través da sensibilización, o estudo de necesidades e a formación, que se verán complementadas coas actuacións do Fondo Social Europeo neste ámbito.

Mediante este Eixe establecerase un modelo de desenvolvemento empresarial que responda ás diferentes realidades territoriais da rexión, para fomentar un desenvolvemento máis equilibrado entre a zona costeira e o interior e contribuír á cohesión económica e social de Galicia. Por outra banda, reforzase o papel dos centros de desenvolvemento empresarial, para que presten un apoio global e integrado ás PEME e microempresas.

As actuacións de desenvolvemento empresarial integraranse no Programa Innoempresa, sucesor do Plan de Consolidación e Competitividade da Pequena e Mediana Empresa

(PEME), e no Plan Avanza, o obxectivo da cal é modernizar o tecido empresarial galego a través da incorporación das TIC, así como de técnicas innovadoras. Ao igual que para as empresas de maior tamaño, os esforzos concentraranse naqueles sectores considerados prioritarios en Galicia, que como xa se foron sinalando son os seguintes: confección e moda, automóbil e compoñentes, industria ambiental e biocombustibles, enerxías renovables, alimentos de calidade, loxística, pedra, madeira, TIC audiovisuais, naval, turismo, biotecnoloxía e nanotecnoloxía.

No ámbito da internacionalización de empresas, a administración autonómica, xunto coas Cámaras de Comercio, vén impulsando a internacionalización da economía e as exportacións de Galicia a través do Plan de Fomento das Exportacións Galegas -FOEXGA-.

▲ *Enfoque e actuacións*

En materia de desenvolvemento empresarial, levaranse a cabo fundamentalmente operacións de carácter ambiental, de dotación de infraestruturas de apoio ás PEME, de fomento da innovación empresarial e da utilización de novas tecnoloxías, de promoción da actividade exportadora e de mellora do acceso ao financiamento.

No ámbito da promoción de actividades sostibles no seo das empresas (T.p. 06), as actuacións que se desenvolverán son, entre outras:

- ▲ Establecemento de axudas orientadas á implantación das melloras tecnolóxicas dispoñibles en actividades e sectores industriais e de servizos de interese.
- ▲ Implantación e mantemento de sistemas de auditoría ambiental.
- ▲ Deseño, elaboración e mantemento de ferramentas de tecnoloxía-ambiental para sectores industriais estratéxicos de Galicia.
- ▲ Melloras ambientais nos sistemas de produción e servizos, incluídas as orientadas a unha maior eficacia e aforro enerxético (incentivos ás empresas para a incorporación de procesos ambientais).

Para paliar o déficit de chan existente para actividades industriais e loxísticas, prevese a dotación de parques empresariais acondicionados para a instalación de empresas, o impulso de plataformas loxísticas que permitan mellorar a distribución de mercadorías, así como a provisión e adecuación de espazos produtivos e de servizos ás empresas (T.p. 08).

As plataformas territoriais de desenvolvemento empresarial e loxístico, centros de empresas, viveiros e incubadoras empresariais, teñen como obxectivo principal prestar apoio aos emprendedores/as e ás pequenas empresas, permitindo reducir custos, incrementar a eficiencia, mellorar a calidade dos seus produtos e aumentar a cooperación das empresas (laboratorios de calidade, centros loxísticos, centros de cooperación interterritorial, plataformas de desenvolvemento ambiental, centros multiservizos rurais, polígonos industriais) (T.p. 08 e 09).

En canto á modernización do tecido empresarial, levarán a cabo accións de sensibilización que permitan dar a coñecer e achegar as novas tecnoloxías ás empresas españolas e

de poñer a disposición das empresas diversos tipos de axudas para a súa incorporación á Sociedade da Información e a utilización do comercio electrónico, así como de axudas á innovación organizativa e xestión avanzada; á innovación tecnolóxica e a calidade; e proxectos de innovación consorciada (cadea de valor, empresas “tractoras”) (T.p. 08 e 09).

Co fin de posibilitar e favorecer o acceso ao financiamento de proxectos empresariais contéplase o reafianzamento ou cobertura parcial do risco asumido a longo prazo en investimentos e supostos de percepción de alto risco dende o sistema financeiro privado (innovación, creación, investimento) pola rede de Sociedades de Garantías (nos cales participan Gobernos Rexionais, Cámaras de Comercio, Asociacións empresariais, Empresarios, etc.), suxeitas ao control e inspección do Banco Central (T.p. 09).

No ámbito específico da actividade exportadora, poranse a disposición das PEME os recursos necesarios para o financiamento, tanto dos investimentos coma doutros gastos necesarios para acometer a súa saída ao exterior. No que respecta ao fortalecemento da internacionalización das empresas (T.p. 08), desenvolveranse principalmente as seguintes actuacións:

- a) Programa de iniciación á exportación: Renovación e adaptación do Programa PIPE ao novo ámbito económico.
- b) Accións complementarias de Iniciación. A empresa que se inicia na internacionalización debe contar con actividades complementarias que lle permitan coñecer as tendencias nos mercados, a competencia internacional, a súa posición e a súa necesidade de mellora para manter ou gañar presenza nos mercados internacionais, diversificando tanto sectorial como xeograficamente a súa presenza no exterior.
- c) Iniciación á Presentación a Licitacións Internacionais. Asesorar e apoiar as empresas.
- d) Servizos de apoio á Internacionalización co fin de ofrecer ás empresas metodoloxías, servizos de información, intercambio de experiencias e coñecementos; benchmarking sobre mellores prácticas, intelixencia competitiva e servizos de apoio no exterior que permitan lograr maior eficiencia e eficacia no nivel de presenza internacional e competitividade das PEME españolas.

Co desenvolvemento de programas de incentivos á creación de novas empresas e modernización das existentes complétanse as operacións previstas neste Eixe, con accións de sensibilización (desenvolvemento do espírito empresarial na sociedade, especialmente en colectivos potencialmente emprendedores a través de campañas en medios de comunicación, folletos, celebración do día do emprendedor, premio ao mellor emprendedor, etc), análise e prospectiva (estudos e observatorios) e de formación (cursos e seminarios para emprendedores e para a adecuación dos empregados ás novas necesidades empresariais e as estruturas existentes), estas últimas, a través da intervención do Programa Operativo do FSE (T.p. 08 e 09).

Tamén se inclúen actuacións de promoción da calidade e mellora da xestión dos establecementos comerciais e de estímulo á agrupación e asociacionismo comercial para a creación de centrais de compra, entre outros, co obxecto de mellorar a posición competitiva do pequeno comercio. Así mesmo cofinanciaranse actuacións dirixidas ao

fomento do comercio urbano e á mellora do comercio rural, desenvolvidas en colaboración coas Entidades Locais. (T.p. 08).

Polo que respecta ao novo instrumento financeiro de cooperación JEREMIE e co fin de proporcionar un mellor uso dos fondos comunitarios e facilitar fontes alternativas de financiamento ás PEME, o Comité de Seguimento deste Programa analizará e decidirá sobre a posibilidade de destinar fondos deste ao desenvolvemento desta nova iniciativa.

Para todas as operacións se porá especial atención na perspectiva de xénero, ao que se unirá a concesión de liñas específicas de axuda para empresas promovidas por mulleres ou con participación significativa de mulleres.

Así mesmo, a atención a aspectos ambientais poderá contemplarse de forma especial coa oferta de incentivos a aquelas que incorporen procesos ambientais.

Con énfase nas pequenas e medianas empresas, e tendo en conta as especificidades do tecido empresarial galego, no marco deste Eixe 2 englobanse os tipos de operacións que figuran na Táboa 15.

Táboa 15: Tipoloxías de gasto en relación co desenvolvemento empresarial (Eixe 2)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
06	<u>Axudas ás PEME para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente (introdución de sistemas eficaces de xestión ambiental, adopción e utilización de tecnoloxías anticontaminantes e integración de tecnoloxías limpas nos sistemas de produción das empresas).</u> Axudas ás empresas para a integración de innovacións e tecnoloxías ambientais. Melloras ambientais en produción e servizos. Auditorías ambientais.
08	<u>Outros investimentos en empresas.</u> Programas de incentivos á creación de novas empresas. Plans de axuda á mellora tecnolóxica. Apoio á internacionalización e promoción exterior das empresas galegas. Fomento de plataformas loxísticas. Creación de centros de servizos ás empresas e viveiros. Fomento das agrupacións de empresas (clusters) e axudas á cooperación inter empresarial. Creación e ordenación do chan industrial de Galicia, creación de parques empresariais acondicionados para a instalación de empresas. Apoio ás estruturas comerciais da rexión. Elaboración de plans estratéxicos. Marketing, campañas de sensibilización. Incentivos á localización de empresas. Incentivos rexionais.
09	<u>Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEME.</u> Programas de incentivos á innovación, a competitividade e o desenvolvemento empresarial. Instrumentos de financiamento empresarial. Promoción da iniciativa emprendedora. Programas de apoio a proxectos de innovación organizativa e xestión avanzada. Análise e detección de necesidades de servizos TIC, o resultado dos cales se utilizará con carácter demostrativo para o desenvolvemento e implantación destes nunha mostra de PEME que servirá para a promoción e o fomento da xeneralización de solucións TIC. Viveiros. Promoción da calidade e mellora da xestión nas empresas.

Fonte: elaboración propia.

A continuación recóllense, en relación co Eixe, os indicadores estratéxicos (Táboa 16) e inmediatamente despois, na Táboa 17 os operativos.

Táboa 16: Indicadores estratéxicos do Eixe 2

INDICADORES ESTRATÉXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

PROGRAMA OPERATIVO: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe		INDICADOR		UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
2	Desenvolvemento e Innovación Empresarial	20	Empresas exportadoras /Total empresas	%	2	2,42	3
		21	Evolución do número de empresas (taxa de crecemento anual)	%	3,2	3,5	3,7
		22	Gastos correntes das empresas destinados á protección ambiental / N° empresas	€ / Empresa	440	462	474
		23	Personal en I+D en EXC no sector empresarial e ISFL - Mulleres respecto a total ocupadas (*)	%	0,14	0,23	0,29
		25	Nº de empresas / 1.000 hab	Número	69	70,2	71,1
		26	Gráo de apertura da economía (*)	% (imp + exp) / PIB	56,18	57,15	58
		27	Locais tecnolóxicos por 1.000 empresas (*)	Nº / mil empresas	7,21	7,64	7,85

Fonte: elaboración propia.

Táboa 17: Indicadores operativos do Eixe 2

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1
Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe		Indicador		Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
2	Desenvolvemento e innovación empresarial	27	Empresas beneficiadas que contan con Sistemas de Xestión Medioambiental certificado ISO 14001 e/ou EMAS	Número	1.143	2.022
		68	Nº Empresas beneficiadas	Número	17.432	32.209
		89	Nº de autónomos beneficiados	Número	3.275	6.047
		96	Nº mulleres autónomas beneficiadas	Número	1.499	2.781
		106	Emprego creado bruto (mulleres)	Número	2.511	4.560
		108	Número de proxectos de carácter medioambiental	Número	1.271	2.223
		110	Nº de empresas creadas	Número	121	217
		124	Chan industrial acondicionado	M²	244.286	427.500
		127	Emprego asociado. Nº de persoas participantes nos proxectos	Número	29.517	51.631
		128	Emprego asociado. Nº de mulleres participantes nos proxectos	Número	12.482	21.803
		130	(8) Número de empresas de nova creación apoiadas (Tema prioritario 08)	Número	176	421
		145	(9) Emprego creado bruto	Número	5.809	10.526
		146	(10) Inversión privada inducido	Euros	1.308.009.890	2.329.228.990
		149	(7) Número de proxectos (Tema prioritario 08)	Número	1.509	3.237
		171	Nº de proxectos (Tema prioritario 06)	Número	129	225
		172	Nº de proxectos (Tema prioritario 09)	Número	8.292	14.624

Fonte: elaboración propia.

3.1.3. EIXE 3: MEDIO AMBIENTE, CONTORNO NATURAL, RECURSOS HÍDRICOS E PREVENCIÓN DE RISCOS

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

O Eixe denominado “Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos” ten como obxectivo fundamental reforzar o potencial medioambiental de Galicia como vehículo para o desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno, aproveitando os recursos de forma integrada e racional e establecendo mecanismos de alerta e prevención fronte aos riscos ambientais. En liñas xerais, o obxectivo reside no cumprimento dos acordos de Gotemburgo.

Trátase, ademais de fomentar a conservación medioambiental e dos recursos naturais, de poñer en práctica políticas que exploten o potencial económico dos recursos ambientais da rexión, fomentando actividades económicas asociadas ás posibilidades medioambientais que supoñan un aproveitamento integral do medio.

Resulta imprescindible fomentar a coordinación entre as distintas instancias públicas a cargo da posta en marcha de políticas sectoriais que afecten ao medio, especialmente no medio rural, co fin de evitar solapamentos e a destrución medioambiental.

Por outra banda, trátase de satisfacer a través deste Eixe as necesidades actuais en materia de saneamento e depuración de augas residuais e de aseguramento e mellora de abastecemento de auga a poboación, garantindo a dispoñibilidade de recursos hídricos en cantidade e calidade axeitados e a xestión de residuos, incrementando a capacidade dos sistemas existentes.

A xestión da auga esixida pola Directiva marco da auga²⁹ esixe a realización de diversas tarefas que teñen como Obxectivo Final alcanzar o bo estado das augas antes do mes de decembro de 2015.

En Galicia existen tres grandes áreas de poboación que, dada a súa situación actual e tendo en conta as perspectivas de crecemento demográfico, corren o risco de sufrir escaseza de auga durante os meses estivais no futuro: Vigo, abrangendo principalmente Vigo, Cangas, Moaña e Nigrán; A Coruña (A Coruña, Arteixo, Culleredo, Cambre) e Pontevedra, comprendendo Pontevedra, Marín, Poio, Bueu e Sanxenxo. As devanditas áreas serán obxecto de especial atención á hora de deseñar as infraestruturas hidráulicas de abastecemento na Comunidade Autónoma.

Por outra banda, impulsaranse os investimentos nas devanditas infraestruturas a partir de tres liñas de actuación: saneamento e depuración de augas residuais, abastecemento e ordenación dos recursos hídricos e defensa de inundacións, mellora das marxes e recuperación de ámbitos degradados.

No que respecta ao ámbito natural, o acondicionamento e recuperación de espazos e chans contaminados e a conservación da biodiversidade constitúen os piares fundamentais nos que se basearán as actuacións a realizar.

Na actualidade, acaba de presentarse un borrador do Plan Galego de Acción fronte ao Cambio Climático que recolle máis de 50 medidas, destinadas á redución das emisións de

²⁹ Directiva 2000/60/CE

CO₂, en liña coa Estratexia de Gotemburgo e favorecer a adaptación da sociedade galega ao cambio climático. Estas medidas centraranse fundamentalmente naquelas emisións non procedentes da industria, xa que estas están suxeitas ao Protocolo de Kyoto.

No marco do devandito plan, estase a traballar así mesmo na elaboración do Plan de Avaliación de Impactos e Vulnerabilidade do Cambio Climático en Galicia, que a partir da situación actual ofrezca unha fotografía do panorama futuro do cambio climático en Galicia para determinar en qué áreas (agricultura, chan, costas, biodiversidade,...) é necesario actuar para evitar un mal maior. Por outra banda, a administración autonómica está a elaborar unha estratexia galega de desenvolvemento sostible, co fin de lograr unha comunidade competitiva, equilibrada dende o punto de vista demográfico e ordenada a nivel territorial que permita un crecemento en clave de sostibilidade. A ela, súmanse o Plan de Xestión de Resíduos Sólidos Urbanos de Galicia e o Plan de Recuperación de Ecosistemas Fluviais, ademais do Plan territorial de continxencias por contaminación mariña.

No que se refire aos recursos hídricos, o Ministerio de Medio Ambiente está a promover unha xestión integrada da auga baseándose principalmente en:

- ▲ A atención sostible das demandas hídricas, garantindo dispoñibilidade e calidade.
- ▲ A protección e rexeneración do medioambiente hídrico.
- ▲ A utilización de instrumentos incentivadores do uso eficiente da auga.

Estase a vivir un proceso de reorientación da política da auga en España e da planificación hidrolóxica. Ao igual que noutros Estados membros, baséase nun marco lexislativo comunitario definido pola Directiva Marco Europea da Auga (DMA), a cal establece obxectivos ambientais e a prioridade de alcanzar o bo estado das masas de auga, utilizando como ferramenta fundamental os programas de medidas dos plans hidrolóxicos de cunca.

Nesta liña, o Ministerio de Medio Ambiente desenvolveu o Programa AGUA: Actuacións para a Xestión e a Utilización da Auga que se centra en:

- ▲ Superar carencias hídricas que actualmente frean o desenvolvemento de certas rexións de xeito planificado, asegurando o uso público do recurso, a súa garantía e a eficiencia dos seus usos.
- ▲ Adecuar a política nacional aos criterios europeos, marcados principalmente pola DMA, fomentando unha racionalidade económica e unha sostibilidade ambiental asegurando unha forte participación pública.

Os principais Eixes da política da auga apóianse tanto na lexislación nacional coma na europea, incorporando novos e reformados instrumentos.

- ▲ Integración de todas as masas de augas.

Na xestión da auga e na planificación hidrolóxica intégranse as augas, continentais, de transición e costeiras, xa que todas elas forman parte do ciclo da auga, e da súa calidade dependen valiosos ecosistemas, necesarios para a nosa subsistencia e desenvolvemento.

- ▲ Cooperación e coordinación entre as autoridades competentes.

Estase a lograr, no ámbito das novas demarcacións hidrográficas do Estado e dos gobernos autonómicos, unha estreita colaboración con todas as Administracións e autoridades competentes en materia de auga.

- ▲ Planificación hidrolóxica enmarcada na xestión integrada dos recursos hídricos: Elementos e instrumentos levados a cabo nos plans hidrolóxicos de cunca.

É un obxectivo fundamental satisfacer as demandas racionais de auga, incluída a medioambiental, planificando os usos, equilibrando e harmonizando o desenvolvemento rexional e sectorial, incrementando os recursos, nas zonas máis deficitarias, á vez que protexendo a súa calidade e economizando o seu uso. Para iso estanse a desenvolver os plans hidrolóxicos de cunca, que expoñen os principais problemas hídricos tanto de calidade coma de cantidade e establecen actuacións para palialos. Intégrase, tamén en acorde coa lexislación Europea, o proceso de Avaliación Ambiental Estratéxica nos plans e programas.

- ▲ Cuestións económicas.

Ata agora contábanse con escasos instrumentos que incentivasen o uso da auga. Non obstante, a actual estratexia baséase nunha política de prezos como incentivo para o uso racional e sostible da auga. Ademais, foméntase a recuperación de custos en canto a investimentos hidráulicos, e promóvese o principio de “quen contamina paga”.

- ▲ Participación pública.

Estase a fomentar, a través de foros, grupos de traballo, conferencias e reunións bi e multi laterais, unha forte participación pública de todas as partes interesadas no proceso de toma de decisións.

- ▲ Obxectivos medioambientais.

Mediante a DMA, e plans sectoriais nacionais como o Plan Nacional de Calidade das Augas: Saneamento e Depuración, preténdese asegurar o bo estado e a axeitada protección do dominio público hidráulico, das masas de auga e dos ecosistemas asociados.

Para desenvolver os Eixes da política da auga e alcanzar unha xestión integrada dos recursos hídricos, aplicaranse Programas de Medida enmarcados na planificación hidrolóxica, e as actuacións en materia de augas deberán estar recollidas nos plans hidrolóxicos de cunca ou no Plan Hidrolóxico Nacional.

Así mesmo, en materia de augas, de cara a unha xestión máis eficiente dos recursos hídricos, estase a elaborar un Plan de Abastecemento de Galicia (en fase de aprobación) para satisfacer a demanda de auga dos distintos tipos de usuarios, ademais do Plan sectorial hidroeléctrico das cuncas hidrográficas de Galicia-Costa (en fase de revisión). Outros plans en vigor son o Plan de Saneamento de Galicia 2000-2015, revisado en 2004 e o Plan hidrolóxico de Galicia-Costa 2007-2015.

▲ *Enfoque e actuacións*

As actuacións en materia medioambiental na súa dimensión vertical van dirixidas fundamentalmente á xestión de residuos, o abastecemento e saneamento dos recursos hídricos e a recuperación do ámbito natural.

1) Xestión integral dos residuos urbanos, industriais e especiais de Galicia (T.p. 44 e 46)

Crearánse as infraestruturas necesarias para garantir unha axeitada xestión dos residuos: plantas de tratamento, incluídos lodos, vertedoiros, puntos limpos, entre outros.

2) Abastecemento e saneamento (T.p. 45 e 46)

Neste ámbito, está prevista a execución de novas infraestruturas hidráulicas de abastecemento de auga á poboación e mellora e modernización das existentes, obras destinadas á regulación e a prevención de desbordamentos e outros riscos hidrolóxicos e actuacións encamiñadas ao control e protección dos recursos hídricos, garantindo a calidade das augas continentais e das rías, dando cumprimento ao Plan de Abastecemento de Galicia.

Os proxectos consisten en abastecemento de auga a núcleos de poboación, construción de novas redes de abastecemento, depósitos e potabilización de auga, incluíndo conducións, estacións de bombeo e, no seu caso, a modernización e mellora das instalacións existentes.

En materia de saneamento, as actuacións apoiadas terán como obxectivo dotar de infraestruturas básicas os municipios, coa finalidade de emendar as carencias do sistema integrado de saneamento, fomentando unha axeitada planificación das necesidades e as estruturas de tratamento e xestión: depuradoras, emisarios, colectores, desaugadoiros, redes de saneamento; mellora das redes, optimización dos sistemas, construción de colectores e obras necesarias para a condución e unificación de puntos de vertedura e construción de estacións de depuración de augas residuais urbanas, así como a ampliación e mellora das existentes.

A construción de estacións depuradoras de augas residuais urbanas de máis de 2.000 habitantes equivalentes ten como obxectivo o cumprimento da Directiva 91/271/CEE de tratamento de augas residuais, mentres que para dar cumprimento ao Plan de Saneamento de Galicia 2000-2015 está prevista a construción de estacións depuradoras de augas residuais de entre 1.000 e 2.000 habitantes equivalentes.

3) Contorno natural

Prevese neste ámbito a recuperación de espazos naturais marítimos e no contorno urbano, a preservación da paisaxe, a protección, acondicionamento e limpeza de canles, a recuperación de hábitats e especies e a de chans e terreos contaminados ou abandonados (T.p. 50, 51 e 55).

Con carácter adicional, levaranse a cabo actuacións de prevención e control da contaminación, tales como: substitución de sistemas de calefacción contaminantes, ordenación de tráfico e peatonalización, barreiras de protección acústica, mapas de rúidos, adquisición de equipos para a vixilancia e protección ambiental (T.p. 47 e 48), e de

prevención de riscos ambientais, especialmente os derivados do cambio climático e dos incendios forestais (T.p. 53).

Nesta liña, poderá acudirse ao desenvolvemento de sistemas de información medioambiental/observatorios e equipamentos que permitan a detección precoz de riscos ambientais, así como o seguimento dos parámetros ambientais que poidan supoñer riscos, tales como desbordamento de canles, aumentos do nivel de auga embalsada, orixes de verteduras, chuvia ácida, entre outros. Así mesmo, prestarase especial atención á prevención de riscos de contaminación do medio mariño, mediante a elaboración de plans de emerxencia/continxencia e actuacións de corrección de ecosistemas dunares e de litoral como consecuencia de verteduras e outros desastres naturais.

As actuacións en materia medioambiental a poñer en marcha en Galicia no período de financiamento 2007-2013 xiran en torno aos que se mencionan na Táboa 18.

Táboa 18: Tipoloxías de gasto en relación co medio ambiente (Eixe 3)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
44	Xestión de residuos domésticos e industriais Incrementar capacidade dos sistemas existentes de tratamento e xestión de residuos. Xestión integral de residuos urbanos e industriais e especiais. Actuacións de mellora da recollida selectiva de residuos (industriais, perigosos,...).
45	Xestión e distribución da auga (auga potable) Xestión e mellora do abastecemento de auga, tanto das redes e da calidade da auga. Mellora e modernización da infraestrutura hidráulica.
46	Tratamento da auga (auga residual). Actuacións de saneamento e depuración de augas residuais. Plantas de tratamento.
47	Calidade do aire Xestión e mantemento das instalacións e redes de seguimento e control de calidade do aire.
48	Prevención e control integrados da contaminación Prevención, control e redución da contaminación: mapas de ruídos, equipos de vixilancia da calidade ambiental. Instalacións de seguimento e control da calidade ambiental.
50	Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados Recuperación do contorno natural. Recuperación de terreos contaminados. Rexeneración de zonas en estado de abandono.
51	Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000) Protección e promoción da biodiversidade, tanto con medidas de protección e conservación das especies da fauna e flora silvestre, incluíndo a Rede Natura 2000. Protección, condución, acondicionamento e limpeza de canles. Recuperación de espazos naturais no contorno urbano.
53	Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de plans e medidas para previr e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos) Prevención e protección contra os incendios forestais e outros riscos ambientais. Plans e actuacións encamiñadas á prevención de fenómenos torrenciais. Defensa do contorno natural fronte a riscos de inundacións. Control de avenidas e preservación da paisaxe.
55	Fomento da riqueza natural Promoción do contorno natural: centros de recursos, aulas de natureza, vías verdes...

Fonte: elaboración propia.

A continuación recóllense na Táboa 19 os indicadores estratéxicos elixidos para o Eixe 3 e na Táboa 20 os operativos.

Táboa 19: Indicadores estratéxicos do Eixe 3

INDICADORES ESTRATÉXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

Programa operativo: GA- Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe	INDICADOR	UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
3	28 % de residuos recollidos selectivamente sobre total residuos recollidos (*)	%	40,81	43	44,2
	29 Porcentaxe de auga perdida na distribución	%	18,9	18,6	18,35
	30 Volume de auga reutilizada / habitante - día	m³/habitante/día	0,001	0,002	0,0025
	31 Volume de auga residual tratada / habitante - día	m³/habitante/día	0,41	0,45	0,48
	32 Evolución de emisións de Gases Efecto Invernadoiro	Indice 1990=100	137,36	135,2	134,2
	33 Superficie en risco alto e moi alto de desertificación (*)	% sobre total superficie	0	0	0
	34 Superficie de espazos naturais protexidos / Superficie Total	%	13,06	13,9	14,4
	35 Superficie media queimada por incendios forestais / Superficie Total	%	1,09	0,8	0,7
	37 Volume de auga residual tratada / Volume de auga residual recollida	%	87,63	91,5	93,48
	88 Espazos protexidos con plans de uso e xestión (*)	Hectáreas	15,09	17,4	18,15
	91 Augas superficiais	m³	264.912	274.950	279.960
	93 Augas subterráneas	m³	30.614	43.880	51.000
	95 Volume de auga distribuída / habitante	m³/habitante	86,97	93,19	101,59
	Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos				

Táboa 20: Indicadores operativos do Eixe 3

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA- Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe		Indicador		Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
3	Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos	4	(27) Número de proxectos de residuos (Temas prioritarios 44-47,50)	Número	31	55
		5	(29) Área rehabilitada (Ha) (Temas prioritarios 44-47,50)	Hectáreas	26	45
		10	Actuacións desenvolvidas en zonas Rede Natura 2000	Número	65	177
		14	Actuacións desenvolvidas fora de zonas Rede Natura 2000	Número	19	45
		18	Superficie afectada fora das zonas Rede Natura 2000	Hectáreas	57.193	100.250
		22	Instalacións de control da calidade ambiental creadas	Número	1	2
		23	Actuacións destinadas a recuperación e rexeneración do entorno desenvolvidas	Número	1	2
		41	Instalacións de seguimento e control da calidade do aire creadas	Número	2	3
		77	Redes de abastecemento creadas	Quilómetros	275	494
		78	Redes de abastecemento melloradas	Quilómetros	406	711
		82	Redes de saneamento creadas	Quilómetros	129	227
		83	Redes de saneamento melloradas	Quilómetros	174	304
		86	Superficie afectada en zonas Rede Natura 2000	Hectáreas	174.129	313.500
		94	Volume de augas residuais tratadas e depuradas	M³/día	308.931	1.024.657
		95	Volume de residuos industriais xestionados	M³/día	228.500	664.000
		108	Número de proxectos de carácter medioambiental	Número	16	28
		112	Plantas de tratamento creadas e/ou melloradas	Número	2	3
		113	(25) Poboación adicional servida por proxectos de abastecemento de auga (Temas prioritarios 44-47,50)	Número	95.257	329.200
		114	Mostras realizadas	Número	100	175
		125	Volume de residuos urbanos xestionados	m³/día	285.700	830.000
		126	Actuacións de estudo, difusión e promoción	Número	37	62
		138	Volume regulado e/ou tratado	m³/día	17.534	87.671
		140	Superficie recuperada e/ou defendida	Hectáreas	10	50
		158	(26) Poboación adicional servida por proxectos de depuración de auga (Temas prioritarios 44-47,50)	Número	359.857	1.699.000
		159	(28) Número de proxectos de mellora da calidade do aire (Temas prioritarios 44-47,50)	Número	43	75
		160	(31) Número de proxectos (Tema prioritario 53)	Número	21	70
		161	(34) Número de proxectos (Temas prioritarios 55-57)	Número	5	8
		178	Nº de proxectos (Tema prioritario 48)	Número	6	10

3.1.4. EIXE 4: TRANSPORTE E ENERXÍA

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

Con este Eixe prioritario, Galicia persegue mellorar a accesibilidade do seu territorio, especialmente por estrada e vía férrea de altas prestacións. Este obxectivo complementase coa provisión de alternativas de transporte público e colectivo e cun obxectivo enerxético de redución da dependencia e optimización dos recursos enerxéticos existentes cunha perspectiva de sostibilidade.

Este Eixe de intervención aglutina dous ámbitos de actuación que se complementan e reforzan mutuamente: por un lado, as intervencións irán encamiñadas a completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte e mellorar a interoperabilidade dos diferentes transportes, e por outro, a continuar fomentando a xeración e produción de enerxías de fontes sostíbeis e mellorar a eficiencia enerxética.

En liña co obxectivo xeral de modernización da estrutura produtiva da rexión dende unha dimensión de sostibilidade, fomentárase o desenvolvemento e a aplicación de novas tecnoloxías e principios ambientais nos medios de transporte, por exemplo a través do transporte urbano limpo e dun sistema de transporte dotado de solucións intelixentes que fomenten a seguridade, entre outros. En materia de enerxía, fomentárase a aplicación da innovación no sector enerxético, en todas as fases do ciclo de produción, na distribución e o consumo, así como o desenvolvemento de tecnoloxías de enerxías renovables e alternativas que permitan aproveitar sinerxías e a creación de valor engadido no sector enerxético, en coordinación coas operacións do Eixe 1.

Na actualidade, existen en Galicia varias iniciativas estratéxicas en materia de transporte e accesibilidade territorial: estase a elaborar un Plan integral de transportes de Galicia, así como un Plan Estratéxico do Ente público Portos de Galicia encamiñado fundamentalmente ao desenvolvemento da náutica deportiva nos pequenos portos da Comunidade. A nivel estatal, as actuacións enmárcanse no Plan Estratéxico de Infraestruturas de Transporte 2005-2020 (PEIT).

Entrando en materia portuaria, e en relación ás “Autoestradas do Mar”, termo co que se designa basicamente unha oferta de transporte modal para atender a demanda de transporte de mercadorías entre dous países da Unión Europea a través dunha concentración da carga en itinerarios marítimos, actualmente os gobernos francés e español subscribiron un acordo internacional, de data 3 de xullo de 2006, para poñer en marcha unha ou varias Autoestradas do Mar. Esta iniciativa enmárcase no corredor da Autoestrada do Mar de Europa do Oeste que une Portugal e España, vía atlántico, co Mar do Norte e o mar de Irlanda, que forma parte dos “Proxectos prioritarios os traballos dos cales deberían empezar antes de 2010”, de acordo coas disposicións do punto 21 do anexo III da Decisión 884/2004 do Parlamento europeo e do Consello, do 29 de abril de 2004, pola que se modifica a Decisión 1692/96/CE sobre as orientacións comunitarias para o desenvolvemento da Rede transeuropea de Transporte. Está previsto obter fondos para o seu financiamento dunha subvención procedente dos Presupostos Xerais do Estado, que poderá complementarse con subvencións comunitarias, entre elas as correspondentes ao Programa Marco Polo II.

Se ben a intervención do Ente Público Puertos del Estado non está prevista neste Programa Operativo, dado que as actuacións correspondentes en Galicia serán apoiadas

polo Fondo de Cohesión e estarán enmarcadas no PO Fondo de Cohesión / FEDER, as axudas europeas neste período 2007-2013 concedidas a este organismo irán destinadas a desenvolvementos de infraestrutura portuaria que mellorarán as instalacións actuais e crearán novas zonas de atraque para buques e de depósito de mercadorías, creando as condicións de infraestrutura axeitadas para que no futuro se poidan establecer accións para o desenvolvemento de “Autoestradas do Mar” nos termos indicados.

No que se refire á dotación enerxética, en Galicia a Consellería de Innovación e Industria presentou unha Estratexia para o Desenvolvemento Enerxético Integral de Galicia na que se formulan solucións para os retos aos que se enfronta a rexión no presente cuadrienio (2006-2009).

En materia de enerxías renovables, o Plan Galego de Acción fronte ao Cambio Climático prevé a incorporación de paneis solares térmicos e fotovoltaicos nos edificios públicos, a renovación dos sistemas de iluminación para substituílos por lámpadas de baixo consumo e a introdución de auditorías para mellorar a eficiencia enerxética das oficinas.

Así mesmo, existen plans sectoriais enerxéticos, de enerxía solar e biomasa que encadrarán as operacións a desenvolver neste ámbito, en liña co Plan Nacional de Enerxías Renovables (PER) e a Estratexia de Mellora da Eficiencia Enerxética en España (E4).

▲ *Enfoque e actuacións*

En materia de transporte, desenvolveranse con apoio do FEDER, actuacións de dotación de infraestruturas de transporte terrestre, ferroviario, portuario e aeroportuario, con carácter complementario coas que se executen a través do Fondo de Cohesión.

No que respecta ás estradas, prevese a construción dos tramos que permitirán culminar as actuacións da autovía do Cantábrico A-8, cunha longa traxectoria de financiamento europeo nas outras rexións da cornixa cantábrica, na Comunidade Autónoma de Galicia, ademais de mellorar as comunicacións transfronteirizas por medio de autovías e o desenvolvemento de dúas novas vías de comunicación: a Autovía A-57, entre Pontevedra e Vigo e a Autovía A-54, entre Santiago e Lugo (T.p. 20 e 21). Non existe previsión de cofinanciamento polo Fondo de Cohesión en Galicia para estradas. A nivel autonómico, contéplase a dotación de estradas de novo trazado e variantes urbanas para adscribirse á rede primaria básica e primaria complementaria, actuacións de mellora na seguridade vial mediante a eliminación de tramos de concentración de accidentes, a construción de ensanches e melloras de trazado nas redes primarias básicas e primarias complementarias, xunto ao acondicionamento e mellora das estradas de baixa intensidade media diaria da rede primaria complementaria e secundaria (T.p. 23).

No ámbito dos ferrocarrís, a prioridade dos cales é manifesta na Comunidade Autónoma, co obxectivo de completar as importantes actuacións previstas no Programa Operativo do Fondo de Cohesión / FEDER, no PO FEDER contéplanse actuacións relativas á rede de altas prestacións: acceso a Galicia e Eixe Atlántico da fronteira portuguesa a Ferrol (T.p. 16 e 17).

En canto á dotación aeroportuaria, están previstos investimentos destinados á mellora e modernización das infraestruturas aeroportuarias dos tres aeroportos galegos, de cara a

augmentar a capacidade da seguridade integral do transporte aéreo, a calidade dos servizos e potenciar a intermodalidade (T.p. 29).

Na rede de portos da Comunidade Autónoma e co fin de mellorar a súa operatividade, ampliaranse e mellorarán as instalacións para o transporte marítimo, prestando especial atención á calidade ambiental das instalacións e as operacións portuarias (T.p. 30). Especial relevancia adquire a conexión entre os principais portos galegos e a rede de ferrocarril, con actuacións encamiñadas a fomentar a intermodalidade do transporte, que redunden no reforzo da posición competitiva de Galicia no ámbito do transporte marítimo internacional (T.p. 26).

Tanto para a mellora das instalacións portuarias, reforzando a súa intermodalidade con accesos terrestres como a dotación de infraestruturas de alta velocidade ferroviaria, Galicia contará con financiamento adicional complementario do Fondo de Cohesión.

En materia de enerxías, xunto cos plans autonómicos xa mencionados, o Plan de Enerxías Renovables (PER) e a Estratexia de Aforro e Eficiencia Enerxética en España (E4) son os marcos de planificación enerxética en renovables e eficiencia enerxética, actualmente en vigor, os cales consideran axudas non reembolsables para incentivar a promoción en enerxía solar e biomasa (T.p. 40 e 41).

As actuacións nesta materia teñen por obxecto activar e estender, en primeiro lugar, o aproveitamento da enerxía solar (T.p. 40), para lograr incrementar o uso deste tipo de enerxía limpa, que contribúe de forma directa á mellora do medio, ao substituír combustibles fósiles, ademais de impulsar o desenvolvemento rexional ao mobilizar recursos enerxéticos autóctonos, que inducen a creación de novas actividades económicas, xeran emprego e melloran a calidade de vida dos cidadáns. As tecnoloxías son:

- a) solar térmica de baixa temperatura, utilizando captadores para aproveitamento en Auga Quente Sanitaria, calefacción, frío solar, usos industriais, Sector Servizos, e
- b) solar fotovoltaica illada da rede de distribución, para usos de electrificación rural, bombeos e tratamento de auga, iluminacións illadas, sinalización, telecomunicacións, etc.

Os proxectos a impulsar refírense a tecnoloxías en fase de maduración que necesitan incentivación económica no investimento, a través de axudas a fondo perdido ou incentivos equivalentes, que posibiliten un maior atractivo aos investidores. Así, as axudas concederanse a persoas físicas, Asociacións sen ánimo de lucro, Comunidades de propietarios, PEME, así como Entes de natureza pública.

En segundo lugar, en canto ao aproveitamento da biomasa (T.p. 41), as actuacións pretenden incrementar o uso deste tipo de enerxía limpa. A cadea da biomasa require a posta en marcha dunha serie de elos que van dende o tratamento das masas forestais e a súa limpeza, ata a densificación ou transformación en produtos comerciais (pelets, briquetas, etc.); así mesmo, a promoción de caldeiras domésticas en toda a gama de potencias, require a mobilización de sectores industriais e comerciais. A tecnoloxía elixible refírese ás aplicacións da biomasa no sector doméstico que requiren un impulso para crear un mercado de produtos e servizos que permita o acceso á rendibilidade económica a curto prazo. De acordo ao PER 2005-2010 esta tecnoloxía require unha axuda a través dunha subvención a fondo perdido. Os beneficiarios serán persoas físicas, Comunidade

de propietarios, Asociacións sen ánimo de lucro que desexen implantar este tipo de aplicacións tanto para auga quente sanitaria e calefacción e PEME.

As actuacións en eficiencia enerxética (T.p. 43) responden a planificación estratéxicas do ámbito da enerxía, pois pretenden diminuír a tensión no crecemento do consumo de enerxía. A introdución nos distintos sectores de boas prácticas en eficiencia enerxética teñen diferentes elementos de activación e polo tanto, diferentes instrumentos. Refírense a:

- a) Medidas de eficiencia enerxética no uso final da enerxía, tanto nos sectores de Industria, Residencial e Servizos, Transporte, Agricultura e Pesca, que permitan mellorar a intensidade enerxética; e o aforro, no cal debe basearse un primeiro paso de actuacións,
- b) A coxeración, como instrumento de eficiencia enerxética, ademais de ser un instrumento de mobilización de investimentos no ámbito rexional, de mellora das calidades da subministración eléctrica, representa unha tecnoloxía a incentivar,
- c) A xestión da demanda é outra das claves importantes en relación á busca da eficiencia enerxética nos procesos de transformación e no uso final da enerxía, require investimentos de alta especialización, pero é un paso adicional de valoración tecnolóxica.

Os plans estratéxicos (Estratexia Española de Aforro e Eficiencia Enerxética) sinalan aos sectores dispersos como posibles beneficiarios das axudas que poidan poñerse en marcha e así, establecen diferentes instrumentos de activación: Convenios de Colaboración coas CC.AA., Convenios Sectoriais, dirixidos a persoas físicas, PEME, Asociacións sen ánimo de lucro, Comunidades de propietarios, así como Entes de natureza pública.

Por último, levarán a cabo actuacións en materia de transporte urbano limpo (T.p. 52), tales como a renovación do parque para a inclusión de vehículos alimentados por combustibles limpos e non contaminantes (biodiésel, hidróxeno, gas natural..), o apoio a medidas innovadoras e eficaces para mellorar o transporte urbano limpo ou o apoio a proxectos integrados de cooperación e intercambio de experiencias neste ámbito con outras cidades da Unión Europea. O material financiado quedará baixo a responsabilidade das autoridades correspondentes na Comunidade Autónoma durante a vida útil do activo.

As seguintes liñas de actuación son as contempladas neste Eixe (Táboa 21).

Táboa 21: Tipoloxía de gasto en materia de transporte e enerxía (Eixe 4)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
17	Servizos ferroviarios (RTE-T) Adaptación do Eixe Atlántico e da liña de alta velocidade de acceso a Galicia á rede de altas prestacións: acondicionamento do trazado, duplicación de vía e construción de variantes con novo trazado. Ampliación e mellora da rede ferroviaria de vía estreita.
20	Autoestradas Ampliación da rede de autoestradas e autovías e mellora da seguridade vial das estradas existentes.
21	Autoestradas (RTE-T) Construción de vías de alta capacidade, dentro da rede transeuropea de transportes.
23	Estradas rexionais/locais Construción de estradas convencionais dentro da rede primaria básica, primaria complementaria e rede secundaria. Mellora na seguridade vial (eliminando núcleos de concentración de sinistrabilidade) e mellora na conectividade dos núcleos de poboación dispersos.
25	Transporte urbano Mellora dos servizos de transporte público no ámbito urbano: potenciación do transporte colectivo, áreas de estacionamento, mellora de accesibilidade e seguridade, controis de autobuses. Mellora da información por estrada.
26	Transporte multimodal Promoción da intermodalidade e interoperabilidade entre os distintos medios de transporte.
29	Aeropostos Ampliación e mellora das instalacións e servizos aeroportuarios.
30	Portos Ampliación e mellora da infraestrutura portuaria, prestando especial atención á calidade ambiental das instalacións e as operacións portuarias.
33	Electricidade Ampliación e mellora das redes de distribución eléctrica.
35	Gas natural Ampliación da rede de distribución de gas natural, para o consumo doméstico, comercial e industrial.
37	Produtos derivados do petróleo Instalacións de distribución e plantas de almacenamento de gas propano.
40	Enerxía renovable: solar Despregamento do Plan Sectorial Solar, para incrementar a xeración de electricidade a partir de fontes renovables e mellorar a taxa de autoabastecemento enerxético.
41	Enerxía renovable: biomasa Despregue do "Plan Sectorial Biomasa", construción de plantas de xeración térmica e eléctrica. Xeración de biodiesel como alternativa aos combustibles tradicionais.
43	Eficiencia enerxética, coxeración e xestión enerxética Realización de auditorías enerxéticas e estudos sectoriais, certificación enerxética de vivendas. Plan Renove de electrodomésticos, etiquetaxe enerxética, campañas.
52	Fomento do transporte urbano limpo Promoción do transporte urbano limpo: accións de sensibilización e de renovación do parque de transporte público non contaminante.

Fonte: elaboración propia.

A continuación figuran as táboas correspondentes aos indicadores estratéxicos deste Eixe 4 (Táboa 22) e os operativos (Táboa 23).

Táboa 22: Indicadores estratéxicos do Eixe 4

INDICADORES ESTRATÉXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

PROGRAMA OPERATIVO: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Converxencia

EIXE		INDICADOR		UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
4	Transporte e enerxía	39	Qm total de autoestradas e autovías / 1.000 Qm²	Qm/1.000 Qm²	25,63	30,4	34,2
		40	Qm total de estradas / 1.000 Qm²	Qm/1.000 Qm²	589,2	612,7	620
		41	Volumen de transporte de mercancías sobre o PIB	Toneladas / millóns de €	3,584	3,66	3,7
		42	Qm de líneas férreas / 1.000 Qm²	Qm/1.000 Qm²	31,85	50	60,9
		43	Xeneración neta de electricidade por 1000 habitantes (*)	Qw / hora / 1.000 hab / año	9,09	9,3	9,45
		44	Potencia en enerxías renovables (sen incluír hidráulica) / potencia instalada	%	33,22	35,06	36,25
		45	Intensidade enerxética da economía	demanda en barras de central /1000 euros	0,41	0,43	0,46
		46	Mulleres con permiso de conducir / total persoas con permiso de conducir	%	42,56	44,26	45,41
		47	Viaxeiros de transporte regular urbano	miles de viaxeiros ano	74.031	84.000	90.960
		48	Consumo de electricidade procedente de fontes renovables (*)	% sobre total	55,16	62	66,25
		49	Producción de enerxías renovables (*)	%	31,3	43,5	50,8
		94	Consumo enerxético / PIB	%	1,36	1,39	1,38

Fonte: elaboración propia.

Táboa 23: Indicadores operativos do Eixe 4

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe	Indicador	Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
4	19 Actuacións desenvolvidas en aeroportos	Número	16	30
	20 Actuacións desenvolvidas en portos	Número	12	21
	21 Actuacións destinadas a mellora da eficiencia enerxética	Número	2	4
	39 Infraestruturas multimodais creadas	Número	2	3
	54 Lonxitude de diques	Metros	219	384
	76 Potencia instalada	Qw	7.481	12.526
	79 Redes de transporte e/ou distribución de gas creadas e/ou renovadas	Qm	283	495
	80 Redes de transporte e/ou distribución de petróleo creadas e/ou renovadas	Qm	71	124
	81 Redes de transporte e/ou distribución creadas e/ou renovadas	Qm	462	809
	90 Unidades de produción de biomasa instaladas	Número	3	5
	92 Unidades de produción solar instaladas	Número	2.571	4.500
	93 Vehículos verdes de transporte público adquiridos (bus, trens, etc.)	Número	32	56
	98 Vehículos adquiridos para o transporte público que incorporan medidas que favorezan a accesibilidade	Número	4	7
	108 Número de proxectos de carácter medioambiental	Número	70	126
	115 Áreas de estacionamento de autobuses	Número	9	15
	116 Urbanización e acondicionamento de zona portuaria	m²	22.757	39.825
	117 Poboación adicional atendida pola rede	Número	47.143	82.500
	123 Proxectos de conexión e centralización de tecidos urbáns (X)	Número	2	3
	126 Actuacións de estudo, difusión e promoción	Número	11	19
	132 Número de proxectos que inclúen medidas ambientais	Número	12	16
	133 Aforro enerxía final (Toneladas equivalentes de Petróleo)	Nº toneladas	14.095	28.190
	134 Substitución de combustibles fósiles (Toneladas equivalentes de Petróleo)	Nº toneladas	14.109	21.163
	151 (13) Número de proxectos (Temas prioritarios 16, 17, 20-23, 25)	Número	147	251
	152 (14) Quilómetros de novas estradas (Temas prioritarios 20-23, 25)	Número	47,3	94,2
	153 (15) Quilómetros de novas estradas (Rede TEN) (Temas prioritarios 20-23,25)	Número	27,3	44,85
	154 (16) Quilómetros de estradas reconstruídas ou reformadas (Temas prioritarios 20-23, 25)	Número	229,8	362,8
	156 (18) Quilómetros de ferrocarril novos (Red TEN) (Temas prioritarios 16,17)	Número	17	26
	157 (23) Número de proxectos (Temas prioritarios 39-42)	Número	1.137	1.955
	173 Nº de proxectos (Tema prioritario 33)	Número	39	68
	174 Nº de proxectos (Tema prioritario 35)	Número	19	33
	176 Nº de proxectos (Tema prioritario 37)	Número	5	9
	177 Nº de proxectos (Tema prioritario 43)	Número	285	429

Fonte: elaboración propia.

3.1.5. EIXE 5: DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE LOCAL E URBANO

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

O desequilibrio existente no territorio galego entre o medio rural e o urbano, o interior e a costa e o envellecemento da poboación son factores que inciden negativamente sobre o desenvolvemento económico do ámbito galego e as condicións de vida dos seus habitantes. En consecuencia, as actuacións a levar a cabo no marco dos Fondos Estruturais deberán concentrarse de xeito decisivo na rexeneración económica destas áreas, de modo que se contribúa ao reequilibrio territorial da rexión e se potencia a actividade económica ligada aos recursos endóxenos, especialmente no ámbito rural.

Así, as políticas estruturais a favor das zonas rurais en Galicia centraranse no fomento do espírito empresarial entre a poboación, co fin de reducir os niveis de éxodo rural e na adaptación deste entorno ás novas demandas da economía globalizada.

En canto a desenvolvemento urbano, vista a importancia concedida ao papel das cidades no novo período e as problemáticas específicas ás que se enfrontan, as actuacións terán como obxectivo principal responder ás necesidades das cidades en termos de rexeneración social e económica do seu ámbito. Neste sentido a Unión Europea, no novo período de financiamento 2007-2013, quixo prestar unha especial atención ás realidades urbanas, recoñecendo o seu papel como motores do desenvolvemento económico rexional, e o seu fundamental apoio na consecución dos obxectivos europeos de crecemento e emprego, sobre todo dende unha perspectiva social e ambiental.

Non obstante, é evidente que, o desenvolvemento económico das cidades, especialmente daquelas de maior tamaño, vai acompañado dunha conxestión e contaminación crecentes, así como da persistencia da marxinación social. En xeral, as grandes zonas urbanas, a medida que a súa actividade económica e a súa poboación aumentan, vense afectadas por problemas de contaminación atmosférica e acústica, pola concentración de residuos, a escaseza de espazos verdes, a segregación espacial polo encarecemento do custo da vida, inseguridade cidadá e doutras problemáticas que, inexorablemente, van creando áreas de pobreza e de marxinación social. No caso de Galicia, isto afecta ás sete principais cidades: Vigo, A Coruña, Santiago, Lugo, Ourense, Pontevedra e Ferrol.

Por este motivo, as Directrices Estratéxicas Comunitarias para o Crecemento e o Emprego, recoñecen como unha prioridade estratéxica fundamental para o conxunto da Unión Europea a posta en marcha de medidas que respondan de forma clara ás necesidades dos ámbitos urbanos, mellorando as condicións de vida dos cidadáns (emprego, ámbito físico, apoios sociais, etc...). A Comunicación da Comisión "Política de cohesión e cidades: a contribución urbana ao crecemento e o emprego nas rexións" reforza este plantexamento, incidindo no papel das cidades como impulsoras do cumprimento dos Obxectivos de Lisboa.

No marco dos ámbitos de actuación de FEDER, e tendo en conta que o ámbito rural gozará tamén do financiamento procedente de FEADER, as actuacións en materia de desenvolvemento rural centraranse sobre todo na diversificación das actividades económicas, destacando as relacionadas co turismo.

Nesta liña de conceder unha atención especial ás necesidades específicas de determinados territorios: zonas rurais e urbanas, que establecen as Directrices Estratéxicas Comunitarias

2007-2013 sitúase así mesmo o Plan de Reequilibrio Territorial, actualmente en proceso de elaboración en Galicia, estimulando a aplicación dun enfoque integrado da política de cohesión, que non só debe favorecer o crecemento e o emprego, senón tamén perseguir obxectivos sociais e ambientais. Para o desenvolvemento concreto das zonas costeiras vinculadas á pesca, artículase o Plan Estratéxico da Costa da Morte 2006-2010.

Neste senso, sinalar que as realidades rurais e urbanas, polo seu carácter transversal que afecta ao conxunto da economía galega, atoparán resposta ás súas necesidades a través de actuacións específicas comprendidas dentro dos diferentes Eixes de FEDER, aquí expostos.

Aproveitarase a experiencia no ámbito da iniciativa comunitaria URBAN para seguir desenvolvendo actuacións integrais de rexeneración urbana nas cidades galegas. Para dar continuidade a esta iniciativa prevíuse reservar unha parte da dotación para, no seu caso, asignala ás cidades de máis de 50.000 habitantes ou ás capitais de provincia galegas, os proxectos das cales fosen elixidos mediante convocatoria nacional dirixida polo Ministerio de Economía y Hacienda co obxecto de promover proxectos integrados de desenvolvemento sostible local e urbano. Por outro lado, mediante o despregamento dos proxectos integrados de rexeneración urbana e rural, destinados fundamentalmente aos pequenos e medianos municipios galegos perséguese cohesionar o territorio. Así mesmo, perséguese reforzar a participación cidadá na xestión dos asuntos públicos e a mellora dos servizos locais.

Finalmente polo que respecta ao novo instrumento financeiro de cooperación JESSICA e co fin de proporcionar un mellor uso dos fondos comunitarios e facilitar fontes alternativas de financiamento a proxectos de desenvolvemento urbano, o Comité de Seguimento deste Programa analizará e decidirá sobre a posibilidade de destinar fondos deste á posta en práctica desta nova iniciativa.

▲ *Enfoque e actuacións*

As actuacións previstas na presente Eixe encádranse na protección e valorización do patrimonio natural e cultural, o desenvolvemento do sector turístico e o desenvolvemento territorial dende un enfoque integrado e endógeno.

1) Protección e valorización do patrimonio natural e cultural

Está previsto un programa de axudas aos Concellos para a promoción e posta en valor de ámbitos naturais nos que os activos ambientais constitúan factores relevantes para o desenvolvemento local (T.p. 56 e 57). O devandito plan de promoción de áreas naturais inclúe un programa de equipamentos e servizos, así como a difusión das actividades.

A Xunta de Galicia promoverá, mediante axudas a entidades locais, a execución de equipamentos sociais, o acondicionamento e/ou rehabilitación de espazos e edificacións públicas de relación social e a conservación de elementos singulares en ámbitos rurais tradicionais (T.p. 58).

Así mesmo, está previsto o despregamento dun programa de infraestruturas de uso público no medio natural, protección da paisaxe e recuperación de espazos naturais urbanos,

unido ao tratamento de superficies para a mellora do valor paisaxístico das masas forestais situadas en zonas axeitadas para o turismo rural.

Por último, prevese a protección, rehabilitación e preservación do patrimonio cultural nas súas vertentes de patrimonio arqueolóxico, arquitectónico, etnográfico, e patrimonio moble e documental, destacando a restauración de fachadas e edificios (T.p. 58). En materia cultural, está prevista a dotación de bibliotecas e casas de cultura (T.p. 59).

2) Desenvolvemento do sector turístico

Dado o carácter prioritario do sector do turismo na rexión, entre outras, desenvolveranse as seguintes actuacións, destinadas á mellora dos servizos turísticos: instalación e mellora da sinalización turística, reforma e modernización de balnearios; fomento do turismo termal, creación e mellora de instalacións deportivas, embelecemento e mellora dos ámbitos turísticos; equipamento de praias; eliminación de barreiras arquitectónicas e urbanísticas; centros de perfeccionamento do turismo; intercambio de experiencias (T.p. 57).

Así mesmo, concederanse axudas a entidades locais para promoción turística e desenvolveranse plans e programas de dinamización turística, que permitan a oferta integrada de novos produtos turísticos na rexión. E de cara á promoción de Galicia como destino turístico de calidade, realizaranse accións comerciais, tales como campañas internacionais de publicidade, mercadotecnia “on-line”, publicacións e distribución de material promocional e presenza en feiras (T.p. 57).

Como elemento de apoio á oferta turística de Galicia, prevese a creación e mellora das infraestruturas e instalacións destinadas ao fomento da náutica recreativa, así como a promoción e difusión das instalacións e servizos portuarios (T.p. 56 e 57).

3) Desenvolvemento territorial integral (T.p. 61).

O enfoque de partida é reforzar a estratexia de desenvolvemento local e urbano seguindo as directrices comunitarias de política de cohesión, a través de actuacións integradas tratando de responder aos retos específicos das cidades. Para iso distínguense diversas actuacións diferenciadas en función do tamaño dos municipios.

Municipios de tamaño mediano e pequeno: Os resultados das avaliacións intermedias do Programa Operativo Local (POL) 2000-2006, recomendando a continuidade de actuacións no ámbito do desenvolvemento local e urbano, así como a incorporación da experiencia acumulada pola iniciativa URBAN, segundo recomendación da Comisión, implican neste período de intervención 2007-2013 contemplar actuacións dirixidas ao ámbito dos municipios pequenos e medianos, integradas nos Programas Operativos rexionais, nas que prime necesariamente o aspecto territorial “localizado e integrado” fronte aos sectores de intervención que se constitúen en Eixes prioritarios no resto do programa.

Ese enfoque integrado territorial, centrado en municipios pequenos e medianos, é o que se pretende abordar mediante actuacións para conseguir un desenvolvemento local sostible que redunde nunha maior cohesión económica, territorial e social, valorándose as especiais circunstancias que concorren no devandito ámbito poboacional (envellecemento da poboación, despoboación do territorio, dificultades de acceso á formación e ás novas tecnoloxías, etc.).

Os obxectivos que se pretenden abordar, asociados ao ámbito poboacional de municipios pequenos e medianos, son:

- ▲ Cohesionar o territorio a través de proxectos integrados de rexeneración urbana e rural destinados aos municipios pequenos e medianos. Seguindo o plantexamento exposto sobre o carácter transversal das actuacións, os proxectos que contribúan a alcanzar o devandito obxectivo poderán responder, de xeito integrado, aos seguintes ámbitos de actuación:
 - ◆ Fomento da sociedade da información e novas tecnoloxías.
 - ◆ Promoción económica: creación de emprego e oportunidades económicas a través da diversificación produtiva e mellora das infraestruturas e servizos locais.
 - ◆ Mellora do contorno natural e calidade ambiental.
 - ◆ Mellora da accesibilidade e mobilidade.
 - ◆ Protección e preservación do patrimonio cultural.
 - ◆ Promoción da conciliación familiar e cohesión social.
- ▲ Reforzar a participación cidadá na xestión dos asuntos públicos e a mellora dos servizos locais. Coa potenciación da participación da sociedade civil na mellora dos servizos locais estase a contribuír a unha mellor xestión dos asuntos públicos, á vez que se implica aos veciños nos asuntos da vida pública locais coa finalidade de atopar as mellores solucións aos seus problemas.

Como beneficiarios finais destas actuacións actuarán as administracións locais distinguindo en función dos estratos de poboación entre:

- ◆ Concellos maiores de 20.000 habitantes e menores de 50.000 hab.
- ◆ Deputacións Provinciais (só para proxectos a poboación beneficiaria da cal sexa de polo menos 20.000 habitantes).

As actuacións contempladas deberán responder a proxectos integrados de rexeneración urbana/rural nos obxectivos e ámbitos fixados, sendo a súa selección efectuada dentro dun proceso de concorrencia competitiva, na que cobra especial relevancia a coordinación do Ministerio de Administracións Públicas cos responsables da Comunidade Autónoma e do Ministerio de Economía y Hacienda. Iso supón necesariamente unha garantía da complementariedade das actuacións cofinanciadas con fondos comunitarios e evitar, polo tanto, posibles solapamentos de intervencións tanto a nivel territorial e/ou sectorial.

Municipios de maior tamaño: Para este tipo de cidades, onde se concentra o 67% da poboación española e o 35,7% da poboación galega, está previsto crear unha iniciativa innovadora (URBANA) que cubra todo o territorio nacional e que dea continuidade á iniciativa comunitaria URBAN, promovendo proxectos integrados de desenvolvemento sostible urbano en cidades españolas de máis de 50.000 habitantes e capitais de provincia. Mediante unha convocatoria nacional aprobaranse os mellores proxectos presentados.

As cidades e as áreas urbanas albergan a maior parte dos empregos, empresas e centros de ensino superior e son esenciais para lograr a cohesión social. Ademais as cidades e áreas metropolitanas europeas atraen traballadores altamente cualificados creando a miúdo un círculo virtuoso que estimula a innovación e os negocios, o que reforza o seu atractivo para os novos talentos.

Non obstante, deben terse en conta os problemas específicos destas zonas, como son o desemprego e a exclusión social, o alto nivel de delincuencia, aumento do número de inmigrantes, existencia de minorías étnicas, a conxestión urbana, a degradación ambiental, a existencia de bolsas de pobreza dentro das cidades.

Así as actuacións dirixidas a estas zonas enmarcaranse fundamentalmente nos seguintes ámbitos:

- ♦ Promover a mellora da competitividade.
- ♦ Fomentar a cohesión interna través de medidas que melloren os barrios máis desfavorecidos, rehabilitando o contorno físico, os espazos públicos e o patrimonio histórico e cultural, buscando un medio urbano de calidade.
- ♦ Mellorar as conexións entre a cidades, tratando de promover un desenvolvemento policéntrico e equilibrado.
- ♦ Integrar aos grupos máis desfavorecidos e necesitados, alentando aos cidadáns a participar na planificación e prestación de servizos, potenciando a participación da sociedade civil no goberno e mellora dos servizos locais.

O fomento da cooperación con outros posibles axentes/interlocutores institucionais, sociais ou económicos, tanto do sector público como privado, no proceso de selección dos proxectos así como o impulso de redes de intercambio de experiencia, difusión de metodoloxías e boas prácticas, naqueles aspectos que sexan considerados de interese respecto da execución, seguimento e control dos proxectos, constitúe, así mesmo, unha importante achega aos obxectivos destas actuacións, así como ao cumprimento das directrices e principios horizontais da normativa comunitaria.

A coordinación entre todos os axentes que intervirán nos devanditos proxectos terá como núcleo fundamental o desenvolvemento da Rede de Iniciativas Urbanas. Os criterios de selección de proxectos tamén se definirán nun momento posterior pero deberán ter en conta a exitosa experiencia dos proxectos URBAN.

No ámbito da promoción urbana poderanse levar a cabo servizos de apoio a empresas, centros de acollida, centros e axencias de desenvolvemento local, fomento do desenvolvemento empresarial en torno aos principais activos das cidades, tales como portos, centros tecnolóxicos ou sectores estratéxicos, actuacións que poderán complementarse, se é o caso, a través da utilización de recursos adicionais no ámbito da iniciativa JESSICA.

As autoridades locais dos municipios beneficiarios deste Programa fomentarán a implementación dos proxectos cofinanciados mediante un enfoque integrado que harmonice os obxectivos ambientais, sociais, culturais e económicos e estea de acordo cos Principios da Axenda 21 das Nacións Unidas, a Carta de Aalborg de 1994, a Carta de Aalborg +10 de 2004 e a Carta de Leipzig de maio 2007 sobre cidades europeas sostibles. A data de

maio de 2007, 1064 municipios españois asinaron a mencionada Carta de Aalborg, polo que o deseño das súas políticas e o desenvolvemento de numerosos proxectos levados a cabo polos gobernos locais adecúanse xa aos principios establecidos nos documentos antes citados.

No marco deste Eixe, Galicia levará a cabo as seguintes intervencións, que se mencionan na Táboa 24.

Táboa 24: Tipoloxías de gasto en materia de desenvolvemento sostible local e urbano (Eixe 5)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
56	<u>Protección e desenvolvemento do patrimonio natural.</u> Infraestruturas de uso público en ámbitos urbanos e rurais, recuperación de espazos naturais urbanos e recuperación da paisaxe. Promoción e difusión de instalacións e servizos portuarios para a navegación deportiva.
57	<u>Outras axudas para mellorar os servizos turísticos.</u> Promoción dos servizos turísticos da rexión (mellora da sinalización, promoción turística, modernización de balnearios, entre outros). Infraestruturas turísticas e apoio á consolidación de Galicia como destino turístico nos mercados internacionais.
58	<u>Protección e conservación do patrimonio cultural.</u> Protección e promoción do patrimonio histórico-cultural da rexión.
59	<u>Desenvolvemento da infraestrutura cultural.</u> Desenvolvemento de infraestruturas culturais (centros culturais, bibliotecas, accesibilidade persoas con minusvalidez...).
61	<u>Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural.</u> Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural, incluíndo actuacións de promoción do asociacionismo rural especialmente entre mulleres, mellora da competitividade, rehabilitación e acondicionamento urbano, rehabilitación do ámbito físico, espazos públicos e patrimonio histórico e cultural, etc.

Fonte: elaboración propia.

Os indicadores estratéxicos relaciónanse na Táboa 25 e a continuación recóllense os indicadores operativos relativos ás actuacións deste Eixe 5 (Táboa 26).

Táboa 25: Indicadores estratéxicos do Eixe 5

INDICADORES ESTRATÉXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

PROGRAMA OPERATIVO: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Convergencia

EIXE		INDICADOR		UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
5	Desenvolvemento sostible local e urbano	50	Prazas hoteleiras / 1.000 habitantes	Nº / mil habitantes	20,64	22,2	23,5
		51	Densidade do feito urbano (número de habitantes en concellos de máis de 10.000 habitantes respecto á superficie)	hab / Qm²	62,43	62,9	63,12
		52	Conxuntos e sitios históricos protexidos (catalogados)	% sobre total nacional	5,83	6,3	6,6
		53	Número de viaxeiros que empregan diariamente o transporte público (*)	Número	75.410	79.500	82.470
		56	Poboación residente en concellos de máis de 50.000 hab./ Poboación total	%	35,7	34,76	34,56
		57	Poboación residente en concellos de menos de 5.000 hab./ Poboación total	%	17,06	14,77	13,49
		58	Peso do sector turístico (*)	% PIB sobre total	5,5	6,3	6,7
		59	Movemento migratorio campo - cidade (*)	migracións de concellos < 10.000 hab a concellos > 50.000 por cada 1.000 hab	2,73	2,4	2,2
		87	Producción de residuos urbanos por habitante e ano (*)	Qg / hab / ano	370	382	387

Fonte: elaboración propia.

Táboa 26: Indicadores operativos do Eixe 5

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Converxencia

Eixe		Indicador	Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
5	Desenvolvemento sostible local e urbano	7 N° de proxectos de rexeneración urbana e rural	Número	181	349
		8 (40) N° de proxectos con obxecto de promover desenvolvemento empresarial, emprendedores e novas tecnoloxías (Tema 61)	Número	41	85
		9 (41) N° proxectos que fomenten a igualdade de oportunidades e inclusión social para minorías e xente xoven (Tema 61)	Número	21	48
		40 Inmobles sobre os que efectuáronse labores de conservación e restauración	Número	138	241
		59 Número de proxectos de desenvolvemento urbano integrados	Número	9	13
		74 Plans e campañas de dinamización e promoción turística desenvolvidas	Número	16	29
		85 Superficie afectada	Hectáreas	150	263
		99 Inmobles os que se incorporaron medidas que favorezan a accesibilidade	Número	154	269
		100 Número de proxectos que fomenten a igualdade de oportunidades entre homes e mulleres	Número	4	7
		108 Número de proxectos de carácter medioambiental	Número	146	243
		119 Infraestrutura turística nova e/ou mellorada	Número	205	358
		120 Infraestruturas culturais novas e/ou melloradas	Número	11	19
		161 (34) Número de proxectos (Temas prioritarios 55-57)	Número	405	710
		165 (39) N° proxectos obxectivo de sostenibilidade e suscept. de mellorar atractivo de cascos urbanos (Tema prioritario 61)	Número	72	140
		180 N° de proxectos (Tema prioritario 58)	Número	164	286
		181 N° de proxectos (Tema prioritario 59)	Número	43	75

Fonte: elaboración propia.

3.1.6. EIXE 6. INFRAESTRUTURAS SOCIAIS

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

En Galicia son varios os factores que inciden sobre os niveis de prestación de servizos sociais. En primeiro lugar sitúase o envellecemento da poboación, aspecto que se foi comentando ao longo de todo o documento e que implica a crecente necesidade de centros habilitados para o coidado da terceira idade.

Por outra parte, o fenómeno da desruralización, acompañado da problemática cada vez maior da inmigración (na que destaca a presenza de “retornados” e descendentes de galegos procedentes principalmente de Iberoamérica), vén a supoñer unha maior presión demográfica sobre os centros urbanos e os seus arredores e, por ende, un incremento das demandas sociais nestas zonas.

Neste sentido, é xustamente nas cidades onde a perda de lazos familiares e sociais dificulta a perpetuación das estruturas sociais dominantes ata o momento, e onde as necesidades de infraestruturas e servizos sociais se fan cada vez máis evidentes.

Ao mesmo tempo, a despoboación das áreas rurais supón a necesidade de proceder a reformas radicais nos ámbitos das infraestruturas sociais e educativas, co fin de reactivar a estrutura produtiva destas zonas, e incrementar os seus niveis de participación na economía rexional. Cabe destacar que Galicia é a Comunidade Autónoma cunha maior porcentaxe de alumnado en municipios de menos de 2.000 habitantes de todo o territorio nacional, superando o 25% do total de alumnos da rexión ³⁰.

En canto á educación infantil, a taxa neta de escolaridade infantil entre 0 e 2 anos é de 13,9, de acordo cos últimos datos do Ministerio de Educación y Ciencia, fronte ao 15 de media estatal. As causas poden atoparse na menor incorporación da muller ao mercado laboral, así como á insuficiencia de prazas en centros infantís.

Neste sentido, a escaseza de prazas de gardarías públicas e outras infraestruturas para persoas dependentes e en risco de exclusión afecta en maior medida ás mulleres, especialmente as que se atopan con peores condicións laborais, ante esta situación, optan por abandonar o traballo para asumir persoalmente o coidado dos seus fillos ou das persoas maiores ao seu cargo, diminuindo os ingresos familiares e a súa participación na economía.

Por último cabe sinalar o papel cada vez maior que as administracións teñen que asumir na loita contra a violencia de xénero, achegando solucións no curto e o longo prazo.

Por todos estes motivos a través da implementación das actuacións integradas dentro deste Eixe, Galicia propónse dar resposta a aquelas problemáticas que minan as súas posibilidades de desenvolvemento, e a consecución dunha sociedade máis igualitaria que proporcione as mesmas oportunidades de desenvolvemento persoal e profesional a todos. O obxectivo é fundamentalmente a ampliación da dotación de infraestruturas educativas e contribuír á mellora da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres na sociedade galega.

³⁰ Datos da escolarización no sistema educativo, MEC, 2006

▲ *Enfoque e actuacións*

A dotación de infraestruturas educativas é a principal actuación deste Eixe 6, concretamente a construción e adaptación funcional dos centros educativos de ensino non universitario e o seu equipamento. A creación de novos centros está prevista naquelas zonas con maiores previsións de crecemento demográfico, mentres que a ampliación e mellora dos existentes mediante a dotación de novas instalacións e servizos realizarase en toda a Comunidade (T.p. 75). A necesidade de centros de atención de maiores, colectivo prioritario en Galicia, cubrirase fundamentalmente a través de iniciativas de cooperación público-privada (T.p. 79).

Co fin de promover a conciliación da vida laboral e familiar fomentárase e apoiárase a creación de infraestruturas para os nenos entre 0 e 3 anos, tanto as de carácter público, como as de carácter empresarial, así como os centros de maiores. Neste sentido prestarase especial atención a crear e mellorar aquelas infraestruturas relacionadas coas desigualdades de xénero (T.p. 75, 77 e 79).

Por outra parte incrementaranse os centros de acollida para mulleres vítimas de violencia doméstica, mellorando os servizos prestados (pasando dun enfoque asistencialista a un máis integrador) (T.p. 79).

Así mesmo traballarase na mellora das infraestruturas educativas e de formación xa existentes, adaptándoas ás novas necesidades da sociedade e a economía (TIC, mellor accesibilidade,...), ao mesmo tempo que se seguirán creando novos centros, que contribúan á consecución dun ensino de calidade, que permita a redución do fracaso escolar e a formación integral do alumnado que facilite a súa inserción laboral. Isto lograrase co despregamento conxunto de actuacións co FSE (T.p. 75).

Por último fomentárase a creación de centros de apoio para todos aqueles colectivos desfavorecidos (minusválidos, inmigrantes, menores con problemas sociais, grupos xitanos, drogodependentes, etc, ...), asegurando un maior número de prazas, así como a mellora na prestación de servizos. Neste ámbito, atópase o Plan Galego de Inclusión Social 2001-2006, que complementa as infraestruturas con medidas relacionadas coas rendas de inserción social (T.p. 79).

Cabe destacar que as actuacións do presente Eixe contribúen á promoción da igualdade de oportunidades entre homes e mulleres, en tanto que a dotación de infraestruturas para a custodia de fillos e outras persoas dependentes permitirá que as mulleres poidan incorporarse con maior facilidade ao mercado laboral e conciliar a súa vida profesional e familiar.

Dentro deste Eixe Galicia porá en marcha as actuacións que se mostran na Táboa 27.

Táboa 27: Tipoloxías de gasto en materia de infraestruturas sociais (Eixe 6)

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
75	Infraestruturas en materia de educación. Construción, mellora e equipamento de centros educativos e de formación.
76	Infraestruturas en materia de saúde. Creación dunha rede integrada de laboratorios de saúde pública.
77	Infraestruturas en materia de cuidado de nenos. Creación de infraestruturas para menores de 0-3 anos.
79	Outra infraestrutura social. Outras infraestruturas sociais: Centros de apoio a colectivos desfavorecidos.

Fonte: elaboración propia.

Os indicadores estratéxicos e operativos previstos son os que aparecen a continuación na Táboa 28 e a Táboa 29.

Táboa 28: Indicadores estratéxicos do Eixe 6

INDICADORES ESTRATEXICOS

Versión 1

Data: 24-10-2007

PROGRAMA OPERATIVO: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Páx. 1 de 1

Obxectivo: 01 - Convergencia

EIXE		INDICADOR		UNIDADE DE MEDIDA	VALOR INICIAL	VALOR 2010	VALOR 2013
6	Infraestruturas sociais	60	Número de camas hospitalarias / 1.000 habitantes	Nº / mil habitantes	3,8	3,92	4
		61	Prazas de atención á primeira infancia por cada 1.000 habitantes	Nº de prazas / 1.000 habitantes	0,89	1,48	1,53
		62	Total centros escolares por 1.000 habitantes	Nº / mil habitantes	0,65	0,67	0,68
		63	Poboación feminina maior de 65 anos	%	23,79	24,75	25,97
		64	Estancia media de hospitalización: Mulleres (*)	Días	8	7,5	7,2
		66	Prazas escolares por cada 1.000 habitantes (*)	Nº / mil habitantes	10,2	12,5	13,8
		67	Densidade en infraestructuras de acollida (*)	habitantes / praza	4.326	3.800	3.490
		68	Prazas de centros para maiores por cada 1.000 habitantes (*)	Nº / mil habitantes	4,49	5,5	6,2
		70	Prazas de centros para persoas con minusvalideces por cada 1.000 habitantes (*)	Nº / mil habitantes	0,188	0,23	0,255
		71	Mulleres que se fan cargo de persoas dependentes (*)	% sobre o total	16,52	16,1	15,9

Fonte: elaboración propia.

Táboa 29: Indicadores operativos do Eixe 6

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe		Indicador		Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
6	Infraestruturas sociais	38	Garderías infantís construídas	Número	19	34
		101	Centros educativos nos que incorporáronse medidas que favorezan a accesibilidade	Número	9	16
		103	Nº de prazas creadas en garderías infantís	Número	1.943	3.400
		104	Nº de prazas creadas en centros de atención a poboación dependente	Número	114	200
		121	Centros equipados	Número	9	16
		129	Centros creados ou grandes ampliacións	Número	8	15
		131	Novas prazas escolares	Número	1.600	2.800
		163	(37) Número de estudantes beneficiados (Tema prioritario 75)	Número	3.566	6.240
		164	(38) Número de proxectos (Tema prioritario 76)	Número	1	1

Fonte: elaboración propia.

3.1.7. EIXE 7: ASISTENCIA TÉCNICA E REFORZO DA CAPACIDADE INSTITUCIONAL

▲ *Obxectivos xerais e prioridades estratéxicas*

De acordo co disposto no artigo 46 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, a asistencia técnica consistirá na realización de actividades de preparación, xestión, seguimento, avaliación, información e control dos programas operativos, así como de actividades dirixidas a reforzar a capacidade administrativa de utilización dos Fondos.

▲ *Enfoque e actuacións*

As accións concretas determinaranse á luz do disposto no Regulamento (CE) N° 1083/2006 da Unión Europea, así como no Regulamento (CE) N° 1828/2006³¹ en materia de procedementos de aplicación e posta en marcha das intervencións dos Fondos Estruturais: procedementos de coordinación, planificación, xestión, seguimento e control.

Este Eixe ten a finalidade de financiar as actividades necesarias para unha boa xestión da programación e para o seguimento e control das actuacións. Así mesmo, inclúense actuacións dirixidas a dar resposta ás necesidades de información e publicidade do PO, así como á celebración de seminarios e a realización das avaliacións externas correspondentes. Tamén poderá contemplarse o financiamento de intercambios de experiencias e boas prácticas, así como o desenvolvemento de proxectos piloto.

Estas categorías instrumentanse para dar soporte á xestión do Programa Operativo tratando de maximizar o valor engadido do FEDER nas actuacións que se desenvolvan. Para iso prevese a realización das seguintes actuacións:

- ▲ Xestión, posta en marcha, seguimento, avaliación e control do Programa Operativo, coa presenza de expertos en igualdade (T.p. 85).
- ▲ Accións de información e publicidade, estudos, seminarios e avaliacións externas (T.p. 86).
- ▲ Formación de xestores, incluíndo a formación en igualdade de oportunidades entre homes e mulleres (T.P. 85).
- ▲ Establecemento de redes e instrumentos de intercambio e cooperación (T.p. 86).

³¹ Regulamento (CE) N° 1828/2006 da Comisión do 8 de decembro de 2006 polo que se fixan normas de desenvolvemento para o Regulamento (CE) N° 1083/2006 do Consello, polo que se establecen as disposicións xerais relativas ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional, ao Fondo Social Europeo e ao Fondo de Cohesión e o Regulamento (CE) N° 1080/2006 do Parlamento Europeo e do Consello, relativo ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional.

Táboa 30: Tipoloxías de gasto en relación á Asistencia técnica

CAT. GASTO	DENOMINACIÓN DA CATEGORÍA DE GASTO E DESCRICIÓN ORIENTATIVA DAS PRINCIPAIS ACTUACIÓNS
85	Preparación, execución, seguimento e inspección. Preparación, posta en marcha control e seguimento das actuacións.
86	Avaliación e estudos; información e comunicación. Avaliación, estudos, conferencias, publicidade.

Fonte: elaboración propia.

Os indicadores operativos previstos neste Eixe establecense na Táboa 31.

Táboa 31: Indicadores operativos do Eixe 7

INDICADORES OPERATIVOS

Versión 1

Data 24-10-2007

RESUMO POR EIXE

Páx. 1 de 1

Programa operativo: GA - Programa Operativo FEDER de Galicia

Obxectivo: 01 - Convergencia

Eixe		Indicador	Unidade de Medida	Esperado 2010	Esperado 2013
7	Asistencia técnica e reforzo da Capacidade I.	13 Actuacións de control e xestión desenvolvidas	Número	16	28
		15 Actuacións de avaliación e estudos desenvolvidos	Número	6	10

Fonte: elaboración propia.

DISPOSICIONES DE APLICACIÓN DO PROGRAMA OPERATIVO

4.1. AUTORIDADE DE XESTIÓN (Artigo 60 do Regulamento Xeral)

A Autoridade de Xestión será a Subdirección Xeral de Administración do FEDER, situada na Dirección Xeral de Fondos Comunitarios do Ministerio de Economía e Facenda.

O Goberno da Comunidade Autónoma de Galicia (Dirección Xeral de Planificación Económica e Fondos Comunitarios, Consellería de Economía e Facenda da Xunta de Galicia), designado en conformidade co artigo 59.2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, está encargado de executar os seguintes labores previstos no artigo 60 do mesmo Regulamento, dentro do seu ámbito de actuación neste Programa Operativo:

- Garantirá que, en conformidade co artigo 60 a), a selección de operacións para o seu financiamento se realiza de conformidade cos criterios aplicados ao Programa Operativo, e que as devanditas operacións se ateen ás normas comunitarias e nacionais aplicables na materia durante todo o período de execución, agás no caso de grandes proxectos e actuacións con incidencia plurirrexional.
- Comprobará que, en conformidade co artigo 60 b), levou a cabo a entrega dos bens ou a prestación dos servizos obxecto de cofinanciamento, que se efectuou realmente o gasto declarado polos beneficiarios en relación coas operacións, e que este cumpre as normas comunitarias e nacionais aplicables á materia.
- Garantirá que dispón de sistemas informatizados compatibles co sistema de información común a todos os Programas Operativos do FEDER en España, co obxectivo de permitir á Autoridade de Xestión respectar as esixencias do artigo 60 c).
- Asegurarase que, en conformidade con artigo 60 d), os beneficiarios e outros organismos participantes na execución das operacións do Programa Operativo manteñen un sistema de contabilidade separado ou un código contable adecuado en relación con todas as transaccións relacionadas coa operación, sen prexuízo das normas de contabilidade nacional.
- Contribuirá á avaliación do Programa Operativo para permitir á Autoridade de Xestión respectar as esixencias do artigo 60 e).
- Establecerá, en conformidade co artigo 60 f), procedementos que garantan que se dispón de todos os documentos sobre o gasto e as auditorías necesarios para contar cunha pista de auditoría apropiada, en conformidade co artigo 90 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- Será responsable de subministrar á Autoridade de Xestión a información necesaria para que esta estea en disposición de respectar as esixencias do artigo 60 g).
- Elaborará e remitirá á Autoridade de Xestión, a súa contribución aos informes de execución anual e final, para permitir á Autoridade de Xestión respectar as esixencias do artigo 60 i).
- Garantirá, en conformidade co artigo 60 j), o cumprimento dos requisitos de información e publicidade establecidos no artigo 69 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

Neste Programa Operativo, a Subdirección Xeral de Administración do FEDER, en conformidade co establecido no artigo 60 do Regulamento (CE) N° 1083/2006:

- ✦ Asegurará o funcionamento correcto do sistema de xestión e control e terá a responsabilidade do exercicio das funcións enumeradas neste artigo, realizando as verificacións que considere necesarias e propoñendo as medidas correctoras precisas.
- ✦ Levará a cabo a coordinación xeral do sistema e impartirá as directrices que contribúan ao seu mantemento.

Ademais, a Autoridade de Xestión esixirá garantías de que as axudas de Estado outorgadas serán compatibles coas regras materiais e de procedemento sobre axudas de Estado en vigor no momento en que se concede a subvención. Así mesmo, esixirá garantías da compatibilidade das axudas que eventualmente poida recibir un mesmo beneficiario de distintos organismos das Administracións Públicas.

En relación coas axudas de Estado que eventualmente poidan concederse a grandes empresas (non PEME), a Autoridade de Xestión obterá garantías da empresa beneficiaria de que a axuda recibida non se utilizará para ningún tipo de investimento que implique a localización da súa produción ou os seus servizos noutro Estado membro da Unión Europea.

Son organismos intermedios no presente Programa Operativo, con base no previsto no art. 59.2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006 do Consello os seguintes:

- ✦ Dirección Xeral de Planificación Económica e Fondos Comunitarios (Xunta).
- ✦ Dirección General de Programación Económica (MF).
- ✦ Ministerio de Administraciones Públicas.
- ✦ Ministerio de Medio Ambiente.
- ✦ D.G. para el Desarrollo de la Sociedad de la Información (MITYC).
- ✦ Secretaria General de Turismo (MITYC).
- ✦ D.G. de Política Comercial (MITYC).
- ✦ D.G. de Política de las PYME (MITYC).
- ✦ S.G. de Incentivos Regionales (MEH).
- ✦ Turespaña. Instituto de Turismo de España (MITYC).
- ✦ Instituto para la Diversificación y Ahorro de la Energía (IDAE).
- ✦ Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (MF).
- ✦ Sociedad Estatal de Infraestructura de Transporte Terrestre (SEITT).
- ✦ Entidad Pública Empresarial RED.ES.

- ✦ Instituto Español de Comercio Exterior (ICEX).
- ✦ CERSA Compañía Española de Reafianzamiento SA.
- ✦ Concellos beneficiarios dos proxectos integrados URBAN de rehabilitación, a determinar nas correspondentes convocatorias.
- ✦ Aguas de la Cuenca del Norte.
- ✦ Aguas del Duero.
- ✦ Consejo Superior de Cámaras Oficiales de Comercio, Industria y Navegación.
- ✦ INCYDE.

A Dirección Xeral de Fondos Comunitarios e os órganos competentes da Xunta de Galicia poderán designar outros organismos intermedios, conforme ao previsto no art. 59, apartado 2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, para a realización das tarefas previstas no art. 60 mediante a formalización dos acordos regulados no art. 12 do Regulamento (CE) N° 1828/2006.

4.2. AUTORIDADE DE CERTIFICACIÓN (Artigo 61 do Regulamento Xeral)

A Autoridade de Certificación será a Unidade de Pagamentos da Dirección Xeral de Fondos Comunitarios (a Autoridade de Certificación terá rango de Subdirección Xeral, en todo caso, antes da remisión á Comisión da descrición dos sistemas prevista no Artigo 71 do Regulamento (CE) N° 1083/2006).

A devandita Autoridade asume as competencias de certificación establecidas no art. 61 do Regulamento (CE) N° 1083/2006 respecto dos programas operativos financiados polo FEDER e polo Fondo de Cohesión.

Para cumprir as funcións enumeradas no devandito artigo a Autoridade de Certificación debe asegurarse de que dispón da información seguinte:

- ✦ Información sistemática da Autoridade de Xestión sobre os procedementos desenvolvidos por esta e das verificacións levadas a cabo en virtude do art. 60 b respecto do gasto certificado. Así mesmo, e en similares condicións, deberá contar coa información apropiada sobre os resultados definitivos dos controis realizados baixo a responsabilidade da Autoridade de Auditoría e dos órganos da Comisión e do Tribunal de Contas Europeo.
- ✦ Información detallada das medidas adoptadas polos beneficiarios, a raíz das actuacións de control así como as correccións practicadas en cumprimento das devanditas medidas. A exactitude do rexistro destas correccións no sistema informático da contabilidade dos Fondos será verificada pola Autoridade de Xestión.

Esta información permitirá manter á Autoridade de Certificación unha conta dos importes recuperables e dos importes retirados pola cancelación, en todo ou en parte, da contribución comunitaria.

Cando o considere necesario, esta Autoridade solicitará información complementaria da Autoridade de Xestión, pedindo no seu caso a ampliación das verificacións realizadas, ou ben realizará os controis que considere oportunos.

4.3. AUTORIDADE DE AUDITORÍA (Artigo 62 do Regulamento Xeral)

A Autoridade de Auditoría será a Intervención Xeral da Administración do Estado (IGAE), dependente do Ministerio de Economía e Facenda.

A IGAE exercerá as funcións establecidas no artigo 62, apartados 1, 2 e 3 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

Sen prexuízo da responsabilidade global da IGAE como Autoridade de Auditoría, a Intervención Xeral da Comunidade Autónoma de Galicia, dentro do seu ámbito de actuación, e en conformidade coas disposicións escritas que de mutuo acordo contraia coa IGAE co fin de garantir o correcto cumprimento da obrigas establecidas no ordenamento xurídico comunitario, exercerá no Programa Operativo os seguintes labores:

- ✦ Levará a cabo auditorías sobre os sistemas de control e xestión no marco da estratexia de auditoría.
- ✦ Levará a cabo auditorías das operacións no marco da estratexia de auditoría.
- ✦ Contribuirá á preparación da estratexia de auditoría e á súa actualización.
- ✦ Contribuirá á preparación do informe anual de control.
- ✦ Contribuirá, no seu caso, á preparación da declaración de peche parcial e/ou total.

4.4. PROCEDEMENTOS DE MOBILIZACIÓN E CIRCULACIÓN DOS FLUXOS FINANCEIROS: XESTIÓN FINANCEIRA

A Autoridade de Certificación disporá dun sistema informático de seguimento dos fluxos financeiros que proporcionará para este Programa Operativo información sobre:

- ✦ A contribución dos FEDER nos termos fixados na Decisión.
- ✦ Os ingresos procedentes da Comisión.
- ✦ Os pagamentos realizados aos beneficiarios.
- ✦ A conformidade cos compromisos e pagamentos comunitarios.

- ▲ A coherencia da execución das medidas co indicado no Programa Operativo.
- ▲ O rexistro das irregularidades detectadas, así como o dos importes recuperados a consecuencia destas.

4.4.1. CIRCUITO FINANCEIRO

Como moito o 30 de abril de cada ano, a Autoridade de Certificación remitirá á Comisión unha previsión das súas probables solicitudes de pagamentos en relación co exercicio presupostario en curso e co exercicio seguinte.

Todos os intercambios de información sobre as operacións financeiras que teñan lugar entre a Comisión e a Autoridade de Certificación levaráanse a cabo por medios electrónicos. En casos de forza maior, e en particular de mal funcionamento do sistema informatizado común ou de falta dunha conexión permanente, poderase remitir a declaración de gastos e a solicitude de pagamento en copia impresa.

Os fluxos financeiros coa UE e cos beneficiarios realizaranse a través das contas do Tesouro de Acredores non Presupostarios. As devanditas contas non xeran xuros.

4.4.2. TIPOS DE PAGAMENTOS

4.4.2.1. Anticipos

No caso dos anticipos, a Dirección Xeral do Tesouro e Política Financeira do Ministerio de Economía y Hacienda recibirá, unha vez se adopte a Decisión pola que se aproba a contribución do FEDER ao Programa Operativo, un importe único en concepto de anticipo para o período 2007-2013.

O importe de anticipo aboarase en varias fraccións como segue: en 2007 o 2% da contribución dos Fondos Estruturais ao Programa Operativo e en 2008 o 3%.

A petición da Comisión, a Autoridade de Certificación dará instrucións á Dirección Xeral do Tesouro e Política Financeira para que esta reembolse á Comisión o importe total aboado en concepto de anticipo, en caso de que non se remitira ningunha solicitude de pagamento en virtude do Programa Operativo nun prazo de vinte e catro meses a partir da data en que a Comisión pagara a primeira fracción do anticipo. A contribución total do FEDER ao Programa Operativo non se verá afectada polo devandito reembolso.

O importe aboado en concepto de anticipo liquidarase totalmente no momento do peche do Programa Operativo, de conformidade co artigo 89 do Regulamento (CE) Nº 1083/2006.

4.4.2.2. Pagamentos Intermedios

Disposicións Xerais

De acordo coa relación de gastos pagados aos beneficiarios ou ben de acordo coas certificacións de pagamentos subscritas polos beneficiarios e pendentes de reembolso, a Autoridade de Certificación enviará á Comisión, na medida do posible, as solicitudes agrupadas tres veces ao ano, a última o 31 de outubro.

Sempre que estean dispoñibles os fondos necesarios e non se producira unha suspensión dos pagamentos de conformidade co artigo 92 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, a Comisión efectuará os pagamentos intermedios como moito nun prazo de dous meses a partir da data en que quede rexistrada ante a Comisión unha solicitude de pagamento que reúna os requisitos mencionados no artigo 86 do devandito Regulamento.

Unha vez reembolsada a participación comunitaria, a Autoridade de Certificación transferirá, se procede, os Fondos pendentes ao beneficiario, sen prexuízo do disposto no artigo 80 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

No ámbito dos rexímenes de axuda a que se refire ao artigo 87 do Tratado, enténdese por beneficiario toda empresa pública ou privada que reciba axuda pública por levar a cabo un proxecto. Cando o beneficiario sexa unha entidade privada, os fondos transferiranse ao organismo intermedio xestor das axudas.

Cando o beneficiario das axudas sexa un departamento pertencente á AGE, a Autoridade de Certificación ordenará á DGTPF o ingreso dos fondos procedentes da UE ao presuposto de ingresos do Estado. Se o beneficiario é un organismo autónomo, a Autoridade de Certificación ordenará a aplicación do ingreso recibido da UE ao presuposto de ingresos do Estado só cando no presuposto de gastos do devandito organismo figuren as dotacións necesarias para facer fronte ao custo total da intervención cofinanciada e que estas dotacións estean compensadas no seu presuposto de ingresos por transferencias do Ministerio do que dependa. Se non se dese esta circunstancia, a Autoridade de Certificación ordenará ao Tesouro que o importe recibido se aboe na conta do organismo.

4.4.2.3. Pagamento do Saldo

De acordo co artigo 89, a Comisión procederá ao pagamento do saldo sempre que, antes do 31 de marzo de 2017:

1. O Estado membro remitira unha solicitude de pagamento que inclúa a solicitude de pagamento do saldo propiamente dita, así como unha declaración de gastos de conformidade co artigo 78, o informe final de execución do Programa Operativo, incluída a información prevista no artigo 67 e a declaración de peche mencionada no artigo 62, apartado 1, letra e).

A Autoridade de Certificación será a encargada de remitir a solicitude á Comisión. Nos casos de peche parcial, remitirá a declaración de gastos á que se refire o artigo 88.

2. A Comisión non presentara un dictame motivado como consecuencia dun incumprimento, segundo se prevé no artigo 226 do Tratado, polo que respecta á operación ou operacións para as cales se declarou gasto na solicitude de pagamento en cuestión.

En caso de que non se remitira á Comisión algún dos documentos indicados no apartado 1, o saldo quedará liberado automaticamente, de conformidade co artigo 93.

A Comisión comunicará ao Estado membro o seu ditame sobre o contido da declaración de peche, nun prazo de cinco meses a partir da data da súa recepción. Se a Comisión non formulou observacións nun prazo de cinco meses, a declaración de peche considerárase aceptada. Sempre que estean dispoñibles os fondos necesarios, a Comisión pagará o

saldo, como moito, nos 45 días seguintes á última das seguintes datas: a data de aceptación do informe final de conformidade co artigo 67 ou a data de aceptación da declaración de peche.

4.4.3. PROCESO DO CIRCUÍTO FINANCEIRO

O proceso xeral do circuítio financeiro será como segue:

1. O beneficiario do proxecto, previamente á elaboración da solicitude de reembolso, realiza o abono correspondente á execución das actividades. En caso de rexímenes de axuda, estarase ao disposto no artigo 78. O beneficiario ou o Organismo deberá introducir os datos de certificación na aplicación informática e elaborar unha proposta de solicitude de reembolso.
2. O Órgano Intermedio verificará a proposta de solicitude de reembolso co fin de poder asegurar que cumpre con todos os requisitos necesarios. Unha vez revisado procederá a enviala á Autoridade de Xestión.
3. A Autoridade de Xestión revisará a solicitude recibida e remitiraa, en caso de que cumpra as condicións requiridas, á Autoridade de Certificación.
4. A Autoridade de Certificación comprobará o cumprimento dos trámites necesarios, pedirá a ampliación da información recibida cando o considere pertinente á Autoridade de Xestión e, no seu caso, solicitará a realización de controis co fin de asegurarse da correcta tramitación dos expedientes e o cumprimento das trámites previstos. Unha vez revisada a solicitude de reembolso e encontrada conforme, confeccionará unha Certificación e Declaración de gastos que, xunto coa solicitude de pagamentos, tramitará ante a Comisión.
5. Despois da súa tramitación interna, a Comisión Europea emite unha transferencia que é recibida na Dirección Xeral do Tesouro e Política Financeira .
6. A Dirección Xeral do Tesouro e Política Financeira recibirá o pagamento da Comisión, e comunicará a súa recepción á Autoridade de Certificación que, á súa vez, o porá en coñecemento da Autoridade de Xestión.
7. A Autoridade de Certificación transmite a orde de transferencia á Dirección Xeral do Tesouro e Política Financeira, ao mesmo tempo que se comunicará a súa realización ao interesado, a través, no seu caso, do seu Organismo Intermedio. Solicítase do beneficiario a confirmación da recepción de fondos.

Caso específico dos réximes de axuda:

Neste tipo de réximes, a axuda concédese a empresas privadas ou organismos públicos por unha Administración ou Ente Público que actúa como Órgano Intermedio. Este selecciona as operacións a financiar con cargo ao FEDER, cos seus correspondentes beneficiarios. É o responsable da realización correcta das operacións seleccionadas (elixibilidade), así como da súa adecuación ao Programa correspondéndolle as funcións de certificación das mesmas.

No financiamento de cada operación, distínguense pola súa orixe tres tipos de fondos:

- ▲ Procedentes de FEDER.
- ▲ Procedentes da administración ou ente público que actúa como Órgano Intermedio.
- ▲ Aportados polo beneficiario.

Na súa xestión, podemos atopar determinadas diferenzas, de acordo co réxime de que se trate:

O artigo 78 do Regulamento (CE) N° 1083/06 indica que polo que respecta exclusivamente aos réximes de axuda no sentido do artigo 87 do Tratado, ademais das condicións xa enunciadas, e de forma previa á súa certificación, a contribución pública correspondente aos gastos que consten nunha declaración de gastos deberán ser aboados aos beneficiarios polo organismo que conceda a axuda.

4.5. SISTEMAS DE SEGUIMENTO

4.5.1. PROCEDEMENTOS E SISTEMAS INFORMÁTICOS

En función dos requirimentos contidos nos artigos 66 e 76 do Regulamento (CE) N° 1083/2006 e nos artigos 39 ao 42, do Regulamento (CE) N° 1828/2006, así como das orientacións da Comisión para o sistema informático SFC 2007, o novo sistema informático (Fondos 2007) que desenvolveu a Dirección Xeral de Fondos Comunitarios vai permitir garantir á Autoridade de Xestión do Programa e ao Comité de Seguimento que o seguimento do Programa responde a criterios de calidade, así como á transmisión electrónica da información. O sistema tamén vai permitir a transmisión e recepción oficial de documentación coa Comisión.

A transmisión de datos realizarase mediante a utilización de ficheiros en XML coa utilización dos servizos Web que disporá a Comisión Europea. Así mesmo utilizaráanse os servizos de certificación electrónica acordados coa Comisión.

Para favorecer o intercambio electrónico coa Comisión Europea requirirase dun arquivo documental en Fondos 2007. Igualmente establecerase a través do sistema informático Fondos 2007 a transmisión electrónica de documentación entre as distintas autoridades e dentro da propia cadea de xestión no marco nacional. Neste sentido establecerase un sistema de sinatura electrónica que garanta a correcta identificación de todos os axentes que interveñen.

O sistema permitirá transmitir os datos necesarios para as transaccións financeiras:

- ♦ A dotación indicativa anual de cada Fondo, por Programa Operativo, segundo se especifica no Marco Estratéxico Nacional de Referencia.
- ♦ Os plans de financiamento dos Programas Operativos por Eixe.
- ♦ As declaracións de gastos e as solicitudes de pagamento.
- ♦ As previsións anuais dos pagamentos probables de gastos.

- ♦ A sección financeira dos informes anuais e os informes finais de execución.

Ademais o sistema de intercambio conterá os documentos e os datos de interese común que permitan levar a cabo o seguimento:

- ♦ O Marco Estratéxico Nacional de Referencia considerado no artigo 27, apartado 1, do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- ♦ Os datos polos que se establece o cumprimento da adicionalidade.
- ♦ Os Programas Operativos, incluídos os datos relativos á categorización.
- ♦ As Decisións da Comisión relativas á contribución dos Fondos.
- ♦ As peticións de axuda para os grandes proxectos considerados nos artigos 39 a 41 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- ♦ Os informes de execución, incluídos os datos relativos á categorización.
- ♦ A descrición dos sistemas de xestión e control.
- ♦ A estratexia de auditoría.
- ♦ Os informes e ditames sobre auditorías, así como a correspondencia entre a Comisión e cada Estado membro.
- ♦ As declaracións de gastos relativas ao peche parcial.
- ♦ A declaración anual relativa aos importes retirados e recuperados, así como as recuperacións pendentes.
- ♦ O Plan de Comunicación.

Fondos 2007 vai integrar o traballo na xestión dos Fondos que deben realizar as distintas Unidades responsables. Neste sentido vai dispoñer de tres módulos diferenciados de información:

- ▲ Xestión.
- ▲ Certificación.
- ▲ Auditoría.

As comunicacións que deben establecerse entre estes tres módulos deben reproducir os trámites administrativos que se van producir.

A Autoridade de Xestión asegurará o establecemento dun sistema operativo de xestión e seguimento, cunha estrutura e unha dotación de medios axeitados aos fins perseguidos, de tal maneira que o devandito sistema de xestión permita:

- ▲ Rexistrar a información relativa á realización ao nivel previsto no Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- ▲ Dispoñer de datos financeiros e físicos fiables e, cando sexa posible, agregables.
- ▲ Facilitar información específica que eventualmente puidese ser precisa con motivo dos controis, preguntas parlamentarias ou supostos semellantes.

Así mesmo, a Autoridade de Xestión establecerá un sistema de seguimento co obxecto de canalizar os fluxos de información sobre as actuacións cofinanciadas e efectuar o seguimento financeiro e cualitativo da intervención. A este sistema estarán vinculados todos os titulares das medidas cofinanciadas polo FEDER. Este sistema debe permitir:

- ▲ Garantir a correcta administración dos fluxos financeiros coa UE e con cada un dos promotores das actuacións.
- ▲ Garantir a identificación das actuacións cofinanciadas, reforzando o principio de programación e facilitando a medición do valor engadido do cofinanciamento achegado polo FEDER ás actuacións habituais dos promotores.
- ▲ Achegar información cualitativa sobre o contido e os resultados da intervención, facilitando a identificación dos impactos das actuacións sobre os colectivos ou os sectores prioritarios. Esta información permitirá unha avaliación máis homoxénea das formas de intervención, establecendo parámetros comúns de valoración en función da tipoloxía das operacións cofinanciadas.

Arquitectura hardware

O sistema de información Fondos 2007 vai ser desenvolvido principalmente con ferramentas ORACLE, sen prexuízo da utilización accesoria de determinados produtos MICROSOFT. A arquitectura básica da aplicación ten os seguintes aspectos fundamentais:

- ♦ Centralización da base de datos e da aplicación nun servidor SUN-SOLARIX.
- ♦ Existencia de servidores WEB en plataformas SUN.
- ♦ Clientes “lixeiros” nos que só sexa preciso dispoñer dun navegador de INTERNET.
- ♦ Solución INTRANET para os usuarios da Secretaría de Estado de Facenda e Presupostos (principalmente da Dirección Xeral de Fondos Comunitarios).
- ♦ Alternativa EXTRANET/INTERNET para o resto de usuarios da aplicación (Comisión Europea, Ministerios, Comunidades Autónomas, Corporacións Locais, Empresas Públicas, etc.).

Arquitectura do software

O sistema de información FONDOS 2007 estará integrado polos seguintes módulos funcionais:

- ♦ Estruturas.
- ♦ Programación inicial.
- ♦ Xestión financeira e de indicadores.
- ♦ Comités de Seguimento.
- ♦ Reprogramación e peche.
- ♦ Conexión servizos web SFC2007.

- ♦ Transferencias de información XML.
- ♦ Arquivo dixital.
- ♦ Consultas e informes.
- ♦ Administración.

Con carácter xeral Fondos 2007 estrutúrase como unha base de datos única en formato ORACLE, na que o acceso á información está controlado por distintas fases e permisos de elaboración, distinguindo dous tipos de usuarios xestores, centrais e xestores periféricos. O motivo desta distinción débese aos distintos grupos de usuarios, definidos en función das súas competencias á hora da xestión da información dispoñible, de tal maneira que cada tipo de usuario acceda aos datos que sexan da súa competencia.

1. Usuarios da Dirección Xeral de Fondos Comunitarios: estes usuarios disporán de liñas dedicadas de alta velocidade e accederán á aplicación a través dun servidor Intranet.
2. Usuarios periféricos: Departamentos Ministeriais, Comunidades Autónomas, Concellos, Organismos Públicos e Empresas.

O sistema informático caracterízase porque o usuario só precisa dun navegador e un provedor de Internet para acceder á aplicación, sen ter que usar, adquirir ou aprender unha aplicación *ad hoc*. A xestión de accesos e claves para os usuarios realízase a través de Informática Presupostaria dependente da Intervención Xeral da Administración do Estado (IGAE).

A Dirección Xeral de Fondos Comunitarios coordina a posta en marcha, a aplicación e o desenvolvemento do sistema de información Fondos 2007.

O obxectivo xenérico deste sistema é facilitar a todos os seus usuarios a xestión dos fondos comunitarios en xeral mediante a utilización da tecnoloxía máis avanzada que permita a consulta, actualización e intercambio de información dende postos de traballo, locais ou remotos, nos que sexa soamente necesario dispoñer dun navegador WEB (Internet Explorer ou mozilla firefox) e do software denominado Acrobat Reader para a utilización dos informes.

Recollida e transmisión de datos

Os niveis de información que son requiridos oficialmente pola Comisión Europea para o período 2007-2013 representan unha simplificación respecto ao período anterior. É dicir, Programa-anos e Eixes prioritarios. Non obstante nos documentos de aplicación propostos pola Comisión requírese facer un seguimento da información a nivel de operación.

Por outra parte o Regulamento (CE) N° 1828/2006 establece un desglose indicativo por categorías de gasto. Unha programación indicativa destas categorías de gasto debe acompañar ao Programa Operativo na súa presentación á Comisión Europea.

Os datos financeiros serán rexistrados para cada operación e seguidamente agregados por Temas prioritarios, Eixes prioritarios e anos. Os datos de indicadores, estratéxicos e operativos agregaranse a nivel de Eixe prioritario.

Fondos 2007 estruturase a través dunha serie de Táboas vinculadas, que permiten clasificar, ordenar e xerarquizar a información do xeito máis óptimo posible á hora de obter extractos, informes e, en xeral, realizar análises e obter conclusións sobre a información existente no sistema. De xeito xenérico, as táboas pódense clasificar en oito grandes grupos.

Datos referidos á programación do Marco Estratéxico Nacional de Referencia: É o que se denomina Estrutura do Marco. É unha información fixa, que fai referencia ás estruturas definidas polos Regulamentos.

Datos de variables: Trátase dunha serie de Táboas que recollen conceptos tales como Provincias, Municipios, Órganos executores, Organismos de control, Bancos, Indicadores, Tipos de institución, Institucións.

Datos sobre a programación: Son datos que fan referencia á programación financeira das distintas intervencións vixentes no período, desagregada a nivel de Tema prioritario e beneficiario.

Datos sobre o arquivo dixital: este arquivo utilizarase para a transferencia de información documental á SFC 2007. Está dividido entre distintas carpetas ás que acceden os Organismos que participan nas Programas Operativos.

Datos sobre a execución: Son datos que se rexistran a nivel de operación e pagamentos dos beneficiarios e ás certificacións presentadas por estes no proceso de execución dos proxectos.

Datos sobre reparticións e transferencias monetarias: Esta información, fai referencia ás cantidades remitidas pola Comisión Europea para facer fronte aos pagamentos da axuda comprometida, e ao proceso de repartición desta axuda entre os beneficiarios. A aplicación leva un rexistro sistematizado, a nivel de beneficiario, da axuda debida a estes, a recibida da Comisión e a que se lle transferiu de xeito efectivo.

Indicadores. Os indicadores serán rexistrados a nivel de operación para cada beneficiario e agregaranse tendo en conta o panel de indicadores comúns definido polas Autoridades de Xestión.

Datos sobre controis. Recolle a información sobre os controis realizados os Programas Operativos.

Procedemento de obtención de datos

Fondos 2007 posúe catro vías principais para obter a información, en función da súa cantidade desexada, o seu grao de desagregación e as necesidades que se posúan á hora de cribar os datos.

Visualización en pantalla: Está dispoñible para calquera das seccións nas que traballa a aplicación, e o funcionamento é similar en todas elas.

Informes: Este é un apartado da aplicación que xera informes en formato PDF e HTML. Son documentos, cun formato preestablecido de carácter oficial, sendo algúns deles obrigatorios á hora de elaborar informes solicitados pola Comisión Europea.

Descargas: É unha vía para obter información estruturada da Base de datos, en formato XML ou HTML.

Xerador Automático de Informes GAUDI: Esta ferramenta, instalada na aplicación, é un programa especificamente deseñado para xerar informes a partir dos datos dunha base de datos.

4.5.2. COMITÉ DE SEGUIMIENTO

Ao efecto de asegurar o correcto desenvolvemento do presente Programa Operativo e co fin de dar cumprimento ao disposto no artigo 63 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, crearase polo Estado membro un Comité de Seguimento de acordo coa Autoridade de Xestión nun prazo máximo de tres meses dende a data de notificación de aprobación do programa.

O Comité de Seguimento establecerá o seu Regulamento Interno aténdose ao marco institucional, xurídico e financeiro do Estado e aprobarao de acordo coa Autoridade de Xestión, co obxecto de desempeñar os seus labores de conformidade co citado Regulamento Interno.

O Comité de Seguimento estará presidido pola Dirección Xeral de Fondos Comunitarios do Ministerio de Economía e Facenda en réxime de co-presidencia coa Dirección xeral de Planificación Económica e Fondos Comunitarios da Consellería de Economía e Facenda da Xunta de Galicia.

Composición

Serán membros permanentes do Comité de Seguimento os representantes do Ministerio de Economía e Facenda e da Comunidade Autónoma de Galicia.

Tamén poderán formar parte do devandito Comité os interlocutores económicos e sociais, interlocutores medioambientais, organismos responsables do fomento da igualdade e representantes das Entidades Locais.

Unha representación da Comisión poderá formar parte do Comité de Seguimento a título consultivo. Así mesmo e cando proceda poderá participar, en calidade de asesor, un representante do BEI e do FEI.

Poderase invitar ás reunións do Comité a representantes dos beneficiarios do Programa, outras institucións representativas da sociedade civil, así como asesores externos que colaboren nas tarefas de seguimento e avaliación e, eventualmente, a observadores invitados de países comunitarios ou extracomunitarios.

A composición definitiva do Comité de Seguimento establecerase no seu Regulamento Interno de Funcionamento. No momento de decidir a súa composición, valorarase a conveniencia de incorporar, a título consultivo, representantes de Administracións involucradas na xestión doutros fondos comunitarios con participación no territorio da Comunidade Autónoma.

O Comité de Seguimento reunirase, polo menos, unha vez por ano.

Funcións

De acordo co artigo 65 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, o Comité de Seguimento asegurárase da eficacia e a calidade da execución do Programa Operativo do seguinte modo:

- a. Estudará e aprobará os criterios de selección das operacións obxecto de financiamento nun prazo de seis meses a partir da aprobación do Programa Operativo e aprobará toda revisión dos devanditos criterios atendendo ás necesidades de programación.
- b. Analizará periodicamente os progresos realizados na consecución dos obxectivos específicos do Programa Operativo baseándose na documentación remitida pola Autoridade de Xestión.
- c. Examinará os resultados da execución, en particular o logro dos obxectivos fixados en relación con cada Eixe prioritario e as avaliacións consideradas no artigo 48 apartado 3 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- d. Estudará e aprobará os informes de execución anual e final previstos no artigo 67 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- e. Comunicaráselle o informe de control anual, ou a parte do informe que se refira ao Programa Operativo e calquera observación pertinente que a Comisión poida efectuar tras o exame do devandito informe ou relativa á devandita parte deste.
- f. Poderá propoñer á Autoridade de Xestión calquera revisión ou exame do Programa Operativo que permita lograr os obxectivos do FEDER mencionados no artigo 3 do devandito Regulamento, ou mellorar a súa xestión, incluída a xestión financeira.
- g. Estudará e aprobará calquera proposta de modificación do contido da Decisión da Comisión sobre a contribución do FEDER.

O Comité de Seguimento poderá constituír Grupos Técnicos Temáticos nos que participarán os representantes dos organismos relevantes para cada un dos Eixes prioritarios do programa, co obxectivo de acompañar o seu desenvolvemento e contribuír ao proceso de avaliación.

Disposicións en materia de seguimento

De acordo co artigo 66 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, a Autoridade de Xestión e o Comité de Seguimento garantirán que a execución do programa responda a criterios de calidade. A Autoridade de Xestión e o Comité de Seguimento levarán a cabo o seu labor de seguimento baseándose en indicadores financeiros e nos indicadores mencionados no artigo 37, apartado 1 letra c), especificados no Programa Operativo. Cando a natureza da axuda o permita, as estatísticas analizaranse por sexo e en función do tamaño das empresas beneficiarias.

O intercambio de datos entre a Comisión e os Estados membros con este fin levarase a cabo por medios electrónicos, de conformidade coas normas de desenvolvemento do Regulamento (CE) N° 1083/2006 adoptadas pola Comisión nos artigos 39 e 42 do Regulamento (CE) N° 1828/2006.

Informes de execución anual e final

A partir de 2008, a Autoridade de Xestión remitirá á Comisión, como moito o 30 de xuño de cada ano, un informe anual e, como moito o 31 de marzo de 2017, un informe final de execución do Programa Operativo.

Estes informes incluírán a seguinte información:

- a. Os progresos realizados na execución do Programa e os Eixes prioritarios en relación cos seus obxectivos específicos e verificables, cuantificando, sempre e cando sexa posible, mediante os indicadores mencionados no artigo 37 apartado 1 letra c) do Regulamento (CE) N° 1083/2006, en relación con cada Eixe prioritario.
- b. A execución financeira do programa, desglosando para cada Eixe prioritario:
 - ♦ O gasto efectuado polos beneficiarios, incluídos nas reclamacións de pagamento enviadas á Autoridade de Xestión e a contribución pública correspondente.
 - ♦ O total dos pagamentos obtidos da Comisión e a cuantificación dos indicadores financeiros indicados no artigo 66 apartado 2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
 - ♦ O gasto aboado polo organismo responsable da realización dos pagamentos aos beneficiarios.
- c. O desglose indicativo da asignación dos fondos por categorías, conforme ás disposicións de aplicación adoptadas pola Comisión no anexo II do Regulamento (CE) N° 1083/2006.
- d. As medidas adoptadas pola Autoridade de Xestión ou polo Comité de Seguimento co fin de garantir a calidade e a eficacia da intervención, en particular:
 - ♦ As medidas de avaliación e seguimento, incluídas as regras sobre recompilación de datos.
 - ♦ Unha síntese dos problemas mais importantes xurdidos durante a execución do programa e das medidas que se tomaron para facelos fronte, incluídas as adoptadas a raíz das observacións formuladas en virtude do artigo 68 apartado 2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, cando proceda.
 - ♦ A forma en que se utilizou a Asistencia técnica.
- e. As medidas adoptadas co fin de facilitar información sobre o Programa Operativo e aquelas que teñan por obxecto dalo a coñecer.
- f. Información sobre problemas significativos relativos ao cumprimento da lexislación comunitaria, que se atoparan ao executar o Programa e as medidas adoptadas para facelles fronte.
- g. Cando proceda, o progreso e o financiamento dos grandes proxectos.

- h. O uso da axuda que quedara como resultado da supresión a que se refire o artigo 98, apartado 2, do Regulamento (CE) N° 1083/2006, a disposición da Autoridade de Xestión ou doutra autoridade pública durante o período de execución do Programa Operativo.
- i. Os casos nos que se detectara unha modificación substancial das operacións conforme ao artigo 57 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

A información mencionada nas letras d), g), h) e i) non se incluírá se non se produciron cambios significativos dende o informe anterior.

Os informes consideraranse admisibles na medida en que inclúan toda a información axeitada. A Comisión informará ao Estado respecto da admisibilidade do informe anual nun prazo de dez días hábiles a partir da data da súa recepción.

A Comisión informará o Estado do seu ditame acerca do contido dun informe anual de execución admisible remitido pola Autoridade de Xestión nun prazo de dous meses a partir da data de recepción.

Polo que respecta ao informe final de execución do Programa Operativo, este prazo será como máximo de cinco meses a partir da data de recepción dun informe admisible. En caso de que a Comisión non responda no prazo estipulado ao efecto, o informe considerárase aceptado.

Exame anual do Programa

De acordo co artigo 68 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, cada ano, tras a presentación do informe anual de execución, a Comisión e a Autoridade de Xestión examinarán os progresos realizados na execución do Programa Operativo, os principais resultados obtidos durante o ano anterior, a execución financeira, así como outros factores co fin de mellorar a execución.

Poderá examinarse, así mesmo, calquera outro aspecto do funcionamento do sistema de xestión e control que se formulara no último informe anual de control mencionado no artigo 62, apartado 1, letra d), inciso i) do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

Tras o exame previsto, a Comisión poderá formular observacións ao Estado e á Autoridade de Xestión, que informará ao respecto ao Comité de Seguimento. O Estado comunicará á Comisión as medidas adoptadas en resposta ás devanditas observacións.

Cando se dispoña das avaliacións ex post realizadas en relación coa axuda concedida ao longo do período de programación 2000 - 2006, os resultados globais poderán analizarse, cando proceda, no seguinte exame anual.

Revisión do Programa

De acordo co artigo 33 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, por iniciativa do Estado ou da Comisión, o Programa Operativo poderá reexaminarse e, cando sexa necesario, poderá revisarse, se se dan unha ou varias das circunstancias seguintes:

- a. Tras producirse cambios socioeconómicos importantes.
- b. Co fin de atender aos cambios substanciais das prioridades comunitarias, nacionais ou rexionais en maior grao ou de forma diferente.
- c. En función da avaliación do Programa.
- d. Como consecuencia de dificultades de aplicación.

A Comisión adoptará unha decisión sobre a solicitude de revisión do Programa Operativo coa maior brevidade posible e, como moito, dentro dos tres meses seguintes á súa presentación formal polo Estado

A revisión do Programa Operativo non implicará a revisión da Decisión C(2007) 1990 da Comisión, de 7 de maio de 2007, pola que se aproban determinados elementos do Marco Estratéxico Nacional de Referencia de España.

4.6. PLAN DE AVALIACIÓN

O Programa seguirá as disposicións dos artigos 47 a 49 do Regulamento (CE) N° 1083/2006 sobre os procedementos de avaliación do Programa Operativo e realizará as avaliacións establecidas en aplicación dos Regulamentos, así como as necesarias para a boa xestión deste, no sentido estratéxico e operacional:

- ♦ A avaliación poderá revestir carácter estratéxico e terá por obxecto o exame da evolución do Programa en relación coas prioridades comunitarias e nacionais.
- ♦ Complementariamente, a avaliación poderá ser de natureza operativa e, entón, terá por obxecto apoiar o seguimento do Programa.

As avaliacións levarán a cabo con anterioridade, simultaneamente e con posterioridade ao período de programación e terán como obxectivo a mellora da calidade, eficacia e coherencia da axuda prestada polo FEDER e da estratexia e aplicación do Programa polo que respecta aos problemas estruturais específicos do Estado membro e Comunidades Autónomas afectadas, tendo en conta o obxectivo de desenvolvemento sostible e a lexislación comunitaria pertinente en materia de impacto ambiental e de avaliación ambiental estratéxica.

En particular, as avaliacións levaranse a cabo baixo a responsabilidade do Estado membro ou da Comisión, segundo proceda, de conformidade co principio de proporcionalidade establecido no artigo 13 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

A realización das avaliacións correrá a cargo de expertos ou organismos, internos ou externos, funcionalmente independentes das autoridades a que se refire o artigo 59, apartado 1, letras b) e c) do Regulamento (CE) N° 1083/2006 e financiaranse con cargo ao presuposto para asistencia técnica. Os resultados das mesmas publicaranse de conformidade coas normas relativas ao acceso do público aos documentos.

A Comisión proporcionará unhas orientacións indicativas sobre a metodoloxía de avaliación, incluídas as normas de calidade, de conformidade co procedemento previsto no artigo 103, apartado 2 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

Responsabilidades do Estado membro

1. De acordo co artigo 48 do citado Regulamento, os Estados membros subministrarán os recursos necesarios para levar a cabo as avaliacións, organizarán a produción e recompilación dos datos necesarios e utilizarán os diversos tipos de información obtida a través do sistema de seguimento.

O Estado elaborará de acordo co principio de proporcionalidade considerado no artigo 13 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, un plan de avaliación no que figurarán, a título indicativo, as actividades de avaliación que o Estado membro teña previsto levar a cabo nas diversas fases de execución.

2. O Estado membro levará a cabo unha avaliación ex ante de cada un dos Programas Operativos correspondentes ao obxectivo de «converxencia». En casos debidamente xustificadas, tendo en conta o principio de proporcionalidade establecido no artigo 13 e conforme acordara coa Comisión, o Estado membro poderá realizar unha avaliación ex ante individual que inclúa máis dun dos Programas Operativos.

As avaliacións ex ante realizaranse baixo a responsabilidade da autoridade encargada da preparación dos documentos de programación.

A avaliación ex ante terá por obxecto optimizar a asignación de recursos presupostarios no marco dos Programas Operativos e incrementar a calidade da programación. Mediante a devandita avaliación, determinaranse e estimaranse as disparidades, as diferenzas e o potencial do desenvolvemento, os obxectivos por alcanzar, os resultados esperados, os obxectivos cuantitativos, a coherencia, no seu caso, da estratexia proposta para a Comunidade Autónoma, o valor engadido comunitario, a medida en que se tiveron en conta as prioridades da Unión Europea, as leccións extraídas de anteriores programacións e a calidade dos procedementos de execución, seguimento, avaliación, e xestión financeira.

3. Durante o período de programación, o Estado membro levará a cabo avaliacións vinculadas co seguimento do Programas Operativos en especial cando o devandito seguimento revele unha desviación significativa fronte aos obxectivos fixados nun principio, ou cando se presenten propostas para a revisión do devandito Programa, tal como se menciona no artigo 33 do Regulamento (CE) N° 1083/2006. Os resultados remitiranse ao Comité de Seguimento do Programa Operativo e á Comisión.

Responsabilidades da Comisión

1. Segundo o artigo 49, a Comisión poderá levar a cabo avaliacións estratéxicas.
2. Ao igual, a Comisión poderá efectuar, por iniciativa propia e en cooperación co Estado membro, avaliacións vinculadas co seguimento do Programa Operativo, cando o devandito seguimento revele unha desviación significativa con respecto aos obxectivos fixados nun principio. Os resultados faranse chegar ao Comité de Seguimento.

3. A Comisión realizará unha avaliación ex post en relación con cada obxectivo en estreita colaboración co Estado membro e a Autoridade de Xestión. A avaliación ex post abranguerá todos os Programas Operativos de cada obxectivo e nela analizarase o grao de utilización dos recursos, a eficacia e a eficiencia da programación do FEDER e o impacto socioeconómico.
4. A avaliación tratará de extraer conclusións trasladables ás políticas de cohesión económica e social. Deberá permitir determinar os factores que contribuíron ao éxito ou ao fracaso na execución dos Programas Operativos e indicar as boas prácticas. A avaliación ex post deberase completar, como máximo, o 31 de decembro de 2015.

4.7. PUBLICIDADE E INFORMACIÓN

Segundo as disposicións recollidas no artigo 2 do Regulamento (CE) N° 1828/2006, para este Programa Operativo vaise elaborar un Plan de Comunicación nun prazo máximo, segundo se recolle no artigo 3 do devandito Regulamento, de catro meses a partir da súa aprobación.

O devandito Plan conterá, ademais dunha valoración das medidas de información e publicidade levadas a cabo no período de programación 2000-2006, toda a información relativa aos obxectivos e grupos de destinatarios aos que se dirixe, a estratexia e o contido das medidas de publicidade dirixidas tanto aos beneficiarios, como aos beneficiarios finais como ao público en xeral. Así mesmo, deberá indicar o presuposto indicativo para a súa aplicación, os que van ser os organismos responsables da aplicación das medidas contidas neste e cáal vai ser o sistema de seguimento e o sistema previsto para a posterior avaliación das medidas que contén, nos anos 2010 e 2013.

Así mesmo, terase en conta todo o recollido nos artigos 5, 8 e 9 do devandito Regulamento, no sentido de implementar a colaboración para difundir a información o máis amplamente posible con algún dos Organismos recollidos no artigo 5, e de garantir o cumprimento por parte dos beneficiarios no relativo ás medidas de información e publicidade e ás características técnicas que deben cumprir as medidas de información e publicidade dunha operación, segundo se recolle nos artigos 8 e 9 do devandito Regulamento.

PLAN DE FINANCIAMIENTO

Táboa 32: Cadro de financiamento para o Programa Operativo por anos

Plans de financiamento para o Programa Operativo

Plan de financiamento do Programa Operativo dando o compromiso anual de cada fondo no Programa Operativo

Páx. 1 de 1

Contribución comunitaria

Programa Operativo: GA Programa Operativo FEDER de Galicia

Versión 1

Converxencia

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Total
Fondo Estructural FEDER	302.521.952	298.284.047	303.929.496	309.282.539	314.742.643	320.311.949	342.471.715	2.191.544.341

(1) A contribución comunitaria calcularase de acordo coa alternativa b do artigo 53.1 do Regulamento Xeral (CE) N° 1083/2006, é dicir, en relación co gasto público subvencionable.

Táboa 33: Cadro de financiamento para o Programa Operativo por Eixes

PLAN FINANCIERO DOS PROGRAMAS OPERATIVOS, PARA TODO O PERÍODO DE PROGRAMACIÓN, A CANTIDADE DE FINANCIAMENTO TOTAL ASIGNADA A CADA FONDO NO PROGRAMA OPERATIVO, A CONTRIBUCIÓN NACIONAL E A TAXA DE REEMBOLSO POR EIXES PRIORITARIOS.

Páx. 1 de 1

Programa Operativo: GA Programa Operativo FEDER de Galicia

Versión 1

Fondo: FEDER

Converxencia

Eixes prioritarios	Financiamento comunitario (a)	Financiamento nacional (b)	Desglose indicativo da contribución nacional		Financiamento Total e= (a+b)	Taxa de cofinanciamento f= (a / e)	Máis información	
			Financiamento público nacional (c)	Financiamento privado nacional (d)			Participación BEI	Outro financiamento
1. Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, sociedade da información e TIC)	213.839.142	53.459.792	53.459.792	0	267.298.934	80,00%	0	0
2. Desenvolvemento e innovación empresarial	361.696.333	155.012.717	155.012.717	0	516.709.050	70,00%	0	0
3. Medioambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos	486.270.296	208.401.559	208.401.559	0	694.671.855	70,00%	0	0
4. Transporte e enerxía	857.426.391	454.372.393	454.372.393	0	1.311.798.784	65,36%	0	0
5. Desenvolvemento sostible local e urbano	231.503.939	99.215.976	99.215.976	0	330.719.915	70,00%	0	0
6. Infraestruturas sociais	35.707.210	8.926.805	8.926.805	0	44.634.015	80,00%	0	0
7. Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional	5.101.030	1.275.260	1.275.260	0	6.376.290	80,00%	0	0
Total	2.191.544.341	980.664.502	980.664.502	0	3.172.208.843	69,09%	0	0

(1) A contribución comunitaria calcularase de acordo coa alternativa b do artigo 53.1 do Regulamento Xeral (CE) N° 1083/2006, é dicir, en relación co gasto público subvencionable.

Táboa 34: Desglose indicativo por categorías de gasto: Temas prioritarios

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Páx. 1 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 1: Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, sociedade da información e TIC)

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
01 (*)	Actividades de I+DT en centros de investigación	39.075.705,00	18,27	1,78
02 (*)	Infraestrutura de I+DT (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica	15.376.779,00	7,19	0,70
03 (*)	Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEME), así como entre éstas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundaria de todo tipo, autoridades rexionais	8.761.529,00	4,10	0,40
07 (*)	Investimento en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+DT existentes, etc.)	31.243.577,00	14,61	1,43
10 (*)	Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)	26.965.317,00	12,61	1,23
11 (*)	Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico, etc.)	17.795.080,00	8,32	0,81
13 (*)	Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión, etc.)	67.819.508,00	31,72	3,09
14 (*)	Servizos e aplicacións para as PEME (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes, etc.)	6.801.647,00	3,18	0,31
Total Eixe: 1		213.839.142,00	100,00	9,76
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa		213.839.142,00	100,00	9,76

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Pág. 2 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 2: Desenvolvemento e innovación empresarial

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
06 (*)	Axudas ás PEME para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente	16.894.609,00	4,67	0,77
08 (*)	Outros investimentos en empresas	245.890.421,00	67,98	11,22
09 (*)	Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEME	98.911.303,00	27,35	4,51
Total Eixe: 2		361.696.333,00	100,00	16,50
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa		361.696.333,00	100,00	16,50

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Pág. 2 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 3: Medioambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
44	Xestión de residuos domésticos e industriais	26.709.321,00	5,49	1,22
45 (*)	Xestión e distribución da auga (auga potable)	38.719.357,00	7,96	1,77
46 (*)	Tratamento da auga (auga residual)	259.269.917,00	53,32	11,83
47	Calidade do aire	6.361.035,00	1,31	0,29
48	Prevención e control integrados da contaminación	6.224.857,00	1,28	0,28
50	Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados	1.787.414,00	0,37	0,08
51	Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000)	109.054.202,00	22,43	4,98
53	Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de plans e medidas para prever e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos)	34.369.431,00	7,07	1,57
55	Fomento da riqueza natural	3.774.762,00	0,78	0,17
Total Eixe: 3		486.270.296,00	100,00	22,19
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa		297.989.274,00	61,28	13,60

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Pág. 3 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 4: Transporte e enerxía

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
17 (*)	Servizos ferroviarios (RTE-T)	128.455.242,00	14,98	5,86
20 (*)	Autoestradas	169.401.023,00	19,76	7,73
21 (*)	Autoestradas (RTE-T)	230.974.046,00	26,94	10,54
23	Estradas rexionais/locais	116.518.864,00	13,59	5,32
25	Transporte urbano	6.427.298,00	0,75	0,29
26 (*)	Transporte multimodal	28.103.360,00	3,28	1,28
29 (*)	Aeropostos	67.863.147,00	7,91	3,10
30 (*)	Portos	15.104.150,00	1,76	0,69
33	Electricidade	23.479.647,00	2,74	1,07
35	Gas natural	2.249.557,00	0,26	0,10
37	Produtos derivados do petróleo	2.249.556,00	0,26	0,10
40 (*)	Enerxía renovable: solar	14.865.129,00	1,73	0,68
41 (*)	Enerxía renovable: biomasa	12.454.279,00	1,45	0,57
43 (*)	Eficiencia enerxética, coxeración e xestión enerxética	13.997.980,00	1,63	0,64
52 (*)	Fomento do transporte urbano limpo	25.283.113,00	2,95	1,15
Total Eixe: 4		857.426.391,00	100,00	39,12
Contribución do Eixe os Obxectivos de Lisboa		706.501.469,00	82,40	32,24

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Pág. 3 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 5: Desenvolvemento sostible local e urbano

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
56	Protección e desenvolvemento do patrimonio natural	31.413.656,00	13,57	1,43
57	Outras axudas para mellorar os servizos turísticos	42.682.419,00	18,44	1,95
58	Protección e conservación do patrimonio cultural	14.640.158,00	6,32	0,67
59	Desenvolvemento da infraestrutura cultural	14.116.085,00	6,10	0,64
61	Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural	128.651.621,00	55,57	5,87
Total Eixe: 5		231.503.939,00	100,00	10,56
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa				

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Páx. 4 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 6: Infraestruturas sociais

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
75	Infraestrutura en materia de educación	18.893.981,00	52,91	0,86
76	Infraestrutura en materia de saúde	2.649.474,00	7,42	0,12
77 (*)	Infraestrutura en materia de coidado de nenos	7.081.877,00	19,83	0,32
79	Outras infraestruturas sociais	7.081.878,00	19,83	0,32
Total Eixe: 6		35.707.210,00	100,00	1,63
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa		7.081.877,00	19,83	0,32

(*) Eamarking

CATEGORIZACIÓN - LISBOA

Versión 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

24 outubro 2007

TEMA PRIORITARIO

Páx. 4 de 4

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

Converxencia

Eixe 7: Asistencia técnica e reforzo da capacidade institucional

(euros)

Código	Denominación	Axuda	% Eixe	% PO
85	Preparación, execución, seguimento e inspección	2.550.515,00	50,00	0,12
86	Avaliación e estudos; información e comunicación	2.550.515,00	50,00	0,12
Total Eixe: 7		5.101.030,00	100,00	0,23
Contribución do Eixe aos Obxectivos de Lisboa				

Total Programa Operativo	2.191.544.341,00
Total contribución do Programa aos Obxectivos de Lisboa	1.587.108.095,00
% de contribución aos Obxectivos de Lisboa	72,42

(*) Eamarking

Táboa 35: Desglose indicativo por categoría de gasto: Tipo de financiamento

CATEGORIZACIÓN

Versión 1

Páx 1 de 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

TIPO DE FINANCIAMENTO		(euros)
Código	Denominación	Axuda
1	Axuda non reembolsable	2.173.467.099,00
2	Axuda (empréstito, bonificación de xuros, garantías)	18.077.242,00
TOTAL		2.191.544.341,00

Táboa 36: Desglose indicativo por categoría de gasto: Tipo de territorio

CATEGORIZACIÓN

Versión 1

Páx 1 de 1

DESGLOSE INDICATIVO DA CONTRIBUCIÓN COMUNITARIA NOS PROGRAMAS OPERATIVOS

PROGRAMA OPERATIVO: Programa Operativo FEDER de Galicia

TERRITORIO		(euros)
Código	Denominación	Axuda
1	Urbano	767.040.520,00
10	Zona de cooperación interrexional	109.577.217,00
2	Montañoso	109.577.217,00
4	Zonas pouco o moi pouco poboadas	219.154.434,00
5	Zonas rurais (distintas do territorio montañoso, o insular e as zonas pouco o moi pouco poboadas)	547.886.085,00
8	Zona de cooperación transfronteiriza	328.731.651,00
9	Zona de cooperación transnacional	109.577.217,00
TOTAL		2.191.544.341,00

Taxas de cofinanciamento

A contribución comunitaria calcularase de acordo coa alternativa b do artigo 53.1 do Regulamento Xeral (CE) N° 1083/2006, é dicir, en relación co gasto público subvencionable.

As taxas de cofinanciamento máximas a aplicar en cada Eixe para o Obxectivo CONVERXENCIA son do 80% para o Eixe 1; do 70% para os Eixes 2, 3 e 5; do 65% para o Eixe 4, agás para os Temas prioritarios de enerxías renovables, eficiencia enerxética e transporte urbano limpo (Temas prioritarios 39, 40, 41, 42, 43 e 52), que será do 70% e para os Eixes 6 e 7 do 80%.

GRANDES PROXECTOS E SUBVENCIONS GLOBAIS

6.1. GRANDES PROXECTOS

Grandes proxectos, no sentido do artigo 39 do Regulamento (CE) N° 1083/2006, son aquelas operacións que comprendan unha serie de obras, actividades ou servizos dirixidos a efectuar unha tarefa indivisible dunha determinada natureza económica ou técnica, que persiga obxectivos claramente delimitados e o custo total da cal supere os 25 millóns de euros, se estes se refiren ao medio ambiente e os 50 millóns se afectan a outros ámbitos.

Tendo en conta que os proxectos cofinanciados que se outorgan mediante convocatorias de concorrencia competitiva, poden alcanzar pola súa dimensión a consideración de Grandes Proxectos, e que non se coñecerán ata que non se resolvan as correspondentes convocatorias, na lista indicativa de grandes proxectos que, con cargo ao Programa Operativo FEDER de Galicia, está previsto presentar á Comisión para a súa conseguinte aprobación figuran os seguintes grandes proxectos:

Táboa 37: Lista indicativa dos Grandes Proxectos a financiar no PO FEDER Galicia 2007-2013

Cat. Gasto	Título Proxecto	Gasto Estimado (M€)
17	Rede de altas prestacións (acceso a Galicia e Eixe Atlántico. Fronteira Portuguesa-O Ferrol)	202,0
21	Autovía Verín- Fronteira Portuguesa N-532	64,8
46	EDAR de Santiago (Silvouta)	40,4
46	Saneamento de Santiago de Compostela: Colector Interceptor do río Sar, Tramo Pontepedriña-EDAR de Silvouta.	32,6
46	Mellora do saneamento de Ourense: Acondicionamento de colectores, marxe dereita río Miño	31,6
46	Mellora do saneamento de Ourense: EDAR de Ourense	40,6

Fonte: elaboración propia.

A lista de grandes proxectos é meramente indicativa. O cofinanciamento do FEDER para estes proxectos realizarase de acordo co procedemento establecido nos artigos 39-41 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

6.2. SUBVENCÍONS GLOBAIS

O Programa Operativo FEDER de Galicia 2007-2013 non inclúe a figura da Subvención Global que está recollida na sección 3ª do Regulamento (CE) N° 1083/2006 do 11 de xullo polo que se establecen as disposicións xerais relativas ao FEDER, ao FSE e ao Fondo de Cohesión.

CONCLUSIÓNS DA AVALIACIÓN EX-ANTE

7.1. AVALIACIÓN PREVIA

A necesidade de efectuar unha avaliación previa dos Programas Operativos establecidos para o período de financiamento comunitario 2007-2013 responde ao enfoque eminentemente estratéxico do que a Unión Europea quixo dotar este novo período de programación da política de cohesión. Este enfoque responde a un dobre obxectivo, por unha parte á necesidade de poñer en marcha unha estratexia rexional que sexa coherente coas principais necesidades detectadas para a rexión, e por outra revélase fundamental para a optimización da asignación dos recursos presupostarios procedentes da Unión Europea e para a consecución dos obxectivos europeos de Lisboa.

A Comunidade Autónoma de Galicia, como rexión adscrita ao obxectivo de “converxencia” levou a cabo a elaboración dos seus Programas Operativos relativos ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (en diante FEDER) e ao Fondo Social Europeo (en diante FSE), nos cales plasmou a súa estratexia de desenvolvemento rexional, e a súa tradución operativa, de cara ao novo período de financiamento.

Así mesmo, e en conformidade co Regulamento (CE) N° 1083/2006 do Consello polo que se establecen as disposicións xerais relativas ao Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional, ao Fondo Social Europeo e ao Fondo de Cohesión, a Comunidade Autónoma de Galicia levou a cabo un proceso de avaliación previa dos devanditos programas operativos, co fin de asegurar a coherencia entre as súas prioridades e as da Unión Europea, así como a asignación dos recursos europeos naquelas necesidades máis incitantes para a rexión.

Neste sentido, cabe sinalar que Galicia optou pola elaboración dunha estratexia conxunta de aplicación dos fondos estruturais, que quedou reflectida no Marco Estratéxico de Converxencia Económica de Galicia 2007-2013 e que se constitúe como o punto de partida para a elaboración de ambos os dous Programas Operativos.

En consecuencia, a avaliación previa aquí exposta responde ao devandito enfoque, presentando unha análise global da estratexia adoptada por Galicia, independentemente de se a nivel operativo se traduce en intervencións do FEDER ou do FSE.

Antes de comezar a devandita análise, é importante destacar que este capítulo responde á avaliación efectuada antes de finalizar a consulta pública do Programa e da Avaliación Ambiental, se ben a información recollida se actualizou baseándose nos resultados do devandito procedemento, o resumo do cal se recolle no capítulo 10 do presente documento, e ás modificacións realizadas por solicitude da Comisión Europea.

7.1.1. BALANCE DO PERÍODO DE PROGRAMACIÓN 2000-2006 E NECESIDADES PENDENTES DE SATISFACER PARA 2007-2013

A través da implementación do Programa Operativo Integrado de Galicia 2000-2006, pretendíase responder ás necesidades máis incitantes en termos de infraestruturas (de comunicación e sociais), mellora e modernización da base produtiva e o fomento de espírito empresarial e a capacitación dos recursos humanos.

Neste senso, tanto a execución financeira do POI como a súa eficacia física mostraron niveis por enriba dos esperados, respondendo ás expectativas de cumprimento establecidas.

Non obstante, nun panorama internacional caracterizado pola globalización económica, a deslocalización industrial e a demanda de novos factores de crecemento, e un contexto europeo marcado polos Obxectivos de Lisboa, resulta necesario que Galicia, a través do financiamento europeo, faga fronte a aquelas necesidades pendentes de satisfacer e que mellor respondan aos seus obxectivos para o futuro.

Da Actualización da Avaliación Intermedia do POI 2000-2006 extraírense as principais necesidades ás que se deberá facer fronte na programación 2007-2013, e que queda reflectida na Táboa 38.

Táboa 38: Necesidades detectadas pendentes de satisfacer

N. 1	Impulsar novos factores de crecemento que aumenten a competitividade de Galicia
N. 2	Mellorar a conectividade das poboacións galegas coas redes transeuropeas de transporte
N. 3	Creación de nodos intermodais que melloren la usabilidade das infraestruturas e provoquen complementariedade e competencia entre os distintos medios de transporte
N. 4	Promover a xestión medioambiental, a utilización das enerxías renovables e a reutilización das augas
N. 5	Reactivación do mercado laboral a través dun incremento e a mellora dos niveis de formación
N. 6	Incremento da participación empresarial no campo da investigación básica e aplicada
N. 7	Aumentar e mellorar a participación da muller no mercado laboral
N. 8	Reducir a atomización empresarial
N. 9	Incrementar os niveis de investimento, rexional, estatal e estranxeiro
N.10	Mellorar a compatibilidade entre Fondos 2000 e SSU dos indicadores físicos das actuacións

Fonte: elaboración propia a partir de Actualización da Avaliación Intermedia do POI de Galicia 2000-2006.

Se se analiza o grao de atención destas necesidades por parte dos 16 Obxectivos Intermedios establecidos no MECEGA e os Programas Operativos, pódese concluír que a estratexia de Galicia para o novo período de financiamento europeo 2007-2013 integrou no seu plan de acción aquelas necesidades detectadas como pendentes na Actualización da Avaliación Intermedia.

En canto aos Obxectivos de Galicia para 2007-2013 que en maior medida responden ás necesidades non cubertas polo POI 2000-2006 son os obxectivos relacionados coa mellora da competitividade do tecido empresarial da rexión, aqueles obxectivos relacionados co mercado do traballo e a formación, así como aqueles relacionados coa conectividade e as infraestruturas de transporte.

Así mesmo, tal e como reflicte a análise de eficacia física e financeira, a correcta aplicación por parte dos xestores das actuacións incluídas no POI Galicia 2000-06 confirma o seu papel clave no próximo período de xestión financeira dos Fondos Estruturais.

7.1.2. ANÁLISE DO GRAO DE CUMPRIMENTO DOS OBXECTIVOS DA AXENDA DE LISBOA E GOTEMBURGO

Co fin de complementar o diagnóstico da situación socioeconómica de Galicia en canto ao nivel de converxencia con España e Europa e tomando como indicadores de referencia os obxectivos cuantificados de Lisboa³², a nivel comunitario e nacional, analízase o grao de cumprimento dos devanditos obxectivos.

Existen catro parámetros básicos sobre os que se articula a Estratexia de Lisboa: emprego; innovación, I+D e sociedade do coñecemento; educación e medio ambiente. Tal como se expón na Táboa 39, cada un deles materialízase nuns obxectivos cuantitativos a alcanzar no ano 2010, que foron rebaixados en moitos casos para España polo Programa Nacional de Reformas. Se ben a Estratexia de Lisboa renovada establece un número máis amplo de indicadores adicionais cuantificados, nesta análise tómake como punto de partida aqueles que se consideran máis representativos. A continuación, recóllese unha foto fixa da situación de Galicia e España en termos dos devanditos obxectivos, de acordo aos últimos datos dispoñibles.

Táboa 39: Obxectivos da Estratexia de Lisboa coa situación de España e Galicia en 2005 vs. 2010

	SITUACIÓN ACTUAL 2005		OBXECTIVOS DE GALICIA 2010 E 2013		OBXECTIVOS DE LISBOA E PNR A 2010	
	Galicia 2005	España 2005	Obxectivo Galicia 2010	Obxectivo Galicia 2013	Obxectivo Lisboa 2010	PNR de España 2010
EMPREGO						
Taxa de emprego total (%)	61,86	63,30	65	66	70	66
Taxa de emprego feminino (%)	52	51,20	55	57	60	57
Taxa de emprego de traballadores do grupo 55-64 (%)	45	43,10	46,5	48	50	ND
I+D+i E SOCIEDAD DO COÑECEMENTO						
Gasto total en I+D sobre o PIB (%)	0,89	1,13	1,5	1,87	3	2
Participación do gasto privado (%)	43,44 (1)	53,93 (1)	50	50	66,6	55
EDUCACIÓN						
Poboación con estudos de secundaria ou superiores (%) (3)	64	62,5(2)	82	85	85	80
Taxa de abandono escolar (%)	22,7	30,8	13	12	10	15
Licenciados en matemáticas ciencias e tecnoloxías (‰)	12	9,6	14	14	Δ 15%	13,5
MEDIO AMBIENTE						
Redución emisións gases efecto invernadoiro (ano base 1990=100)		139,4			92	124
Consumo de enerxías renovables					22%	

(1) Datos do INE que inclúen a contribución dos Institutos Privados sen Fins Lucrativos (IPSFL).

(2) Datos de 2004.

(3) Titulados superiores entre 20 e 29 anos por cada 1000 habitantes de entre 20 e 29 anos.

Fonte: elaboración propia a partir de datos do IGE, INE, EPA, PNR.

Nota: cabe destacar que o rango de poboación utilizado para o cálculo é no caso de Galicia de 16 a 64 anos (datos do IGE), mentres que para España se utiliza o tramo de 16 a 65 (datos do INE) e no EUROSTAT de 15-64.

³² Consello Europeo de Lisboa 23 e 24 de marzo de 2000, Conclusións da Presidencia.

En liñas xerais, pode afirmarse que Galicia aínda se atopa afastada da plena consecución dos obxectivos de Lisboa auspiciados pola Unión Europea. Non obstante, a análise desvela importantes diferenzas no comportamento da rexión en función do ámbito de actuación considerado.

Así mesmo, á luz destes resultados, Galicia procedeu a realizar unha revisión dos obxectivos a alcanzar para 2010 e 2013, establecendo uns niveis de cumprimento máis adaptados á súa situación específica.

Así, en termos de emprego, a taxa de emprego que rexistra a comunidade galega é case 1,5 puntos inferior á rexistrada a nivel nacional. En ambos os dous casos, estase aínda lonxe de alcanzar o obxectivo fixado para España no PNR no 2010 e para Galicia no 2013, do que aínda os separan 4,14 puntos porcentuais. No caso do emprego feminino, presenta a mesma diferenza con respecto ao obxectivo do PNR, se ben a taxa de ocupación das mulleres en Galicia está por enriba da media nacional. En canto ao emprego dos maiores de 55 anos, se ben existe unha brecha de cinco puntos entre a situación actual de Galicia e o obxectivo inicial de Lisboa do 50% do total da poboación deste tramo de idade, a rexión atópase en mellor posición de partida que a rexistrada a nivel estatal.

Polo tanto, pódese dicir que con respecto ao emprego, a situación de Galicia é relativamente desafiante no próximo período, pero non menos que a perspectiva do resto do territorio nacional. Os esforzos en materia de atracción e permanencia de persoas ao mercado laboral, mellorando a calidade e estabilidade do emprego, mellorando a conciliación da vida laboral e persoal e asegurando unha formación ás necesidades do mercado de traballo, facendo especial fincapé na consecución da igualdade de oportunidades da mulleres no mercado de traballo (acceso, postos, remuneración) e tamén en colectivos tales como o dos mozos e os maiores de 55 anos, serán fundamentais para alcanzar eses obxectivos no ano 2010.

Este diferencial con respecto ao cumprimento de Lisboa faise máis acusado no caso dos indicadores relativos á Directriz 2³³ sobre o coñecemento e a innovación, se ben os datos de 2005 poñen de manifesto que aínda que aínda se atopa lonxe do obxectivo fixado para o ano 2010, Galicia evoluciona na dirección fixada pola Comisión Europea, xa que a participación do sector privado no total de actividades de I+D se incrementou en 5,8 puntos entre 2004 e 2005. No caso do gasto total en I+D como porcentaxe do PIB, os obxectivos de Galicia para 2010 rebaixan en medio punto os estatais, mentres a participación do gasto privado nestas actividades se rebaixa cinco puntos.

En termos de Educación, tal e como acontece coa media estatal, a porcentaxe de poboación con estudos de secundaria ou superiores constitúe un reto importante xa que se atopa a 21 puntos do Obxectivo de Lisboa e a 16 do PNR de España para 2010.

Así mesmo, malia ter unha taxa de abandono escolar significativamente inferior á media de España, Galicia terá que concentrar esforzos na mellora do sistema educativo, logrando unha maior permanencia dos mozos no sistema escolar, a través de itinerarios educativos adaptados ás demandas de alumnos e empresas.

Neste sentido será necesario impulsar a penetración das TIC no sector educativo, en liña coa súa introdución progresiva nos fogares, aproveitando as potencialidades que a Sociedade da Información ofrece para paliar os efectos dunha orografía accidentada e unha poboación dispersa como a existente en Galicia.

³³ Directriz Estratéxica Comunitaria 2: "Mellorar os coñecementos e a innovación a favor do crecemento".

De acordo coas necesidades detectadas da rexión e as prioridades europeas, todo indica que Galicia terá que centrar as súas actuacións nos temas clave como a innovación e a economía do coñecemento, o medio ambiente e o desenvolvemento sostible e o fomento da igualdade de oportunidades e a mellora do mercado do traballo co fin de proceder a unha paulatina ordenación e cohesión territorial, que aproveite o potencial endógeno da rexión, sin perder de vista o cumprimento dos obxectivos para o ano 2010.

Neste sentido, resulta necesario reenfocar a estratexia de desenvolvemento rexional da comunidade galega para ir trasladando o financiamento das infraestruturas físicas e as axudas directas ás empresas cara á promoción dos factores de desenvolvemento ligados á Estratexia de Lisboa: renovar as bases da competitividade, aumentar o potencial crecemento e produtividade e reforzar a cohesión social, a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

7.1.3. VALORACIÓN DO DIAGNOSTICO ECONÓMICO, SOCIAL E MEDIOAMBIENTAL

O deseño da estratexia de Galicia para a implementación dos Fondos Estructurais 2007-2013 iniciouse cunha reflexión interna que se materializou nun diagnóstico que serviu como punto de partida para a detección das necesidades e as potencialidades da rexión.

Este diagnóstico pódese valorar de forma moi positiva, contando para a súa elaboración cos seguintes elementos:

- ⤴ A elección e ordenación dos indicadores de contexto seguiu a mesma estrutura recollida no documento de Directrices Estratéxicas Comunitarias, establecendo aqueles indicadores máis pertinentes, que mellor poden ilustrar a situación na que se atopa Galicia de cara aos obxectivos europeos para 2013.
- ⤴ A información estatística de base empregada cita en todos os casos as súas fontes, de orixe coñecida e contrastado (IGE e INE para Galicia e España; EUROSTAT para a UE-25), recollendo os últimos datos dispoñibles, o que permitiu efectuar unha análise actualizada, dinámica e comparativa.
- ⤴ As metodoloxías empregadas nos diferentes estudos monográficos conteñen e explican a súa base metodolóxica, contrastada por estudos académicos de prestixio.
- ⤴ Grazas ás metodoloxías de participación levadas a cabo para a elaboración do diagnóstico (entrevistas persoais e mesas de traballo temáticas) púidose contrastar e debater os resultados da análise, asegurando a súa pertinencia coas necesidades dos diferentes colectivos presentes no territorio.
- ⤴ Por último o diagnóstico sintetizouse nunha análise DAFO, na que se poñen de manifesto as principais conclusións reflectidas da análise da situación actual de Galicia.
- ⤴ A devandita análise expón de forma clara e completa os ámbitos máis relevantes da realidade de Galicia, relacionándoos coas Directrices Estratéxicas Comunitarias.

7.1.4. COHERENCIA INTERNA

Para asegurarse a coherencia interna da estratexia e a efectividade dos obxectivos elixidos é necesario valorar de qué xeito cada un destes Obxectivos é capaz de influír sobre os restantes. A través deste exercicio detéctanse as sinerxías que unha boa implementación da estratexia producirá na rexión, ademais de permitir a clasificación xerárquica dos Obxectivos, necesaria para a valoración da coherencia financeira do Programa Operativo.

Para realizar esta valoración realizouse o exercicio analítico de construír unha matriz de sinerxías entre Obxectivos Intermedios. Para valorar as sinerxías entre Obxectivos hai que analizar o efecto que ten cada Obxectivo sobre a consecución dos restantes. Esta capacidade de incidir sobre outros Obxectivos pode producirse ben por influencia ou ben por sensibilidade, tal como mostra a Táboa 40.

Táboa 40: Obxectivos con maior influencia e sensibilidade con respecto á estratexia

OBXECTIVOS INTERMEDIOS	OBXECTIVOS INTERMEDIOS																IMPACTO	%
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
1. Completar a conexión coas redes transeuropeas de transporte; impulsar a intermodalidade e interoperabilidade dos diferentes transportes; mellorar a accesibilidade interior do seu territorio e fomentar a seguridade vial.		2	5	5	2	5	2	5	0	0	0	0	0	5	5	5	41	55%
2. Reforzar o potencial medioambiental rexional como vehículo de desenvolvemento económico sostible, protexendo e mellorando o contorno.	0		2	5	2	2	0	2	0	0	2	0	0	5	5	5	30	40%
3. Favorecer o uso de modos de transporte menos contaminantes que contribúan á mobilidade sostible	5	5		5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5	5	32	43%
4. Reducir a dependencia enerxética e optimizar os recursos enerxéticos existentes (enerxías renovables).	2	5	2		5	2	0	2	0	0	0	0	0	5	5	5	33	44%
5. Fortalecer a competitividade das empresas apoiando a investigación e o desenvolvemento tecnolóxico (I+DT) e impulsar iniciativas de cooperación empresarial.	2	2	2	5		5	5	5	2	2	5	0	0	5	5	5	50	67%
6. Fomentar a innovación empresarial e impulsar as iniciativas de cooperación empresarial orientadas cara á produción, a difusión e a utilización de novos coñecementos polas empresas.	2	2	0	2	5		5	5	2	5	5	0	0	5	5	5	48	64%
7. Estender e difundir as tecnoloxías da información, as comunicacións e as plataformas loxísticas, garantindo a penetración no conxunto da sociedade e a dispoñibilidade de infraestruturas.	2	0	0	0	5	5		5	5	5	5	0	0	5	5	5	47	63%
8. Apoiar o investimento empresarial en aras dunha mellora na proxección internacional e no acceso ao financiamento	0	0	0	0	5	5	5		5	5	5	0	0	5	5	5	45	60%

OBXECTIVOS INTERMEDIOS	OBXECTIVOS INTERMEDIOS																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	IMPACTO
9. Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos.	0	0	0	0	2	2	5	5		5	5	0	0	5	5	5	39
10. Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento e que permitan prolongar a vida laboral.	0	0	0	0	2	5	5	2	5		5	0	0	5	5	5	39
11. Mellorar e adaptar os sistemas de educación e formación de acordo coas necesidades reais da sociedade, a economía e as empresas.	0	0	0	0	5	5	5	2	5	5		0	0	5	5	5	42
12. Reforzar a capacidade de xestión da administración rexional en apoio á eficacia e transparencia na execución e avaliación de políticas públicas.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0
13. Reforzar o investimento na promoción e prevención no mercado de traballo e no benestar sanitario.	0	0	0	0	0	0	0	2	5	5	5	0		2	2	0	21
14. Apoiar o desenvolvemento equilibrado das zonas urbanas e rurais, atendendo os seus problemas socioeconómicos e ambientais	5	5	2	5	5	5	5	5	5	5	5	0	2		2	5	61
15. Complementar as políticas sectoriais, especialmente na dotación de servizos de interese económico xeral e no desenvolvemento económico sostible de zonas de alto potencial de crecemento	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	2	2		5	64
16. Fomentar a cooperación transfronteiriza, transnacional e interrexional centrando as actuacións en apoio do crecemento e a creación de emprego, e concretamente mellorando a interconexión física e intanxible dos territorios.	5	5	2	5	5	5	5	5	5	5	5	0	2	5	5		64
GRAO DE ATENCIÓN	28	31	20	37	50	51	47	50	44	47	52	0	6	64	64	65	
%	37%	41%	27%	49%	67%	68%	63%	67%	59%	63%	69%	0%	8%	85%	85%	87%	

Fonte: elaboración propia.

A valoración conxunta da capacidade de influencia e de sensibilidade relativa (medida en función do total das potenciais sinerxías) permite realizar unha clasificación dos Obxectivos en catro grandes grupos e extraer as seguintes valoracións:

- **OBXECTIVOS BÁSICOS**, son aqueles cunha capacidade de influencia maior que a media e cunha sensibilidade menor que a media polo que se definen pola súa alta capacidade de arrastre. En consecuencia, débeseles outorgar un relativo protagonismo financeiro e un particular celo na vixilancia do seu cumprimento.

No caso de Galicia soamente o Obxectivo 1 entra nesta categoría, reiterando a importancia fundamental da posta en marcha dun sistema de transportes moderno e eficiente como principal prerrogativa para o crecemento da rexión.

- ▲ OBXECTIVOS SENSIBLES, teñen unha maior dependencia do resto dos Obxectivos, posto que o seu grao de influencia é menor que a súa sensibilidade. Por definición, estes Obxectivos deben ser baluartes de liñas estratéxicas de carácter transversal e requiren do apoio explícito nos contidos e actuacións do resto de obxectivos.

Dentro desta tipoloxía atopámonos principalmente cos obxectivos relativos ás intervencións do Fondo Social Europeo sendo imprescindible para a súa consecución unha clara vontade política de fomento da igualdade, a mellora das condicións laborais e a aposta para a educación e a formación dos futuros traballadores, e co Obxectivo 8 a favor do investimento empresarial e internacionalización das empresas galegas.

- ▲ OBXECTIVOS ESTRATÉXICOS, son aqueles cunha valoración moi alta tanto en influencia coma en sensibilidade con respecto á media. Teñen capacidade de arrastre sobre o resto dos obxectivos e ao mesmo tempo vense afectados polos demais, caracterízanse polo seu efecto multiplicador.

A maioría dos Obxectivos fixados no Programa Operativo responde a este tipo de Obxectivos. Este é o caso dos Obxectivos 2 a 7. Destacan entre todos eles os obxectivos transversais 14, 15 e 16 pola súa dimensión territorial e a súa aplicabilidade ás actuacións previstas.

Os Obxectivos relacionados coa DEC 2³⁴ tamén mostran uns graos de atención e impacto ben superiores á media, corroborando a importancia estratéxica que estes obxectivos desempeñarán na programación europea 2007-2013.

- ▲ OBXECTIVOS INDEPENDENTES, o seu grao de impacto e a súa sensibilidade son inferiores á media debido, na maioría dos casos, á súa especificidade. É o caso dos Obxectivos 12 e 13.

En resumo, a estratexia da C.A. de Galicia a acometer con Fondos Estruturais no seu conxunto conta cunha elevada coherencia interna o cal permite elevar a súa efectividade.

Por outra banda, existe unha relación coherente e positiva entre a distribución total dos recursos financeiros por Obxectivos Intermedios, e a xerarquización segundo influencia e sensibilidade arriba exposta.

³⁴ Directriz Estratéxica Comunitaria 2: “Mellorar os coñecementos e a innovación en favor do crecemento”, que promove a innovación, a iniciativa empresarial e o crecemento da economía do coñecemento mediante capacidades de investigación e innovación, incluídas as TIC.

Na táboa seguinte pódese apreciar como a presupostación por Obxectivos responde á xerarquización dos Obxectivos, sendo o Obxectivo 1, xunto co 2, aquel que contará con maiores recursos comunitarios, e os Obxectivos 12 e 13 os que, polo seu carácter específico, recibirán menos dotación. O Obxectivo 2 vese superado polo Obxectivo 1 en catro puntos porcentuais, se ben a estratexia no seu conxunto se concentra ademais de nestes dous primeiros Obxectivos Intermedios, no Obxectivo 8 que, como se viu é moi sensible e no 14 e 16, que fan referencia aos desequilibrios territoriais existentes en Galicia.

Táboa 41: Coherencia financeira da estratexia Xunta de Galicia-AGE (FEDER)

OBXECTIVO INTERMEDIO	Euros Correntes	% sobre total
OI 1	531.873.084	24,27%
OI 2	438.377.103	20,00%
OI 3	25.283.113	1,15%
OI 4	69.296.148	3,16%
OI 5	47.837.234	2,18%
OI 6	130.154.880	5,94%
OI 7	134.758.331	6,15%
OI 8	245.890.421	11,22%
OI 9	0	0
OI 10	0	0
OI 11	18.893.981	0,86%
OI 12	5.101.030	0,23%
OI 13	2.649.474	0,12%
OI 14	239.493.237	10,93%
OI 15	70.962.259	3,24%
OI 16	230.974.046	10,54%
TOTAL	2.191.544.341	100,00%

Fonte: elaboración propia en base ao PO FEDER de Galicia 2007-2013.

A análise da estratexia conxunta a través de ambos os dous fondos realizouse no Marco Estratéxico de Convergencia Económica de Galicia (MECEGA), a través do que pode comprobarse que todos os Obxectivos Intermedios están cubertos e dotados de financiamento estrutural. Como se ilustra no seguinte apartado, a complementariedade entre FEDER e FSE é destacable neste aspecto para xustificar unha estratexia rexional conxunta a través da posta en marcha dos Fondos Estruturais.

A intervención do FEDER a través do presente Programa Operativo, tanto por parte da AGE como da Xunta de Galicia se ben actúa sobre os catro Obxectivos Finais nos que se estrutura o MECEGA a consecución do cal se propuxo a rexión de cara a 2013, deixa sen cubrir os Obxectivos Intermedios 9 (Aumentar a participación no mercado laboral e mellorar a calidade e a produtividade do traballo, impulsando a igualdade de oportunidades e a inclusión social dos colectivos máis desfavorecidos) e 10 (Contribuír á adaptabilidade dos traballadores mellorando as cualificacións necesarias para a economía do coñecemento

e que permitan prolongar a vida laboral), os cales, como xa se viu ao longo do documento, corresponden a áreas de intervención propias do Fondo Social Europeo, tales como o aumento da participación no mercado laboral ou a adaptabilidade dos traballadores.

7.1.5. VALORACIÓN DOS IMPACTOS ESPERADOS DO PO FEDER GALICIA 2007-2013

A economía galega espera recibir Axudas da Unión Europea dentro do PO FEDER Galicia 2007-2013 que, unha vez cofinanciadas pola Administración estatal e autonómica, suporá un investimento estimado de 3.172 millóns de euros.

Exponse unha avaliación ex ante dos impactos que estes investimentos terán sobre as principais variables macroeconómicas relativas á produción e ao emprego na economía galega no período 2007-2013, o que permite comparar a súa evolución con e sen os devanditos investimentos.

a) Efectos sobre a produción e a renda por habitante

En termos de PIB real a economía galega rexistrará unha taxa media de crecemento real anual do 2,90% (con axudas), fronte a un crecemento do 2,66% que experimentaría sen axudas cofinanciadas, polo que se produce un plus de crecemento de 0,24 puntos derivado da execución dos investimentos previstos.

A renda por habitante terá unha taxa de mercado do 2,96% (con axuda) fronte a un crecemento do 2,72% sen axudas cofinanciadas.

b) Efectos sobre o mercado de traballo

O efecto acumulado agregado das axudas europeas cofinanciadas sobre o mercado de traballo cífrase nun incremento estimado de 84.142 postos de traballo durante o período 2007-2013.

En consecuencia, a taxa de paro reducirase para o período 2007-2013 nunha media do 0,60%, supoñendo unha caída media anual do 1,83% fronte a unha redución do 1,23% que rexistraría en ausencia de axudas cofinanciadas.

A taxa de emprego rexistra unha taxa de crecemento medio para o período do 4,69%, un 0,10% máis con respecto a un escenario sen axudas (4,59%).

c) Efectos sobre a produtividade do traballo

A produtividade aparente do traballo rexistrará unha taxa media de crecemento do 0,87% fronte a un crecemento do 0,72% en ausencia de axudas europeas, o que representa un incremento medio anual de 0,15 puntos.

d) Efectos sobre a capitalización da economía

O stock de capital privado rexistrará unha taxa media de crecemento anual do 2,30% durante o período, fronte a un crecemento do 2,01% que se daría en ausencia de axudas cofinanciadas, observándose un incremento medio anual do 0,29%.

O stock de capital público rexistrará unha taxa media de crecemento anual do 4,49% durante o período, fronte a un crecemento do 3,78% que se daría en ausencia de axudas cofinanciadas, observándose un incremento medio anual do 0,71%.

Táboa 42: Resumo dos efectos das axudas cofinanciadas no PO FEDER Galicia sobre as taxas de crecemento das principais magnitudes macroeconómicas (2007-2013) Variación porcentual

Magnitudes	con axudas	sen axudas	% diferenza
PIB real	2,90	2,66	0,24
Emprego	2,01	1,92	0,09
Renda por habitante	2,96	2,72	0,24
Renda por habitante (Índice EU-15)	1,43	1,2	0,23
Stock de capital privado	2,30	2,01	0,29
Stock de capital público	4,49	3,78	0,71
Produtividade	0,87	0,72	0,15
Taxa de paro	-1,83	-1,23	-0,60
Taxa de emprego	4,69	4,59	0,10

Fonte: elaboración propia.

COMPLEMENTARIEDADE CO FEADER E O FEP

Para garantir a coherencia e complementariedade entre as actuacións cofinanciadas polos fondos estruturais e aquelas cofinanciadas polo FEADER, tanto no Plan Estratéxico Nacional de Desenvolvemento Rural 2007-2013 coma no Marco Estratéxico Nacional de Referencia, reflíctense os mecanismos de coordinación entre ambas as dúas políticas: o Comité de Coordinación dos Fondos Estruturais e o Comité de Seguimento Nacional de Desenvolvemento Rural. Neste mesmo sentido cabe tamén apuntar que se prevé a creación na Comunidade Autónoma de Galicia da Comisión de Coordinación dos Fondos Comunitarios, como unha comisión interdepartamental dentro da Xunta de Galicia, adscrita á Consellería de Economía e Facenda, na que estarán representados os departamentos responsables da xestión dos distintos fondos (FEDER, FSE, FEADER e FEP).

8.1. FONDO EUROPEO AGRÍCOLA DE DESENVOLVEMENTO RURAL (FEADER)

O Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural contribuirá á realización dos tres Obxectivos correspondentes aos tres Eixes de desenvolvemento rural definidos a nivel comunitario, é dicir:

- ♦ Mellora da competitividade da agricultura e a silvicultura a través da axuda á reestruturación.
- ♦ Mellora do medio ambiente e do espazo rural a través da axuda á xestión territorial.
- ♦ Mellora da calidade de vida nas zonas rurais e fomento da diversificación das actividades económicas.

A intervención do Fondo complementa as actuacións nacionais, rexionais e locais e contribúe ao logro das prioridades comunitarias. A Comisión e os Estados membros deben así mesmo garantir a coherencia entre a asistencia procedente deste Fondo e dos Estados membros coas actuacións, as políticas e as prioridades da Comisión e coas medidas financiadas con cargo ao Fondo Europeo Agrícola de Garantía (FEOGA-G).

O financiamento a cargo do FEDER comprende unha serie de actuacións que poden potenciar, de forma significativa, os efectos positivos da programación con cargo ao FEADER. Así, tal e como recolle o Plan Estratéxico Nacional de Desenvolvemento Rural (PENDR), o FEDER poderá contribuir ao obxectivo de desenvolvemento rural, a través de actuacións como:

- ♦ Actuacións en zonas Natura 2000, tanto agrarias como forestais, entre elas o desenvolvemento das infraestruturas rurais, tales como camiños.
- ♦ A rehabilitación das zonas rurais.
- ♦ A atención aos núcleos illados.
- ♦ A recuperación de chans e espazos.

Se se analiza a complementariedade entre os Eixes do FEDER e os do FEADER, obsérvase que o Eixe 1 dedicado á economía do coñecemento, fundamentalmente a través das

categorías de gasto 2 e 7, encádrase nos mesmos ámbitos de actuación, se ben no sector agrícola está relacionado coas medidas 1.2.3, 1.2.4 e 1.2.5. do FEADER, encamiñadas á mellora do valor engadido dos produtos agrícolas e silvícolas e ao desenvolvemento de novos produtos, procesos e tecnoloxías na agricultura, a alimentación e a silvicultura.

No Eixe 2 do presente Programa Operativo, as axudas a empresas do sector agrícola e gandeiro para a mellora da súa competitividade, así como as dirixidas á comercialización de produtos agrícolas e forestais contribúen á complementariedade de FEDER e FEADER. Exemplos diso son as actuacións das medidas 2.1.4. y 3.1.2. do fondo agrícola que destinan axudas aos produtores agrarios para que establezan métodos de produción respectuosos co medioambiente (en liña coa cat. 6 do FEDER) e á creación e desenvolvemento de microempresas no medio rural (en liña coa categoría 8 do FEDER), respectivamente. Por outro lado, os investimentos produtivos levados a cabo por empresas do sector agroalimentario non serán elixibles se as devanditas empresas superan os límites mencionados no artigo 2 do Anexo da Recomendación da Comisión 361/2003/CE sobre a definición de microempresas, pequenas e medianas empresas.

A conservación do patrimonio natural é unha área de actuación conxunta, na que destaca a restauración do potencial silvícola e a introdución de accións de prevención da medida 2.2.6., complementarias ás da categoría 53 do Eixe de medio de FEDER, que contempla a prevención de riscos ambientais, que neste ámbito se refire fundamentalmente aos incendios forestais. No que respecta ás actuacións dirixidas á modernización tecnolóxica de regadíos, tal e como se dispón no Marco Estratéxico Nacional de Referencia de España 2007-2013, os investimentos do FEDER, no seu caso, estarían limitados ás redes de distribución “en alta”, quedando no campo de actuación do FEADER as eventuais actuacións “en baixa”.

O Eixe 5 de desenvolvemento sostible local e urbano, en tanto que persegue a cohesión territorial, fomentando o crecemento económico dende o punto de vista sostible e facendo uso dos recursos endóxenos para diversificar a actividade do ámbito local, complementase coas actuacións do FEADER previstas no Plan de Desenvolvemento Rural de Galicia (PDR) 2007-2013. O FEADER no seu Eixe 2 contempla axudas destinadas a manter ou recuperar elementos históricos, patrimoniais, paisaxísticos ou de recreo público en zonas Natura 2000 ou noutras zonas de alto valor natural (medida 2.1.6), así como para o fomento do uso recreativo e social dos montes, mediante o establecemento de rutas, aulas forestais ou centros de interpretación (medida 2.2.7), que se complementan coas actuacións contempladas no ámbito das categorías de gasto 56 e 55 (do Eixe 3 do PO FEDER).

A diversificación da economía rural a través do fomento de actividades turísticas é así mesmo un campo complementario entre ambos os dous fondos, para a posta en valor e uso turístico de recursos patrimoniais e naturais do contorno rural, con actuacións no ámbito da medida 3.1.3 do FEADER e da categoría 57 do FEDER.

Por outra banda, o fomento de estratexias de desenvolvemento local, contemplado por FEADER no seu Eixe 4, formula actuacións complementarias ás do Eixe 5 (categoría 61) e Eixe 2 (categorías 8 e 9), de mellora da calidade de vida en zonas rurais e diversificación da economía rural mediante a aplicación da metodoloxía LEADER, que implica aos grupos de acción local e de mellora da competitividade dos sectores agrario e forestal, respectivamente. Tamén os proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural da categoría 61, unidos ás actuacións de infraestruturas sociais do Eixe 6 de FEDER contribúen á provisión de

servizos básicos para a poboación rural en materia de saneamentos, telecomunicacións e accesibilidade, prevista polo FEADER na súa medida 3.2.1.

As liñas de demarcación entre os campos de intervención do FEDER e do FEADER reflectiranse nos criterios de selección de operacións mencionados na letra a do artigo 65 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

Durante o período 2007-2013, a dotación que recibirá o estado español do Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural ascenderá a 7.213,9 millóns de euros, dos cales está previsto destinar 856,5 millóns a Galicia.

Táboa 43. Complementariedade PO FEDER co Programa Operativo FEADER

Eixes P.O. FEDER Eixes e medidas Plan de Desenvolvemento Rural de Galicia	Eixe 1 Mellora da competitividade do sector agrícola			Eixe 2 Mellora do medio ambiente e medio rural		Eixe 3 Calidade de vida nas zonas rurais e diversificación da economía rural		Eixe 4 Aplicación metodoloxía LEADER
	Promover o coñecemento e mellorar o potencial humano	Reestruturar e desenvolver o potencial físico e promover a innovación	Mellorar a calidade dos produtos agrícolas	Utilización sostible de terras agrícolas	Uso sostible de terras forestais	Diversificar a economía rural	Mellorar calidade de vida en zonas rurais	
Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, Sociedade da información e TIC) (Eixe 1)		✓ 1.2.3. 1.2.4. 1.2.5.						
Desenvolvemento e innovación empresarial (Eixe 2)			✓ 1.3.2.	✓ 2.1.4.		✓ 3.1.2.		✓ 4.10.
Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos (Eixe 3)				✓ 2.1.6.	✓ 2.2.6.			
Transporte e enerxía (Eixe 4)								
Desenvolvemento sostible local e urbano (Eixe 5)				✓ 2.1.6.	✓ 2.2.7.	✓ 3.1.3.	✓ 3.2.3.	✓ 4.10.
Infraestruturas sociais (Eixe 6)							✓ 3.2.1.	

Fonte: elaboración propia.

8.2. FONDO EUROPEO DA PESCA (FEP)

A pesca é a actividade dirixida á explotación dos recursos mariños. Non obstante, non se trata dunha actividade exclusivamente extractiva, senón que comprende unha serie de subsectores de actividade dedicados a unha enorme variedade de labores e que contribúen en boa medida á capacidade produtiva do sector. Así, temos a pesca extractiva coas súas diferentes modalidades (baixura, altura, grande altura en augas de terceiros países), o marisqueo, a acuicultura, a comercialización, a industria de transformación e unha grande variedade de servizos e industrias auxiliares que prestan asistencia aos diferentes subsectores anteriormente mencionados, tales como os estaleiros, varadoiros, efectos navais, seguros, consignatarios, servizos financeiros, consultoría, transporte, etc.

Mentres que a contribución ao PIB galego dos subsectores extractivo e acuicultor foi do 1,7% (datos 2003 da Contabilidade Rexional de España. INE 2006), a do sector en toda a súa dimensión superou o 6% segundo o Instituto Galego de Estatística. Por outra parte, e segundo as mesmas fontes, o emprego total do sector supera os 50.000 traballadores, correspondendo aproximadamente o 35% do emprego á pesca extractiva.

A flota pesqueira galega é a máis importante do Estado español e, sendo a española a maior da Unión Europea, é evidente a importancia da galega no contexto europeo e mundial. O número total de barcos pesqueiros con porto base en Galicia ascende 5.343, o que representa aproximadamente o 40% da flota pesqueira española. A maioría dos barcos son de pequeno tamaño, o que implica unha gran presión sobre as augas interiores.

En consecuencia, a pesca constitúe unha actividade económica moi importante para Galicia, que deberá promoverse e desenvolverse a través dos instrumentos estruturais e da Política Pesqueira Común (PPC).

Para garantir a aplicación da PPC, o FEP contribuirá economicamente ao logro de obxectivos económicos, ambientais e sociais encamiñados a:

- ♦ Garantir o mantemento das actividades pesqueiras e a explotación sostible dos recursos pesqueiros.
- ♦ Reducir a presión sobre as poboacións, equilibrando as capacidades da flota comunitaria respecto aos recursos marítimos dispoñibles.
- ♦ Reforzar o desenvolvemento de empresas economicamente viables no sector pesqueiro e aumentar a competitividade das estruturas de explotación dos recursos.
- ♦ Favorecer a conservación e a protección do medio ambiente e os recursos marítimos.
- ♦ Fomentar o desenvolvemento sostible das zonas costeiras, marítimas e lacustres afectadas polas actividades de pesca e acuicultura, e mellorar as condicións de vida e traballo nestas zonas.
- ♦ Fomentar a valorización dos recursos humanos e a igualdade entre os homes e as mulleres activos no sector pesqueiro.

En consecuencia, de acordo con estes obxectivos do FEP, dedúcese que a complementariedade entre ambos os dous Fondos vén determinada pola correspondencia, entre ambos os dous Programas, das actuacións de infraestruturas e tecnoloxías, así como as relacionadas coa aplicación de métodos sostibles de xestión e conservación de recursos -motivadas, á súa vez, polas actuacións dirixidas a impulsar a transferencia tecnolóxica entre investigadores, centros tecnolóxicos e as empresas e profesionais do sector e a reforzar a competitividade da industria pesqueira e marítima en función das necesidades do sector e das demandas do mercado-.

En particular, cabe destacar a partir dos resultados da Táboa 44:

- ▲ A non complementariedade das actuacións de compensación e de transformación dirixidas á adaptación da flota.
- ▲ A correlación entre as actuacións de mellora de competitividade do sector pesqueiro coas da tipoloxía 8 do Eixe 2 aplicadas á industria pesqueira. O liderado de Galicia en acuicultura haberá de aproveitarse para o desenvolvemento conxunto de actuacións de FEDER e FEP, en torno ao Plan Xeral da Acuicultura. A comercialización e venda de produtos derivados da pesca no exterior verase contemplada así mesmo na devandita tipoloxía de gasto. Nesta liña, a acuicultura recóllese no Eixe 2 do Programa Operativo do FEP “Acuicultura, transformación e comercialización de produtos pesqueiros e de acuicultura,” a través fundamentalmente das medidas 2.1. “Ámbito de intervención para a produción en acuicultura” e 2.3, destinada á transformación e comercialización de produtos pesqueiros e de acuicultura.
- ▲ A complementariedade, no que respecta á Rede Natura 2000, das intervencións do Eixe 3 do presente PO (categoría 51) coa prioridade do FEP de protección e mellora do medio acuático relacionado co sector pesqueiro. Neste ámbito sitúase o plan de reserva mariña e un proxecto de rexeneración de bancos marisqueiros, que poderá aglutinar recursos de ambos os dous fondos para a mellora do contorno natural mariño, e do marisqueo e pesca asociados a este. Así mesmo, contémpase a prevención de riscos ambientais relacionados coas zonas do litoral e a contaminación mariña, tales como verteduras, así como os controis de calidade ambiental da categorías 48 e 53. Os aspectos ambientais da pesca contémpanse no Eixe 3 do PO do FEP, de medidas de interese público, destacando a protección e o desenvolvemento da fauna e flora acuática no marco da medida 3.2., con accións de prevención da deterioración do medio mariño a través do estudo da calidade dos mares, o establecemento de indicadores de impacto ambiental e o seguimento e control de axentes nocivos; a rehabilitación de augas interiores, incluída as zonas de desova e as rutas das especies migratorias, a creación de reservas mariñas e outras áreas protexidas e preservar especies ameazadas (plans de recuperación e conservación dos seus hábitats entre outros).
- ▲ No Eixe 4, as actuacións nos portos pesqueiros da categoría 30, contribúen ao impulso da competitividade do sector pesqueiro na rexión, con especial énfase na conservación do contorno dos municipios e zonas costeiras nas que se acometan as infraestruturas portuarias. No marco do FEP estas actuacións recóllense no Eixe 3, medida 3.3. destinada a portos pesqueiros, lugares de desembarque e fondeadoiros, que perseguen desenvolver e recuperar portos pesqueiros e lugares de desembarque para mellorar os servizos ofrecidos e facelos competitivos: o abastecemento de insumos, o almacenamento e a transformación dos residuos,

a mellora das condicións de seguridade e traballo, a xestión informatizada das actividades pesqueiras, o fomento das boas prácticas ambientais en portos e a mellora do seu patrimonio natural e arquitectónico.

- ▲ Por último, a correspondencia entre as actuacións dirixidas á sostibilidade das zonas pesqueiras coas de desenvolvemento local e urbano do Eixe 5, encamiñadas ao desenvolvemento sostible de zonas costeiras vinculadas á pesca. Nesta liña, con FEDER poderase financiar o desenvolvemento de alternativas vinculadas ao turismo e o ocio relacionadas coas actividades pesqueiras, especialmente nos pequenos municipios e no marco das actuacións dos Grupos de Acción Pesqueira, e co FEP o desenvolvemento das zonas de pesca no marco da medida 4.1. do Eixe 4. A estratexia integral das zonas de pesca ten como obxectivo manter a prosperidade social e económica das zonas dependentes da pesca mediante o uso sostible dos recursos naturais, ambientais, tecnolóxicos, humanos, patrimoniais e culturais. Así, levarán a cabo actuacións para a protección e rexeneración do litoral e a vixilancia dos ecosistemas mariños, potenciaranse investimentos en empresas economicamente viables e rendibles, xeradoras de emprego sostible e de calidade, promoverase o asociacionismo e o cooperativismo no sector, propiciarase a diversificación económica cara a actividades distintas da pesca extractiva (como complementarias durante períodos de inactividade), fomentaranse as actividades turístico-pesqueiras, protexendo e mellorando o patrimonio natural, arquitectónico e cultural.

De conformidade co disposto no artigo 9 do Regulamento (CE) N° 1080/2006, os investimentos produtivos das empresas nos sectores da pesca e da acuicultura serán unicamente cofinanciábles no marco dos programas do FEP. Para os investimentos en sectores conexos, o Comité de Seguimento adoptará criterios de selección específicos.

Durante o período 2007-2013, a dotación que recibirá España do Fondo Europeo de Pesca ascende a 1.131,9 millóns de euros, dos cales está previsto destinar 428,6 a Galicia.

Táboa 44. Complementariedade PO FEDER con intervencións FEP

Eixes PO FEDER/Eixes e Prioridades PEN FEP España	Eixe 1	Eixe 2		Eixe 3		Eixe 4	
	Xestión e adaptación da flota pesqueira	Desenvolvemento sostible da acuicultura	Desenvolvemento sostible da transformación e comercialización de produtos pesqueiros	Protección e mellora do medio acuático relacionado co sector pesqueiro	Sostibilidade das zonas de pesca	Mellora da competitividade no sector pesqueiro	Preservación dos RR.HH. no sector pesqueiro
Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D+i, Sociedade da información e TIC) (Eixe 1)						✓	
Desenvolvemento e innovación empresarial (Eixe 2)		✓	✓			✓	
Medio Ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos (Eixe 3)		✓		✓	✓		
Transporte e enerxía (Eixe 4)						✓	
Desenvolvemento sostible local e urbano (Eixe 5)					✓		
Infraestruturas sociais (Eixe 6)							

Fonte: elaboración propia.

COMPLEMENTARIEDADE COS RESTANTES PROGRAMAS OPERATIVOS

9.1. PROGRAMAS OPERATIVOS FSE

O FSE ten por misión apoiar as medidas de prevención e loita contra o desemprego, desenvolver os recursos humanos e impulsar a integración social no mercado laboral co obxecto de fomentar un elevado nivel de emprego, a igualdade entre homes e mulleres, un desenvolvemento sostible e a cohesión económica e social. En especial, o Fondo apoiará as accións emprendidas en virtude da Estratexia europea de emprego e das Directrices sobre o emprego.

Como se expresou no anterior apartado de coherencia interna (8.1.4), no caso de Galicia a estratexia de intervención de FEDER está intimamente relacionada coa articulada a través do FSE, posto que ambas as dúas responden nos seus respectivos ámbitos de actuación a unha estratexia conxunta reflectida no MECEGA 2007-2013, contribuíndo coa súa aplicación ao cumprimento dos Obxectivos estratéxicos da rexión de cara ao final do período de programación.

Si se analizan as categorías de gasto sobre as que prevé actuar o FEDER Eixe a Eixe, destaca a complementariedade co FSE nos seguintes casos:

No Eixe 1 non se inclúe no presente PO a dimensión de recursos humanos no ámbito da investigación e desenvolvemento tecnolóxico, englobándose as actuacións en materia de formación e valoración do capital humano investigador da categoría 74 no Eixe 3 do FSE.

As actuacións en materia de sociedade da información complementáanse así mesmo coas de formación continua de FSE, fundamentalmente nas categorías 13 e 14: os servizos da administración electrónica está previsto acompañalos coa formación integral dos empregados públicos, en novas tecnoloxías e métodos de xestión e no ámbito da promoción dos servizos ás empresas no campo das TIC, prestaranse axudas á formación e adaptación do persoal das empresas ás novas tecnoloxías da información e a comunicación.

Así mesmo, e con carácter específico prevense liñas de axuda para o apoio ás empresas de titularidade feminina na aplicación das novas tecnoloxías, a comercialización e a difusión dos seus produtos, e a formación das súas traballadoras. Este último aspecto en complementariedade co FSE e co que se reforza o principio de igualdade de oportunidades.

No marco do Eixe 2, destaca a complementariedade na categoría 9, no ámbito do fomento da iniciativa emprendedora. As axudas á creación de empresas acompañaranse de accións formativas, a desenvolver no marco do PO do FSE. Así mesmo, as axudas á mellora do tecido produtivo poderán complementarse con formación dos traballadores naqueles ámbitos nos que se aplique a mellora no seo da empresa, por exemplo, en temáticas tales como a xestión ambiental, a calidade, a internacionalización ou de atención ao cliente.

Nos Eixes 3 e 4 a priori non se aprecia unha posible complementariedade coas actuacións do Programa Operativo do FSE.

Non obstante, no Eixe de desenvolvemento sostible local e urbano si se considera que existe complementariedade de novo coas operacións de formación continua de FSE, no marco dos proxectos de rexeneración urbana e rural da categoría 61, que contemplan unha dimensión de adquisición de competencias e desenvolvemento profesional, así como dos de desenvolvemento de servizos turísticos da categoría 57, que se verán reforzados

e aproveitados ao máximo cuns recursos humanos con formación especializada na materia.

Por último, no Eixe 6, aprécianse fundamentalmente dous casos de clara complementariedade FEDER-FSE: por un lado, o desenvolvemento de infraestruturas educativas (categoría 75), polo que se establecen os medios necesarios para a educación e a formación executadas a través do Eixe 3 do FSE; por outro lado, as infraestruturas para a custodia de fillos, que unida ás actuacións previstas no Eixe 2 do FSE encamiñadas ao fomento da conciliación familiar/laboral contribúen á progresiva incorporación da muller ao mercado laboral e a un incremento da súa presenza en postos de maior nivel de responsabilidade.

No Eixe 6 existe así mesmo complementariedade co FSE a través dos centros sociais, que proporcionan unhas infraestruturas que contribúen ao desenvolvemento de accións de orientación e inserción sociolaboral de colectivos desfavorecidos, tales como inmigrantes ou persoas con minusvalidez.

Durante o período 2007-2013, Galicia recibirá fondos do FSE nunha contía indicativa de 936.079.597 euros. A distribución é a que aparece na Táboa 45.

Táboa 45: Distribución da asignación indicativa da axuda FSE a Galicia por instrumentos de intervención

INSTRUMENTOS DE INTERVENCIÓN	IMPORTES €
PO FSE Galicia	358.501.812
PO Adaptabilidade e Emprego	542.597.525
PO Loita contra a discriminación	30.869.310
PO Asistencia técnica	4.110.950
TOTAL FSE	936.079.597

Fonte: elaboración propia.

Táboa 46: Distribución da asignación indicativa da axuda FSE a Galicia por Eixes prioritarios

EIXES		IMPORTES €
Eixe I	Espírito empresarial e adaptabilidade	298.699.578
Eixe II	Empregabilidade, inclusión social e a igualdade entre H. e M.	472.254.567
Eixe III	Aumento e mellora do capital humano	137.747.126
Eixe IV	Cooperación transnacional e interrexional	12.326.442
Eixe V	Asistecnia técnica	15.051.884
TOTAL FSE		936.079.597

Fonte: elaboración propia.

9.2. PROGRAMA OPERATIVO FONDO DE COHESIÓN

O Fondo de Cohesión prevé o reforzo da cohesión económica e social da Comunidade mediante o financiamento equilibrado de proxectos, de fases de proxectos técnica e financeiramente independentes, e de grupos de proxectos vinculados que formen un conxunto coherente no relacionado co medio ambiente e coas redes transeuropeas de infraestruturas de transporte.

O Fondo de Cohesión tamén contribúe á realización de estudos preparatorios relacionados con tales proxectos e á súa realización, así como a medidas de asistencia técnica como estudos comparativos, de impacto, de seguimento, etc., e, a partir da entrada en vigor do Regulamento (CE) N° 1084/2006 relativo ao Fondo de Cohesión.

Os proxectos subvencionados deben ser compatibles coas disposicións dos Tratados, os actos adoptados en virtude destes e as políticas comunitarias, particularmente as relativas á protección do medio ambiente, os transportes, as redes transeuropeas, a competencia e a adjudicación de contratos públicos.

A dotación asignada a España polo Fondo de Cohesión/FEDER no período de programación 2007-2013, é de 4.900,16 millóns de euros.

Tal como se establece no MENR, o Eixe de transporte do Fondo de Cohesión centrarase no equipamento e mellora das instalacións portuarias, o cal, no caso do presente Programa Operativo, iría complementar no resto de portos de Galicia, dependentes da Administración Xeral do Estado, as actuacións dos portos autonómicos e deportivos das categorías 30 e 56. Así mesmo, centrarase no desenvolvemento da Rede Ferroviaria de Altas Prestacións, en conexión directa cos investimentos previstos no Plan Estratéxico de Infraestruturas de Transporte (PEIT) nestes ámbitos, co que podería ser complementario cos proxectos no ámbito do ferrocarril de alta velocidade do Eixe atlántico (Ferrol a fronteira portuguesa e conexión da rede a Galicia).

A complementariedade das actuacións esixe o establecemento dun sistema de coordinación que evite o seu solapamento. A coordinación prodúcese dende a fase de programación no Marco Estratéxico Nacional de Referencia e, nas fases de execución e seguimento, a través dos mecanismos de coordinación previstos nas modalidades de aplicación, tales como o Comité Consultivo sobre Seguimento e Avaliación e o Sistema Informático de Xestión.

En concreto, no Eixe de infraestruturas de transporte, o Fondo de Cohesión ten prevista a priori a execución en Galicia durante o período de programación 2007-2013 dos seguintes proxectos:

- ♦ Tramo Ourense - Santiago de Compostela da liña de alta velocidade de acceso a Galicia,
- ♦ Segunda fase das novas instalacións portuarias en Punta Langosteira,
- ♦ Terminal de colectores en Bouzas, e
- ♦ Outras actuacións para incrementar e mellorar a capacidade portuaria nos Portos de Vilagarcía de Arousa, Marín Ría de Pontevedra, Ferrol San Cibrao e Vigo.

En canto ao Eixe de Medio Ambiente os ámbitos de intervención previstos refírense a saneamento e depuración de augas residuais e prevención de riscos, que actuará principalmente en materia de incendios forestais.

9.3. PROGRAMAS OPERATIVOS PLURIRREXIONAIS FEDER

No período de programación 2007-2013, Galicia recibirá fondos estruturais procedentes do FEDER e do Fondo Cohesión/FEDER nunha contía indicativa de 3.398.293.875 euros. A distribución dos devanditos fondos segundo o instrumento de intervención en que van ir consignados é a que se reflicte na Táboa 47.

Táboa 47: Distribución da asignación indicativa da axuda FEDER a Galicia por instrumentos de intervención

INSTRUMENTOS DE INTERVENCIÓN	IMPORTES €	%	Cumprimento A. Lisboa	
			€	%
PO FEDER GALICIA	2.191.544.341	64,49%	1.587.108.095	72,42
PO FEDER I+D+i AGE	405.591.292	11,94%	400.508.696	98,75
PO ECONOMÍA DO COÑECEMENTO	199.865.632	5,88%	197.866.715	99,00
PO FONDO DE COHESIÓN E FEDER	594.000.000	17,48%	594.000.000	100,00
ASISTENCIA TECNICA	7.292.610	0,21%	-	-
TOTAL AXUDAS FEDER	3.398.293.875	100,00%	2.779.483.506	81,79

Fonte: elaboración propia.

Para enmarcar as previsións de distribución financeira entre Eixes prioritarios, anualidades e categorías de gasto, é necesario contemplar previamente o destino destas axudas, xa que o Programa Operativo de Galicia FEDER supón o 64,49 % do total, e o seu estudo fora de contexto podería desvirtuar o alcance da estratexia seleccionada.

Táboa 48: Distribución da asignación indicativa da axuda FEDER e Cohesión/FEDER a Galicia por Eixes prioritarios

EIXES PERIODO 2007-2013		%	Euros
1	Desenvolvemento da economía do coñecemento (I+D e Soc. Información)	23,90%	812.214.554
2	Desenvolvemento e innovación empresarial	10,64%	361.696.333
3	Medio ambiente, contorno natural, recursos hídricos e prevención de riscos	18,08%	614.270.296
4	Transporte e enerxía	38,94%	1.323.426.391
5	Desenvolvemento Sostible Local e Urbano	6,81%	231.503.939
6	Infraestruturas Sociais	1,05%	35.707.210
7	Asistencia técnica	0,57%	19.475.152
IMPORTE AXUDA		100,00%	3.398.293.875

Fonte: elaboración propia.

Como se aprecia na Táboa 48, o resultado global das prioridades establecidas por ambas as dúas administracións tradúcese nun cadro de ponderacións que asigna máis do 34% dos recursos dispoñibles, uns 1.173 meuros, aos Eixes 1 e 2, aqueles o obxectivo da cal vai encamiñado a aumentar a capitalización tecnolóxica e humana da economía galega, a continuación do Eixe 4 destinado a completar o proceso de modernización das infraestruturas.

Polo tanto, as operacións contempladas no Eixe 1 de desenvolvemento da economía do coñecemento veranse, polo tanto, complementadas polas desenvolvidas pola AGE no marco dos Programas Operativos Plurirrexionais “Fondo Tecnolóxico: FEDER I+D” e “Economía baseada no Coñecemento”.

Con respecto ao primeiro, prevense intervencións encamiñadas a impulsar a competitividade das empresas a través da aplicación de economía do coñecemento, fundamentalmente a través da categoría de gasto 4, non contemplada no presente PO. O resto de operacións dirixidas á aplicación de tecnoloxía na industria e á innovación tecnolóxica empresarial teñen cabida ademais de no PO de FEDER, no marco do Fondo Tecnolóxico. O PO de I+D+i para o beneficio das Empresas terá como principal prioridade as actuacións dirixidas a vertebrar o sistema Ciencia-Tecnoloxía-Empresa, tanto no conxunto de España como a escala rexional, fomentando a cooperación entre empresas, centros tecnolóxicos e centros de investigación e favorecendo a incorporación das PEME. Para iso apoiárase a creación e consolidación de agrupacións empresariais innovadoras (“clusters”), a posta en marcha de grandes proxectos de demostración e de proxectos estratéxicos, así como o desenvolvemento de proxectos ligados aos parques científicos e tecnolóxicos. Apoiárase así mesmo o liderado español en proxectos europeos e potenciará as actuacións de transferencia de resultados de investigación entre as Universidades e organismos públicos de investigación e as empresas. Entre as actuacións incluídas merecen destacarse así mesmo as que teñen como obxectivo atraer as PEME á actividade innovadora, as dirixidas á creación de centros tecnolóxicos e de investigación ligados á actividade empresarial e as que se propoñen mellorar o financiamento das PEME innovadoras. Por último, contempla o financiamento de proxectos de I+D empresarial, con especial énfase nas CC.AA. do Obxectivo Convergencia.

Co segundo dos programas plurirrexionais mencionados, a administración estatal impulsará a I+D non empresarial e a sociedade da información, co que as actuacións se englobarán nas categorías de gasto relacionadas coas TIC (categorías 12, 14 e 15) e coa investigación e desenvolvemento tecnolóxico por parte do sistema público de I+D da rexión no ámbito da categoría 1. O PO de Economía baseada no Coñecemento ten unha dobre orientación. Por unha parte, propónse impulsar a I+D+i realizada en centros públicos de investigación e Universidades, a través do apoio á dotación de infraestruturas e ao desenvolvemento de proxectos de investigación. Por outra banda, soporta un conxunto de actuacións dirixidas ao desenvolvemento da Sociedade da Información en España, contempladas todas elas no Plan Avanza, para o que este PO supón un decisivo reforzo. Entre elas poden destacarse o impulso dos servizos públicos dixitais, a potenciación da rede de puntos de acceso público a Internet, o apoio ao desenvolvemento e uso de solucións dixitais para as PEME, a democracia electrónica, a integración de colectivos con risco de info-exclusión, a extensión de infraestruturas avanzadas, incluídas as redes de investigación de alta capacidade, e o fomento dos contidos dixitais.

Por último, o Eixe 3 verá completadas as actuacións do FEDER coas desenvolvidas no Programa Operativo Fondo de Cohesión/FEDER.

9.4. PROGRAMAS OPERATIVOS DE COOPERACIÓN TERRITORIAL EUROPEA

Co obxecto de favorecer a internacionalización e a cooperación económica, social e institucional de Galicia con outras rexións europeas, intentaranse potenciar neste obxectivo aqueles proxectos que, dun xeito transversal, vaian encamiñados a desenvolver actuacións que teñan lugar en territorios transfronteirizos, fortalezan a cooperación transnacional e a cooperación interrexional e que teñan como efecto promover a eliminación do aillamento producido polas fronteiras. A dotación para España neste obxectivo ascende a 559,26 millóns de Euros.

É desexable que sexan aproveitadas as oportunidades que se presentan nas diferentes intervencións comunitarias para xerar sinerxías e dar continuidade a actividades de cooperación, especialmente nos temas de accesibilidade territorial e das telecomunicacións, aspectos ambientais e de investigación e desenvolvemento tecnolóxico, os efectos do cal poidan alcanzar ambos os dous lados da fronteira.

Así pois, para as actuacións con connotacións transfronteirizas, será importante asegurar unha articulación eficaz e unha complementariedade recíproca, en especial co Programa de Cooperación T. Transfronteiriza España-Portugal, para conseguir unha mellor optimización dos recursos dispoñibles. En concreto Galicia é rexión elixible nos seguintes Programas:

- Programa Operativo España - Portugal (transfronteiriza).
- Espazo Sudoeste Europeo (transnacional).
- Espazo Atlántico (transnacional).
- Programa de Cooperación Interrexional IV C.

9.5. CONTRIBUCIÓN TOTAL Á ESTRATEXIA DE LISBOA DOS PROGRAMAS OPERATIVOS FEDER E FSE EN GALICIA

A través das diferentes formas de intervención do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional e do Fondo Social Europeo, Galicia destinará 3.649 millóns de euros a temas vinculados cos obxectivos de Lisboa, un 84,20% do total da axuda destes Fondos Estruturais Europeos asignados á rexión de xeito indicativo. Esta cifra supón unha elevada contribución na programación de Galicia á Estratexia de Lisboa, tal e como se mostra na Táboa 49.

Táboa 49: Contribución orientativa á Estratexia de Lisboa FEDER e FSE

FONDO	AXUDA €	Cumprimento A. Lisboa	
		€	%
FEDER	3.398.293.875	2.779.483.506	81,79
FSE	936.079.597	869.974.955	92,94
TOTAL FEDER + FSE	4.334.373.472	3.649.458.461	84,20

Fonte: elaboración propia.

9.6. COMPLEMENTARIEDADE CON PLANS ESTATAIS E AUTONÓMICOS

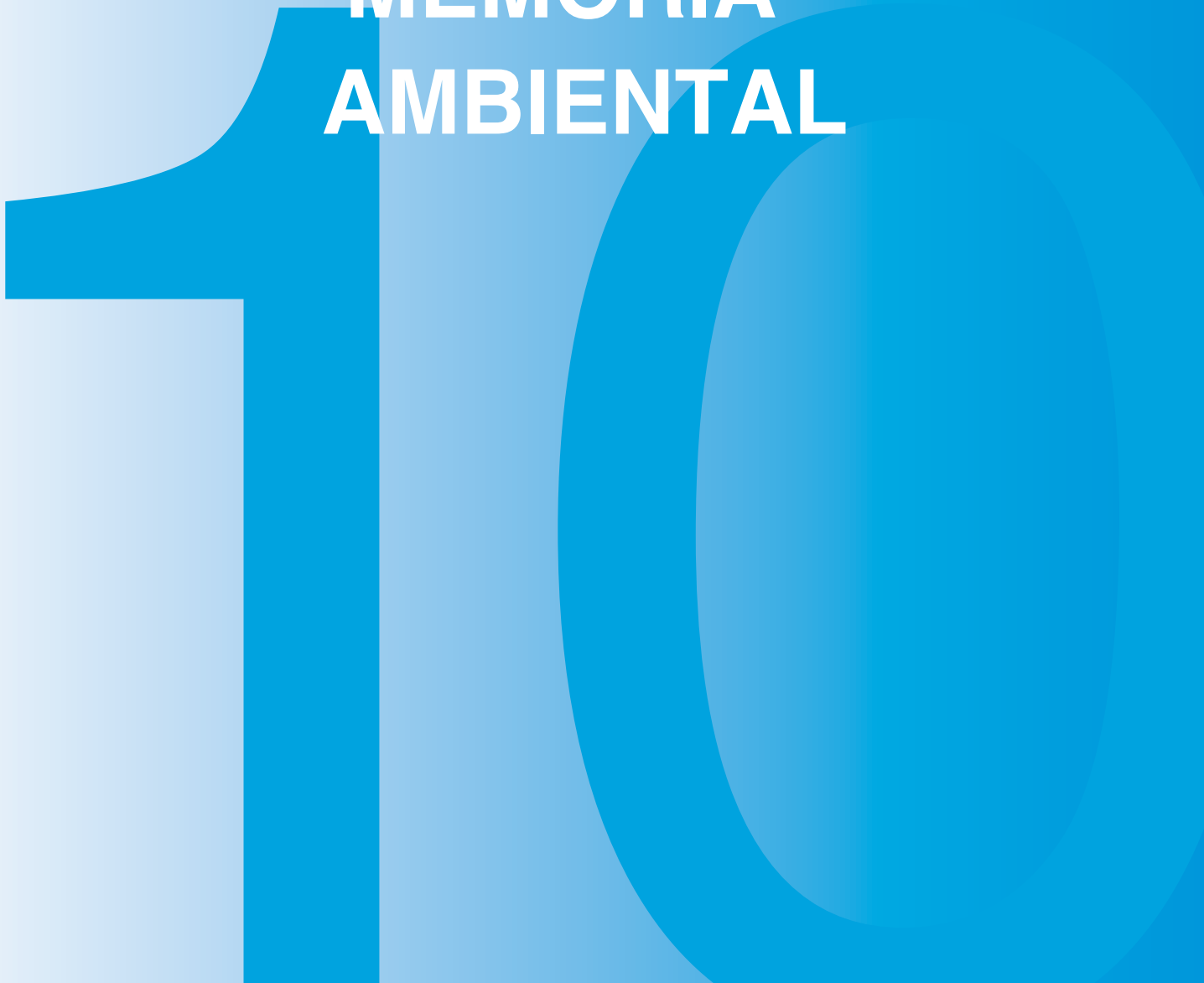
A estratexia recollida no presente Programa Operativo é coherente cos plans estratéxicos e de desenvolvemento en vigor actualmente en Galicia e no territorio estatal. A continuación recóllense aqueles relacionados cos ámbitos de actuación do FEDER.

Táboa 50: Principais plans estatais e autonómicos

NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Plan Estratéxico Galego da Sociedade da Información (PEGSi) 2007 - 2010	Transporte, accesibilidade e enerxía	CC.AA.
Plan galego de I+D+i PGIDIT 2006 - 2010		CC.AA.
Plan Estratégico de las Infraestructuras del Transporte 2005-2020 (PEIT)		AGE
Plan Estratéxico de Portos de Galicia 2005 - 2008		CC.AA.
Plan de Energías Renovables (PER)		AGE
Estrategia para el fomento de la Eficiencia Energética en España (E4)		AGE
Pláns sectoriais "Solar" e "Biomasa"		CC.AA.
NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Plan territorial de continxencias por contaminación mariña	Medio ambiente e sostibilidade	CC.AA.
Plan de xestión de residuos sólidos urbanos de Galicia		CC.AA.
Plan de recuperación de ecosistemas fluviais		CC.AA.
Plan de Concentración Parcelaria		CC.AA.
NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Plan de vivenda 2005 - 2008	Equipamento de servizos primarios	CC.AA.
Plan de Saúde 2006-2010		CC.AA.
Plan Estratéxico de seguridade vial 2005 - 2008		CC.AA.
NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Programa de Desenvolvemento Rural de Galiza (PDR) 2007 - 2013	Medio rural e Pesca	CC.AA.
Programa Estratéxico de Infraestructuras do Medio rural PEIM 2006 - 2009		CC.AA.
NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Plan de renovación e mellora do comercio galego	Dinamización económica e turismo	CC.AA.
Plan estatal de mejora de calidad del comercio		AGE
Plan Estratéxico de Emprego 2006 - 2008		CC.AA.
Planes de excelencia turística Lugo 2004 - 2006		LOCAL/AGE
MECEGA 2007-2013		CC.AA.
NOME DO PLAN	ÁMBITO	AGE/CC.AA/ LOCAL
Plan Estratéxico do Concello de Lugo	Local	LOCAL
Plan Estratéxico da Costa da Morte 2006 - 2010		LOCAL
Plan Estratéxico de Vigo e a súa área funcional 2010		LOCAL
Plan Estratéxico do Val do Miño		LOCAL
Plan Estratéxico Ourense 2010		LOCAL
Plan Estratéxico da provincia de Pontevedra 2010		LOCAL
Plan Estratéxico provincial da Coruña 2004 - 2013		LOCAL

Fonte: elaboración propia.

MEMORIA AMBIENTAL

10.1. RESUMO NON TÉCNICO

O importante desenvolvemento económico experimentado pola rexión nos últimos anos demanda un aumento significativo de enerxía, infraestruturas, consumo de recursos e xestión de residuos. Neste contexto, Galicia mantén o seu reto de aproveitar os recursos existentes sen poñer en perigo o desenvolvemento económico e social da rexión, aproveitando as sinerxías entre o crecemento económico e o desenvolvemento sostible.

O PO FEDER de Galicia pretende reforzar o aproveitamento das oportunidades existentes en defensa dunha rexión máis habitable que permita lograr un desenvolvemento sostible rexional e unha mellora na calidade de vida dos cidadáns.

Se o Programa Operativo non se aplicase, non se levarían a cabo determinadas tipoloxías de actuacións que axudarían significativamente a paliar ou mellorar as carencias de que adoece a rexión e iso levaría consigo unha redución dos esforzos necesarios para alcanzar un modelo sostible que aposte por integrar a protección dos recursos naturais nas políticas públicas.

Os principais obxectivos de protección ambiental derivados dos compromisos internacionais, comunitarios e nacionais, recollidos na súa totalidade pola Estratexia Europea de Desenvolvemento Sostible e o Sexto Programa Comunitario en materia de Medio Ambiente, plázanse no Programa Operativo FEDER de Galicia como se recolle na seguinte Táboa:

Obxectivos de protección ambientais do PO FEDER de Galicia, 2007-2013

Factores Ambientais	Áreas de actuación prioritarias VI Programa de Medio Ambiente	Obxectivos de Protección Ambiental
Biodiversidade	Natureza e Biodiversidade: Protexer un recurso único	1) Protexer e restaurar a estrutura e funcionamento dos sistemas naturais e deter a perda de biodiversidade
Flora		
Fauna		2) Protexer os solos contra a contaminación e a erosión
Chan		
Paisaxe		
Factores Climáticos	Resolver o problema do cambio climático	3) Reducir as emisións do efecto invernadoiro
Poboación	Medio Ambiente e Saúde	4) Conseguir que o uso e niveis de plaguicidas no medio ambiente non de lugar a riscos significativos para a saúde e la natureza
Aire		
Auga		
Saúde Humana		
		5) Alcanzar niveis de calidade do aire que non de lugar a riscos para a saúde humana e a natureza
		6) Alcanzar niveis de calidade da auga aceptables para a saúde humana
		7) Alcanzar unha explotación dos recursos hídricos sostible a longo prazo
		8) Reducir o número de persoas expostas regularmente a niveis de ruído elevados
Bens Materiais		
Patrimonio Cultural		
	Uso sostible dos recursos naturais e xestión dos residuos	9) Disociar o uso dos recursos do crecemento económico
		10) Disociar a produción de residuos do crecemento económico
		11) Reducir a cantidade de residuos destinados á eliminación definitiva
		12) Reducir a produción de residuos perigosos

Os Eixes prioritarios e categorías de gasto do Programa Operativo FEDER identificados polos seus potenciais efectos sobre o medio ambiente (Eixes 3, 4 e 5) foron avaliados e analizados a partir de matrices. Do resultado da devandita análise extraéronse as seguintes conclusións:

O Eixe 3, referido ás actuacións de Medio Ambiente, Contorno Natural e Recursos Hídricos, actúa de forma positiva sobre a totalidade dos factores ambientais (Biodiversidade, Flora, Fauna, Chan, Paisaxe, Factores Climáticos, Poboación, Aire, Auga, Saúde Humana, Patrimonio Histórico-cultural e Bens Materiais), mentres que o seu efecto negativo sobre os mesmos é nulo. Os esforzos neste Eixe concentráranse en:

- ▲ Optimizar a xestión dos recursos hídricos, de forma integrada e racional e establecendo mecanismos que melloren o actual sistema de tratamento e distribución da auga.
- ▲ Saneamento e depuración das augas residuais.
- ▲ Fomentar a conservación e protección do contorno natural.

A súa contribución positiva débese principalmente á multitude de accións que se pretenden levar a cabo nos ámbitos de rexeneración do contorno natural e a protección e promoción da biodiversidade e en prevención e control da contaminación, como a substitución de sistemas de calefacción contaminantes, os mapas de ruídos e a adquisición de equipos para a vixilancia e protección ambiental que terán un efecto positivo, non solo para a biodiversidade e os factores climáticos, senón de forma indirecta tamén para a saúde humana.

No ámbito dos recursos hídricos, fundamental para a sostibilidade da rexión, o tratamento das augas residuais e a busca dunha maior calidade das augas contribuirán a garantir o abastecemento de auga potable á poboación, contribuíndo con iso á optimización da xestión e distribución do recurso.

No Eixe 4, referido a actuacións nos ámbitos do Transporte e a Enerxía, as actuacións terán un maior efecto negativo sobre o medio ambiente, como cabería esperar, fronte aos efectos positivos. As actuacións máis traumáticas son sen lugar a dúbidas a construción de infraestruturas relacionadas co ferrocarril, autoestradas e outras grandes infraestruturas.

Durante o período de programación 2000-2006, conseguíuse superar o elevado déficit con respecto a España, salvo a materia pendente de conectividade dun grande volume de poboación con redes transeuropeas. O esforzo haberá de concentrarse non tanto en grandes infraestruturas senón na súa intermodalidade e intermobidade e polo tanto no período 2007-2013, as accións irán enfocadas á conexión da rede coas redes transeuropeas de transporte (ferrocarril e autoestradas) e ao crecemento e mantemento das actuais redes enerxéticas, facendo especial fincapé na xeración de enerxía “limpa”, principalmente de biomasa e solar.

É necesario adoptar as medidas axeitadas para limitar os efectos negativos dos transportes, mellorando a xestión, optimizando a eficacia e contribuíndo ao aforro enerxético, combatendo o cambio climático e limitando as súas consecuencias.

Mediante as medidas orientadas tanto á produción de enerxías renovables solar e de biomasa e aquelas cun enfoque na eficacia enerxética mediante a produción combinada

e a xestión da enerxía, deberá atacarse tanto a dependente e débil estrutura enerxética do país, e consecuentemente da rexión, como tamén os altos efectos negativos provenientes do investimento en medios de transporte. Unha política enerxética conforme ao desenvolvemento sostible debe responder tanto ás necesidades crecentes de enerxía coma á prevención do queantamento climático.

De calquera forma o investimento en enerxías renovables solar e de biomasa, e a busca dunha maior eficacia enerxética producen uns altos efectos positivos que contrarrestan na maior medida posible os efectos negativos que se poden efectuar sobre os factores climáticos.

Os investimentos en medios de transporte e redes de distribución de enerxía deben intentar, na medida do posible, utilizar técnicas avanzadas de deseño e produción dirixidas a mellorar a calidade, a seguridade, a reciclaxe, a comodidade e a rendibilidade.

No último Eixe significativo do programa, o Eixe 5 de Desenvolvemento sostible local e urbano, a valoración final é principalmente positiva para o medio ambiente. O seu efecto é importante sobre todo nos factores de paisaxe e poboación, onde ten un efecto directo, sendo os efectos negativos mínimos. O desenvolvemento local é un elemento fundamental para conseguir a sostibilidade, ata o punto que moitos autores sosteñen que a sostibilidade gañará ou se perderá nas cidades. Neste Eixe decidiuse actuar en catro categorías fundamentais: valorización do patrimonio natural, axudas ás melloras dos servizos turísticos, protección, rehabilitación e preservación do patrimonio cultural e proxectos integrados para a rehabilitación urbana e rural.

Por outro lado, o Programa Operativo FEDER de Galicia conta con elementos horizontais tanto da estratexia renovada de Lisboa coma da Estratexia de Desenvolvemento Sostible (EDS). A integración ambiental como prioridade transversal constatase nunha definición explícita e consistente da estratexia rexional a favor dunha sostibilidade, coa inclusión de tipoloxías de actuacións dirixidas á protección e conservación do medio ambiente, a fomentar a introdución da ecoinnovación nas empresas, a potenciar unha accesibilidade e uso do transporte público ou a aumentar a produción de enerxías renovables e a eficiencia enerxética. A outro nivel, recolle a posibilidade de ter en conta criterios ambientais para a selección de proxectos, así como indicadores ambientais.

En definitiva, a aplicación do Programa Operativo FEDER levaría consigo importantes e significativos avances á hora de alcanzar unha mellor protección e conservación do medio ambiente e á aceleración na obtención dun desenvolvemento sostible.

En consecuencia, a integración ambiental do Programa Operativo FEDER de Galicia, considérase axeitada, se ben deben reforzarse determinados aspectos. Neste sentido, suxírese o establecemento dun Sistema de Xestión ambiental que integre os seguintes elementos clave:

- Comprobación política e legal dos proxectos.
- Avaliación continua coordinada coa avaliación ambiental.
- Establecemento de sistemas de seguimento utilizando indicadores acordados reflectindo os obxectivos e temas esenciais de desenvolvemento sostible e ambientais.

- ▲ Promoción de criterios de priorización de proxectos que dean un maior peso e importancia ao medioambiente e ao desenvolvemento sostible.

Así mesmo, suxírense determinados tipos de actuacións con efectos substancialmente positivos e, a nivel máis xeral, recoméndase ter en conta plans e estratexias de tipo temático como estratexias urbanas integradas para o transporte urbano limpo, o Plan de Enerxías Renovables en España 2005-2010, Plans de Mobilidade e sobre todo a Axenda 21 Local.

10.2. ORGANIZACIÓN DA CONSULTA PÚBLICA

Os borradores dos Programas Operativos e os Informes de Sostibilidade Ambiental destes foron sometidos a consulta pública mediante publicación no BOE, en concreto para o caso de Galicia publicouse o 9 de xaneiro de 2007. Os textos íntegros do Programa Operativo e do Informe de Sostibilidade Ambiental estiveron a disposición do público na páxina web da Dirección Xeral de Fondos Comunitarios, <http://www.dgfc.sgpg.meh.es/>, na páxina web da Xunta de Galicia, <http://www.xunta.es>, e na Sala de Xuntas da planta 19ª das dependencias da devandita Dirección Xeral, situada no Ministerio de Economía e Facenda, Paseo da Castelá 162, 28071-Madrid. No anuncio indicábase que as alegacións se remiten á dirección de correo electrónico: sgfeder@sgpg.meh.es. O prazo de consulta foi de 23 días a partir da súa publicación no BOE (trámite de urxencia).

Así mesmo, o Ministerio de Economía y Hacienda consultou por vía telemática ás administracións ambientais e público interesados que se citan a continuación, sinalándolles o sitio web de consulta do Programa Operativo preliminar e do Informe de Sostibilidade Ambiental, outorgando o mesmo prazo de 23 días para a realización de suxestións:

- ▲ Administracións afectadas: Ministerio de Medio Ambiente: Confederación Hidrográfica do Norte, Confederación Hidrográfica do Duero, Dirección Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental, Dirección Xeral da Auga, Dirección Xeral para a Biodiversidade, Dirección Xeral de Costas, Oficina para o Cambio Climático, Instituto Nacional de Meteoroloxía. Ministerio de Educación e Ciencia: Consello Superior de Investigacións Científicas, Instituto Xeolóxico e Mineiro, Instituto Español de Oceanografía. Ministerio de Sanidade e consumo: Instituto Carlos III. Ministerio de Cultura (Belas Artes). CEDEX. CIEMAT. Consellería de Medio Ambiente e Desenvolvemento Sostible e Consellería de Economía e Facenda da Xunta de Galicia.
- ▲ Público interesado: SEO/Birdlife, ADENA, Greenpeace, Ecoloxistas en Acción, Amigos da Terra, FEMP, FUCI, ASAJA, COAG, UPA, UGT, CCOO, CEOE.

Con posterioridade a este procedemento de información pública e como consecuencia da análise dos proxectos previstos prodúcese a incorporación ao apartado de Grandes Proxectos do Programa Operativo dunha relación complementaria dos mesmos. Por iso, se ben o Informe non se vía afectado por esta circunstancia, decídese volver someter a información pública o informe de sostiibilidade, conxuntamente co Programa Operativo FEDER de Galicia 2007-2013, publicándose o anuncio correspondente no BOE o día 13 de febreiro.

10.3. INDICACIÓN DE RESPUESTAS E EVENTUAL TOMA EN CONSIDERACIÓN NO PROGRAMA OPERATIVO REVISADO

Como resultado da consulta pública e das comunicacións específicas remitidas aos organismos e entidades citados anteriormente, do Informe de Sostibilidade Ambiental e do Programa Operativo FEDER de Galicia 2007-2013 da Dirección Xeral de Fondos Comunitarios, recibíuse unha alegación da Asociación para a Defensa da Natureza WWF/Adena que presentou os seguintes comentarios tanto ao Programa Operativo coma ao Informe de Sostibilidade Ambiental:

- a. As relacións entre medio ambiente e desenvolvemento sostible han de fortalecerse e quedar plasmadas nos documentos de avaliación do Programa Operativo de Galicia 2007-2003.
- b. Nos documentos debe haber unha referencia expresa aos obxectivos das principais normas ambientais e como conseguilos (Directivas de Aves, Hábitats, Directiva Marco de Auga, Protocolo de Kioto, etc.). En ningún caso deben financiarse proxectos que vaian en contra das devanditas Directivas.
- c. As metodoloxías de seguimento e avaliación do Programa Operativo de Galicia deben incluír indicadores do cumprimento dos obxectivos ambientais.
- d. Os documentos de avaliación do Programa deben conter mecanismos de transparencia que demostren a coordinación entre os fondos europeos e obxectivos ambientais.
- e. Debe establecerse claramente a situación de partida, incluíndo o estado real do medio ambiente (recursos naturais, biodiversidade e paisaxe), de forma que se poida determinar a súa evolución tras a aplicación das medidas do Programa Operativo.
- f. Debe quedar definido o contexto no que se desenvolve o Programa de cara a establecer posteriormente os efectos netos sobre o medio ambiente derivados da súa posta en marcha.
- g. Os fondos, europeos deben quedar subordinados ao cumprimento dos obxectivos ambientais. Nos casos en que se presenten indicios de infracción; o Ministerio de Medio Ambiente poderá requirir e ser requirido en orde a coñecer o axeitado cumprimento da normativa ambiental e demostrar que as actuacións realizadas non danan, contaminan ou prexudican o medio ambiente.
- h. O incumprimento das Directivas de Aves, Hábitats ou Auga debe ser sancionado coa retirada dos fondos, para calquera das medidas de Desenvolvemento Rexional propostos.
- i. Nos proxectos de desenvolvemento do Programa debe constar de forma expresa o condicionante que é a Rede Natura 2000 e a obriga de respectala. Do mesmo modo, é importante vincular a protección da Rede Natura 2000 ao emprego e á competitividade rexional, porque senón poucos lugares da Rede poderán ser conservados.

- j. Debe haber unha fluída información sobre o cumprimento dos obxectivos ambientais coas ONG de medio ambiente e grupos de interese.
- k. Debe haber un axeitado mecanismo de participación das ONG de medio ambiente e grupos de interese na elaboración dos proxectos que acorden a distribución dos fondos do Programa Operativo.
- l. A prevención debe quedar integrada na avaliación cos obxectivos e indicadores de seguimento.
- m. A avaliación estratéxica, previa e preventiva, debe ser condición para a dispoñibilidade dos fondos no Programa.
- n. Debe realizarse un estudo dos impactos ambientais causados por actuacións financiadas polo Programa Operativo de Galicia 2007-2013 para coñecer a posteriori a súa significación ambiental, e no seu caso, adoptar as medidas correctoras para o futuro, leccións aprendidas.
- o. Na tipoloxía de proxectos comprendido no Programa Operativo ha de terse en conta que España deberá demostrar como pretenden financiar, con cargo aos fondos europeos de medio ambiente, os obxectivos ambientais que esixen as normas vixentes, como manter en axeitado estado de conservación a rede Natura 2000.
- p. O Programa Operativo debe incluír un apartado destinado a sinalar como se coordinasen os fondos FEDER con outros fondos, europeos, nacionais (Eixe. Futura Lei de Desenvolvemento Rural) ou autonómicos existentes para o logro dos obxectivos ambientais previstos.
- q. O Programa de Desenvolvemento Rexional presentado debe incluír a repartición presupostaria entre as axudas previstas, elemento clave para determinar cál delas será considerada prioritaria pola Administración e o seu alcance medioambiental.

O ISA puxo de manifesto os efectos ambientais das numerosas accións incluídas neste Programa Operativo, e previu unhas medidas correctoras dos seus efectos para algunhas delas, que se redefinen e amplían mediante a presente Memoria Ambiental para cubrir as omisións detectadas e outorgalas unha formulación coherente coa dada a outros programas operativos FEDER.

Neste sentido, a acumulación nun mesmo procedemento da avaliación de todos os Programas Operativos, que en moitos casos comparten problemática ambiental e un amplo número de categorías de gasto, permitiu xerar unhas determinacións e un sistema de seguimento comúns que dan maior solidez a cada un de eles, e maior coherencia ao conxunto.

En canto á alegación presentada pola Asociación para a Defensa da Natureza WWF/ Adena sinalar que con estes principios e recomendacións se fai especial fincapé nas medidas e no sistema de seguimento. O devandito sistema é parte do contido esencial das memorias ambientais, polo que as recomendacións foron tidas en conta á hora de deseñar o sistema de seguimento. Algunhas recomendacións desenvolvéronse con maior profundidade e outras non se estimaron pola súa falta de aplicabilidade na práctica dada a particular natureza da xestión e seguimento dos Fondos Estruturais.

10.4. ORGANIZACIÓN DO SEGUIMENTO AMBIENTAL

Á vista do Programa Operativo preliminar, o Informe de Sostibilidade Ambiental, as alegacións e consultas recibidas, e tendo en conta o documento de Referencia da avaliación e as sinerxías positivas derivadas da avaliación simultánea do conxunto de Programas Operativos FEDER e Fondo de Cohesión, fórmulanse as seguintes determinacións a incluír no Programa Operativo, co fin de integrar axeitadamente os aspectos ambientais neste.

Tras a avaliación do conxunto dos Programas Operativos FEDER e Fondo de Cohesión, conclúese coa seguinte relación xeral, común para todos os Programas Operativos, de categorías de gasto susceptibles de causar efectos ambientais significativos, tanto de signo positivo como negativo, na que se remarkan en negra as que figuraban na versión preliminar do Programa Operativo que foi obxecto de información pública e consultas. No caso de que se produzan posteriores incorporacións nas categorías de gasto do Programa Operativo sobre as que figuraban na versión preliminar que foi obxecto de información pública e as consultas, tamén se entenderán aplicables a estas as determinacións ambientais xerais e específicas e os indicadores ambientais operativos establecidos pola presente Memoria Ambiental.

- ♦ Efectos positivos: 01, 06, 24, 25, 26, 27, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 61.
- ♦ Efectos negativos: 02, 08, 10, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 50, 53, 54, 55, 56, 57, 61.

O sistema de seguimento ambiental centrarase exclusivamente nas categorías de gasto previamente identificadas como susceptibles de producir efectos ambientais significativos, e integrarase no Plan de Seguimento e Avaliación do Programa Operativo, requirindo as seguintes actuacións:

- ♦ Que se realice un seguimento especial das actuacións elixidas, mediante a súa incorporación a un Sistema de Información Xeográfica, de deseño común a todos os Programas Operativos segundo criterios determinados conxuntamente polos Ministerios de Medio Ambiente e Economía e Facenda. A primeira actuación no devandito ámbito será a análise do deseño dun sistema das devanditas características e o estudo da súa compatibilidade cos sistemas análogos das CC.AA. Do resultado desta primeira actuación deducirase o procedemento de execución da implantación do devandito sistema.
- ♦ Que se realice un seguimento cuantitativo dos efectos ambientais das actuacións cofinanciadas polo Programa, mediante un sistema de indicadores operativos de impacto ambiental de deseño xeral común para o conxunto do Estado, que se reflicte no Cadro adxunto. Á vista das actuacións en que finalmente se vaia concretar o Programa Operativo aprobado, o Comité de Seguimento seleccionará os que resulten apropiados, tendo en conta o devandito cadro. Para as categorías de gasto que dispoñan de indicador, os beneficiarios deberán calcular e facilitar o seu valor no momento da solicitude de cofinanciamento, que poderá ser, no seu caso, corroborado ou corrixido polo órgano intermedio correspondente.

O seguimento dos efectos ambientais do Programa Operativo realizarase coincidindo temporalmente coa avaliación do principio horizontal de medio ambiente prevista para 2009

no Plan de Avaliación e na avaliación final, a ser posible de forma integrada nestas. En ambos os dous momentos, realizarase unha análise da incidencia ambiental do Programa baseado tanto na distribución xeográfica das actuacións coma no sistema de indicadores de efectos ambientais elixido. Sobre esta base, solicitarase o parecer das autoridades ambientais afectadas, polo menos para os ámbitos de calidade ambiental, avaliación ambiental, áreas protexidas e calidade das augas, antes de concluír os respectivos informes de avaliación ambiental.

CADRO XERAL DE INDICADORES DE IMPACTO AMBIENTAL DOS PROGRAMAS OPERATIVOS FEDER E FONDO DE COHESIÓN (2007-2013)		
Código Categoría	Categoría de Gasto	Indicadores para o Seguimento
01	Actividades de I+D en centros de investigación	Nº actuacións e investimentos (€) en investigación centrada en temática ambiental.
06	Axuda ás PEME ao fomento dos procesos de produción sostibles e respectuosos co medio ambiente (tamén no Eixe 2)	Nº actuacións e investimentos (€)
08	Outros investimentos en empresas	- Nº actuacións e investimento (€) de proxectos de carácter exclusivamente ambiental. % dos mesmos respecto do total.
10	Infraestruturas de TIC	Nº total de actuacións no interior de espazos protexidos e lugares Natura 2000
16	Ferrocarrís	- Nº de actuacións e investimentos en melloras ambientais de infraestruturas preexistentes (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) - Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.
17	Ferrocarrís Rede TEN	- Nº de actuacións e investimentos en melloras ambientais de infraestruturas preexistentes (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) - Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.
20	Autoestradas e autovías	- Nº de actuacións e investimentos en melloras ambientais de infraestruturas preexistentes (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) - Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.
21	Autoestradas e autovías: Rede TEN	- Nº de actuacións e investimentos en melloras ambientais de infraestruturas preexistentes (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) - Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.
22	Estradas da Rede Estatal	- Nº de actuacións e investimentos en melloras ambientais de infraestruturas preexistentes (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) - Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.
23	Estradas da Rede Autonómica e Local	Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques e outros hábitat de interese.

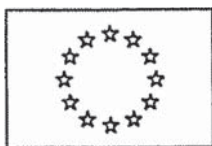
CADRO XERAL DE INDICADORES DE IMPACTO AMBIENTAL DOS PROGRAMAS OPERATIVOS FEDER E FONDO DE COHESIÓN (2007-2013)		
Código Categoría	Categoría de Gasto	Indicadores para o Seguimento
29	Aeroportos	• Poboación (Nº habitantes) previsiblemente afectada por contaminación acústica • Superficie (ha) de afección a IBA (áreas importantes para as aves de SEO/Birdlife)
30	Portos	• Superficie (ha) e lonxitude de costa (Qm) afectadas
33	Electricidade	• Nº de actuacións e investimentos en corrección de tendidos eléctricos preexistentes en beneficio da avifauna (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) • Qm de tendidos eléctricos que sobrevoan núcleos urbanos o IBA • Centrais: emisións gases efecto invernadoiro (t/ano) • Centrais: consumo bruto auga (hm³/ano)
34	Electricidade Rede TEN	• Nº de actuacións e investimentos en corrección de tendidos eléctricos preexistentes en beneficio da avifauna (excluíndo as obrigatorias requiridas polas correspondentes declaracións de impacto ambiental) • Qm de tendidos eléctricos que sobrevoan núcleos urbanos o IBA • Centrais: emisións gases efecto invernadoiro (t/ano) • Centrais: consumo bruto auga (hm³/ano)
35	Gas Natural	• Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques, ecosistemas fluviais, humidaís e outros hábitat de interese.
36	Gas Natural Rede TEN	• Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques, ecosistemas fluviais, humidaís e outros hábitat de interese.
37	Produtos petrolíferos	• Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques, ecosistemas fluviais, humidaís e outros hábitat de interese.
38	Produtos petrolíferos Rede TEN	• Lonxitude (Qm) de intercepción sobre bosques, ecosistemas fluviais, humidaís e outros hábitat de interese.
39	Energías renovables: eólica	• Nº de aeroxeradores localizados sobre IBA, bosques ou outros hábitat de interese.
40	Energía renovable: solar	• Superficie (ha) de ocupación sobre áreas protexidas
41	Energías renovables: biomasa	• Superficie agrícola (ha/ano) directamente utilizada para a obtención de biomasa
42	Energía renovable: hidroeléctrica, xeotermal e outras	• Lonxitude (Qm) de tramo fluvial afectado augas arriba e augas debaixo da presa
43	Eficiencia enerxética, coxeneración e xestión enerxética	• Nº de actuacións e investimento (€) destinadas á mellora da eficiencia enerxética • Aforro enerxía final (t/ano equivalentes de petróleo)
44	Xestión integral de residuos urbanos, e industriais	• Nº de actuacións e investimento (€) • Nº de novos vertedoiros controlados, e Nº de municipios atendidos • Nº de vertedoiros selados • Residuos sólidos urbanos xestionados pola actuación según tipo de tratamento (t/ano) (reutilización, reciclaxe, valorización e eliminación) • Nº de actuacións de xestión de residuos perigosos e cantidade de residuos xestionados (t/ano)
45	Xestión e distribución da auga (potable)	• Volume anual captado (hm³/ano) • Lonxitude de ecosistema fluvial afectado (Qm) • Consumo enerxético requirido (Kw/h por m³) • Volume aforrado, en caso de actuacións de mellora da rede (Hm³/ano) • Volume de perdas en rede eliminadas (hm³)
46	Saneamento e depuración de augas residuais	• Nº municipios con máis de 2000 habitantes equivalentes atendidos, Nº de habitantes equivalentes do mesmos.
47	Calidade do aire	• Nº de instalacións de control

CADRO XERAL DE INDICADORES DE IMPACTO AMBIENTAL DOS PROGRAMAS OPERATIVOS FEDER E FONDO DE COHESIÓN (2007-2013)		
Código Categoría	Categoría de Gasto	Indicadores para o Seguimento
48	Prevención, control e redución da contaminación	• N° de actuacións e investimento (€) • Redución estimada nas emisións de gases de efecto invernadoiro (t/ano)
49	Actuacións para prever e mitigar os efectos do cambio climático	• N° de actuacións e investimento (€) • Redución estimada nas emisións de gases de efecto invernadoiro (t/ano)
50	Rehabilitación de terreos con uso industrial e solos contaminados	• Superficie reforestada con especies exclusivamente autóctonas a escala local (ha) • Lonxitude (Qm) de canle fluvial restaurada con criterios ecolóxicos • Superficie (ha) de solo recuperado
51	Promoción e protección da biodiversidade (incluíndo Rede Natura 2000)	• N° de actuacións e investimento (€) en actividades específicas de xestión de hábitat e especies en lugares Natura 2000, excluindo os gastos non vinculados especificamente á dita rede (gastos habituais de prevención de incendios forestais, aproveitamento forestal, etc)
52	Promoción do transporte urbano limpo	• N° de vehículos verdes adquiridos para o transporte público • Substitución de combustibles fósiles (t/ano equivalentes de petróleo)
53	Prevención de riscos (loita contra incendios forestais)	• Lonxitude de áreas (Qm) e de faixas cortalumes (Qm) • Superficie (ha) de vexetación autóctona desbrozada ou descuajada mediante procedementos masivos e non selectivos. • Superficie (ha) restaurada con vexetación autóctona
54	Outras medidas para a protección do medio ambiente e a prevención de riscos (loita contra a desertización)	• Superficie forestada con especies autóctonas a escala local (ha) e non autóctonas (ha) • N° de diques construídos sobre canles
55	Promoción de actividades naturais	• N° de actuacións e investimento (€) centradas en materia de educación ambiental
58	Protección e preservación do patrimonio cultural	• N° de actuacións e investimento (€) en conservación do patrimonio cultural

No referente aos indicadores estratéxicos, utilizaranse os que determinou con carácter xeral para todo o Estado o Ministerio de Medio Ambiente.

Por outro lado, os criterios ambientais xerais de selección de actividades cofinanciáveis, contidos na Memoria Ambiental deste Programa Operativo, serán tidos en conta á hora de establecer os criterios de selección de operacións aos que se refire a letra a do artigo 65 do Regulamento (CE) N° 1083/2006.

DECISIÓN DA COMISIÓN DAS COMUNIDADES EUROPEAS

COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS

Bruselas, 30-XI-2007
C(2007) 6079

DECISIÓN DE LA COMISIÓN

de 30-XI-2007

**por la que se adopta el programa operativo de intervención comunitaria
del Fondo Europeo de Desarrollo Regional en el marco del objetivo de
convergencia para la Comunidad Autónoma de Galicia en España**

CCI 2007ES161PO005

EL TEXTO EN LENGUA ESPAÑOLA ES EL ÚNICO AUTÉNTICO)

DECISIÓN DE LA COMISIÓN

de 30-XI-2007

**por la que se adopta el programa operativo de intervención comunitaria
del Fondo Europeo de Desarrollo Regional en el marco del objetivo de
convergencia para la Comunidad Autónoma de Galicia en España**

CCI 2007ES161PO005

LA COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS,

Visto el Tratado constitutivo de la Comunidad Europea,

Visto el Reglamento (CE) N° 1083/2006 del Consejo, por el que se establecen las disposiciones generales relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo y al Fondo de Cohesión y se deroga el Reglamento (CE) N° 1260/1999¹, y, en particular, su artículo 32, apartado 5,
Considerando lo siguiente:

- (1) El 5 de marzo de 2007, España presentó a la Comisión una propuesta de programa operativo de la Comunidad Autónoma de Galicia, que reúne las condiciones del objetivo de convergencia en virtud del artículo 5, apartado 1 del Reglamento (CE) N° 1083/2006.

A petición de la Comisión, las autoridades nacionales presentaron información adicional el 12 de Julio de 2007 y 30 de octubre de 2007.

- (2) España ha elaborado el programa operativo en el marco de la asociación que se contempla en el artículo 11 del Reglamento (CE) N° 1083/2006.
- (3) La Comisión ha evaluado el programa operativo propuesto y considera que coadyuva al cumplimiento de los objetivos establecidos en la Decisión 2006/702/CE del Consejo, de 6 de octubre de 2006, relativa a las directrices estratégicas comunitarias en materia de cohesión², y en el marco estratégico nacional de referencia³.
- (4) La propuesta de programa operativo contiene todos los elementos contemplados en el artículo 37, apartado 1, del Reglamento (CE) N° 1083/2006.
- (5) Con arreglo al artículo 37, apartado 4, del Reglamento (CE) N° 1083/2006, el programa operativo contiene información sobre el planteamiento del desarrollo urbano sostenible.

¹ DO L 210 de 31.7.2006, p. 25. Reglamento modificado por el Reglamento (CE) N° 1989/2006 (DO L 411 de 30.12.2006, p. 6).

² DO L 291 de 21.10.2006, p. 11.

³ Decisión C(2007) 1990 final de 07 mayo 2007

- (6) Tal como se contempla en el artículo 53, apartado 6, del Reglamento (CE) N° 1083/2006, conviene fijar el porcentaje y el importe máximos de contribución de los Fondos para el programa operativo y para cada eje prioritario.
- (7) El Banco Europeo de Inversiones ha sido consultado por la Comisión.
- (8) La ayuda concedida en el marco del programa operativo debe ajustarse a la normativa sobre ayudas estatales vigente y a cualquier otra disposición aplicable del Derecho comunitario.
- (9) Por lo tanto, debe adoptarse el programa operativo propuesto.

HA ADOPTADO LA PRESENTE DECISIÓN:

Artículo 1

1. Queda adoptado el programa operativo de intervención comunitaria del Fondo Europeo de Desarrollo Regional (FEDER) en el marco del objetivo de convergencia de la Comunidad Autónoma de Galicia para el período de programación comprendido entre el 1 de enero de 2007 y el 31 de diciembre de 2013 conforme al anexo I, y que contiene los siguientes ejes prioritarios:
 - a) Eje prioritario 1) : Desarrollo de la Economía del Conocimiento (Investigación + Desarrollo + innovación, Sociedad de la Información, Tecnologías de la Información y Comunicación).
 - b) Eje prioritario 2) : Desarrollo e Innovación Empresarial,
 - c) Eje prioritario 3) : Medioambiente, Entorno Natural, Recursos Hídricos y Prevención de Riesgos,
 - d) Eje prioritario 4) : Transporte y Energía,
 - e) Eje prioritario 5) : Desarrollo Sostenible Local y Urbano,
 - f) Eje prioritario 6) : Inversiones en Infraestructuras Sociales,
 - g) Eje prioritario 7) : Asistencia Técnica y Refuerzo de la Capacidad Institucional,
2. En el anexo II figura una lista indicativa de grandes proyectos cuya presentación se prevé en el marco del programa operativo.

Artículo 2

El gasto efectivamente pagado en el marco del Programa operativo será

subvencionable a partir del 1 de enero de 2007.

Artículo 3

1. El importe máximo de la ayuda del FEDER concedida en el marco del programa operativo, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 2.191.544.341 EUR, y el porcentaje máximo de cofinanciación, en el 69,09%.
2. La correspondiente financiación nacional de 980.664.502 EUR puede cubrirse parcialmente con préstamos comunitarios del Banco Europeo de Inversiones y otros instrumentos de préstamo.
3. En el marco del programa operativo contemplado en el apartado 1, el importe máximo de ayuda y el porcentaje máximo de cofinanciación para cada eje prioritario quedan establecidos en los segundo a octavo párrafos del presente apartado.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 1) “Desarrollo de la Economía del Conocimiento (I+D+i, Sociedad de la Información, TIC)” queda establecido en el 80%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 213.839.142 EUR.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 2) “Desarrollo e Innovación Empresarial” queda establecido en el 70%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 361.696.333 EUR.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 3) “Medio Ambiente, Entorno Natural, Recursos Hídricos y Prevención de Riesgos” queda establecido en el 70%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 486.270.296 EUR.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 4) “Transporte y Energía” queda establecido en el 65,36%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 857.426.391 EUR.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 5) “Desarrollo Sostenible Local y Urbano” queda establecido en el 70%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 231.503.939 EUR.

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 6)

“Inversiones en Infraestructuras Sociales” queda establecido en el 80%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 35.707.210 EUR

El porcentaje máximo de cofinanciación para el eje prioritario 7) “Asistencia Técnica y Refuerzo de la Capacidad Institucional “ queda establecido en el 80%, y el importe máximo de ayuda procedente del FEDER para dicho eje prioritario, calculado con respecto al gasto público subvencionable, queda establecido en 5.101.030 EUR.

4. El plan de financiación correspondiente se establece en el anexo III.

Artículo 4

Las ayudas públicas en el marco del programa operativo se ajustarán a las normas adjetivas y sustantivas sobre ayudas estatales vigentes en el momento de la concesión de la ayuda.

Artículo 5

El destinatario de la presente Decisión será el Reino de España.

Hecho en Bruselas, el 30-XI-2007.

Por la Comisión
Danuta HÜBNER
Miembro de la Comisión

